2050: YENİ BÜYÜK GÜÇLER OLAN TÜRKİYE, POLONYA, JAPONYA VE ABD ARASINDA KÜRESEL SAVAŞ

2100: MEKSİKA, ABD'YE KARŞI MEYDAN OKUYOR

2020: ÇİN PARÇALANIYOR

2080: UZAY TEMELLİ ENERJİLER YERYÜZÜNDE KULLANILIYOR

GELECEK 100 YIL

21. Yüzyıl İçin Öngörüler

GEORGE FRIEDMAN

STRATFOR'UN KURUCUSU

GELECEK 100 YIL

21. Yüzyıl
İçin
Öngörüler

GEORGE
FRIEDMAN

GEORGE FRIEDMAN

GELECEK 100 YIL

21. YÜZYIL İÇİN ÖNGÖRÜLER

İngilizceden Çevirenler:
İBRAHİM ŞENER
ENVER GÜNSEL

PEGASUS YAYINLARI

Pegasus Yayınları: 179
Strateji Analiz: 47

GELECEK 100 YIL
GEORGE FRIEDMAN
Özgün Adı: THE NEXT 100 YEARS

Yayın Yönetmeni: İbrahim Şener
Kitap Editörü: Özkan Özdem
Bilgisayar Uygulama: Meral Gök
Kapak Uygulama: Yunus Bora Ülke

Baskı-Cilt: Kilim Matbaası
Maltepe Mah. Litros Yolu Fatih Sanayi Sit.
No:12/204-232 Topkapı/İstanbul
Tel: 0212 612 95 59

3. Baskı: Ekim 2010

ISBN: 978-605-5943-66-0

Yayıncı Sertifika No: 12177

PEGASUS YAYINLARI
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han
No: 27/9 Taksim / İSTANBUL
Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46
www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

"ÜLKENİN ÖNDE GELEN STRATEJİK İLİŞKİLER UZMANLARINDAN BİRİ."

—*LOU DOBBS*

"George Friedman'ın yakınında olduğunuz zaman bir büyü söz konusudur, onu sihirli küre gibi düşünün."

—***New York Times Magazine***

"STRATFOR'un ekonomi ve politika üzerine fikirleri bilgilendirici ve kapsamlıdır. Şirketin müşteri tabanı, kuruluşlardan medya organlarına ve hükümet kurumlarına kadar uzanmaktadır."

—***Barron's***

"Geleneksel analiz derin bir hayal gücü yoksunluğunun sıkıntısını yaşamaktadır. O bulutların geçmesinin kalıcı olduğunu hayal eder ve dünyanın geniş bir bakış açısıyla görünmesi konusunda meydana gelen güçlü, uzun dönemli değişikliklere karşı kördür."

—***George Friedman***

GELECEK
100 YIL

GEORGE FRIEDMAN'IN DİĞER KİTAPLARI

AMERICA'S SECRET WAR

THE FUTURE OF THE WAR

THE INTELLIGENCE EDGE

THE COMING WAR WITH JAPAN

POLITICAL PHILISOPHY OF THE FRANKFURT SCHOOL

İlham Perisi ve Şef Meredith için

Dünyaya rasyonel bir gözle bakan kişiye, dünya rasyonel bir bakış açısı sunar. Bu ilişki karşılıklıdır.

—GEORGE W. F. HEGEL

İÇİNDEKİLER

İLÜSTRASYON LİSTESİ

YAZARIN NOTU

Kristal bir kürem yok. Yine de, mükemmel olmasa da geçmişi anlama ve geleceği tahmin etme konusunda beni öne çıkaran iyi yöntemlerim var. Tarihin kaosu içinde benim işim genel yapıyı görmeye çalışmak ve bu genel yapının beraberinde hangi olaylar, trendler ve teknolojiler getireceğini tahmin etmektir. Yüzyıl sonrasını tahmin etmek uçuk bir etkinlik olarak görünebilir fakat şunu görmenizi umuyorum, bu kesinlikle mantıklı, mümkün bir süreç ve uçuk değil. Uzak olmayan bir gelecekte torun sahibi olacağım ve onların bir kısmı kesinlikle 21. yüzyılın ikinci yarısında yaşıyor olacaklar. Bu düşünce bütün bunları gerçek kılıyor.

Bu kitapta, geleceğe dair öngörülerimi aktarmaya çalışıyorum. Tabii ki pek çok ayrıntı yanlış çıkabilir. Fakat hedef en geniş haliyle temel eğilimleri –jeopolitik, teknolojik, demografik, kültürel, askeri– ortaya koymak ve gelecekte yaşanabilecek büyük olayları belirlemektir. Dünyada bugün işlerin nasıl yürüdüğü ve gelecekte de nasıl yürüyeceğine dair bir şeyler açıklayabilirsem kendimi mutlu hissedeceğim. Ve eğer torunlarım 2100 yılında bu kitaba bakıp 'hiç de fena değil' diyecek nedenlere sahip olurlarsa memnun olurum.

GELECEK 100 YIL

BAŞLANGIÇ

AMERİKAN ÇAĞINA BİR GİRİŞ

1900 yılının yazında o dönemde dünyanın başkenti olan Londra'da yaşadığınızı hayal edin. Avrupa doğu yarımküreyi egemenliği altında tutmaktadır. Doğrudan doğruya egemenliğiniz altında olmayan bölgelerde dolaylı olarak hüküm sürmek hiç de kolay değildir. Bir Avrupa başkentinden çok büyük bir coğrafyayı kontrol altında tutmak zordur. Avrupa barış içindedir ve zenginlik içinde yaşamaktadır. Ancak Avrupa ticaret ve yatırım konularında diğer bölgelerle öylesine iç içe bir bağlılık içindedir ki dönemin çok sayıda etkin kişisi bir savaşın olanaksız olduğunu düşünmektedir—ya da böyle bir savaşın başlaması durumunda birkaç hafta içinde bunun sona ereceğinden son derece emindirler. Çünkü küresel finansal piyasalar böyle bir savaşın uzamasına izin vermeyecektir. Gelecek belirlenmiş görünmektedir: Barış ortamı içinde, zengin Avrupa dünyayı egemenliği altında bulunduracaktır.

Kendinizi şimdi 1920 yılının yazında hayal edin. Avrupa yıpratıcı bir savaş sonucunda büyük bir yıkım yaşamıştır. Kıta parçalanmıştır. Avusturya-Macaristan, Rusya, Alman ve

Osmanlı imparatorlukları yok olmuş ve yıllarca süren savaşlar sonucunda milyonlarca insan ölmüştür. Savaş milyonlarca askerden oluşan Amerikan ordusunun müdahalesi ile son bulmuştur—ordu gelmiştir ve kısa bir süre sonra bölgeyi terk etmiştir. Komünizm Rusya'yı etkisi altında tutmaktadır fakat onun sürüp sürmeyeceği belli değildir. Avrupa gücünün çevresinde bulunan Birleşik Devletler ve Japonya gibi ülkeler birdenbire büyük güçler olarak ortaya çıkmıştır. Ancak bir şey gerçektir—Almanya üzerinde kurulan baskılar savaşın kısa bir süre içinde tekrar ortaya çıkmayacağının güvencisi olarak görülmektedir.

1940 yılının yazında yaşadığınızı hayal edin. Almanya kendisini yeniden yapılandırmakla kalmamış, aynı zamanda Fransa'yı işgal etmiştir ve Avrupa'ya kafa tutmaktadır. Komünizm varlığını sürdürmektedir ve artık Nazi Almanyası ile müttefiktir. İngiltere tek başına Almanya'ya karşı koymaktadır ve bu bakış açısından bakıldığında pek çok mantıklı insana göre savaş sona ermiştir. Oysa bin yıllık Alman imparatorluğu bir yüzyıl boyunca Avrupa'nın yazgısını belirlemektedir.

Şimdi 1960 yılının yazında olduğunuzu hayal edin. Almanya savaş boyunca büyük yıkımlar yaşamıştır. Savaşın başlamasından itibaren beş yıl boyunca büyük yenilgiler görmüştür. Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği tarafından parçalanmıştır. Avrupa imparatorlukları çöküş yaşamaktadır ve ABD ve SSCB mirası paylaşmak için kıyasıya mücadele içindedir. Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği nükleer silahlarıyla bölgeyi tehdit altında tutmaktadır. Birleşik Devletler küresel bir süpergüce dönüşmüştür. Dünyadaki okyanusların tümünü egemenliği altında tutmaktadır ve sahip olduğu nükleer güç ile dünyadaki tüm ülkeler üzerinde tahakküm kurabilmektedir. Karşısında durabilecek tek güç Sovyetler Birliği'dir. Herkes bu iki gücün karşı karşıya gelme-

sine kendisini hazırlamaktadır. Arka planda Maocu Çin başka bir tehdit olarak bulunmaktadır.

Şimdi1980yılınınyazındaolduğunuzuhayaledin.Amerika Birleşik Devletleri yedi yıl süren bir savaşın sonunda Sovyetler Birliği tarafından değil, komünist kuzey Vietnam tarafından yenilgiye uğratılmıştır. ABD geri çekilmek durumunda kalmıştır. Vietnam'dan çıkmak zorunda kalmıştır. Daha sonra petrol bölgesinde olan İran'dan kovulacaktır ve bu bölgeyi artık kontrol altında tutamayacaktır. Bölge Sovyetlerin eline geçmiş görülmektedir. Sovyetler Birliği'ni alt edebilmek için, ABD Maocu Çin ile işbirliği yapmak istemektedir—Amerikan Başkanı ve Çin Devlet Başkanı Pekin'de bir araya gelecektir. Ancak bu işbirliği ile güçlü Sovyetler Birliği'ne karşı bir güç oluşturulabilecektir.

Şimdi ise 2000 yılının yazında olduğunuzu hayal edin. Sovyetler Birliği tamamen çökmüştür. Çin isim olarak hâlâ komünisttir fakat uygulamada kapitalist olmuştur. NATO, eski Sovyetler Birliği bölgelerini de kapsayacak şekilde Doğu Avrupa boyunca etkinlik alanını genişletmiştir. Dünya zenginlik ve barış içindedir. Herkes jeopolitik durumun ekonomik dünya açısından önemini bilmektedir ve yalnızca Haiti ve Kosova gibi bölgelerde olaylar çıkabilmektedir.

Ardından 11 Eylül 2001 gelmiştir ve dünya bir kez daha tepetaklak olmuştur.

Belli bir seviyede, geleceği düşündüğümüzde, kesin olan tek şey genel inanışların yanlış olabileceğidir. Yirmi yıllık döngülerde hiçbir sihir yoktur. Bu örneklemeleri belirleyen basit bir güç yoktur. Tarihi belirleyen pek çok farklı etmen bulunur. Bazı dönemlere egemen olan bazı unsurlar çok kısa süre içinde her şeyin hızlı bir şekilde değişmesine neden olabilir. Dönemler gelir ve geçer. Uluslararası ilişkilerde dünyadaki değişiklikler her yirmi yılda . . . ve hatta daha az

zaman dilimleri içinde bu şekilde değerlendirilir. Sovyetler Birliği'nin çökmesi tahmin edilmesi zor bir durumdur ve önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bunu tahmin etmede başarısız olan politik analizler bunun bedelini ağır bir şekilde ödemişlerdir. Bulutların dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni tablo herkes için uzun vadede farklı planlamalar yapmayı gerektirmektedir.

Eğer biz yirminci yüzyılın başlarında olsaydık, benim listelediğim bu belli başlı olayları öngörmek olanaksız olurdu. Ancak gelecek hakkında öngörüde bulunabilmek için bazı veriler vardır. Örnek olarak, 1871 yılında birleşik bir güç olan Almanya'nın (Rusya ve Fransa arasında sıkışmış bir imparatorluk olarak) güvenli olmayan bir bölgede büyük bir güç olduğu ve Avrupa'yı ve küresel sistemleri yeniden tanımlamak istediği açıktır. Yirmi birinci yüzyılın ilk yarısı içinde meydana gelen çatışmaların çoğu Almanya'nın Avrupa içindeki konumu hakkındadır. Savaşların zamanını ve yerini öngöremezsiniz fakat bir savaşın çıkma olasılığı pek çok Avrupalı tarafından öngörülebilirdir.

Bu denklemin daha zor olan parçası savaşların böylesine yıkıcı olması ve birinci ve ikinci dünya savaşlarının sona ermesinden sonra Avrupa'nın kendi imparatorluğunu kaybetmesidir. Ancak barutun bulunmasından beri savaşların artık felaketle sonuçlanabileceği de öngörülebilirdir. Teknoloji konusunda öngörüde bulunduğunuz zaman, jeopolitik hakkında tahminlerde bulunarak Avrupa'nın parçalanabileceğini öngörebilirsiniz. Birleşik Devletler ve Rusya'nın yükselişi on dokuzuncu yüzyılda öngörülebilirdir. Hem Alexis de Tocqueville hem de Friedrich Nietzsche bu iki ülkenin yeniden yapılanmasını öngörmüşlerdir. Böylece, yirminci yüzyılın başlangıcında, disiplinli düşünme ve biraz şans ile genel durumu öngörmek olanaklıdır.

YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL

Yirmi birinci yüzyılın başında bulunarak, bu yüzyılın tek bir temel olayını tanımlamamız gerekmektedir. Bu, Alman birleşik gücüdür. Avrupa imparatorluklarının yıkıntıları temizlendiği zaman, geriye kalan şey Alman gücüdür. Bu, ayakta kalan ve egemen bir güce sahip bir yapıdır. Buna karşı koyabilecek güç ise Amerika Birleşik Devletleri'dir. Pek çok olayda olduğu gibi, Birleşik Devletler genellikle dünya çapında bir karışıklık yaratır görünmektedir. Ancak bu ülkenin önemi karmaşa yaratmasından değil, kaos ortamlarında yaptıklarından kaynaklanmaktadır. Birleşik Devletler ekonomik, askeri ve politik olarak dünyanın en güçlü ülkesidir. İspanyol-Amerikan Savaşı'nda olduğu gibi, şimdiden itibaren yüzyıl boyunca Birleşik Devletler ve Cihat Taraftarları arasında bu dönemi kapsayan bir savaş hüküm sürecektir.

Birleşik Devletler, İç Savaş'tan beri olağandışı bir ekonomik güç olmuştur. ABD sıradan gelişmiş ülkelerden çok farklı olarak, kendisinden sonra gelen dört gelişmiş ülkenin toplamından daha büyük bir ekonomik büyüklüğe sahiptir. Askeri olarak tüm dünyayı egemenliği altında tutabilecek muazzam bir güce sahiptir. Politik olarak, Birleşik Devletler neredeyse her şey ile ilintilidir ve bazen isteyerek bazen bilmeden varlığını her yerde hissettirmektedir. Siz bu kitabı okurken bile Amerika merkezli bir Amerikan bakış açısını görmektesiniz. Bu doğru olmayabilir fakat benim burada tartıştığım nokta gerçekte Birleşik Devletler'in dünyanın temel unsuru olmasıdır.

Bu yalnızca Amerikan gücüne bağlı değildir. O ayrıca dünyanın işleyiş tarzındaki temel değişiklik ile ilintilidir. Geçmiş beş yüz yıl boyunca, Avrupa uluslararası sistemin merkezi olmuştur, onun imparatorlukları insanlık tarihi içinde ilk

kez olarak tek bir küresel sistem yaratmıştır. Avrupa'ya giden temel yol Kuzey Atlantik'tir. Kuzey Atlantik'i kim kontrol altında tutuyorsa Avrupa'ya geçişi de kontrol altında tutuyor demektir—Avrupa ise dünyaya açılma kapısıdır. Küresel politikaların temel coğrafyası bu yerde kilitlidir.

Ardından, 1980'li yılların başlarında göz alıcı bir şey olmuştur. Tarihte ilk kez olarak, Pasifik ötesi ticaret Atlantik ötesi ticaret ile eşitlenmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ikincil güçlerin bir toplamına indirgenmiş olan Avrupa, ticari hareketliliğin yön değiştirmesiyle birlikte artık tek anahtar olma niteliğini kaybetmiştir. Artık Kuzey Atlantik'i ve Pasifik'i kontrol altında tutan ülke, eğer istiyorsa, dünyanın ticaret sistemini ve böylece küresel ekonomiyi kontrol altında tutabilecektir. Yirmi birinci yüzyılda, her iki okyanusta yerleşmiş olan herhangi bir ulus muazzam bir avantaja sahip olacaktır.

Bir donanma gücü oluşturmanın maliyeti ve onu dünya boyunca etkin kılmanın yüksek maliyeti nedeniyle her iki okyanus üzerinde egemen olmak hiç de kolay değildir. On dokuzuncu yüzyılda Britanya'nın yaşadığı sıkıntı bu yüzyılda da farklı bir boyutta geçerliliğini sürdürmektedir. Deniz üzerini kontrol altında tutmak için orada yaşanması gerekmektedir. Bu durumda dünyanın çekim merkezi Avrupa'dan Amerika'ya kaymıştır. Kuzey Amerika'yı egemenliği altında tutan yapı egemen küresel güç olacaktır. En azından yirmi birinci yüzyıl için bu güç Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Birleşik Devletler'in doğasında mevcut olan güç onun coğrafik konumu gereği olarak ikiye katlanmıştır ve ABD'yi yirmi birinci yüzyılın temel aktörü yapmıştır. Bu gerçeklik onun sevilmesini sağlayamaz. Tersine olarak, onun gücü ondan korkulmasına neden olmaktadır. Yirmi birinci yüzyılın tarihi, bu durumda, özellikle ilk yarı için iki karşıt güç

arasında geçecektir. Bir tarafta Amerika Birleşik Devletleri ve onun kontrolü altında koalisyon güçleri olacaktır. Öbür tarafta böylesine etkin bir koalisyon oluşumunu önlemeye çalışan ve Birleşik Devletler'e karşıt güç oluşturacak diğer taraf olacaktır.

Yirmi birinci yüzyılın başlangıcına Amerikan Çağı'nın şafağı olarak baktığımızda göreceğimiz ilk şey Halifeliği yeniden yaratma arayışında olan bir Müslüman grubun yaptığı eylem olmuştur. Onların nihai hedefi Atlantik'ten Pasifik'e kadar uzanan büyük bir İslam imparatorluğu oluşturmaktır. Kaçınılmaz olarak, onlar dünyanın birincil gücü olan Birleşik Devletler ile çatışmak zorundadır. Birleşik Devletler buna İslam dünyasına saldırarak yanıt verecektir. Ancak onun amacı zafer kazanmak değildir. Zaferin ne anlama geldiği hiç de açık olmayacaktır. Onun amacı basit bir şekilde İslam dünyasını karıştırmak ve bir İslam imparatorluğunun ortaya çıkmasını engelleyecek bir oluşum yaratmaktır.

Birleşik Devletler savaşlar kazanma gereksinimi duymaz. Onun gereksinim duyduğu şey basit olarak karşı tarafta bir karmaşa yaratmak ve kendisiyle mücadele edebilecek derecede büyük bir güç oluşumunun meydana gelmesini engellemektir. Bir seviyede, yirmi birinci yüzyıl askeri operasyonlardan daha fazla olarak Birleşik Devletler'in karşısındaki güçlerin kuvvetini zayıflatmak için yaptığı bir dizi müdahalenin dönemi olacaktır. Yirmi birinci yüzyıl belki de yirminci yüzyıldan daha fazla savaş görecektir fakat bu savaşlar daha az felaket yaratıcı olacaktır. Bunun nedeni hem teknolojik değişim hem de jeopolitik mücadelenin doğasıdır.

Görmüş olduğumuz gibi, bir sonraki dönemi şekillendiren değişimler her zaman için şaşkınlık yaratacak kadar beklenmediktir ve bu yeni yüzyılın ilk yirmi yılı bunun istisnası olmayacaktır. ABD–Cihat Taraftarları savaşı

zaten bitmiştir ve bir sonraki karmaşa ufuktadır. Rusya eski yarımküre etkinliğini yeniden yaratmaktadır ve onun etkinlik altında tuttuğu yarımküre kaçınılmaz olarak Amerika Birleşik Devletleri ile çatışma içinde olmasına neden olacaktır. Ruslar batıya, büyük kuzey Avrupa bölgesine doğru hareket edecektir. Rusya gücünü yeniden oluştururken, NATO aracılığıyla ABD egemenliği altında bulunan üç Baltık ülkesi –Estonya, Letonya ve Litvanya– Polonya ile birlikte karşıt güç olarak varlığını ortaya koyacaktır. Yirmi birinci yüzyılın başlarında başka sürtüşme noktaları da olacaktır fakat bu yeni soğuk savaş ABD-Cihat Taraftarları savaşının sona ermesinden sonra parlayan noktalar sağlayacaktır.

Ruslar güçlerini kullanmaktan çekinmeyecektir ve Amerika Birleşik Devletleri de buna karşı direnmekten kaçınmayacaktır. Ancak sonunda Rusya kazanamayacaktır. Onun derin içsel sorunları, büyük ölçüde azalmış olan nüfusu ve altyapı yatırımlarının zayıflığı uzun dönemde başarılı olmasına engeldir. Ve ikinci soğuk savaş, ilkinden daha az korkutucu ve daha az küresel olarak, birincisinde olduğu gibi Rusya'nın çöküşü ile sona erecektir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin bir sonraki rakibinin Rusya değil Çin olacağını öngören çok sayıda kişi vardır. Ben üç nedenle bu görüşe katılmıyorum. İlk olarak, Çin haritasına yakından baktığınızda, fiziksel olarak çok soyutlanmış bir ülke görürsünüz. Kuzeyde Sibirya, güneyde Himalayalar ve ormanlar ile çevrilidir ve Çin nüfusunun çoğunluğu ülkenin doğu bölümünde bulunmaktadır. İkinci olarak, Çin yüzyıllardır büyük bir donanma gücüne sahip olmamıştır ve bir donanma oluşturmak, yalnızca gemi yapmak değil, iyi eğitimli ve deneyimli denizcilerin yetiştirilmesini gerektirmektedir.

Üçüncü olarak, Çin hakkında endişelenmenin gereksizliği için daha derin bir neden vardır. Çin doğası gereği olarak

durağan değildir. Bu ülke ne zaman dış dünyaya karşı kapılarını açsa, kıyı bölgesi zenginleşmektedir fakat Çin'in büyük çoğunluğu gelişmemiş olarak kalan iç bölgelerde yaşamaktadır. Bu, gerilim, çatışma ve durağan olmama durumuna neden olmaktadır. Bu aynı zamanda ekonomik kararların politik nedenlerle alınması anlamına gelmektedir. Bunun sonucunda etkin bir yapı oluşturulamaz ve çöküş meydana gelir. Bu, Çin'in yabancı ticarete kapılarını ilk kez açması değildir ve son olmayacaktır. Ancak bu durum onun durağan bir yapı içinde olmasını engellemektedir. Mao gibi bir kişilik bile ülkenin kapılarını dış etkenlere karşı kapatmış ve eşit zenginlik –ya da fakirlik– yaratılması konusunda başarılı olamamıştır ve bu döngü yeniden başlamıştır. Son otuz yılın eğilimlerinin belirsiz bir şekilde süreceğine inanan bazıları vardır. Ben Çin döngüsünün bir sonraki aşamaya doğru hareket edeceğini ve kaçınılmaz olarak çöküş aşamasına geleceğine inanıyorum. Çin, ABD'nin Rusya'ya karşıt bir güç olarak bulunmasını istediği bir tampon bölge olacaktır. Şimdiki Çin ekonomik dinamizmi uzun dönemli başarılar anlamına gelmeyecektir.

Yüzyılın ortasında, başka güçler ortaya çıkacaktır. Bunlar günümüzde büyük güçler olarak düşünülen ülkeler değildir. Ben önümüzdeki birkaç on yıl içinde daha güçlü ve iddialı bazı güçlerin ortaya çıkacağına inanıyorum. Bunların birincisi Japonya'dır. O dünyadaki ikinci büyük ekonomiye sahiptir ve yüksek derecede bağımsız ve en istikrarlı ekonomik yapıdır. Japonya tarihi boyunca son derece barış yanlısı bir güç olarak varlığını sürdürmüştür. Ancak derin nüfus sorunları ve büyük ölçekli göçmen nüfusunun yarattığı olumsuz durum bu ülkeyi başka ülkelerde yeni işçi arayışına sevk edecektir. Geçmişte Japonya'nın ekonomik yapısının sağlamlığı konusunda yazılar yazmıştım ve bu zamana kadar Japonya benim tahmin ettiğimden daha iyi yönetilmiştir ve

eninde sonunda bu durum onların dış politika konusunda bir değişikliğe gitmelerine neden olacaktır.

Ardından Türkiye gelmektedir. Türkiye şu anda dünyanın on yedinci ekonomik gücüdür. Tarihsel olarak, büyük bir İslam imparatorluğu kurulduğu zaman, bu imparatorluk Türkler tarafından egemenlik altında tutulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı sonunda çökmüştür ve yerini modern Türkiye'ye bırakmıştır. Ancak Türkiye kaoslar ortasında sağlam bir platforma sahiptir. Balkanlar, Kafkaslar ve güneydeki Arap dünyası durağan bir yapıya sahip değildir. Türkiye'nin gücü arttıkça –ve onun ekonomik ve askeri yapısı halihazırda bölgedeki en güçlü konumdadır– Türkiye'nin etkinliği artacaktır.

Son olarak Polonya var. Polonya on altıncı yüzyıldan beri büyük bir güç olamamıştır. Ancak benim düşünceme göre bu dönemde yeniden büyük bir güç olacaktır. İki faktör bunu mümkün kılacaktır. İlk olarak Almanya'nın gücünün azalmasıdır. Almanya'nın ekonomisi büyüktür ve hâlâ gelişmektedir, fakat iki yüzyıldır sahip olduğu dinamizmini kaybetmiştir. Ek olarak, onun nüfusu sonraki elli yıl boyunca büyük oranda düşüş gösterecektir ve bunun sonucunda ekonomik gücünde azalma olacaktır. İkinci olarak, Rusların doğrudan Polonya üzerindeki baskılarında olduğu gibi, Almanlar, Ruslar ile üçüncü bir savaş için istekli değillerdir. Buna karşın Amerika Birleşik Devletleri Polonya'yı destekleyecektir. Bu, büyük bir ekonomik ve teknik destek anlamına gelmektedir. Savaşlar –eğer ülkeniz yok olmamışsa– ekonomik gelişim sağlanmasında önemli bir itme gücü olacaktır ve Polonya Ruslara karşı koyan devletlerin bir koalisyonu içinde öncü bir güç olacaktır.

Japonya, Türkiye ve Polonya ülkelerinin her biri Sovyetler Birliği'nin ikinci çöküşünden sonra Amerika Birleşik

Devletleri'nin en fazla güvendiği ülkeler olacaklardır. Bu kitap boyunca bu dört ülkenin yirmi birinci yüzyılda yaşanacak bir sonraki küresel savaşa kadar büyük etkileri olacağını göreceksiniz. Bu savaş tarihteki herhangi bir savaştan farklı olacaktır—bizim yalnızca bilimkurgu kitaplarında gördüğümüz silahlar kullanılacaktır. Yirmi birinci yüzyılın ortalarında meydana gelecek savaşta yeni yüzyılın erken döneminde doğmuş olan dinamik güçler önemli birer rol üstleneceklerdir.

Muazzam teknik ilerlemeler, tıpkı İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, bu savaşta kullanılacaktır ve savaşın kaderinde kritik bir öneme sahip olacaktır. Her bir taraf hidrokarbonların yerini tutacak yeni enerji biçimleri arayışı içinde olacaktır. Güneş gücü teorik olarak yeryüzündeki en etkin enerji kaynağıdır, fakat güneş gücü büyük ışın alıcıları gerektirmektedir. Bu alıcılar yerkürenin yüzeyinde büyük bir alan işgal etmektedir ve bazı olumsuz çevresel etkileri bulunmaktadır—gece ve gündüz döngüsü içinde farklı sistemler ile çalıştırılmalıdır. Uzay temelli elektrik üretimi de küresel savaş açısından önem taşımaktadır. Mikrodalga ışınları biçiminde yeryüzüne ışın gönderimi gerçekleştirilecektir. Yeni enerji kaynakları hükümet destekleri ile yaygınlaştırılacaktır. Ve bunlar ekonomik patlama konusunda etkin güç olacaktır.

Bütün bunların altının çizilmesi yirmi birinci yüzyılın en önemli olgusudur: Artık nüfus patlamaları yaşanmamaktadır. 2050 yılında, gelişmiş endüstriyel ülkeler büyük oranlarda nüfus kaybına uğrayacaklardır. 2100 yılında, gelişmemiş ülkelerde bile nüfus oranlarının sabitleneceği şekilde doğum oranları düşmüş olacaktır. Tüm küresel sistem 1750 yılından beri sürekli olarak artan nüfus üzerine temellenmiştir. Daha fazla işçi, daha fazla tüketici, daha fazla asker—her zaman için bu beklenti içinde olunmuştur. Yirmi birinci yüzyılda,

bu beklenti sona ermiş olacaktır. Tüm üretim sistemi değişim gösterecektir. Değişim dünyanın teknolojiye bağımlılık açısından daha büyük bir yapı içinde olmasını gerektirecektir—özellikle robotlar insan iş gücünün yerini alacaktır ve yoğunlaştırılmış genetik araştırmalar üretim modellerinde değişim yaratacaktır.

Dünya nüfusunun azalmasının sonucunda başka neler olabilir? Çok basit, yüzyılın ilk yarısında, özellikle endüstriyel olarak gelişmiş ülkelerde büyük bir işgücü yetersizliği baş gösterecektir. Bugün, gelişmiş ülkeler göçmenleri ülkelerinden uzak tutmak konusunda sorun yaşamaktadır. Ancak yüzyılın ilk yarısında sorun onları ülkelerine çekmekte yaşanacaktır. Ülkeler kendilerine genç, çalışabilir işgücü gelmesi için fazladan ödeme yapacaklardır. Bu ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri de olacaktır. Her işi yapabilen işçiler için gelişmiş ülkeler kıyasıya rekabet içinde olacaklardır. ABD Meksikalıları ülkesine çekmek için özendirme politikası uygulayacaktır—bu ironik fakat kaçınılmaz bir değişim olacaktır.

Bu değişiklikler yirmi birinci yüzyılın son krizine neden olacaktır. Meksika şu anda dünyadaki on beşinci en büyük ekonomik güçtür. Avrupalıların gerilemesinin sonucu olarak Türklerin gelişim göstermesine benzer olarak Meksikalılar dünyadaki en büyük ekonomik güçlerden biri olacaktır. Kuzeyde büyük göçün yerini Meksika'nın işgücü sayesinde ekonomik hamle içinde olması alacaktır.

İşgücü paylaşımı Meksika ile ABD arasında bir sorun yaratacaktır. 2080 yılında bu iki ülke arasında ciddi bir sürtüşme yaşanacaktır. İşgücü paylaşımından kaynaklanan bu sürtüşme 2100 yılına kadar sona ermeyecektir.

Bu tür çekişmelerin boyutlarını tahmin etmek hiç de kolay değildir. Yirmi birinci yüzyılda Meksika ve ABD arasındaki işgücünün boyutlarını 2009 yılından tahmin etmek zordur.

Ancak kitabın ilk bölümlerinde olduğu gibi yüzyılı yirmişer yıllık bölümlere ayırdığımızda bunun yüzyılın sonlarına doğru kendisini hissettireceğini söylemek olanaklıdır.

Açık bir şekilde, tanımlamada ayrıntılara girildikçe onun güvenilirliği daha az olmaktadır. Ben o dönemde ölmüş olacağım için söylediklerimin doğruluğunu ya da yanlışlığını bilemeyeceğim. Ancak benim niyetim elimizdeki veriler ışığında gelecekte olabileceklerin ana hatlarını çizmektir. Bu kitap bunun hakkındadır.

YÜZYIL İLERİSİNİ ÖNGÖRMEK

Küresel savaşlar, nüfus eğilimleri ya da teknolojik değişimlerin ayrıntısına girmeden önce, benim uyguladığım yöntemi anlatmak istiyorum. Bu yöntem benim tahminlerimi nasıl yaptığımı ortaya koymaktadır. Ben 2050 yılında olacağını öngördüğüm bir savaşın ayrıntılarını verdiğimde ciddiye alınacağımı sanmıyorum. Ancak o dönemde meydana gelecek savaşların nasıl olacağı konusunda anlattıklarım bazı verilere dayanmaktadır. Bu savaşın tarafları konusunda yaptığım öngörüler de şimdiden belirli olan bazı olgulara dayanmaktadır. ABD – Meksika sürtüşmesinin dayanakları şimdiden kendini gösteren bir olgudur ve yıllar boyunca yapılan verilere dayanmaktadır. Benim burada yapmaya çalışacağım şey bu olayların neden ve nasıl olacağıdır.

Aklıbaşında insanlar gelecek hakkında öngörüde bulunmazlar. Eksi bir sol sloganı vardır: "Gerçekçi ol, İmkansızı iste." Bunun şöyle değiştirilmesi gerekmektedir: "Gerçekçi ol, İmkansızı Bekle." Bu düşünce benim yöntemimin merkezinde bulunmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında, bu yaptığım jeopolitik olarak adlandırılabilir.

Jeopolitik basit bir şekilde "uluslararası ilişkiler" terimi değildir. O dünya hakkında düşünme ve yol boyunca nelerin olabileceğini öngörme yöntemidir. Ekonomistler görülmeyen bir elden bahsederler. Adam Smith "Ulusların Zenginliği" adlı yapıtında bunu açıklamıştır. Jeopolitik görülmeyen elin ulusların ve başka uluslararası aktörlerin tutumlarını etkilemesi üzerinde çalışmalar yürütür. Ulusların kısa vadeli çıkarları bu görülmeyen elin tutumu ile belirlenmektedir. Geleceğin uluslararası sisteminin şekillenmesinde de öngörüde bulunabilmek için bunun nasıl işlediğinin bilinmesi gerekmektedir.

Hem jeopolitika hem de ekonomi, aktörlerin mantıklı davrandığını varsayar. En azından kısa vadeli çıkarlar konusunda bu şekilde davranılacağı varsayılır. Mantıklı aktörler için gerçeklik onlara sınırlı seçenekler sunmaktadır. Bir bütün olarak bakıldığında, insanlar ve uluslar kendi çıkarları peşinde koşmaktadır. En azından bunun rasgele bir davranış şekli olmadığı söylenebilir. Bir satranç oyununu düşünün. Yüzeyde, her bir oyuncunun açılış yapabileceği yirmi potansiyel hareket bulunmaktadır. Aslında, bu sayı daha azdır çünkü bazı hareketler öylesine kötüdür ki bu sizin kısa süre içinde yenilgiye uğramanıza neden olabilir. Satrançta daha fazla ustalaştıkça, seçenekleri daha açık bir şekilde görebilirsiniz ve artık gerçekte yapabileceğiniz daha az hareket vardır. Büyük satranç ustaları mutlak öngörüye dayanan hamleler yaparlar—bu, daha zeki olanın beklenmedik bir hamle yapmasına kadar devam eder.

Uluslar da benzer bir şekilde davranırlar. Ulusları oluşturan milyonlarca ya da milyarlarca insan bu gerçekliğin farkındadır ve onlar liderlerini seçerken mantıklı olmayan birini seçmezler. Milyonlarca insanı yönetecek kişinin bir budala olması sık rastlanan bir durum değildir. Liderler karşılarındakinin bir sonraki hamlesini sezebilen ve buna göre tavır ala-

bilen kişilerdir. Bunu anlama yeteneğine sahip olmasalar bile en azından kendi aleyhlerine olacak tutum içinde olmaktan kaçınırlar. Ülke yönetiminde zirveye çıkmış kişiler beklenmeyen ve başarılı hamlelere karşı mantıksal bir sonraki hamleyi yaparlar. Eğer bir lider ölürse onun yerine başkası geçer ve ilk yapılan hamlelere benzer hamleler ile oyun sürdürülür.

Ben burada politik liderlerin dâhi olduğunu söylemiyorum. Basit olarak, politik liderlerin nasıl liderlik yapacaklarını bildiklerini ve yönettikleri toplumun çıkarları için doğru tutum içinde olacaklarını söylüyorum. Liderler de zaman zaman hata yapabilirler. Ancak onların yaptıkları hatalar dikkatli incelendiği zaman bunların budalalıktan kaynaklandığı çok nadirdir. Daha fazla olarak bunlar koşulların zorunluluğu nedeniyle yapılan hatalardır. Biz hepimiz kendi adaylarımızın budala olmadığına inanırız. Onlar budalaca davranmayacaklardır. Jeopolitik bireysel liderleri bireysel olarak ele almaz. Ekonomi de liderlerden ayrı olarak işleyişini sürdürür. Her ikisinde de aktörler bir oluşumu nasıl yöneteceklerini bilirler fakat onların işleyişi tek tek kişilerin yaptıklarından ayrı olarak katı kurallara bağlıdır.

Politikacılar bu durumda nadiren özgür aktörlerdir. Onların davranışları koşullarla belirlenmiştir ve halk politikası bu gerçekliğe olan yanıt niteliği taşımaktadır. Ancak İrlanda'nın dünyanın en zeki lideri tarafından yönetilmesi bu ülkeyi bir dünya gücüne dönüştüremeyecektir. Ve Roma'nın en budala lideri ise Roma'nın temel gücünün yok olmasına yol açmayacaktır. Jeopolitik uzmanlar doğru ya da yanlış yapılan şeylerle değil, gidişat ile ilgilenirler. Jeopolitik uzmanları insan davranışlarına benzer olarak ulusların nasıl davranacakları konusunda saptamalarda ve öngörülerde bulunurlar.

Ekonomiyi anlamanın anahtarı her zaman için istenmeyen sonuçların kabul edilmesidir. Kişilerin iyi amaçla yaptıkları

davranışlar her zaman için iyi ve istenilen sonuçlar getirmez. Aynı şey jeopolitik için de geçerlidir. Roma MÖ yedinci yüzyılda bir köydü. Bu dönemden itibaren gelişmeye başladı. Beş yüz yıl sonra Akdeniz havzasına hükmetme planının bir parçası olarak büyük bir yerleşim birimine dönüştü. Yakınlarındaki diğer köylerin birleşmesiyle gitgide daha fazla büyüyen bir kent haline geldi. Roma köyünün ilk yerleşenleri böylesine bir gelişime karşı çıkmışlardır fakat mevcut gidişat bunu gerektirdiği için bu gidişatın karşısında duramamışlardır. Roma tüm küçük planlamaların ötesinde, daha büyük bir planın bir parçası olarak yazgısını yaşamıştır.

Jeopolitik öngörmeler, her şeyin önceden öngörülebileceği düşüncesi üzerine kurulmaz. İnsanlar yapmayı düşündükleri şeyi her zaman yapamazlar. Niyetlendikleri şeyi yapmaya çalışmaları da her zaman için bunun gerçekleşeceği anlamına gelmez. Uluslar ve politikacılar nihai hedefler peşinde koşarlar fakat tıpkı bir satranç tahtası üzerinde olduğu gibi her zaman için bu hedefe ulaşamazlar. Bazen uluslar kendi güçlerini arttırırlar, bazen ise ulus olarak bir felaketin eşiğine gelirler. Başlangıç noktasında hedeflenen şeylerin tam olarak gerçekleşmesi nadir olarak mümkün olur.

Jeopolitik uzmanları iki şeyi göz önünde bulundururlar. İlk olarak insanlar kendilerini ailelerden daha büyük birimler olarak organize ederler ve bunu yaparak onlar politika içine girmiş olurlar. Aynı zamanda insanlar, içinde doğdukları şeylere karşı bir sadakate sahiplerdir. Bir kabileye sadakat, bir şehre ya da bir ulusa karşı sadakat insanların doğasında vardır. Bizim çağımızda, ulusal kimlikler büyük bir önem taşımaktadır. Jeopolitik uzmanları bu uluslar arasındaki ilişkileri incelerler. Bunlar insan yaşamının hayati boyutlarıdır ve bu, savaşın her yerde her zaman mevcut olduğu anlamına gelmektedir.

İkinci olarak, jeopolitik uzmanları ulusların karakterini göz önünde bulundururlar. Uluslar, üzerinde yaşadıkları coğrafyaya bağlı olarak, yüzyıllar boyunca bazı karakteristik özellikler kazanmışlardır. Biz *coğrafya*yı geniş ölçekte kullanırız. Bu, yerleşim yerinin fiziksel özelliklerini de kapsamaktadır ve bireylerin ve toplulukların bu yerden etkilenmelerinin boyutu incelenir. Antik dönemde Sparta ile Atina arasındaki fark her taraftan kara ile kapalı bir kent ile deniz kıyısında bir imparatorluk kenti arasındaki farktır. Atina zengin ve kozmopolittir, Sparta ise yoksul, kırsal ve katı bir yapıya sahiptir. Bir Spartalı hem kültürel hem de politik açıdan bir Atinalıdan çok farklıydı.

Eğer bu öngörüler anlaşılırsa, bu durumda insan toplulukları hakkında düşünebilmek de olanaklıdır. İnsanlar doğal insan bağları ile birbirlerine bağlanmıştır, belli coğrafyalarda olarak belli şekillerde davranacaklardır. Amerika Birleşik Devletleri, Amerika Birleşik Devletleri'dir ve bunun sonucunda belli bir tutum içinde davranmak zorundadır. Aynı şey Japonya ya da Türkiye ya da Meksika için de geçerlidir. Bu verileri damıttığınız zaman ve ulusların paylaştıkları kuvvetleri gördüğünüz zaman, mönüdeki seçeneklerin sınırlı olduğunu görebilirsiniz.

Yirmi birinci yüzyıl diğer tüm yüzyıllar gibi olacaktır. Savaşlar olacaktır, yoksulluklar olacaktır, zaferler ve yenilgiler olacaktır. Trajediler ve iyi şanslar olacaktır. İnsanlar işlerine gidecek, para kazanacak, çocuk sahibi olacak, aşık olacak ve nefret edeceklerdir. Bu döngüsel bir durumdur. İnsanlar içinde bulundukları koşullara bağlı olarak düşünce şekilleri oluşturmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda sıradışı olarak iki şey olmuştur. Bu, yeni bir çağın başlangıcı olmuştur ve dünyada

yeni küresel güçlerin ortaya çıkacağı bir dönem olacaktır. Bu, sıklıkla olan bir durum değildir.

Bizler şimdi Amerika merkezli bir çağdayız. Bu çağı anlamak için Amerika Birleşik Devletleri'ni anlamamız gerekmektedir, yalnızca güç açısından değil, kültür açısından da onun dünya üzerindeki etkisini anlamalıyız. Güçlerinin dünya üzerinde belirleyici olduğu dönemlerdeki Fransız ve İngiliz kültüründe olduğu gibi, Amerikan kültürü de, genç ve barbar yapısına rağmen, dünyanın düşünme şeklini ve yaşantısını belirleyecektir. Yirmi birinci yüzyıl üzerinde çalışma yapmak Amerika Birleşik Devletleri üzerinde çalışma yapmak anlamına gelmektedir.

Eğer yirmi birinci yüzyıla ilişkin yalnızca tek bir şey söylemem gerekseydi, Avrupa çağlarının sona erdiğini ve Kuzey Amerika Çağı'nın başladığını söylerdim. Gelecek yüz yıl boyunca Kuzey Amerika ABD tarafından egemenlik altında bulundurulacaktır. Yirmi birinci yüzyılın olayları Amerika Birleşik Devletleri etrafında şekillenecektir. Bu Birleşik Devletler'in zorunlu olarak bir adalet ve ahlak rejimi olacağını güvence altına almaz. Bu kesin olarak Amerika'nın henüz olgun bir uygarlık olarak gelişmiş olduğu anlamına gelmez. Bu pek çok açıdan Amerika Birleşik Devletleri tarihinin yirmi birinci yüzyılın tarihi olacağı anlamına gelir.

BÖLÜM 1

AMERİKAN ÇAĞI'NIN ŞAFAĞI

Amerika'da, ABD'nin çöküşün eşiğinde olduğuna dair derinlere yerleşmiş bir inanış vardır. Editörlere yazılan mektupları okuyun, web sitelerini ziyaret edin ve halktan insanları dinleyin. Felaketle sonuçlanan savaşlar, kontrol edilemeyen bütçe açıkları, yüksek petrol fiyatları, üniversitelerde kargaşalar, iş dünyası ve hükümette çürümüşlük ve sonsuz yetersizlikler nakaratı –bütün bunlar gerçektir– Amerikan rüyası parçalanmıştır ve Amerika'nın hakim ülke olduğu günler geride kalmıştır duygusu yaratmıştır. Eğer bütün bunlar sizi ikna edememişse Avrupalıları dinleyin. Onlar Amerika'nın en iyi günlerinin artık geride kaldığını söyleyeceklerdir.

Garip olan şey buna benzer ifadelerin Richard Nixon döneminden beri sürekli olarak söyleniyor olmasıdır. Her zaman için Amerikan gücü ve zenginliği konusunda bir korku mevcuttur ve felaketin kapının ardında olduğu şeklinde bir inanış vardır. Bütün bunlar birer yanılsamadan ibarettir. Bu duygu ideolojiyi aşmaktadır. Çevreciler ve Hıristiyan muhafazakarlar aynı mesajı yaymaktadır. Bizler yaşam tarzımız konusunda pişman olmadıkça, bunun bedelini

ödeyeceğizdir—ve halihazırda pişman olmak için çok ge‹ kalınmış olabilir.

Bir ulusun yazgısının belirlenmesi konusunda halkır kendisinin böylesi bir karamsarlık içinde olması ilgi çekici· dir. Biz "daha basit" zamanların yaşandığı 1950'lere özlem duyarız. Bu garip bir tutumdur. Kore Savaşı ve McCarty bir taraftadır, ortada Little Rock olayı bulunmaktadır ve diğer ta· rafta *Sputnik* ve Berlin bulunur ve tüm dünya çapında nükleeı tehditler yaşanmaktadır. 1950'ler gerçekte yoğun bir sinirlilik ve belirsizlik dönemidir. 1950'lerde en yaygın olarak okunan kitap *The Age of Anxiety* (Kızgınlık Çağı) başlığını taşımaktadır. 1950'lerde de, tıpkı bizim şimdilerde 1950'lere baktığımız gibi, daha geçmiş döneme nostalji ile bakılmaktadır.

Amerikan kültürü bir aşırı kibir ve derin bir kasvet duygusunun delice bir birleşimidir. Net sonuç küresel ısınmanın neden olduğu eriyen buz kütleleri, eşcinsel evliliklere öfkelenen Tanrı'nın gazabı ve herkesin bütün bu olan bitenden sorumlu olmasıdır. Amerikan ruh hali yirmi birinci yüzyılın başlangıcında değişkenlik göstermektedir. Oysa gerçek olan şey Amerika Birleşik Devletleri'nin son derece güçlü olmasıdır. Bu zaman zaman felaketlere sebep olmaktadır fakat bu temel gerçeği görmemek için kör olmak gerekmektedir.

Şimdi bazı bilgi verici sayıları göz önünde bulunduralım. Amerikalılar dünya nüfusunun yüzde 4'ünü oluşturmaktadır ve tüm mal ve hizmetlerin yaklaşık yüzde 26'sını üretmektedir. 2007 yılında ABD gayrisafi milli hasılası yaklaşık 14 trilyon dolardır. Dünyanın GSMH toplamı ise 54 trilyon dolardır—dünya ekonomik etkinliğinin yaklaşık yüzde 26'sı Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelmektedir. Sonraki en büyük ekonomi yaklaşık 4.4 trilyon GSMH ile Japonya'dır—bu bizim üretim hacmimizin yaklaşık üçte biridir. Amerikan

ekonomisi öylesine büyüktür ki kendinden sonra gelen dört ülke olan Japonya, Almanya, Çin ve İngiltere'nin toplam ekonomisinden daha büyüktür.

Pek çok insan otomobil ve çelik endüstrilerindeki düşüşe işaret etmektedir. Bir nesil önce bu sektörler Amerikan ekonomisinin temellerini oluşturmaktaydı. Ancak şimdi pek çok endüstri deniz ötesine taşınmıştır. Amerika Birleşik Devletleri sınırları içinde yalnızca 2.8 trilyon dolarlık (2006 yılında) bir endüstriyel üretim kalmıştır: Bu sayı dünyada en büyüktür, kendinden sonra gelen en büyük endüstriyel güç olan Japonya'nın boyutunun iki katıdır ve Japonya ve Çin'in endüstrilerinin birleşiminden daha büyüktür.

Petrol sıkıntısından bahsedilmektedir. Böyle bir sıkıntının olduğu aşikardır ve kuşkusuz bu sıkıntı artacaktır. Ancak farkında olunması gereken önemli bir nokta Birleşik Devletler'in 2006 yılında her gün 8.3 milyon varil petrol ürettiğidir. Bunu 9.7 milyon varil üreten Rusya ve 10.7 milyon varil üreten Suudi Arabistan ile karşılaştırın. ABD petrol üretimi Suudi Arabistan petrol üretiminin yüzde 85'i kadardır. Amerika Birleşik Devletleri İran, Kuveyt ya da Birleşik Arap Emirlikleri'nden daha fazla petrol üretmektedir. Ülkeye petrol ithalatı büyüktür fakat böylesine büyük endüstriyel üretimi olan bir ülke için bu anlaşılabilirdir. 2006 yılında doğalgaz üretimi ile karşılaştırıldığında, Rusya 22.4 trilyon küp ile birinci sırada ve ABD 18.7 trilyon küp ile ikinci sırada bulunmaktadır. ABD doğalgaz üretimi kendinden sonra gelen beş üreticinin toplamından daha fazladır. Başka bir deyişle, her ne kadar ABD tamamen yabancı enerjilere bağımlı olsa da, o aslında dünyanın en büyük enerji üreticisidir.

Amerikan ekonomisinin devasa boyutu göz önünde bulundurulduğunda, Amerika Birleşik Devletleri küresel standartlarda hâlâ nüfus yoğunluğu az olan bir ülkedir.

Kilometrekareye düşen insan sayısı açısından dünya ortalaması 49'dur. Japonya'nın 338, Almanya'nın 230 ve Amerika'nın yalnızca 31'dir. Büyük ölçekte hiç kimsenin yaşamadığı Alaska bölgesi hariç tutulsa bile ABD nüfus yoğunluğu ancak 34'e yükselmektedir. Japonya ve Almanya ile, ya da Avrupa'nın geri kalanıyla karşılaştırıldığında ABD, nüfus yoğunluğu çok düşük bir ülkedir. Yalnızca tarım arazileri karşılaştırılması yapıldığında bile Amerika Asya'da kişi başına düşen arazilerin beş katına sahiptir. Bu oran Avrupa için iki kat, küresel ortalama ile karşılaştırıldığında ise üç kattır. Toprak, iş ve sermaye sahibi bir ekonomi. Amerika Birleşik Devletleri durumunda, bu sayılar ulusun hâlâ gelişebileceğini göstermektedir—bunların üçünü arttırmak için çok fazla alan vardır.

ABD ekonomisinin neden böylesine güçlü olduğu sorusuna karşı çok fazla yanıt vardır, fakat en basit yanıt askeri güçtür. Amerika Birleşik Devletleri tüm kıtayı egemenliği altında tutabilmektedir. Askeri gücü aracılığıyla komşuları üzerinde tahakküm sahibidir. Dünyadaki her bir diğer endüstriyel güç yirminci yüzyılda yıkıcı bir savaş deneyimi yaşamıştır. Amerika Birleşik Devletleri savaşın etkilerini yaşamıştır fakat hiçbir zaman savaşın içinde olmamıştır. Askeri güç ve jeografik gerçeklik bir ekonomik gerçeklik yaratmıştır. Diğer ülkeler savaş sonrası yeniden toparlanma ile çok fazla zaman kaybetmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri böyle bir süreç yaşamadığı için onlardan daha fazla gelişmiştir.

Benim sıklıkla geri döndüğüm bu basit olguyu göz önünde bulundurun. Birleşik Devletler Donanması dünyadaki okyanusların tümünü kontrolü altında tutar. Güney Çin Denizi'nde bir yelkenli, Afrika kıyılarında bir gemi, Basra Körfezi'nde bir tanker, Karaib Denizi'nde bir hücumbot, dünyadaki her bir deniz aracı Amerikan uzay uydularının gözetimi altındadır ve onların hareketleri izlenmektedir. Dünyanın

geri kalan tüm donanma araçları bir araya gelse bile ABD Donanmasının araç sayısına ulaşamamaktadır.

Bu insanlık tarihi içinde, Britanya dahil olmak üzere, daha önce hiç olmamış bir durumdur. Bölgesel olarak hakim donanmalar olmuştur, fakat küresel olarak tüm yeryüzünü kontrolü altında tutabilen bir güç hiçbir zaman olmamıştır. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin başka ülkeleri işgal edebileceği anlamına gelmektedir—fakat bunu hiçbir zaman yapmamıştır. Bu durumun analizi Amerika Birleşik Devletleri'nin uluslararası ticareti kontrol altında tutmasıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa Çağı'nın sonunda Amerikan ekonomik gücü kendi askeri gücünün temeli üzerinde yükselmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin mevcut sorunları vardır. Dünya sorunlarındaki en önemli faktör ekonomik, askeri ve politik güçler açısından muazzam dengesizliktir. Yirmi birinci yüzyılı öngörmek konusunda yapılacak herhangi bir girişim Amerikan gücünün olağandışı doğasının gerçek olarak tanınmaması ile mümkün olabilir. Ancak ben daha geniş ve daha beklenmedik bir iddiada bulunacağım: Amerika Birleşik Devletleri kendi gücünün yalnızca başlangıcındadır. Yirmi birinci yüzyıl Amerikan yüzyılı olacaktır.

Bu iddia daha derin bir saptama üzerinde bulunmaktadır. Geçmiş beş yüz yıl boyunca, küresel sistem Atlas (Atlantik) Okyanusu'nu çevreleyen Portekiz, İspanya, Fransa, İngiltere ve daha az etkili olarak Hollanda gibi Avrupa ülkelerinden oluşan Atlantik Avrupa'sı gücü üzerinde bulunmuştur. Bu ülkeler insanlık tarihi içinde ilk küresel politik ve ekonomik sistemi yaratarak dünyayı farklı bir yere dönüştürmüşlerdir. Bildiğimiz gibi, Avrupa gücü, Avrupa imparatorlukları ile birlikte, yirminci yüzyılda çökmüştür. Bu, Kuzey Amerika'nın egemen gücü olan ve Atlantik ve Pasifik okyanusları üzerinde

büyük güce sahip tek ülke olan Amerika Birleşik Devletleri tarafından doldurulacak bir boşluk yaratmıştır. Kuzey Amerika 1492 yılında Kolomb'un yolculuğu ile 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çökmesi arasındaki beş yüz yıl boyunca Avrupa'nın işgal ettiği yeri doldurmuştur. Burası uluslararası sistemin çekim merkezi olmuştur.

Neden mi? Yirmi birinci yüzyılı anlamak için, yirminci yüzyılın sonunda meydana gelen temel yapısal değişiklikleri anlamak önemlidir. Yeni yüzyıl biçim ve öz açısından radikal olarak farklı olacaktır, tıpkı Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'dan radikal olarak farklı olduğu gibi. Benim iddiam yalnızca olağandışı bir şey olması değil, aynı zamanda Birleşik Devletler'in kendi içinde çok az seçeneğe sahip olmasıdır. Bu politikaya ilişkin bir şey değildir. Bu kişisel olmayan jeopolitik kuvvetlerin işleme şekli ile ilintilidir.

AVRUPA

On beşinci yüzyıla kadar insanlar kendilerini kapatmış, tecrit olmuş bir şekilde yaşamışlardır. İnsanlık tek bir dokudan oluştuğunu bilmiyordu. Çinliler Aztekleri tanımıyordu ve Mayalar Zuluları bilmiyorlardı. Avrupalılar belki de Japonlar hakkında bir şeyler duymuşlardı fakat gerçekte onları tanımıyorlardı—ve onlar kesinlikle birbirleriyle etkileşim halinde değillerdi. Babil Kulesi insanların birbirleriyle konuşmasını olanaksız kılmak için inşa edilmişti. Bu, uygarlıkları birbirinden tamamen habersiz bir duruma getirmişti.

Avrupalılar Atlas Okyanusu'nun doğu kıyısında birbirlerinden bariyerlerle ayrılmış bölgelerde ayrı ayrı yaşıyorlardı. Sonrasında bu bölgede tüm birimler birbiriyle etkileşim halinde olmaya başlamışlardır. Avustralyalı abor-

jinler İngilizler tarafından tanınmaya başlamıştır. İngiliz savaş suçluları deniz aşırı bu bölgeye sürülmeye başlanmıştır. İnka kralları İspanya ve Portekiz ile ilişkiler geliştirmeye başlamışlardır. Atlantik Avrupasının emperyalizmi tek bir dünya yaratmıştır.

Atlantik Avrupası küresel sistemin çekim merkezi olmuştur (42. sayfadaki resme bakınız). Avrupa'da olan şey diğer dünyada olanlardan farklıdır. Diğer uluslar ve dinler her şeyi bir gözleri Avrupa üzerinde olarak yapmışlardır. On altıncı yüzyıldan yirminci yüzyıla kadar dünyanın herhangi bir parçası Avrupa'nın etki ve gücünden kaçamamıştır. İyi ya da kötü her şey onun etrafında dönmüştür. Ve Avrupa'nın temel noktası Kuzey Atlantik olmuştur. Bu su akıntısını kontrol eden dünyaya açılan yolu da kontrol altında tutuyordu.

Avrupa ne çok gelişmişti ne de dünyadaki en gelişmiş bölgeydi. Peki onu merkez yapan şey neydi? Avrupa gerçekte teknik ve entelektüel açıdan Çin ve İslam dünyasının aksine beşinci yüzyılda onlardan gerideydi. Peki bu küçük ülkeler nasıl olup da dünyanın çekim merkezini oluşturabiliyordu?

Avrupa gücünü iki şeyden almaktaydı: Para ve coğrafya. Avrupa Asya ile, özellikle Hindistan ile yaptığı ticaret ile zenginleşiyordu. Örnek olarak baharat yalnızca yemeklere konan çeşni değil, etler için bir koruma maddesiydi; onun ithal edilmesi Avrupa ekonomisi için kritik bir öneme sahipti. Asya, Avrupa'nın ihtiyaç duyduğu lüks mallar ile doluydu ve bunların bedelini ödeyebilecek para yalnızca Avrupa'da bulunuyordu. Bu ticaret ünlü İpek Yolu ve Akdeniz'e ulaşıncaya kadar başka yollardan yapılmıştır. Türk topraklarının değerli olmasının bir nedeni de bu yollar üzerinde bulunmasından kaynaklanmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda Türkiye'nin adının daha fazla duyulacak olmasının bir nedeni de bu topraklar üzerinde olmasıdır.

Atlantik Avrupa'sı

Avrupalı tüccarlar Türklerin etrafından dolaşan bir yol bulma konusunda umutsuzdu. İspanyollar ve Portekizliler –İberyalılar– askeri olmayan bir alternatif seçmişti: Onlar Hindistan'a gitmek için başka bir rota arayışındaydılar. İberyalılar Türk topraklarından farklı bir yoldan Hindistan'a gitmek için tek yolun Afrika kıyılarının kenarından dolaşarak Hint Okyanusu'na çıkmak olduğunu biliyorlardı. Onlar dünyanın yuvarlak olduğunu bilerek batıya doğru giderek de Hindistan'a ulaşmanın mümkün olabileceği düşünmeye başladılar.

Bu önemli bir dönemeç noktası olmuştur. Bunun olmaması durumunda Atlantik Avrupası yoksulluk içine düşebilirdi. Ancak ekonomik yoksunluk kendini hissettirmeye başladığında ve Türklerin tehlikeli olduğu bilindiği için bunu yapmak konusunda üzerlerinde baskı oluştu. Bu aynı zamanda önemli bir psikolojik an olmuştur. Müslümanları İspanya'dan kovmuş olan İspanyollar kendi barbar kibirlerinin doruk noktasında bulunuyorlardı. Sonuç olarak, onlar Hindistan'a Türklerle karşılaşmadan ulaşmak zorundalardı.

İberyalılar derin sularda gidebilecek gemiler yapabiliyorlardı. Yolculuk boyunca gerekli olan gemicilik araçlarına sahiplerdi. Pusuladan usturlaba kadar pek çok denizcilik donanımları mevcuttu. Bütün bunları başka kültürlerden ödünç almışlardı fakat İberyalılar onları etkin bir ekonomik ve askeri sistem içinde birleştirebilmişlerdi. Onlar uzak yerlere gemi ile gidebiliyorlardı. Oraya vardıkları zaman savaşabilecek donanıma da sahiplerdi—ve kazanmışlardı. Top atışını duyan ve hemen sonrasında bir binanın yerle bir olduğunu gören insanlar savunmaya geçmek durumunda kalmışlardı. İberyalılar varış noktasına geldikleri zaman, kapıları tekmeleyip istediklerini almaya başladılar. Sonraki birkaç yüzyıl boyunca, Avrupa gemileri, silahları ve parası dünyayı egemenliği altına aldı ve ilk küresel sistemi, Avrupa Çağı'nı yarattı.

Burada bir ironi vardır: Avrupa dünyayı egemenliği altına aldı fakat kendisine hükmetme konusunda başarısız oldu. Beş yüzyıl boyunca iç savaşlarla kendisini parçaladı ve sonuç olarak asla bir Avrupa imparatorluğu olamadı—bunun yerine bir İngiliz imparatorluğu, bir İspanyol imparatorluğu, bir Fransız imparatorluğu, bir Portekiz imparatorluğu ve benzerleri oluştu. Avrupa ulusları birbirleriyle yaptıkları sonu gelmeyen savaşlarla kendilerini tükettiler, fakat bunu yaparken dünyayı paylaştılar.

Avrupalıların bir birlik halinde hareket edememelerinin pek çok nedeni vardır fakat sonuçta onun temel nedenlerinden biri coğrafya ile ilgilidir: Manş Denizi. İlk olarak İspanyollar, ardından Fransızlar ve son olarak Almanlar Avrupa kıtasını kendi egemenlikleri altında tutmaya çalışmışlardır fakat onların hiçbiri Manş Denizi'ni geçememişlerdir. Hiç kimse İngiltere'yi yenilgiye uğratamadığı için, peş peşe yapılan fetihler Avrupa'yı bir bütün olarak elde tutma konusunda başarılı olmamıştır. Barış dönemleri basit dönemsel ateşkes zamanları olmuştur. Avrupa Birinci Dünya Savaşı'nın gelip çatmasına kadar on milyondan fazla insan bu savaşlar boyunca ölmüştür. Avrupa ekonomisi parçalanmıştır ve Avrupa'da ulusların birbirlerine karşı güvenleri kalmamıştır. Avrupa daha önceki kendisinin bir demografik, ekonomik ve kültürel gölgesi olarak ortaya çıkmıştır. Ve ardından her şey daha kötüye doğru gitmiştir.

ESKİ ÇAĞIN SON SAVAŞI

Birleşik Devletler Birinci Dünya Savaşı'ndan küresel bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Bu güç açık bir şekilde henüz çocukluk dönemindedir. Jeopolitik olarak, Avrupalılar kendi içle-

rinde başka bir kavga halindedir ve psikolojik olarak Amerikalılar küresel sahne üzerinde sürekli bir yer edinme konusunda henüz hazır değildir. Ancak iki şey olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nda, Birleşik Devletler varlığını tüm dünyaya kabul ettirmiştir. Ve Birleşik Devletler bir sonraki savaş için Avrupa'ya gözdağı vermiştir. Bunun için işleyen zaman bombaları belirlenmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ile imzalanan Versay Anlaşması başka bir savaşın habercisidir.

Ve savaş ilkinin bitmesinden yirmi bir yıl sonra 1939 yılında gelmiştir. Almanya yine ilk olarak saldırıda bulunmuştur. Bu kez altı hafta içinde Fransa'yı işgal etmiştir. Birleşmiş Milletler bir süre savaşın dışında kalmıştır fakat savaşın bir Almanya zaferi ile bitmemesi için girişimlerde bulunmuştur. Lend-Lease bölgesinde konuşlanmışlardır. Lend bölgesinden İngiltere'ye Almanlarla savaşmaları için destroyerler ve başka savaş araçları sağlamıştır. Hep bu bölge hatırlanmaktadır. Lease bölgesi unutulmaktadır. Fakat Lease bölgesinden Batı yarımküre için donanma kuvvetleri hazır beklemiştir. ABD Donanması Atlantik'te seyreden savaş gemilerinin kontrol altında tutulmasında çok önemli bir rol oynamıştır. İngilizler Amerikalılara Kuzey Atlantik'in anahtarını vermişlerdir. Burası Avrupa'nın dünyaya açılan kapısıdır.

İkinci Dünya Savaşı'nın dünyaya maliyeti yaklaşık olarak elli milyon insanın ölmesi (askeri ve sivil ölümler birlikte) olmuştur. Avrupa tamamen parçalanmıştır. Uluslar büyük acılar çekmişlerdir. Bunların tersine olarak Amerika Birleşik Devletleri yarım milyon askerinin ölümünü yaşamıştır fakat hiçbir sivil vatandaşı ölmemiştir. Savaşın sonunda Amerikan endüstriyel birimleri savaştan öncesine göre daha güçlü bir konuma gelmişlerdir; Birleşik Devletler tam anlamıyla savaşın içine girmeden savaştan galip ayrılmıştır. Hiçbir Amerikan şehri bombalanmamıştır (Pearl Harbor haricinde), hiçbir

ABD bölgesi işgal edilmemiştir (Aleutian'daki iki küçük ada haricinde) ve Amerika Birleşik Devletleri savaşta ölenlerin yüzde birinden az bir kayıp ile savaşı sonlandırmıştır.

Bu bedele karşılık olarak Kuzey Atlantik'in kontrolünü eline geçirmiştir. Ayrıca işgal edilmiş Batı Avrupa yeniden şekillenirken, Fransa, Hollanda, Belçika, İtalya ve İngiltere'nin yazgılarının belirlenmesinde söz sahibi olmuştur. Birleşik Devletler yalnızca Japonya'ya saldırmış ve bu ülkeye zarar vermiştir.

Bu dönemden itibaren Avrupalılar kendi imparatorluklarını kaybetmişlerdir—kısmen savaşın etkileri nedeniyle tükendiklerinden, kısmen de bunu elde tutacak bedeli ödeyemeyecek olmalarından. Ve kısmen de Amerika Birleşik Devletleri'nin onların bunu ellerinde tutmayı sürdürmelerini istememesinden. İmparatorluk sonraki yirmi yıl boyunca erimiştir. Jeopolitik gerçeklik bu felakete yol açan sonda önemli bir rol oynamıştır.

Burada bir soru soralım: Amerika Birleşik Devletleri'nin 1945 yılında yaptıkları zekice kurgulanmış Makyavelci bir oyunun parçası mıdır? Amerikalılar 500.000 ölümün bedeli olarak küresel bir egemenlik kazanmışlardır. Oysa aynı zamanda elli beş milyon başka ulustan insan ölmüştür. Franklin Roosevelt vicdanının sesini dinleyip savaş sonrası bir kenara mı çekilmelidir, yoksa bunun getirdiklerini mi elde etmelidir. Sonunda kararı ne olursa olsun jeopolitik açıdan savaşın gidişatı önemli sonuçları beraberinde getirmiştir.

Soğuk Savaş olarak bilinen ABD – Sovyet çekişmesi gerçekten bir küresel çatışmadır. O temel olarak Avrupa'nın parçalanmış küresel imparatorluğunun mirası üzerinde bir rekabettir. Her ne kadar her iki tarafta da askeri bir güç olsa da, Amerika Birleşik Devletleri'nin doğasından kaynaklanan bir avantajı vardır. Sovyetler Birliği kocaman bir alanı

kaplamaktadır fakat karalar arasında sıkışmıştır. Amerika neredeyse aynı büyüklüktedir fakat dünya okyanuslarına kolayca geçiş şansına sahiptir. Bu nedenle Sovyetler Birliği Amerika'yı kapsayamaz fakat Amerikalılar kolaylıkla Sovyetleri kapsayabilir. Ve bu bir Amerikan stratejisidir: Kapsamak ve böylece Sovyetleri kıskaç altına almak. Norveç'te North Cape'den Türkiye'ye, Aleutian Adalarına kadar Birleşik Devletler müttefik uluslardan kocaman bir kemer oluşturmuştur, bütün bunlar Sovyetler Birliği'ni kıskaç altına almaktadır—1970'den sonra Çin'in kendisi de bir kemer olmuştur. Sovyetler Birliği bir limanının olduğu her yerde kendisini coğrafya ile ve Amerika Birleşik Devletleri Donanması ile kapatılmış bulur.

Jeopolitik coğrafya ve gücün iki temel rekabetçi görüşüne sahiptir. Bir görüş bir İngiliz olan Halford John Mackinder tarafından ortaya konulmuştur. Onun görüşü "Her kim ki Avrasya'yı kontrol altında tutarsa dünyayı da kontrol altında tutacaktır" anlamına gelmektedir: "Doğu Avrupa'ya [Rusya Avrupası] hükmeden Anakara'ya hükmeder. Anakara'ya hükmeden Avrasya'ya hükmeder. Avrasya'ya hükmeden Dünya'ya hükmeder." Bu düşünce İngiliz stratejisini yansıtmaktadır ve gerçekte Soğuk Savaş dönemindeki Amerikan stratejisini de yansıtmaktadır. Başka bir görüş en büyük Amerikan jeopolitik düşünürü olarak kabul edilen Amiral Alfred Thayer Mahan'dan gelmiştir. *The Influence of Sea Power on History* (Tarihte Deniz Gücünün Etkisi) adlı kitabında Mahan Mackinder'e karşıt bir görüş ortaya koyar ve denizlere egemen olanın dünyaya hükmedeceğini söyler.

Tarih çeşitli açılardan her iki görüşü de haklı çıkarmaktadır. Mackinder güçlü ve birleşik bir Rusya'nın önemini anlatmada haklıdır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Amerika Birleşik Devletleri tek küresel güç seviyesine yükselmiştir. Ancak

Mahan da iki önemli faktörü gözler önüne sermiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması Amerikan deniz gücünün artmasına neden olmuştur. ABD donanma gücüne dünyaya egemen olma konusunda yeni bir kapı açmıştır. Buna ek olarak, Mahan gemi malzemelerinin diğer araçlara göre daha ucuz olduğunu hatırlatır. MÖ beşinci yüzyıla geri dönersek, Atinalılar Spartalılardan daha zengindir çünkü Atina bir limana, bir filoya ve onları koruyacak bir donanmaya sahip olmuştur. Deniz gücü her zaman için denize kıyısı olmayan komşularına karşı bir üstünlüğe sahip olmuştur. Diğer her şeyin eşit olması durumunda denize kıyısı olan bir yer, kıyısı olmayan bir yere göre daha avantajlıdır. On beşinci yüzyılda küreselleşmenin artmasıyla bu gerçek daha fazla gün yüzüne çıkmaya başlamıştır.

Sovyet İmparatorluğu

ABD'nin denizleri kontrol altında tutması Birleşik Devletler'in aynı zamanda küresel denizcilik ticaretini de elinde bulundurması anlamına gelmektedir. Kuralları egemen ülke koymaktadır ve dünyanın ticaret yolları bu şekilde kontrol altında tutulabilmektedir. Genel olarak, Amerika Birleşik Devletleri uluslararası ticaret sistemini şekillendirmektedir.

İkinci olarak, denizleri kontrol altında tutmak Amerika Birleşik Devletleri'ne büyük bir politik avantaj vermektedir. Amerika kuşatılamaz fakat başka ülkeleri kuşatabilir. 1945'ten bu zamana kadar, Birleşik Devletler korkusuzca savaş durumuna geçebilmektedir. Bunun nedeni kendi ülkesinin güvenlik altında olmasıdır. Başka hiçbir ülke Amerikan sınırlarına denizden bir saldırıda bulunamaz. İngilizler 1982 yılında Arjantin'e Falkland adaları nedeniyle savaş ilan ettiği zaman bu ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin bunu önlemek istememesi nedeniyle mümkün olabilmiştir. İngilizler, Fransızlar ve İsrailliler 1956 yılında ABD isteğine karşı Mısır'ı işgal etmişlerdir fakat geri çekilmek zorunda kalmışlardır.

Soğuk Savaş boyunca, Birleşik Devletler ile müttefiklik içinde olmak, Sovyetler Birliği ile müttefiklik içinde olmaktan her zaman daha kârlı olmuştur. Sovyetler silah, politik destek, biraz teknoloji ve başka şeyler için ev sahipliği sunabilmişlerdir. Ancak Amerikalılar kendi uluslararası ticaret sistemi ve Amerikan ekonomisine satış yapma hakkı vermişlerdir. Bununla karşılaştırılınca başka her şey çok küçük kalmaktadır. Sistemin dışında kalmak yoksullaşma anlamına gelmektedir; sistemin içinde olmak ise zenginlik anlamına gelir. Örnek olarak, Kuzey ve Güney Kore'nin, Batı ve Doğu Almanya'nın farklı yazgılarını düşünün.

Soğuk Savaş boyunca Amerika Birleşik Devletleri psikolojik olarak savunmacı bir tutum izlemiştir. Kore, McCarty'cilik, Küba, Vietnam, *Sputnik,* 1970'lerde ve 1980'lerde sol kanat te-

rörizm Amerika içinde sürekli bir kasvet ve belirsizlik duygusu yaratmıştır. Soğuk Savaş döneminde yaşanan bu atmosfer şimdi kaybolup gitmiştir. Ruslar artık bir kez daha böyle bir şansa sahip olamayacaklardır. Amerikan ruh hali ve jeopolitik gerçeklik iki nedenle önemlidir. Birincisi, o Amerika'nın olgunlaşmamış yapısını ortaya koyar. İkincisi, o muazzam bir güç ortaya koyar. Çünkü Amerika Birleşik Devletleri güven içinde olmadığı zaman, bunun oluşturulabilmesi için bir çaba ve enerji gerekmektedir.

ABD'nin Soğuk Savaş'tan galibiyet ile çıkması şaşırtıcı olmuştur. Birleşik Devletler ve onun müttefikleri Sovyetler Birliği'nin çevresini sarmışlardır. Sovyetler daha fazla mücadele edememişlerdir. Tüm bütçelerini füze yapımı, ordu harcamaları gibi giderlere ayırmaları ülkenin ekonomik gücünü yıpratmıştır. Sovyetler Birliği bu harcamalarla sendelemiş ve sonrasında çökmüştür.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte Kolomb'un yeni kıtayı keşfetmesinden 499 yıl sonra tarihte bir çağ sona ermiştir. Beş yüz yıldır ilk kez olarak güç merkezi Avrupa'dan Amerika kıtasına geçmiştir. 1991 yılından sonra dünyadaki tek global güç Amerika Birleşik Devletleri olmuştur ve uluslararası sistemin merkezi haline gelmiştir.

Biz ABD'nin yirminci yüzyıla nasıl güçlü girdiğini araştırdık. 1980 yılında, ABD – Sovyet düellosu doruk noktasına çıkmıştı, Pasifik ötesi ticaret tarihte ilk kez olarak Atlantik ötesi ticaret ile eşit düzeye gelmişti. Yalnızca on yıl sonra, Sovyetler Birliği çökerken, Pasifik ötesi ticaret Atlantik ötesi ticaretten yüzde 50 daha büyük bir seviyeye ulaşmıştı. Uluslararası ticaretin ve bunun sonucunda küresel sistemin tüm geometrisi birbirine paralel olmayan bir değişim geçiriyordu.

Bu, dünyanın geri kalanını nasıl etkilemiştir? Çok basit olarak, deniz hattının kontrolünün bedeli muazzam boyutlara ulaşmıştır. Ticaret yapan pek çok ülke deniz ulaşımının kontrol maliyetlerini karşılayamaz olmuştur ve bunun sonucunda hammadde ve kaynak temini konusunda zorlanmışlardır. Bu dönemde denizcilik güçleri büyük bir önem kazanmıştır ve politik anlamda büyük bir öneme sahip olmuştur. Suyun üzerindeki hareketliliği kontrol etmenin maliyeti yüksektir. Tarihsel olarak, yalnızca bir avuç ulus bunu başarabilmiştir. Bugün de bu kolay ya da ucuz bir iş değildir. ABD Savunma bütçesine göz attığınızda bunun için ne büyük paraların harcandığını görebilirsiniz. Basra Körfezi'nde bir savaş gemisi bulundurmak pek çok ülkenin toplam savunma bütçesine eşdeğerdir. Bir kıyı olmaksızın Atlantik ya da Pasifik okyanusunu kontrol altında tutmak her ulusun başarabileceği bir şey değildir.

ABD her iki okyanus için de bunu yapabilen tek ulus olmuştur. Bu durumda Kuzey Amerika uluslararası sistemin çekim merkezidir. Amerikan Çağı'nın şafağında, Birleşik Devletler Kuzey Amerika'nın baskın gücüne sahiptir. Bu ülke aynı zamanda 1944-45 yıllarında Avrupa ve Japonya'yı işgal etmiştir. Bunu yapabilmek için muazzam bir deniz gücüne sahip olunması gerekmektedir.

Ancak burada bir zamanlar Avrupa'yı egemenliği altında tutmuş olan İspanya'yı anmak gerekmektedir. Bu Avrupa Çağı'nın başlangıcının habercisi olmuştur. Şimdi ise önümüzdeki birkaç yüzyıl boyunca küresel sistemin çekim merkezi olarak Kuzey Amerika görünmektedir. Ben en azından bir yüzyıl boyunca Kuzey Amerika'yı egemenliği altında tutan ülkenin Amerika Birleşik Devletleri olacağını bekliyorum. Ancak İspanya örneğinde olduğu gibi Kuzey Amerika'nın çekim merkezi olması her zaman için ABD'nin Kuzey Amerika'yı egemenliği altında tutabileceği anlamına

gelmemektedir. Pek çok şey değişebilir—iç savaştan yabancı bir ülke ile yapılan bir savaşta yenilgi yaşamaya kadar pek çok faktör ülkelerin güç dengelerini bozabilir.

Kısa dönem için –ben önümüzdeki yüzyılın tamamını kastediyorum– Amerika Birleşik Devletleri ekonomik, teknolojik ve kültürel gerçekliği göz önüne alındığında bu bölgenin tek hakimi olarak görülmektedir. Bu ülke yirmi birinci yüzyıl boyunca bölgedeki gücünü koruyacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri insanları karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu insanlar kendine fazlasıyla güvenen insanlar olduğu gibi tam tersi bir düşünce içinde olan insanlarıyla da farklılık göstermektedir. Dünyanın önde gelen gücü yaşadığı kimlik krizi nedeniyle tam olarak kendini anlatamamıştır. Tarihsel olarak, Amerika Birleşik Devletleri olağandışı olarak gençtir ve bunun sonucu olarak henüz olgunlaşmamış bir toplumdur. Kişilerin hepsinde kendine güvenlerinin tam olmamasının nedenlerinden biri budur. Onlar kendilerinin dünya içindeki yerleri hakkında olgunlaşmış bir duyguya henüz sahip değillerdir.

Ancak biz ülke olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin böyle bir olgunluğa ulaştığını düşünüyoruz. Yetişkin olmak için daha sağlam ve güçlü olmak gerekmektedir. Amerika kendi gücünün en erken aşamasındadır. Bu ülke tam olarak uygarlaşamamıştır. Amerika, tıpkı on altıncı yüzyıldaki Avrupa gibi, hâlâ barbar bir yapıya sahiptir (bu bir ahlaki yargılama değil, bir tanımlamadır). Onun kültürü biçimlenmemiştir. Onun isteği güçlüdür. Onun duyguları onu farklı ve karşıt yönlere yönlendirir.

Kültürler üç durumun birinde yaşarlar. Birinci durum barbarlıktır. Barbarlar kendi köylerinin geleneklerinin doğanın yasası olduğunu ve buna uymayan kişilerin cezalandırılması gerektiğini düşünürler. Üçüncü durum çöküştür.

Çökenler başka hiçbir şeyin kendi düşüncelerinden daha iyi olmadığına inanırlar. Onlar her şeye karşı bir küçümseme ile bakarlar. Onlara göre hiçbir şey savaşmaya değmez.

Uygarlaşma ikinci ve en nadir bulunan durumdur. Uygarlaşmış insanlar kendi zihinlerinde iki karşıt düşünceyi dengeleyebilirler. Onlar bunların her ikisinin de doğru olduğuna inanırlar ve kendi kültürlerini bu doğrulara yaklaştırmaya çalışırlar. Aynı zamanda, onlar zihinlerini kendilerinin hatalı olabileceği olasılığına açık tutarlar. Kültürler barbarlıktan uygarlaşmaya ve ardından çöküşe geçerler. Uygarlaşmış insanlar seçici olarak fakat etkin bir şekilde savaşırlar. Açık bir şekilde tüm kültürler hem barbar, hem uygarlaşmış hem de çürümüş insanlardan oluşmaktadır ancak her bir kültür bir ilke tarafından farklı zamanlarda etki altında bulunurlar.

Avrupa on altıncı yüzyılda barbardı. Hıristiyanlık ilk fetihlerle yayılıyordu. Avrupa on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda uygarlaşma durumuna geçti ve ardından yirminci yüzyılda çöküş dönemine girdi. Amerika Birleşik Devletleri kendi kültürel ve tarihsel yolculuğunun yalnızca başında bulunmaktadır. Şimdiye kadar belirli bir kültür oluşturma konusunda yeterli olamamıştır. Dünyanın çekim merkezi oldukça, kendi kültürlerini geliştirecektir. Amerika sağ kanadın Müslümanları hakir gördüğü ve sol kanadın kadın haklarını hakir gördüğü bir yerdir. Bu tarz farklı bakış açıları kişilerin kendi değerleri içinde birbirlerine bağlanmıştır. Ve tüm barbar uluslarda olduğu gibi, Amerikalılar kendi doğruları için kavga etmeye hazırdırlar.

Bu bir eleştiri anlamına gelmemektedir. Gelişim sağlanabilmesi için kaçınılmaz olarak bu devreden geçilmesi gerekmektedir. Ancak ABD genç bir kültürdür ve kendi hantal ve zaman zaman vahşi olan yürüyüşü ile kendisi için en iyisi olan değerleri zaman içinde oluşturacaktır. Amerika

Birleşik Devletleri bütün bunlardan oluşmaktadır ve on altıncı yüzyılda Avrupa'da olduğu gibi Birleşik Devletler bütün bu açık acemiliğine karşın göz alıcı bir etkinlik içinde olacaktır.

BÖLÜM 2

DEPREM

ABD – CİHAT TARAFTARLARI SAVAŞI

Amerikan Çağı Sovyetler Birliği'nin çöktüğü 1991 Aralık ayında başlamıştır. Bu durum Amerika Birleşik Devletleri'ni dünyadaki tek küresel güç konumuna getirmiştir. Ancak yirmi birinci yüzyıl gerçekte 11 Eylül 2001 tarihinde başlamıştır. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden on yıl sonra uçaklar Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a çarpmışlardır. Bu Amerikan Çağı'nın ilk gerçek testi olmuştur. Bu savaşın ABD ile Cihat Taraftarları arasında olduğu tartışılabilir fakat gerçekte o stratejik amaçları olan bir hamledir. Ve o ayrıca tüm savaşlar gibi kendi sonunu hazırlayan bir savaştır.

İnsanlar "uzun bir savaş"tan bahsetmektedir ve Amerika Birleşik Devletleri ve Müslümanların bir yüzyıl boyunca kavga içinde olacağı fikrine sahiplerdir. Burada kesin olan tek şey bunun geçici bir aşama olduğudur. Yirmi yıllık bir bakış açısından bakıldığında çatışmalar devam edebilir fakat stratejik mücadele konusunda Amerikan güçleri bir sona ulaşacaktır. El Kaide kendi amacını gerçekleştirmede başarısız olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri jeopolitik açıdan bakıldığında radikal İslamcıları yenilgiye uğratma konusunda yeterince iyi

olmayan bir başarı kazanmıştır. Yine de yirmi birinci yüzyıl yalnızca bir yenilgi değil aynı zamanda derin bir politik ve etik utanma gibi görünen bir Amerikan başarısı ile başlamıştır.

El Kaide'nin 2001'deki amacı basit olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne bir saldırıda bulunmak değildir. Onun amacı Amerika'nın zayıflığını gözler önüne serecek ve El Kaide'nin gücünü ortaya koyacak bir saldırı gerçekleştirmektir. El Kaide Amerika'yı zayıf gibi göstererek İslam dünyasının yönetimlerini yanına alma amacı taşımaktadır. Mısır, Suudi Arabistan, Pakistan ve Endonezya gibi ülkelerin yönetimlerini etkilemek onların birincil amacını oluşturmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin çökmesi uluslararası sistem üzerinde büyük etkiler doğurmuştur. Bu gerçekten şaşırtıcı bir değişim olmuştur. Güçlü bir Sovyetler Birliği ve güçlü bir Amerika Birleşik Devletleri uluslararası sistemin işlerliğinde bir denge durumunda bulunan süpergüçlerdir. Bu özellikle her tarafı savaş olasılıklarıyla çevrili olan Sovyetler Birliği için önem taşımaktadır. Soğuk Savaş döneminde bölgede en küçük bir hareket savaşa neden olabilirdi ve ne Sovyetler ne de Amerikalılar böyle bir harekete izin vermezlerdi. Soğuk Savaş'ın en ilginç özeliği, aslında yapılmayan tüm savaşlar anlamına gelmesidir. Almanya Sovyetler tarafından istila edilmemiştir. Basra Körfezi'nde çatışma yoktur. Hepsinin ötesinde hiçbir nükleer soykırım yaşanmamıştır.

Son yirmi yılı dikkatlice incelemek önem taşımaktadır. Onlar bir sonraki yüzyılın getireceklerinin temellerini ortaya koymaktadır—ve benim bu bölümde gelecek yerine geçmiş hakkında daha fazla zaman harcamamın nedeni budur. Dev bir halatlar savaşında bir tarafın ipinin birdenbire koptuğunu ve Sovyetlerin çöküşünü düşünün. Hâlâ ipte olan taraf kazana-

caktır fakat o dengesini kaybetmiş olduğu için zaferi büyük bir karmaşa ve karışıklık yaratacaktır. Her iki tarafından sağlam bir şekilde bağlı olduğu ip gevşemiş ve öngörülemeyen şekillerde hareket etmeye başlamıştır. Bu özellikle iki bloklu sınırlar için geçerlidir.

Bazı değişimler barışçıldır. Almanya yeniden birleşmiştir ve Ukrayna ve Belarus gibi Baltık ülkeleri yeniden ortaya çıkmışlardır. Çekoslovakya kendi kumaşından Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ikiye bölünmüştür. Diğer değişimler daha şiddetli olmuştur. Romanya çalkantılı bir içsel devrim yaşamıştır ve Yugoslavya tamamen parçalanmıştır.

Gerçekten de, eski Sovyetler Birliği'nin sınırı boyunca bulunan ülkelerin hepsi içinde en yapay olanı Yugoslavya olmuştur. O bir ulus-devlet değildir, farklı ve birbirine düşmanca davranan ulusların, etnik grupların ve dinlerin bir bölgesidir. Birinci Dünya Savaşı galipleri tarafından yapay bir şekilde kurulan Yugoslavya, Avrupa'daki en hırçın düşmanların bazılarının aynı kafese konması gibi bir yapıdır. Savaş galipleri Balkanlarda başka bir savaşı önlemek amacıyla her kesime belli bir toprağın verildiği bir yapı oluşturma teorisini uygulamışlardır. Bu ilginç bir teori olmuştur. Yugoslavya antik istilaların üzerine kurulu, hâlâ kendi kimliklerine sıkı sıkıya bağlı olan fosilleşmiş ulusların bir arkeolojik kazısıdır.

Tarihsel olarak, Balkanlar Avrupa'da bir patlama noktası olmuştur. Burası Romalıların Orta Doğu'ya ve Türklerin Avrupa'ya açıldıkları yoldur. Birinci Dünya Savaşı Balkanlarda başlamıştır. Her bir fatih arkasında birbirinden nefret eden birer ulus ve birer din bırakmıştır. Her bir grup diğerine karşı katliam boyutlarına varan bir husumet içinde olmuştur ve bu katliamlar her zaman için sanki dün olmuş gibi hatırlanmıştır. Burası bir affet-ve-unut bölgesi değildir.

Yugoslavya İkinci Dünya Savaşı sırasında parçalanmıştır. Hırvatlar Almanya'nın yanında yer almıştır ve Sırplar ise

Müttefik kuvvetleriyle işbirliği yapmıştır. Sonrasında taraflar Joseph Broz Tito'nun Komünist rejimi altında bir araya getirilmiştir. Yugoslavya Marksist idi fakat Sovyet karşıtı bir yapısı vardı. Bu ülke bir Sovyet uydusu olmak istememiştir ve Amerikalılarla işbirliği içinde olmuştur. NATO ile Varşova Paktı arasında kalan bir güç olarak bölgede varlığını sürdürmüştür.

1991 yılında bu yapı dağılmıştır. Bu, büyük bir depremin neden olduğu jeolojik bir çatlak gibidir. Antik fakat üzeri örtülmüş ve dondurulmuş uluslar birdenbire kendileri için hareket alanı bulmuşlardır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde duyulmamış isimler birden hayata geçmiştir: Sırbistan, Hırvatistan, Karadağ, Bosna-Hersek, Makedonya, Slovenya. Bu ulusların her biri içinde diğer etnik azınlıklar genellikle ayrılık talebinde bulunmuşlardır. Ortalık cehennem yerine dönmüştür—ve bu an yirmi birinci yüzyılın erken dönem şekillenmesinde önemli bir andır.

Yugoslavya savaşı basit bir yerel fenomen, kendine özgü bir olay olarak yanlış anlaşılmıştır. O bundan daha fazlasıdır.

Yugoslavya ve Balkanlar

Sovyetler Birliği'nin çökmesine ilk ve önde gelen bir yanıttır. Elli yıl boyunca baskı altında tutulan yapı açığa çıkmıştır. Donmuş sınırlar akıcı hale gelmiş –ve kaçınılmaz olarak– küresel bir değişim yaşanmıştır.

Bunun ötesinde, Yugoslavya'daki savaş tek bir fenomen değildir. Bu yalnızca ilk yarıktır—bu yarığın kuzeye doğru uzantısı kuzey Afganistan ve Pakistan'ı saran sıradağlar olan Hindukuş'a kadar gitmektedir. Yugoslavya patlaması Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle başlayan daha büyük bir deprem için bir başlangıçtır.

İSLAMCI DEPREM

ABD-Sovyet karşıtlığı Sovyetler Birliği'nin çevresi boyunca uzanmaktadır. Soğuk Savaş'ın sonunda, bu sınıra yakın üç bölge vardı. Avrupa bölümü, Norveç'ten Almanya-Çek sınırına uzanmaktadır. Asya bölgesi Japonya boyunca ve Çin'e kadar uzanan Aleutian'lara uzanmaktadır. Ve üçüncü bölge kuzey Afganistan'dan Yugoslavya'ya uzanmaktadır. Sovyetler Birliği çöktüğü zaman, bu son bölge en fazla etkilenen bölge olmuştur. Önce Yugoslavya çökmüştür, fakat kaos sonunda tüm bölge boyunca uzanmıştır ve bu ön sınıra bitişik olmayan ülkeleri bile içine çekmiştir.

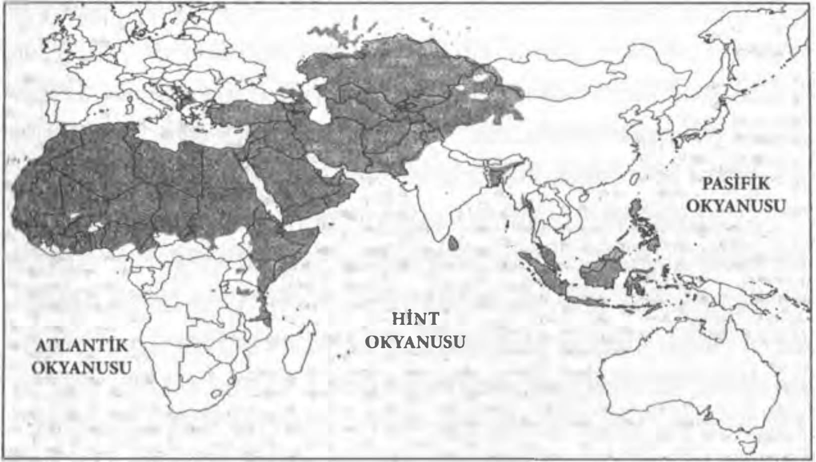
Yugoslavya'dan Afganistan ve Pakistan'a uzanan bölge Soğuk Savaş boyunca büyük ölçüde bloke olmuştur. Burada İran'ın Amerikan taraftarı bir ülke olmaktan Sovyet karşıtı ve Amerikan karşıtı bir ülke olması, Ruslar'ın Afganistan'ı işgal etmesi ya da İran-Irak savaşı gibi sınırlı bir hareketlilik vardı. Ancak ilginç bir şekilde bölge Soğuk Savaş ile dengede duruyordu. Orada ne kadar içsel çatışma olursa olsun, bunlar hiçbir zaman çok büyümüyor ve sınır ötesi krizlere dönüşmüyordu.

Deprem Bölgesi

Sovyetler gittiği zaman, bölgenin dengesi büyük ölçüde bozuldu. Burası ağırlıklı olarak bir Müslüman bölgesiydi— dünyadaki başlıca üç Müslüman bölgeden birisi. Bunlar Kuzey Afrika, Güneydoğu Asya'daki Müslüman bölgeleri ve Yugoslavya'dan Afganistan'a ve güneyde Arap Yarımadası'na kadar uzanan geniş bir arazi kapsayan, çokuluslu, birbirinden son derece farklılık gösteren bir yapıya sahiptir (sayfa 61'deki haritaya bakınız). Burası çok sayıda duyarlılığı olan tek bir bölge değildir, fakat Sovyet kuşatmasının güney cephesi nedeniyle bu şekilde düşünülmektedir.

Soğuk Savaş'ın sınırının bu Müslüman bölgesi boyunca uzandığını akılda tutmak önemlidir. Sovyetler Birliği'nden kopan ülkeler olarak Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Kazakistan ağırlıklı olarak Müslüman cumhuriyetlerdir. Çeçenya gibi Rusya Federasyonu'nun Müslüman parçaları da vardır.

İslam Dünyası—Modern

Bu bölgenin tamamı tarihsel olarak istikrarsızdır. Bölge, Büyük İskender gibi imparatorlardan İngilizlere kadar farklı kişiler tarafından istila alanı ve büyük ticaret yolları olarak kullanılmıştır. Bölge her zaman için jeopolitik bir patlama noktası olmuştur fakat Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle barut fıçısı ateş almıştır. Sovyetler Birliği çöktüğü zaman, içindeki altı Müslüman cumhuriyet aniden bağımsız olmuşlardır. Güneydeki Arap ülkeleri kendi hamilerini (Irak ve Suriye) ya da kendi düşmanlarını (Suudiler ve diğer Körfez ülkeleri) kaybetmişlerdir. Hindistan kendi hamisini kaybetmiştir ve Pakistan aniden Hindistan tehdidinden –en azından dönemsel olarak– kurtulduğunu hissetmiştir. Tüm uluslararası ilişkiler sistemi allak bullak olmuştur. Zaten az olan katı şeyler de çözünmüştür.

Sovyetler 1992 yılında Kafkasya ve Orta Asya'dan çekilmiştir. Burada yaşayan bölge halkları yüzyıldır ya da daha fazla bir süredir hiç özgür olamamışlardır, onların kendilerini yönetme geleneği yoktur ve pek çok açıdan ekonomi işleyişini bilmemekteydiler. Aynı zamanda Amerika'nın bölgedeki

çıkarı azalmıştır. 1991 yılındaki Çöl Fırtınası operasyonundan sonra, Amerika, Afganistan gibi yerlere odaklanmayı gereksiz bulmuştur. Soğuk Savaş sona ermiştir. Amerikan çıkarları için hiçbir stratejik tehdit artık yoktur ve bölge kendi kendine gelişmesi için özgür kalmalıdır.

Bölgenin ve özellikle Afganistan'ın ayrıntılı bir betimlemesini yapmak burada mutlaka gerekli değildir. Ancak Yugoslavya'da olan şeylerin rüzgarı bu bölgeyi de etkilemiştir: Yetmişli yılların sonlarından Sovyetler Birliği'nin çöküşüne kadar, Birleşik Devletler Afganistan'da Sovyetler Birliği'ne karşı direnç oluşturacak kuvvetler yaratma konusunda yardımcı olmuştur. ABD ordusunun özel birlikleri tarafından çeşitli teknikleri ile eğitilmiş bu adamlar 11 Eylül 2001 tarihinde öğrendiklerini pek çok aşamalı olarak Birleşik Devletler'e karşı kullanmışlardır. Birleşik Devletler bölgede yoğun aramalar yaparak buna karşılık vermiş ve önce Afganistan ve ardından Irak ve tüm bölgeye hızla girmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'ne karşı olduğu gibi Cihat Taraftarlarını kendi çıkarları için kullanmış ve daha sonra kendi yarattığı canavarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Ancak bu, sorunun daha küçük olan kısmıdır. Daha tehlikeli olan ikilem Sovyetler Birliği'nin çökmesinin bölgede düzeni sağlayan ilişkiler sisteminin bozulmasına neden olmasıdır. El Kaide olsun ya da olmasın, eski Sovyetler Birliği'nin içindeki ve onun güneyindeki Müslüman oluşumlar istikrarsız bir yapıya sahip olmuşlardır ve Yugoslavya'da olduğu gibi dağılma sürecine girmişlerdir. Burada istikrarı sağlayabilecek tek küresel güç Amerika Birleşik Devletleri'dir. Bu mükemmel bir fırtına olmuştur. Avusturya sınırından Hindukuş'a, bölge sarsılmıştır ve Birleşik Devletler bölgeyi kontrol altında tutmak için son sözü söylemiştir.

Bu konuda kayda değer başka bir durum vardır. Özellikle demografik eğilimler ışığında biz bunu bir sonraki bölümde tartışacağız. Müslüman dünyasında muazzam bir içsel huzursuzluk vardı. İslam gelenekçileri gelenekler konusunda yaşanan değişimlere karşı direnç göstermektedir. Özellikle kadınların statüleri meselesi bölgenin istikrarsızlığı konusundaki itici güçlerden birisi olmuştur. Gelenekçiler ve sekülerler arasındaki mücadele bölge toplumlarının yapısını altüst etmiştir. Ve Amerika Birleşik Devletleri gelişen sekülerleşme çağrısından sorumlu tutulmuştur. Bu, durumun açık ve yüzeysel bir okunmasıdır fakat göreceğimiz gibi, ilk bakışta anlaşılır olmayabilecek daha derin ve daha büyük bir anlamı vardır. Aile yapısındaki değişiklikler, değişime karşı direnç ve 11 Eylül olayı birbiriyle yakından ilintilidir.

Daha geniş bir jeopolitik açıdan bakıldığında, 11 Eylül olayı, Soğuk Savaş ile bir sonraki dönem olan ABD – Cihat Taraftarları savaşının başlangıcına kadar olan bir boşluk dönemi ile bitmiştir. Eğer kazanmak Halifeliğin, bir İslam imparatorluğunun geri getirilmesi anlamına geliyorsa Cihat Taraftarları kazanamamışlardır. İslam dünyasındaki bölünmelerin aşılması için çok büyük bir güç gerekmektedir ve Birleşik Devletler basit bir şekilde yenilmeyecek kadar güçlü bir ülkedir. Kaos asla bir radikal İslam zaferi ile sonlanmayacaktır.

Bu çağ gerçekte bölgesel bir spazm döneminden daha az tutarlıdır. İslam dünyasındaki etnik ve dinsel bölünmeler, Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgeden çıkarılması durumunda bile hiçbir sağlam politik dayanağı olmayan bir yapının ortaya çıkacağı anlamına gelmektedir. İslam dünyası bin yıldan daha uzun bir süredir bölünmüş ve istikrarsız bir yapıya sahiptir ve kısa süre içinde daha birleşik bir yapıya sahip olması da zor görünmektedir. Aynı zamanda, bölgede bir Amerikan yenilgisi yaşansa bile bu Amerika'nın temel küresel

güç olduğu olgusunu değiştirmeyecektir. Vietnam savaşında olduğu gibi, bu yalnızca geçici bir olay olacaktır.

Şimdilerde ABD – Cihat Taraftarları çatışması çok güçlü gözükmektedir ve konunun altında yatan temel önem gözardı edilmekte ve uçup gitmektedir. Ciddi insanlar dünyaya egemen olma amacı taşıyan bu çatışmanın bir yüzyıl boyunca devam edeceğinden bahsetmektedir, fakat bu kitabın ilk sayfalarında yer alan yirmi yıllık bir perspektiften bakıldığında ABD – Cihat Taraftarları çatışmasının 2020 yılına kadar sona ereceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Aslında İslam dünyasında olanlar geleceğin büyük bir konusu olmayacaktır. Eğer biz ABD gücünün yukarı doğru ivmesinin süreceğini varsayarsak, bu durumda 2020 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ni çok farklı mücadeleler beklemektedir.

AMERİKAN BÜYÜK STRATEJİSİ VE İSLAM SAVAŞLARI

Amerikan dinamiğinin mutlaka anlamamız gereken bir öğesi daha vardır: Amerikan dışişleri politikasına yön veren büyük strateji. Amerika'nın 9/11'e yanıtı anlamsız görünebilir ve yüzeysel bakıldığında bir anlamı yoktur. O karmaşa yaratmış görünmektedir ve rasgele yapılmış gibi görünür, fakat onun altında başka beklentiler bulunmaktadır. Bir adım geri atmak ve cephane almak bir anlam taşımaktadır.

Büyük strateji politikaların sonuna gelindiğinde başlar. Bir an için Franklin Roosevelt'in 1940 yılında üçüncü dönem için yarışmadığını farz edin. Japonya ve Almanya farklı mı davranacaktı? Birleşik Devletler batı Pasifik'teki Japon egemenliğine boyun eğebilir miydi? Birleşik Devletler İngiltere'nin yenilgisini kabul edip onun filosunu Almanya'nın ellerinebırakabilir miydi? Ayrıntılar değişebilir, fakat Amerika

Birleşik Devletleri'nin savaşa katılmamasını hayal etmek ya da savaşın bir müttefik zaferi ile sonlanmadığını hayal etmek zordur. Binlerce ayrıntı değişebilir fakat bu çatışmaya en geniş açıdan bakıldığında büyük stratejinin aynı kaldığı görülecektir.

Soğuk Savaş sırasında bir Amerikan stratejisinin Sovyetler Birliği'ni kontrol altında tutmaktan başka bir politika izleyebileceği düşünülebilir mi? Amerika Birleşik Devletleri doğu Avrupa'yı istila etmemiştir. Sovyet ordusu basit olarak çok büyük ve çok güçlü idi. Diğer taraftan, Birleşik Devletler, Sovyetler Birliği'nin Batı Avrupa'yı ele geçirmesine izin veremezdi çünkü Sovyetler Birliği Batı Avrupa'nın endüstriyel birimlerini kontrol altına alırsa, uzun dönemli mücadele içinde asla alt edilemezdi. Kontrol altında tutmak başka seçeneğin olduğu bir politika değildir; bu Amerika'nın Sovyetler Birliği'ne olası tek yanıtıdır.

Bütün uluslar büyük stratejilere sahiptir, ancak bu tüm ulusların kendi stratejik amaçlarını gerçekleştirebilecekleri anlamına gelmez. Litvanya'nın amacı yabancı işgalinden özgür olmaktır. Ancak onun ekonomisi, demografisi ve coğrafyası belki de Litvanya'nın dönemsel süreçler dışında hiçbir zaman bu amacı gerçekleştiremeyeceğini ortaya koymaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, dünyadaki diğer ülkelerden farklı olarak, kendi stratejik amaçlarının çoğunu gerçekleştirmiştir. Onun ekonomisi ve toplumu bu çabaya yönelik bir donanıma sahiptir.

Bir ülkenin büyük stratejisi onun ulusunun DNA'sına işlenmiştir ve öylesine doğal ve aşikar bir şekilde görünür ki, politikacıları ve generalleri onun farkında bile değillerdir. Onların mantığı neredeyse bilinçdışı bir gerçeklikle iç içe geçmiştir. Jeopolitik bir bakış açısından bakıldığında, bir ülkenin büyük stratejisi ve bir ülkenin liderlerini yönlendiren mantık aşikar olmaktadır.

Büyük strateji her zaman savaş ile ilgili değildir. O ulusal güç oluşturan tüm oluşumlar hakkındadır. Ancak Amerika Birleşik Devletleri örneğinde belki de diğer ülkelerden daha fazla olarak, büyük strateji savaş hakkında*dır* ve savaş ve ekonomik yaşam arasındaki etkileşim hakkındadır. Amerika Birleşik Devletleri, tarihsel olarak savaşçı bir ülkedir.

Amerika Birleşik Devletleri var olduğu zamanın yaklaşık yüzde 10'unda savaş içinde olmuştur. Bu istatistik yalnızca büyük savaşları içermektedir—1812 Savaşı, Meksika-Amerika Savaşı, İç Savaş, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Kore Savaşı, Vietnam Savaşı. Burada İspanyol-Amerikan Savaşı ya da Çöl Fırtınası gibi küçük çatışmalar sayılmamıştır. Yirminci yüzyıl boyunca, Amerika Birleşik Devletleri zamanının yüzde 15'inde savaşta olmuştur. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında, bu oran yüzde 22'dir. Ve yirmi birinci yüzyılın başında, 2001 yılında, Amerika Birleşik Devletleri sürekli olarak savaş halinde olmuştur. Savaş Amerikan deneyiminin merkezinde bulunmaktadır ve onun frekansı sürekli olarak artmaktadır. Bu Amerikan kültürünün yapısında vardır ve Amerikan jeopolitiğinin içinde derin bir şekilde kök salmıştır. Onun amacı açık bir şekilde anlaşılmalıdır.

Amerika savaştan doğmuştur ve bugüne kadar sürekli artan yürüyüşünde savaşmayı sürdürmüştür. Norveç'in büyük stratejisi savaşmaktan çok daha fazla ekonomik refah olabilir fakat ABD stratejik amaçları ve ABD büyük stratejisi kaynağını korkudan almaktadır. Aynı şey pek çok ulus için geçerlidir. Roma dünyayı fethetmek için kurulmadı. O, kendisini ifade etmek için kuruldu ve süreç içinde bu çabası onu bir imparatorluğa dönüştürdü. Amerika Birleşik Devletleri 1812 Savaşı'nda başlangıçta İngilizler tarafından saldırıya ve yenilgiye uğramamak gibi bir düşünceye sahipti. Ancak her bir korku bir kez aşıldığı zaman yeni savunmasızlıklar ve yeni

korkular yaratır. Uluslar sahip olduklarını kaybetme korkusu ile hareket ederler. Bu korku terimlerini aşmayı isterler.

Amerika Birleşik Devletleri kendi büyük stratejisine yönelik olarak beş jeopolitik amaca sahiptir. Bu amaçlar büyüklük, hırs ve zorluk derecesinin artışına göre aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

1: ABD ORDUSUNUN KUZEY AMERİKA ÜZERİNDE TAM HAKİMİYETİ

ABD Atlantik kıyısı ile Allegheny dağları arasında dizilen farklı eyaletlerden oluşan bir millet olarak kalsaydı, ayakta kalması çok da olası olmayacaktı. Sadece birlik kurmak zorunda değil aynı zamanda Alleghenyler ve Rocky Dağları arasındaki geniş alana yayılmak zorundaydı. Bu ABD'ye sadece stratejik derinlik vermekle kalmadı, aynı zamanda dünyanın en zengin topraklarından bazılarına erişebilmesini sağladı. Daha da önemlisi, burası ülkenin tarım fazlasının dünya pazarlarına yüklenmesini sağlayan gidiş gelişe elverişli ırmaklara sahipti ve tarihte eşi benzeri görülmemiş bir işadamı-çiftçi sınıfı yaratıyordu.

1803 Louisiana Satın Alımı ile ABD buraya ismini verdi. Fakat Andrew Jackson'un İngilizleri yenilgiye uğrattığı 1814 yılındaki New Orleans Savaşı'ndan sonra bu bölgenin gerçek anlamda kontrolü sağlandı. New Orleans tüm ırmak sisteminin tek tıkama mevziiydi. Yorktown milleti kurduysa, New Orleans Savaşı da ekonomisini kurmuştur. Ve bunu koruyan savaş da San Jacinto Savaşı'ydı. Burası New Orleans'a birkaç yüz kilometre uzaklıktaydı. Burada Meksika ordusu Teksaslılar tarafından yenilgiye uğratılmıştır ve böylelikle bundan sonra da Mississipi havzası için bir tehdit olmamıştır. Meksika ordusunun yenilgisi kaçınılmazdı. Meksika pekçok

açıdan daha gelişmişti ve ABD'den daha güçlü bir ülkeydi. Onun bu yenilgisi ABD Ordusu'nu Kuzey Amerika'da hakim duruma getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri artık kimsenin karşı koyamayacağı geniş ve zengin bir ülkedir.

ABD Nehir Sistemi

2: BATI YARIMKÜREDE ABD'YE TEHDİT OLABİLECEK HER GÜCÜN ORTADAN KALDIRILMASI

Kuzey Amerika'nın ele geçirilmesi ile birlikte, tek tehdit Latin Amerika'dan gelmiştir. Gerçekte, Kuzey ve Güney Amerika adadır, birbirilerine bağlı değillerdir: Panama ve Orta Amerika büyük ordulara geçit vermemektedir. Güney Amerika birleşmesinin tek bir şekilde varoluşu çok uzak bir durumdur. Güney Amerika haritasına bir bakarsanız, geçit vermez arazilerin dışında, kıta aşırı hiçbir gücün olmayacağını görür-

sünüz: Kıta ikiye ayrılmıştır (bkz. harita s. 70). Bu nedenle, Güney Amerika'dan hiçbir ülke ABD için bir tehdit oluşturmamaktadır.

Yarımküredeki ana tehditler Güney, Orta Amerika ve Karayiplerdeki deniz üsleri, Meksika'daki kara güçleri ile Avrupalı güçlerden gelmiştir. İşte Monroe Doktrini bununla ilgilidir—ABD Avrupalıların burada üsler bulundurmasına izin vermeden çok önce de, Avrupalıların stratejik tahakkümünü engellemiştir. ABD Latin Amerika'da yabancı bir üs olduğunda burası için gerçekten endişe taşır.

3: HER TÜRLÜ İŞGAL OLASILIĞINI ENGELLEMEK İÇİN DENİZLERDE TAM KONTROLÜ SAĞLAMAK

1812 yılında, İngiliz deniz kuvvetleri Chesapeake'e çıktı ve Washinton'u yaktı. On dokuzuncu yüzyıl boyunca, ABD, İngilizlerin Kuzey Atlantik'teki güçlü kontrollerini kullanarak, onun okyanusa girişini kapatacağından ve ABD'yi bastıracağından korkmuştur. Bu her zamanki paranoyakça korku değildi: İngilizler buna çok önem veriyorlardı. Genel sorun Amerikan İspanyol Savaşı'ndan Soğuk Savaş'a Küba saplantısıydı.

On dokuzuncu yüzyılın sonunda yarımküreye hakim olan ABD'nin yabancı deniz gücünden sınırlarını temizleme yaklaşımı içinde deniz yollarını tutmaya dönük bir ilgisi vardır. ABD önce Psaifik'teki hakimiyeti güvence altına almıştır. İç Savaş'ta Alaska'yı ele geçirmiştir. 1898 yılında, Hawaii'yi topraklarına katmıştır. Bu iki hareket bir filo sağlama desteğini engelleyerek batıdan kıtaya girme tehdidinin önünü kesmiştir. ABD İngilizlerin zayıflığından yararlanarak, İkinci Dünya Savaşı'nda Atlantik'i güvence altına almıştır ve İkinci Dünya

Güney Amerika: Geçilemez Bölge

Savaşı'nın sonunda İngilizlerin ABD'nin onayını almadan Atlantik'te faaliyette bulunmasını engelleyecek şekilde büyük bir filo oluşturmuştur. Bu ABD'yi işgale karşı sağlam kılmıştır.

4: ABD'NİN FİZİKİ GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN DÜNYA OKYANUSLARININ ÜZERİNDE TAM HAKİMİYET VE ULUSLARARASI TİCARET SİSTEMİ ÜZERİNDE KONTROLÜ GÜVENCE ALTINA ALMAK

ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan en büyük deniz kuvvetlerine ve deniz üslerine sahip ülke olarak çıkması dünyayı şaşırtmıştır. Daha önceden bahsettiğim gibi, deniz yolunu kullanan her araç –ticari ya da askeri, İran Körfezi'nden, Güney Asya'ya ve Karayipler'e– ABD Deniz Kuvvetleri tarafından gözlenebilirdi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru, dünyanın mevcut filoları Amerikan deniz gücüyle karşılaştırıldığında küçük kalıyordu.

Bu, dünyadaki en önemli jeopolitik gerçeği gözler önüne sermektedir: ABD tüm okyanusları kontrol etmektedir. Tarihte hiçbir güç bunu yapamamıştır. Ve bu kontrol sadece ABD güvenliğinin temeli değil aynı zamanda uluslararası sisteme şekil verme gücünün temelini oluşturur. Eğer ABD onay vermezse, hiç kimse denizlerde hiçbir yere gidemez. Günün sonunda, dünya okyanuslarının kontrolünü sürdürmek ABD için jeopolitik olarak en önemli hedeftir.

5: BAŞKA BİR MİLLETİN ABD DENİZ GÜCÜNE KARŞI KOYMASININ ÖNLENMESİ

Dünyanın tüm okyanusları üzerinde hakimiyet kuran ABD açıkça bunları ellerinde tutmak istemiştir. Bunu yapmanın en

kolay yolu diğer milletlerin deniz filosu inşa etmelerini engellemekten geçer. Yani hiç kimse deniz filosu inşasına kalkışmamalı ve bunu yapacak kaynaklara sahip olmamalıdır. Stratejilerden biri olan 'havuç' stratejisi başkalarının deniz filosu kurmaya ihtiyaç duymadan denizlere girişini sağlamaktır. Diğer strateji olan 'sopa' stratejisi ise potansiyel düşmanları kara savaşları içinde sınırlamaktır. Böylelikle askeri harcamalarını birlik ve tanklar üzerine yapmaya itileceklerdir.

ABD Soğuk Savaş'tan sürekli bir çıkar ve sabit bir strateji ile çıkmıştır. Sürekli çıkar Avrasya gücünün deniz filosu inşa etmek için kaynakları kullanmasını engellemektir. Avrasya hegemonyasında artık tek bir güç olmadığı için, ABD denizlere yüklenme niyeti taşıyan ikincil, bölgesel hegemonyalara odaklanmıştır. Bu nedenle ABD potansiyel bir bölgesel hegemonyayı kısıtlayacak sürekli değişen bir dizi ittifaklar kurmaya çalışmıştır.

ABD Avrasya boyunca düzenli ve beklenmedik müdahalelere karşı hazırlıklı olmak zorundaydı. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, bölgesel dengeyi sağlamak ve bölgesel bir gücün ortaya çıkmasını engellemek için bir dizi operasyonlar yürüttü. İlk müdahale Kuveyt'e yapıldı. Burada ABD, Sovyetler öldürüldükten sonra ama henüz gömülmemişlerken ortaya çıkan Irak hırsını engelledi. Bir diğer operasyonun yapıldığı yer Yugoslavya'ydı. Burada Balkanlar üzerinde Sırp egemenliğinin yükselmesini engelleme hedefi vardı. Üçüncü müdahale İslam dünyasınaydı. El Kaide'nin İslami bir imparatorluk kurmasını engellemek için harekete geçmişti. Hem Afganistan'daki hem de Irak'taki müdahaleler bu çabanın bir parçasıydı.

Bütün bu gürültü ve yaygaranın içinde, küçük ilişkiler de vardı. Irak'taki en büyük operasyonda, ABD 200.000'den biraz daha az sayıda bir birlik kullanmış ve 5.000 kayıp vermişti. Bu

Vietnam'daki kayıpların yaklaşık olarak % 6 ile 8'i ve İkinci Dünya Savaşı'ndaki kayıpların % 1'i kadardı.

250 milyonun üzerinde bir nüfusa sahip bir ülke için, bu boyuttaki bir işgal gücü küçüktür. ABD'nin küçük müdahaleleri aşırı dramatize etme eğilimi bir millet olarak onun görece toyluğundan kaynaklanmaktadır (ve bunu Irak'ta iki kez görev yapan birinin ebeveyni olarak söylüyorum).

Yukarıdakiler İslami saldırılara Amerikan tepkisini anlamamızı sağlar. Sistematik olarak stratejik hedeflerine ulaşmış olan ABD Avrasya'da herhangi bir büyük gücün yükselmesini engelleme hedefine sahipti. Ancak paradoks şuydu: Bu müdahalelerin amacı hiçbir zaman bir şeyi gerçekleştirmek değil de bir şeyi önlemektir. ABD başka bir gücün yükselebileceği alanlarda istikrarı önlemek istemiştir. Hedefi istikrar sağlamak değil de, istikrarsızlaştırmaktır. Ve işte bu, İslam depremine ABD'nin nasıl karşılık verdiğini açıklamaktadır. Büyük ve güçlü bir İslam devletini önlemek istemiştir.

ABD'nin Avrasya'da barışı sağlamaya dönük özel bir çıkarı yoktur. Ayrıca bir savaşı hemen kazanmak gibi de bir çıkarı yoktur. Vietnam veya Kore'de olduğu gibi, bu çatışmaların amacı yeni bir gücün ortaya çıkışını engellemek ve bölgeyi istikrarsızlaştırmaktır. Zamanı gelince, ani bir Amerikan yenilgisi bile kabul edilebilirdir. Ancak, Avrasya güçler dengesini korumak için gerekli olduğunda minimum kuvvet kullanma ilkesi yirmi birinci yüzyılda ABD dış politikasının ana gücü olmuştur. Beklenmedik zaman ve yerlerde sayısız Kosovalar ve Iraklar olacaktır. ABD faaliyetleri irrasyonel gözükebilir ve birincil hedef Balkanlara ya da Orta Doğu'ya istikrar sağlamak olursa, öyle de gözükecektir. Fakat ilk hedef Sırbistan ya da El Kaide'yi istikrarsızlaştırmak, engellemek olursa, o zaman müdahaleler daha akılcı görünecektir.

KRİZ SONRASI HAREKETLERDEN SONRA

Uluslararası sistem şimdi kötü bir şekilde dengesizdir. ABD o kadar güçlüdür ki, dünyanın Amerikan faaliyetini kontrol etmesi neredeyse imkansızdır. Uluslararası sistemin doğal eğilimi tarafsızlığa kaymaktır. Dengesiz bir dünyada, küçük güçler daha büyük, kontrolsüz güçlerin tehdidi altındadır. Bu nedenle daha büyük gücün kuvvetine eş olabilmek için diğer ülkelerle koalisyon yapmaktadır. ABD Vietnam'da yenildikten sonra, oldukça güçleniyor görünen Sovyetlere karşı Çin ile birlikte hareket etmiştir.

ABD'yi de kapsayan koalisyonlar oluşturmak yirmi birinci yüzyılda oldukça zordur. Daha zayıf ülkeler bir anti-Amerikan koalisyonuna katılmaktansa, Amerikalılara yanaşmayı daha kolay buluyorlar. Eğer koalisyon bozulursa, ABD affı olmayan bir dev olabilir.

Sonuç olarak, şu çelişkiyle karşı karşıya kalırız: Bir yanda ABD derin bir şekilde rahatsız ve korkmuştur; diğer yanda ise tek tek ülkeler ABD ile anlaşmanın yollarını aramaya çalışıyordur. Bu dengesizlik yirmi birinci yüzyıla damgasını vuracaktır. Özellikle dünyanın geri kalanı için tehlikeli bir çağ olacaktır.

Jeopolitik açıdan burada 'hata marjı' olarak bilinen kilit bir ölçüt vardır. Bu bir ülkenin hata yapma payını göstermektedir. Hata marjı ikiye ayrılır: Karşılaşılan tehlikenin tipi ve sahip olunan gücün boyutu. Bazı ülkelerin çok az hata marjı vardır. En küçük dış politika detayları üzerinde takılıp kalırlar ve bu yüzden yanlış bir adımın felakete yol açabileceğini düşünürler. Küçük boyutları ve bulundukları yer itibariyle İsrail ve Filistin'in çok büyük hata marjı yoktur. Diğer yandan İzlanda'nın hata marjı daha büyüktür. Küçük olmasına rağmen geniş bir bölgededir.

ABD'nin de hata marjı geniştir. Kuzey Amerika'da güvendedir ve olağanüstü bir gücü vardır. Bu nedenle gücünü kullanırken daha dikkatsizdir. Bu aptalca değildir. Sadece daha dikkatli olmaya ihtiyacı yoktur. Aslında, daha dikkatli olmak bazen etkinliği zayıflatır. Uzun vadede iyi kazanacağı beklentisi ile borç almaya çalışan bankacı gibi, ABD'nin diğer ülkelerin dikkatsiz bulduğu bir hareket politikası vardır. ABD hareket ettikçe gelişir.

Bunu Vietnam'da gördük ve Irak'ta da görüyoruz. Bu çelişkiler ABD tarihinde çok az kalıcı öneme sahip olaylardır; Vietnam ve Irak dışında. ABD genç ve barbar bir ülkedir. Çok çabuk duygusallaşmaktadır ve tarihi perspektifi eksiktir. Bu çeşitliliğin üstesinden gelmek için duygusal kaynakları kullanarak ABD gücüne katkıda bulunur. Bir anda felaket olarak değerlendirilen şey Amerika'yı sorunları çözmek için kararlı olmaya iter. Yükselen bir güç aşırı tepki gösterir. Olgun bir güç denge arar. Zayıflayan bir güç ise dengeyi sağlama becerisini kaybeder.

ABD genç bir millettir ve global bir hakim güç olarak yenidir. Genç ve güçlü bir delikanlı gibi, yalnızca birkaç yıl sonra hatırlanan olaylar üzerinde orantısız bir şekilde duygusaldır. Lübnan, Panama, Kuveyt, Somali, Haiti, Bosna ve Kosova hep birden olağanüstü bir şekilde önemli hatta belirleyici görünmüştür. Bu gerçeklik çok az insanın hatırladığı bir şeydir; hatırladıklarında ise, ABD'yi çatışmaya iten şeyi net olarak açıklamazlar. Anın duygusallığı kendini hızlı bir şekilde tüketmektedir.

Bu fenomenin can alıcı tarafı Lübnanlıların, Panamalıların, Kuveytlilerin, Somalililerin, Haitililerin, Bosnalıların ve Kosovalıların Amerika ile aralarındaki dalaşmaları uzun bir süre hatırlamalarıdır. ABD için geçici bir durum olan bir olay diğer ülkelerin tarihlerinde belirleyici bir unsur olarak yer

alır. Burada yirmi birinci yüzyılın ilk ve en önemli asimetrisini keşfederiz. ABD'nin global çıkarları vardır ve kendini çok sayıda global çarpışmalara sokmaktadır. Hiçbir katılım önemli değildir. Amerikan çıkarının bir parçası olan ülkeler için, her müdahale dönüştürücü bir olaydır. Sıklıkla bu ülke Amerikan faaliyetleri karşısında çaresiz kalır ve çaresizlik hissi en iyi durumlar altında bile öfke doğurur. Bu öfke, ABD genel olarak hem sağlam hem de kayıtsız göründüğünde daha da büyür. Yirmi birinci yüzyıl hem kendi faaliyetlerine ABD'nin kayıtsız kalışına hem de Amerika'ya karşı oluşacak öfke ve dirence şahit olacaktır.

ÖZET

ABD – Cihat Taraftarları savaşı sona doğru giderken, İslami radikallere karşı savunmanın ilk hattı Müslüman devletler olacaktır. Bunlar El Kaide'nin hedefleridir ve bunların İslam veya Batı ile ilgili görüşü ne olursa olsun, Müslüman devletler politik gücü El Kaide'ye devretmek üzere değildir. Tam tersine El Kaide'yi vurmak için milli güçlerini (istihbarat, güvenlik ve askeri yetkinlikleri) kullanacaklardır.

El Kaide kaybettikçe ABD kazanır. Kaos içindeki İslami dünya ABD'nin stratejik hedefine ulaştığını gösterir. ABD'nin 2001 yılından beri tartışmasız bir şekilde yaptığı bir şey de İslam dünyasında kaos yaratmak ve Amerika'ya karşı düşmanlık –ve belki de gelecekte saldırı yapacak teröristler– yaratmaktadır. Fakat bölge her zamankinden daha parçalıdır. Irak ve Afganistan'da ABD yenilgisi ve çıkmazı muhtemelen sonuç olacak ve her iki savaş da ABD için kötü bir şekilde sonuçlanacaktır. Irak'taki savaşta Amerikan müdahalesinin toyca, çirkin ve birçok anlamda

deneyimsiz olduğuna şüphe yoktur. ABD gücün kullanımı ve meselelerin basitleştirilmesinde deneyimsizdir. Fakat daha geniş çerçevede, daha stratejik seviyede bu önemli değildir. Müslümanlar birbirleri ile savaştıkça, ABD savaşı kazanmış olacaktır.

Bu, İslam dünyasında bir ulus devletin güçlenip, bölgesel güç olarak Amerika'ya meydan okumasının olanaksız olduğu anlamına gelmez. Türkiye Müslüman dünyasında tarihi bir güçtür ve daha sonraki bölümlerde göreceğiniz gibi, Türkiye yeniden güçlenmektedir. Türkiye'nin yükselişi Sovyetler Birliği'nin yıkılışının yarattığı kaosun sonucu olmayacaktır. Bu sefer birçok yeni dinamik vardır. Öfke tarih yapmaz. Güç tarih yazar. Ve güç öfke ile desteklenebilir fakat daha temel gerçekliklerden kaynak alır: Coğrafya, demografi, teknoloji ve kültür. Bütün bunlar Amerikan gücünü belirleyecektir ve Amerikan gücü de yirmi birinci yüzyılı belirleyecektir.

BÖLÜM 3

NÜFUS, BİLGİSAYARLAR VE KÜLTÜR SAVAŞLARI

Usame Bin Ladin 2002'de "Amerika'ya Mektup"unda şöyle yazdı: "Sizler kadınları tüketim maddeleri ya da reklâm araçları gibi kullanan, onları satın almaları için müşterilere seslenen bir ulussunuz. Siz kârlarınızı artırmak için kadınları yolculara, ziyaretçilere ve yabancılara hizmet amacıyla kullanıyor, sonra da kadın özgürlüğünü desteklediğinizi söyleyerek saçmalıyorsunuz."

Bu söylemden anlaşılacağı gibi, El Kaide geleneksel aile anlayışı için savaş veriyor. Bu onların programının küçük bir parçası değil, onun kalbini oluşturuyor. Geleneksel aile, bazı açıkça tanımlanmış prensipler etrafında inşa edilmiştir. Her şeyden önce kadının yeri evidir ve ev dışındaki yaşamdan erkek sorumludur. İkincisi, cinsel yaşam aile içinde, evde yaşanır ve aile dışı cinsel yaşantı kabul edilemez. Evinden dışarıya çıkan kadın, bunu yapmakla evlilik dışı cinselliği davet etmiş olur. Üçüncüsü, kadının temel görevi çocuk doğurmak ve yeni nesiller yetiştirmektir. Bu nedenle, aile ve toplumun bütünlüğünü korumak için kadınların kontrol altında tutulmaları gerekir. Ne ilginçtir ki her şey kadınlarla ilgilidir ve bin Ladin'in mektubu bu fikirleri bu şekilde eve taşır. Onun

kadınlarla ilgili fikir ve görüşleri farklıdır ve kendisi gibi düşünmeyen Amerikalılardan da bu nedenle nefret eder.

El Kaide görüşü sadece Usame bin Ladin ya da İslam'a özgü bir görüş değildir. Bu grup farklı ve benzersiz bir amaca hizmet etmektedir, fakat kadınlar ve aileyle ilgili görüşler büyük din ve mezheplerin çoğunda benzerlik gösterir. Geleneksel Katolik, Protestan dinlerinde, Ortodoks Yahudi dininde ve Budizm'in çeşitli kollarında hep benzer durumlar görülür. Toplumlar gibi dinler de kendi içlerinde çeşitli kollara, mezheplere ayrılmışlardır. "Kültür savaşları"ndan söz ettiğimiz Amerika Birleşik Devletleri'nde savaş alanı aile ve onun tanımlanmasıdır. Tüm toplumlar gelenekçilerle, aile, kadın ve cinselliği yeniden tanımlama çabası için olanlar arasında bölünmüştür.

Bu tartışmalar yirmi birinci yüzyılda daha da artacaktır, ama gelenekçiler savunmadadırlar ve sonunda kaybedeceklerdir. Bunun nedeni, son yüzyıl içinde insan yaşantısının –özellikle de kadınların hayatının– ve onunla beraber aile yapısının da değişmiş olmasıdır. Avrupa, ABD ve Japonya'da yaşananlar diğer ülkelere de yayılmaktadır. Bu meseleler birçok toplumu parçalayacaktır ama sonuçta ailenin değişimi durdurulamaz.

Elbette değişimin iyi ya da kötü bir fikir olduğu anlamına gelmez bu. Tam aksine, bu eğilimin önüne geçilemez, çünkü dünyanın demografik gerçekleri değişmektedir. Günümüzde en önemli demografik değişim, dünyanın her yerinde görülen doğum oranı düşüşleridir. Ülkelerde yapılan istatistikler doğum oranlarında büyük düşüşler yaşandığını göstermektedir. Kadınlar her geçen yıl daha az çocuk doğuruyorlar. Bu durumda son iki yüzyıldır devam eden nüfus patlamaları duracaktır ve kadınlar, yaşam süresi uzamasına karşın, artık çocuk doğurmaya ve büyütmeye daha az zaman harcayacaktır demektir bu.

Bu aslında basit bir gerçek gibi görünüyor ve öyledir de, ama ben size, bu kadar olağan bir olgunun, El Kaide benzeri başka grupların da oluşumuna neden olabileceğini ve bu grupların sonuçta neden kazanamayacağını göstermek istiyorum. Bu size aynı zamanda, sürekli artan nüfus temeline dayanan (göçlerle ya da doğumlarla) Avrupa Çağı'nın, (yetersiz nüfusla yaşamın her zaman norm olarak alındığı) Amerikan Çağı'yla yer değiştirdiğini de gösterecektir. Burada nüfus patlamasının sona ermesiyle başlamak yerinde olur.

NÜFUS PATLAMASI

Son on yıllarda dünyanın genelde ciddi bir nüfus patlaması sorunuyla karşı karşıya olduğu kabul edilmiştir. Kontrolsüz nüfus artışı kıt kaynakları zamanından önce tüketecek ve çevreyi mahvedecektir. Artan nüfus daha çok gıda, enerji ve diğer kaynaklara ihtiyaç duyacak, bunun sonucunda küresel ısınma ve diğer çevre felaketleri artacaktır. Nüfus artışı konusunda bütün ülkeler hemfikirdir.

Fakat bu model artık geçerliliğini yitirmiş, ileri sanayi ülkelerinde bazı değişimler yaşanmaya başlamıştır. İnsan ömrü uzamıştır ve doğum oranı da düştüğü için, emekli olan yaşlıların yerine yeterli sayıda genç yetişmiyor. Bu sorun Avrupa ve Japonya'da halen yaşanmaktadır. Fakat yaşlanan nüfus buzdağının sadece görünen tepesidir, gelecek olan nüfus patlamasının getirdiği ilk sorundur.

Bazı insanlar Avrupa'da doğum oranı düşerken, az gelişmiş ülkelerdeki yüksek doğum oranları nedeniyle dünya nüfusunun arttığını düşünüyorlar. Aslında doğum oranları her yerde artıyor. İleri sanayi ülkelerinde bu konu kontrol altında tutulmaya çalışılıyor ve diğer ülkeler de onları izliyorlar. Ve

bu demografik değişim yirmi birinci yüzyıla yeni bir şekil verecektir.

Almanya ve Rusya gibi, dünyanın önemli ülkelerinden bazıları nüfuslarının önemli bir kısmını kaybedecekler. Günümüzde Avrupa nüfusu yaklaşık 728 milyondur. Birleşmiş Milletler tahminlerine göre bu nüfus 2050 yılında 557 ile 653 milyon arasında bir rakama düşecektir. Küçük rakama göre kadın başına 1.6, büyük rakama göre de 2.1 çocuk düşüyor. Günümüz Avrupa'sında kadın başına doğum oranı 1.4'tür. Biz bu nedenle düşük oranların artacağı ihtimali üzerinde odaklanacağız.

Nüfus azalması güç azalmasını da beraberinde getirir. Avrupa'da bu böyle olacaktır. Ama ABD'de ve diğer ülkelerde gelecek yüz yıl içinde siyasi gücün elde tutulması isteniyorsa, nüfus düzeyinin sürdürülmesi ya da azalan nüfusu artırmak için teknolojik yollar bulmak gerekecektir.

Böyle büyük iddia desteklenmeli ve bunun sonuçları iyi düşünülmelidir. İnsan tarihinde temel bir olaydır bu ve bunun neden meydana geldiğini iyi anlamak durumundayız.

İşe temelinden başlamak gerekirse, şunu söyleyebiliriz; dünya nüfusu 1750-1950 yılları arasında yaklaşık bir milyardan, yaklaşık üç milyara çıktı. 1950-2000 yılları arasında ise ikiye katlandı, altı milyar oldu. Nüfus artışı bununla da kalmadı ve artmaya devam ediyor. Eğer artış bu şekilde devam ederse sonumuz felaket olacaktır.

Fakat aslında nüfus artışında bir gerileme vardır. Birleşmiş Milletler (BM)'e göre dünya nüfusu 2000-2050 arasında yaklaşık yüzde 50 büyüyecek ve bir önceki elli yılın yarısı kadar artacaktır. Yüzyılın ikinci yarısında ise dünyanın nüfusu sadece yüzde 10 kadar artış gösterecektir. Yani bir yerde doğumlar konusunda frene basılmış olacaktır. Bazı

araştırmalar ise (BM değil) dünya nüfusunun 2100 yılına doğru azalacağını söylemiştir.

İleri sanayi ülkelerinin çoğunda büyük ölçekli nüfus azalmaları görülecektir. Brezilya ve Güney Kore ile onlara benzer bazı ülkelerde yüzyıl ortalarında nüfus artış ya da azalışları duracak, 2100'den sonra yavaş tempoyla düşüşe geçecektir. Kongo ve Bangladeş gibi az gelişmiş ülkelerde nüfus artışı 2100'e kadar sürecek, ama bu artış geçmiş yüzyılda olduğu kadar olmayacaktır. Yani genel anlamda nüfus patlaması sona ermektedir.

Şimdi kritik 2.1 rakamına bakalım. Dünya nüfusunun dengede kalması için her kadın ortalama olarak 2.1 çocuk sahibi olmalıdır. Bu rakamın üstü nüfus artışı, altı da nüfus azalması anlamına gelir. BM'ye göre 1970'te kadın başına düşen ortalama çocuk sayısı 4.5 olmuş, bu rakam 2000 yılında 2.7'ye düşmüştür. Bunun bir dünya ortalaması olduğu unutulmamalıdır. Büyük bir düşüştür bu ve nüfus artışının daha düşük oranda olduğunu gösterir.

BM tahminlerine göre, 2050 yılında kadın başına doğum oranı ortalama 2.05 olacaktır ki bu rakam dünya nüfusunu dengede tutacak olan 2.1 rakamının hemen biraz altındadır. Fakat yine BM'nin bir başka tahminine göre, kadın başına çocuk oranı 1.6 olarak çıkmıştır. Bu durumda 2050 yılına kadar nüfus artışı ya dengede kalacak, ya da düşüşe geçecektir. Bana göre sonuncu tahmin daha mantıklıdır.

Dünyanın gelişmiş bölgelerine, en ileri kırk dört ülkeye bakarsak daha ilginç bir durum çıkar ortaya. Bu ülkelerde kadın başına ortalama 1.6 bebek düşer ki bu da nüfusun azalmakta olduğunu gösterir. Diğer ülkelerde bu oran 2.9 olarak çıkmıştır ama düşmektedir. Az gelişmiş ülkelerde anne başına düşen çocuk sayısı 6.6 iken 5.0'a düşmüştür ve 2050'de bu rakamın 3.0 olması beklenmektedir. Doğum oranlarının düşü-

şe geçtiği açıktır ve bunun cevabını aradığımız zaman nüfus patlamasının durduğunu görebiliriz.

Nüfus patlamasının görünürde iki açık nedeni vardı, birincisi çocuk ölümlerinde azalma ve ikincisi de ortalama ömür süresinin uzamasıydı. Bunlar da modern tıbbın, gıda ürünlerinde artışın ve on sekizinci yüzyıl sonundan itibaren halk sağlığında sağlanan gelişmelerin sonucuydu.

1800'lü yıllarda doğum oranı konusunda yapılmış istatistikler yoktur, ama kadın başına ortalama doğum oranının 6.5 ile 8.0 arasında olduğu söylenebilir. Avrupalı kadınların 1800 yılındaki doğum oranı, Bangladeşli kadınların bugünkü doğum oranına eşit gibidir, ama nüfus artışı yoktur. 1800'de doğan çocukların çoğu çocuk sahibi olacak kadar yaşamamıştır. Aslında 2.1 kuralı hâlâ geçerli olduğuna göre, doğan sekiz çocuktan altısı ergenlik çağına gelmeden ölmüştür.

Tıp, beslenme ve hijyen alanlarındaki gelişmeler sayesinde çocuk ölümleri çok azalmış, on dokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru çocukların çoğu kendi çocuklarına sahip olabilecek kadar yaşamışlardır. Çocuk ölümleri azalmıştır ama aile durumları değişmemiştir. İnsanlar yine aynı sayıda çocuk sahibi olmayı sürdürmüşlerdir.

Bunun nedenini anlamak zor değildir. Her şeyden önce insanlar cinsel ilişkiden zevk alır, doğum kontrolü olmadan yapılan cinsel ilişki kadını hamile bırakır ve o dönemde doğum kontrolü yoktu. Aileler çok çocuk sahibi olmayı bir tür zenginlik sayarlardı. Tarımsal toplumlarda aile içindeki her çocuk çalışacak bir çift el anlamına gelirdi, o çağlarda her şey elle yapılıyordu. Babanın yaşlanıp emekli olmasında da çocukların rolü vardı elbette. Yine o çağlarda sosyal güvenlik kurumları, emekli maaşı yoktu ve çalışamayacak durumdaki yaşlılar çocuklarının kendilerine bakmasını beklerlerdi. İnsanlar böyle düşünmeye alışmıştı, ama bu mantıkta ekono-

mik düşünce tarzının da rolü vardı elbette. Çocuklar yaşamak için toprağa ihtiyaç duyar ve o zaman da baba sözü dinlemek zorunluluk olurdu.

Çocuklar çalışarak ailenin geçimini ve aynı zamanda yaşlılık geliri sağladığı için, kadınlar mümkün olduğu kadar çok sayıda çocuk sahibi olmaya bakarlardı. Kadının doğurduğu ve yaşayan her çocuk aile için bir gelir kaynağı sayılırdı. Çocukların yaşama devam etmesi hem anne ve hem de baba için bir şans meselesiydi ve aileler erkeklerin sorumluluğundaydı.

İnsanlar âdetlerini kolayca değiştirmezler. Aileler köylerden şehirlere göç etmeye başladıklarında da çocuklar yine aile için değerli varlıklardı. Babaların ve annelerin çoğu altı yaşındaki çocuklarını bile çalışmaları için ilkel fabrikalara gönderir, onların ücretlerini alırlardı. Şehirdeki ilkel sanayi toplumlarında çocuklardan ustalık istenmez, sadece el emeği yeterli olurdu. Fakat fabrikalarda makineleşme başladığında, artık altı yaşında çocuklar işe yaramaz oldular. Fabrikalar eğitimli işçi aramaya başladılar. Daha sonra ise üniversite mezunu idareciler aranır oldu.

Fabrikalarda makineleşme ve otomasyon arttıkça küçük çocukların ekonomik değerleri de azaldı. Çocuklar ekonomik olarak yararlı olabilmek için okula gitmeye başladılar. O zaman da çalışarak aileye katkıda bulunmak yerine, eğitimleri için ailenin gelirinden pay almaya başladılar, kıyafetleri, beslenmeleri, okul ve diğer ihtiyaçları için babadan para beklediler. Bugün yirmili yaşlarında hâlâ eğitimlerine devam eden ama sadece baba parasıyla yaşayan pek çok çocuk vardır. BM'ye göre, önde gelen yirmi beş gelişmiş ülkede ortalama eğitim süresi on beş ile on yedi yıl arasındadır.

Mümkün olduğu kadar çok sayıda çocuk sahibi olma eğilimi on dokuzuncu yüzyıl sonları ile yirminci yüzyıl başla-

rına kadar devam etti. Bugün pek çok ailenin büyük ya da büyük-büyükbabaları on çocuklu ailelerden gelmektedir. Birkaç kuşak önce bu tür ailelerde genelde on çocuktan sadece üçü ya da dördü sağ kalırdı. Ama 1900'lü yılların ekonomi dünyasında bu çocuklar ergenlik çağına gelir gelmez iş bulup çalışmaya başlarlardı.

On sekizinci yüzyıl Fransa'sında on çocuk Tanrı armağanı sayılırdı, ama on dokuzuncu yüzyıl sonlarında bu kadar çok çocuk aileye yük sayılmaya başladı. Yirminci yüzyıl sonu Fransa'sında ise bu kadar fazla çocuk bir felaket sayılıyordu. Aileler sonunda çocukların çoğunun yaşayacağını ve çocuk yetiştirmenin de çok pahalıya mal olduğunu öğrendiler. Bu durumda aileler çocuk sayısını azaltmanın yolu aramaya başladılar. Artık çalıştırmak için değil, sadece evlat sevgisi yüzünden çocuk istiyorlardı. Tıptaki gelişmeler doğum kontrolünü de beraberinde getirdi ve çocuk yetiştirmenin zorluğu ve maddi yükü yüzünden doğum oranları düştü. Çocuklar çalışarak aileye katkı yapmaktan çıkıp masraf kapısı oldular. Bunun sonucu olarak anneler babalar çocuk sevgisini bir iki çocukla tatmin etme yoluna gittiler.

İnsanların ömürleri uzayıp ölümler gittikçe azalmaya başladığına göre, bir süre sonra dünya nüfusunda da artışlar görülecektir. Ayrıca çocuk ölümleri azalmıştır. ABD ve Avrupa'da 1800'lü yılların başında insan ömrü ortalama olarak kırk yıldı. 2000 yılında ise insanlar ortalama olarak seksen yaşına kadar yaşamaya başladılar ve son iki yüzyılda insan ömrü iki kat uzadı.

İnsan ömrünün daha da uzaması bekleniyor ama rakamın yine iki katına çıkmasını da kimse umut etmiyor elbette. BM'ye göre sanayi ülkelerinde 2000 yılında 76 olan ortalama insan ömrü 2050 yılında 82 olabilir. Fakir ülkelerde ömür artışı 51'den 66'ya çıkacaktır. Fakat bu bir geometrik artış değildir ve ayrıca nüfus artışını da frenleyecektir.

İleri sanayi ülkelerinde onlarca yıl önce başlamış olan düşüş süreci şimdi de az gelişmiş ülkelerde başladı. Sao Paolo'da on çocuk sahibi olmak ekonomik intihar sayılıyor. Çok çocuk sahibi olma âdetinden vazgeçmek uzun zaman alacaktır ama sonunda bunu yapmak zorunda kalacaklardır. Bir çocuğu modern çalışma hayatına hazırlamak için uzun ve pahalı bir eğitim süreci gerekir. Doğum oranlarındaki düşüş ve ömür artışındaki yavaşlama sürerken nüfus artışı da sona erecektir.

NÜFUS PATLAMASI VE YAŞAM TARZIMIZ

Bütün bunların yirmi birinci yüzyılda uluslararası güçle ilişkileri nedir peki? Daha sonraki bölümlerde göreceğimiz gibi, nüfus patlaması bütün ülkeleri ve aynı zamanda o ülkeler halklarının yaşamlarını da etkiler. Nüfusu az olan ülkenin ordusu ve iş gücü de küçük ve genelde güçsüzdür. Burada sözü edilen süreç bir ülke halkından çok daha fazlasını etkisi altına alır. İnsanların yaşam tarzları değişirken o ülkenin davranış tarzında da değişimler meydana gelir.

Burada üç temel gerçeği ele alarak işe başlayabiliriz. Sanayi ülkelerinde insan ömrü seksenli yaşlara doğru artıyor, kadınlar daha az çocuk sahibi oluyor ve eğitim süreleri de gittikçe uzuyor. Gelişmiş ülkelerde sosyal ve ekonomik başarı için üniversite eğitimi zorunlu sayılıyor. Gençlerin büyük çoğunluğu yirmi iki yaşında üniversiteden mezun oluyor, ihtisas eğitimleri de sayılırsa insanlar çalışma hayatına ancak yirmili yaşların ortalarında başlıyor. Bütün gençler bu yolu izlemiyor elbette ama çoğunluk bu yolda ve bunların bir kısmı da ülkelerinin politik ve ekonomik yaşantısında rol alıyorlar.

Eğitim sürecinin uzaması evlilik kurumunu da etkiledi elbette. Gençler uzayan eğitim süreci nedeniyle daha geç ev-

leniyor, anne ya da baba oluyorlar. İki yüz yıl önce kızlar onlu yaşlarda evlenip anne olurlardı. Kadınlar evlendikten sonra ölene kadar çocuk doğurmaya ve büyütmeye devam ediyorlardı. Ailenin ve toplumun mutluluğu için bunu yapmaları gerekiyordu. Kadınlar hayatlarının büyük kısmını çocuk doğurmak ve büyütmekle geçirdiler.

Fakat yirmi birinci yüzyılda durum değişiyor. Bir kadının on üç yaşında ergenlik çağına eriştiğini ve elli yaşında menopoza girdiğini varsayarsak, atalarından iki kat fazla yaşayacak ve hayatının yarısından fazla bir kısmında doğum yapamayacaklardır. İki çocuğu olan bir kadının on sekiz ayı, yani hayatının yaklaşık yüzde ikisi hamilelikle geçecektir. Bu kadının çocukları üç yıl arayla doğurduğunu, çocukların beş yaşında okula başlayacağını ve büyük çocuk okula başladığı zaman çalışma hayatına geri döndüğünü varsayalım.

Bu durumda kadının sekiz yılı çocuklarını doğurma ve büyütme sürecine gidecek ve ömrünün seksen yıl olduğunu varsayarsak, bu da hayatının yüzde 10'unu alacaktır. Çocuk doğurup büyütmek artık kadınların tek işi değildir, çok sayıda işinden biri haline gelmiştir. Kadınlardan çoğunun tek çocuklu olduğunu ve onu beş yaşından önce bakım evlerine, yuvalara verdiğini düşünürsek, kadının hayatı tamamen değişmektedir.

İşte, feminizmin demografik köklerini burada görebiliriz. Çocuk doğurmak ve büyütmek için daha az zaman harcayan kadınların böylece erkeklere bağlı olma oranı da elli yıl öncesine kıyasla çok düşmüştür. Geçmişte bir kadının evlenmeden çocuk sahibi olması onun ekonomik çöküntü yaşamasına neden olabiliyordu. Fakat şimdi, özellikle eğitimli kadınlar için, böyle bir durum söz konusu değildir. Evlilik onlar için artık ekonomik bir zorunluluk değildir.

Bu durumda evliliklerin yürümesi için aşk ihtiyaçtan önce gelir. Fakat aşkın sorunu, zaman içinde kaybolabilme-

sidir. Aşk gelir ve gider. İnsanlar sadece duygusal nedenlerle evlenirlerse, boşanma sayısı artacaktır. Ekonomik gereksinimin azalması, evlilik yaşamında güçlü bir dengeleme unsurunun kaybına neden olacaktır. Aşk bazı hallerde devam edebilir elbette, ama ekonomik gereksinmelere bağlı olduğu zaman daha da güçlenir.

Eski günlerde evliliklerde, genelde "ölene kadar" sözü verilirdi. Ailelerin on çocuk sahibi olduğu dönemlerde elli yıl süren çok sayıda evlilik görülürdü. Ama daha önceleri evlilikler ölümler sonucu sona erer, sağ kalanlar yeniden evlenir ya da ekonomik sorunlar yaşardı. Avrupa'nın bir zamanlar seri halinde poligami dediğimiz bir süreçten geçtiği söylenebilir, yani dul kalanlar (kadınlar genelde çoğunluktu, çünkü doğumda ölüm olayları çoktu) hayatlarında birden fazla evlenebilirdi. Fakat on dokuzuncu yüzyıl sonları ve yirminci yüzyıl başlarında uzun süreli evlilikler arttı. Gerçi yirminci yüzyıl sonlarına doğru seri poligami olaylarında artış görülür gibi oldu ama bunun nedeni ölümlerden ziyade boşanmalardı.

Buna bir başka faktör etkisi de katabiliriz. Eskiden evliliklerin çoğu birleşenlerden bir ya da her ikisi yirmi yaş öncesi gençlerden oluşurdu, ama günümüzde insanların çoğu yirmili yaşların sonlarında ya da otuzlu yaşların başlarında evleniyorlar. Eskiden erkek ya da kız çocuklar genelde on dört yaşına kadar cinsel ilişkide pek bulunmazlardı ama günümüzde otuz yaşında evlenen bir insanın o yaşa kadar bakir ya da bakire kalmış olması ihtimali oldukça düşüktür. İnsanların ergenlik çağından sonra yaklaşık on yedi yıl cinsel hayat yaşamamaları gerektiği düşünülürdü, ama bu düşünce tarzı artık değişti.

Günümüzde bazı insanlar çalışıp kendi hayatlarını kazanmadığı halde cinsel hayat yaşayabiliyor. Bazıları hayatını kazanıyor, cinsel hayatları da oluyor ama çocuk sahibi olmak

istemiyorlar. Bunlar geleneksel yaşam tarzının çöktüğünü ve onun yerine başka bir tarz da gelmediğini gösteriyor. Birlikte yaşam eskiden yasal evliliğe bağlıydı, ama günümüzde insanlar evlenmeden de birlikte yaşayabiliyorlar. Çocuk sahibi olma konusunda bile çoğu zaman evlilik, hatta bazen birlikte yaşama koşulu aranmıyor. Ömrün uzaması, doğum oranının düşmesi ve eğitim sürecinin uzun yıllar sürmesi, önceki yaşam koşullarının ya da sosyal yaşantının değişmesine neden oldu.

Bu eğilimi tersine çevirmek mümkün değildir. Kadınlar daha az çocuk istiyor, çünkü çocuk sayısının artması ekonomik sorunlar doğuruyor, aile yaşamını olumsuz etkiliyor. Bu durumun değişmesi olanaksızdır. Çocuk yetiştirmenin maliyeti gittikçe artıyor ve artık altı yaşındaki çocukların çalışması mümkün değil. Çocuk ölümlerinde de artış olmayacaktır. Bu durumda yirmi birinci yüzyılda az sayıda çocuk sahibi olma eğilimi sürecektir.

POLİTİK SONUÇLAR

Yaşam örneklerinde en büyük sapmalar, değişimler daha çok iyi eğitimli kesimlerde görülür. Sanayi devriminden bu yana fakir aile bireylerinin yaşam düzeyleri çok düşüktür. Onlar için norm daha ziyade karmaşık üreme türleri olmuştur. Fakat üniversite eğitimli profesyonel kesim ve işadamları sınıfıyla eğitimsizler arasında, demografik değişimleri kısmen yaşayan oldukça geniş bir toplum kitlesi vardır.

Mavi ve pembe yakalı çalışanlar arasında başka eğilimler de olmuştur ve bunların en önemlisi bu elemanların daha kısa süreli eğitim almış olmalarıdır. Bunun sonucu olarak, ergenlik çağıyla üretime geçiş arasındaki boşluk küçülmüştür. Bu

kesim insanlarında daha erken evlenme ve çocuk sahibi olma eğilimi daha güçlüdür. Onlar ekonomik olarak birbirlerine daha çok bağımlıdırlar ve bu kesimde boşanmanın maddi yıkımı daha büyük olur. Bunların evliliklerini ayakta tutan ve duygusal olmayan öğeler vardır ve evlilik dışı ya da öncesi cinsel ilişki kadar boşanma olayı da önemlidir.

Bu grup genelde birçok sosyal muhafazakar, küçük ama birbirine oldukça bağlı küçük toplumlardan oluşur. Bunlar geleneksel değerlere önem verirler ve bu yüzden güçlüdürler. Daha iyi eğitimli sınıfların karmaşık yaşantılarına henüz değerler diyemeyiz ve onların yaşam tarzları belki yüz yıl kadar sonra tutarlı bir moral sistem haline gelecektir. Bu nedenle sosyal muhafazakarlar geleneksel bir otoriter durumdan tutarlı konuşma avantajına sahiptirler.

Bununla beraber, gördüğümüz gibi, erkek ve kadın arasındaki geleneksel farklılıkta çöküntü yaşanmaktadır. Kadınlar artık daha uzun yaşadıkları ve daha az çocuk sahibi oldukları için, şehirleşme ve sanayileşme öncesi devam ettirmek zorunda oldukları geleneksel rolleri oynamak zorunda değillerdir. Aile de artık eskisi kadar kritik bir ekonomik araç olmaktan uzaktır. Boşanma ekonomik felaket sayılmaz, evlilik öncesi seks kaçınılmaz olmuştur. Artık eşcinsellik –ve çocuksuz birliktelikler– de doğal kabul ediliyor. Evliliğin temeli eğer duygusal ilişkiyse, eşcinsel evliliği de normal sayılsın diyorlar. Evlilikte çocuk şartı aranmadığına göre, eşcinseller de evlenip bir arada yaşamalarının doğal kabul edilmesini istiyorlar. Tüm bu değişimler, nüfus patlamasının sona erişinin bir parçası olan, yaşam tarzındaki radikal sapmalardan meydana gelmektedir.

Bu nedenle tüm dinlerdeki gelenekçilerin –Müslüman, Katolik, Yahudi ve diğerlerinin– üreme konusunda geleneksel örneklere geri dönülmesini istemeleri çok doğaldır. Bunların

çoğu kalabalık aile isterler ve çoğunun da aileleri büyüktür. Bu açıdan bakıldığında, kadınların geleneksel rollerine devam etmeleri gibi, erken evlilik beklentileri, bekâret konusu ve evlilikte süreklilik de büyük anlam taşır. Burada kilit nokta, geleneksel prensip olan çok çocuk sahibi olmaktır. Gerisi kendiliğinden gelecektir.

Mesele sadece ileri endüstri toplumlarında ortaya çıkan durum değildir. Örneğin Amerikan karşıtlığının bir nedeni de, Amerikan toplumunun ahlâksızlığı desteklediği, kadınların ahlâkını bozarak aileyi parçaladığı söylemidir. Usame bin Ladin konuşmalarında bu konuyu sürekli işler. Ona göre dünya değişmekte ve insanlar daha önceki ahlâki değerlerden gittikçe uzaklaşmaktadırlar. O bu süreci durdurmaya çalışmaktadır.

Bu konular başta ABD olmak üzere, ileri sanayi ülkelerinin çoğunda iç politik tartışma malzemesi olduğu kadar, küresel bir savaş alanına da dönüşmüştür. Bir yanda, kökleri yaşayan dinsel organizasyonlara bağlı olan politik güçler vardır. Diğer yanda ise siyasetçilerin yaptıklarının sonuçlarını fazla önemsemeyen, siyasi gücü zayıf olan toplumlar bulunur. Bu davranış örneği demografik gereksinimlerin sonucudur. Hiç kuşkusuz bu gelişmelerin bazı yönlerini savunan hareketler vardır ve örneğin eşcinsel haklarını savunma hareketi bunlardan biridir, ama değişim planlanmamıştır. Hareket kendiliğinden ortaya çıkıyor.

BİLGİSAYAR VE AMERİKAN KÜLTÜRÜ

Konuya biraz da başka bir açıdan, teknoloji açısından bakalım. Amerikan Çağı başlarken ABD geleneksel sosyal örneklerin tahribiyle ilgilenmeye başladı ki bu da belirli düzeyde bir dengesizlik yaratıyor ve ABD'ye azami hareket serbestliği sağlıyor. Amerikan kültürü İncil'in, bilgisayarın, geleneksel

değerlerin ve radikal yeniliklerin rahatsız edici bir karışımıdır. Fakat Amerikan kültürünü şekillendiren ve Amerikan kültür hegemonyasının temelini oluşturan en büyük gelişme, demografiyle beraber bilgisayardır. Bu konu gelecek yüzyılda daha da büyük önem kazanacaktır.

Bilgisayar hem eski teknolojilerden radikal bir çıkışı, hem de mantığa yeni bir bakışı temsil eder. Bir bilgisayarın amacı sayısal bilgileri, yani rakamları işlemek, yönetmektir. Bilgi yöneten bir alet olarak eşsiz bir teknoloji ürünüdür bilgisayar. Fakat bütün bilgileri –müzik, film ve yazılı sözcükler– sayısal hale getirdiği için, aynı zamanda mantığa bakmanın da eşsiz bir yolu olmuştur.

Bilgisayarın temeli biner (çift) mantıktır. Yani bilgisayar en basit anlamda negatif ya da pozitif elektrik yüklerini okur ve onları örneğin bir 0 ya da 1 rakamı olarak işler. Bilgisayar bu biner numaralar dizisini bizim basit olarak düşündüğümüz şeyleri temsil edecek şekilde kullanır. Yani büyük *A* harfi 01000001 olarak temsil edilir. Küçük *a* 01100001'dir. Bu rakamlar dizisi yeniden makine diline çevrilir ki bu da Basic'ten C++ ve Java dahil çeşitli dilde bilgisayar şifresine dönüşür.

Bunu zor bulanların şunu hatırlamaları yeter: Bir bilgisayarda ekranda görülen harflerden bir müzik parçasına kadar her şey bir rakamdır. Her şey sıfırlara ve birlere indirgenmiştir. Bilgisayarların kullanılması için tamamen yapay diller yaratılmıştır. Bu dillerin amacı, bilgisayarın, aldığı bilgileri kullanabilmesidir.

Bilgisayar sadece çift rakamla ifade edilebilen şifreleri kullanır. Müzik çalabilir ama beste yapamaz (en azından güzel yapamaz) ya da onun güzelliğini ifade edemez. Şiirleri hafızasına depo edebilir ama anlamını ifade edemez. Bilgisayarda istediğiniz kitabı araştırabilirsiniz, ama orada yeterli gramer eleştirisi olmaz. Bilgisayar pek çok şeyi mükemmel

yapar ama insan dimağının yapabildiği pek çok şeyi de yapamaz. O sadece bir alettir.

Bilgisayar güçlü ve çekici bir alettir. Ama kullandığı mantık daha karmaşık mantık elemanlarına henüz erişememiştir. Bilgisayar sadece rakamlarla temsil edilebilen (dijital) şeyler üzerine odaklanır. Bu nedenle insanları gerçek olmayan ya da önemsiz bilgilere de ulaştırabilir. Bilgisayar mantığı bilgilere ulaşmak için bir alet olarak işler. Mantığımızla anlam verdiğimiz ya da amaç edindiğimiz alanları büyük ölçüde daraltır. Fakat bu dar alanda olağanüstü şeyler yapabilir.

Bir program dilini öğrenenler bilgisayarın mantık katılığını ve yapaylığını anlayabilirler. Doğal bir dile hiç benzemez program dili ve aslında onun antitezidir. Normal bir dilde incelik, ince ayrım vardır ve karmaşık anlam, sözün gelişi ve anlam çıkarmayla sonuca bağlanır. Ama bilgisayarda dijital mantık bunlarla başa çıkamaz ve bunlardan yoksundur.

Amerikan kültürü bilgisayarın önüne geçmiştir. Pragmatizmin felsefi kavramı onun kurucularından biri olan Charles Peirce tarafından şu ifadeye dayandırılmıştır: "Bir insan entelektüel bir kavramın anlamından emin olmak için, bu kavramın gerçeğinden hangi pratik sonuçların çıkabileceğini düşünmelidir; ve bu sonuçların toplamı kavramın bütün anlamını oluşturur." Diğer bir deyişle, bir fikrin önemi onun pratik sonuçları içindedir, pratik sonuçları olmayan bir fikir anlamsızdır. Burada sonuç olarak düşünmeyi gerektiren bir şey dışarıda tutulmuştur.

Amerikan faydacılığı, pratik olmadığı gerekçesiyle Avrupa metafiziğine bir saldırı olarak algılandı. Amerikan kültürü metafiziğin pratikliği ve hor görüşünden endişe duydu. Bilgisayar ve bilgisayar dili, mantığın faydacı kavrayışının mükemmel bir ortaya konuşu oldu. Her şifre dizisinin pratik bir sonucu olmalıdır. Çalışabilir olmak tek standarttır. Bir şifre

dizisinin kullanış nedeniyle değil de aslında olan güzelliğiyle takdir edileceği düşünülemez.

C++ gibi bilgisayar dilleri geliştirilirken, faydacılık fikri radikal bir basitleştirme ve mantık alanının çekilmesi, büzülmesidir. Şimdi mantık sadece bazı şeylerle meşgul olur ki bunların hepsi pratik sonuçlarıyla ölçülür. Pratik sonuçları olmayan her şey mantık alanı dışına itilir ve daha alt bir alana gönderilir. Diğer bir deyişle Amerikan kültürü gerçek ve güzelle uğraşırken işi pek de kolay değildir. İşlerin yürütülmesini değerlendirir ve yaptığınız işlerin neden önemli olduğu konusu üzerinde fazla durmaz.

Bu da Amerikan kültürüne merkezi gerçeğini ve büyük çalışma gücünü verir. Amerikan kültürüne, pratiği tüm gerçeklerin ötesine geçirdiği için suçlama vardır. Bu suçlama geçerli olabilir ama aynı zamanda azaltma gücünü takdir etmekten de uzaktır. Tarihin yapıldığı gibi bu da pratiktir.

Amerikan kültürünün özüne bakarsak, onun felsefe olarak sadece faydacılığa yakın olmadığını görürüz, bu faydacılığın şekillenmesinde bilgisayar da vardır. Amerikan kültürüne bilgisayardan daha güzel bir örnek gösterilemez ve dünyayı bilgisayar kadar hızlı değiştiren başka bir gelişme de yoktur. Bilgisayar, Amerikan mantık ve gerçeğini otomobil ya da Coca-Cola'dan çok daha fazla ve güzel temsil eder.

Bilgisayar kültürü aynı zamanda tanımlama olarak barbarcadır. Barbarlığın özü, kültürü, değişim ya da rekabeti hoş görmeyecek basit, itici bir güce indirgemektir. Bilgisayar da tasarımı, programlanma tarzı ve gösterdiği gelişmelerle güçlü, ezici bir kuvvet haline gelmiştir. Onun karmaşıklığını düşünecek bir mantık oluşturmaz, mantığında en basit ifade vardır ve kendisini pratik başarıyla gösterir.

Pragmatizm, bilgisayarlar ve Microsoft (ya da diğer Amerikan firmaları) hedefe kilitlenmişlerdir ve çok etkili çalışmalar yapılmaktadır. Amerikan kültüründe gerçek bir parçalan-

ma vardır, ama bu kültür yavaşça bilgisayar barbarlığına ve bilgisayar üreten şirketlere doğru kaymaktadır. Amerikan şirketleri Avrupa'dan örnek almış ve bir yaşam biçimi haline gelmiştir. Amerikan kültürü gibi anonim şirketler, holdingler de parçalanmıştır ama yine de herhangi bir Amerikan ideolojisi gibi kendilerine-güven ifade ederler.

ÖZET

Amerika Birleşik Devletleri sosyal olarak taklit edilen, ama politik olarak suçlanan, kınanan bir ülkedir. Uluslararası sistemin ideolojik fay hattı üzerindedir. Doğum oranlarındaki değişimlerde genelde nüfus azalması yaşanırken, ABD sosyal yaşam türlerinde radikal değişimlerin merkezi haline gelmiştir. Bilgisayarlar ve anonim şirketler olmadan modern ekonomiye sahip olamazsınız ve bilgisayar programcılığı yapmak istiyorsanız, bilgisayar dili olan İngilizce'yi bilmek zorundasınız. Bu eğilime karşı olanların Amerikan yaşam ve düşünce tarzından kaçınmaları gerekir. Fakat Amerikan tarzını benimsemeyenler de modern ekonomiye sahip olamazlar. Amerika'ya gücünü veren ve eleştirenleri kızdıran da budur. Azalan nüfuslar aile hayatını ve günlük yaşamı yeniden kurmaya başladılar. Bilgisayarlar insanların düşünce tarzını değiştiriyor, basitleştiriyor ve odaklanmasına yardım ediyor. Anonim şirketler çalışma hayatını sürekli olarak yeniden düzenliyorlar. Bu faktörler arasında aşk, mantık ve günlük yaşantılar değişiyor ve bu değişimlerle beraber Amerikan gücü de büyüyor.

Eski kuruluşlar parçalandı ama onların yerine yenileri henüz çıkmadı ortaya. Yirmi birinci yüzyıl yeni kuruluşların, moral sistemlerinin ve uygulamaların ortaya çıkacağı bir dönem olacaktır. Bu yüzyılın ilk yarısında büyük olasılıkla küresel ve yoğun sosyal çatışmalar yaşanabilecektir. Bütün bunlar yirmi birinci yüzyılın uluslararası bir mücadele yüzyılı olacağını gösteriyor.

BÖLÜM 4

YENİ FAY HATLARI

Yeni deprem nerede ve nasıl olacak? Bu soruya cevap verebilmek için yirmi birinci yüzyıl jeolojik fay hatlarını araştırmamız, incelememiz gerekir. Jeolojide olduğu gibi başka alanlarda da kırılma hatları vardır. Bu konuyu incelemek için her şeyden önce, sürtüşmelerin nerelerde çatışma haline geleceğine bakmamız gerekiyor. İslam dünyasındaki hareketlerde azalma görülürken gelecek dönemde dünyada en çalkantılı bölgeler hangileri olabilir acaba?

Görülebildiği kadarıyla, günümüzde sorun çıkması muhtemel olan beş bölge vardır. Çok önemli olan Pasifik Okyanusu bölgesi ABD donanmasının kontrolü altındadır. Pasifik'in Asya kıyıları ülkeleri ticaretlerini Okyanus sahillerine açık limanlarıyla yaptıkları için ABD donanmasına bağımlıdırlar. Bunlardan ikisi olan Çin ve Japonya büyük güçlerdir ve potansiyel olarak ABD hegemonyasına baş kaldırabilirler. ABD ve Japonya 1941-45 yılları arasında Pasifik Havzasında savaştılar ve bu bölgenin kontrolü günümüzde de bir sorun kaynağı olabilecek durumdadır.

İkinci olarak, Sovyetler Birliği'nin parçalanmasından sonra Avrasya'nın geleceği de düşünülmelidir. Bölgede 1991'den

beri parçalanmalar devam ediyor. Rusya bu dönemde kendine eskisinden daha çok güveniyor ama bölgesinde etki yaratamazsa Rusya Federasyonu da parçalanabilir. Diğer yandan bir etki bölgesi yaratması ABD ve Avrupa ile sorunlara neden olabilir.

Üçüncü olarak, Avrupa'nın gelecekteki durumu da hassas olabilir. Avrupa beş yüzyıldır hep savaşlara sahne olmuş bir kıtadır. Son altmış yılda yine savaş görmüş ve yeni savaşlara sahne olmamak için birleşme yoluna gitmiştir. Ama Avrupa yine de Rusya, ABD ve kendi iç sorunlarıyla uğraşmak zorunda kalabilir.

Diğer yandan İslam Dünyası meselesi de vardır. Sorun olan çalkantılar değildir aslında, ama koalisyonun temelini ideolojiye bakmadan ortaya çıkacak bir ulus-devlet oluşturabilecektir. Türkiye tarihte İslam Dünyasının en başarılı güç merkezi oldu, dinamik ve hızla modernize olan bir ülkedir. Bu konuda Türkiye ve diğer Müslüman ülkelerin geleceklerine bakmakta da yarar vardır.

Diğer bir konu da Meksika - ABD ilişkileridir. Meksika normalde küresel kırılma hattı oluşturacak bir ülke değildir ama Kuzey Amerika'daki konumu onu gücünün ötesinde önemli bir ülke yapıyor. Meksika tarihinde ABD ile çatışmalar oldu ve önümüzdeki yüzyıl sürecinde iki hükümet tarafından da kontrol edilemeyecek sosyal güçler çıkabilir ortaya.

Gelecekte yaşanması olası sorunları düşünürken, bunların nerelerde ve hangi sırayla ortaya çıkabileceğini incelemek gerekir. Bir fay hattında her zaman büyük deprem çıkması beklenmez elbette. Binlerce yıl yerinde duran fay hatlarında sadece birkaç kez ve hafif sallantılar olabilir. Fakat fay hattının çok sayıda olması da deprem ihtimalini artırmaktadır.

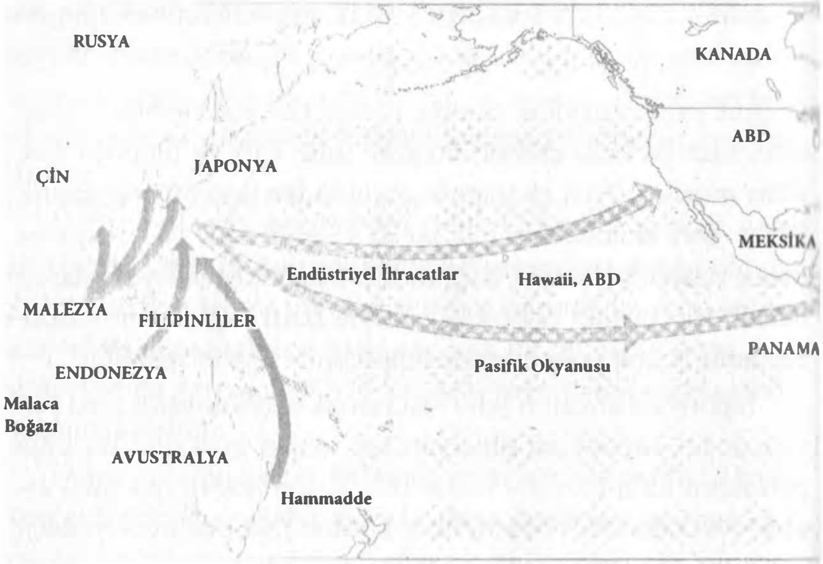
PASİFİK HAVZASI

Geçmiş yarım yüzyıllık süreçte, Pasifik Havzasının batı kıyıları dünyanın en hızlı gelişen bölgesi oldu. Çin ve Japonya gibi dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden ikisi bu bölgededir. Diğer Asya ekonomileri gibi bu iki ülke de ABD ve Avrupa'ya deniz ticaret yollarıyla bağlıdırlar, Basra Körfezi yoluyla ve Pasifik Havzasının diğer bölgeleriyle ticari bağlantıları vardır. Bu deniz ticaret yollarının kesilmesi onlar için felaket olur.

Japonya dünyanın ikinci en büyük ekonomisidir ama büyük doğal kaynakları olmayan tek sanayi gücüdür. Bu ülke petrolden alüminyuma kadar tüm hammaddelerini ithal etmek zorundadır. Petrol ithalatı kesilen Japonya'nın endüstri gücü hemen çöker. Bilindiği gibi, 1941'de ABD hammadde ithalatını kestiği için Japonya Pearl Harbor'a saldırdı.

Çin de son zamanlarda bir sanayi devi olarak ortaya çıktı ve endüstrisi ABD ve Japonya'nın gerisinde olduğu halde, dünyanın diğer büyük ekonomi güçlerini geride bıraktı ve Pasifik Havzasında önemli bir yere sahip oldu. Daha önce de temel ihtiyaç maddeleri konusunda kendine yeterlilik açısından Japonya'dan daha ilerdeydi. Fakat Çin büyürken kendi kaynaklarını tüketmeye ve hammadde ithalatına başladı.

Pasifik'te şimdi ekonomisini desteklemek ve büyütmek için ithalat ve ihracata ihtiyacı olan iki büyük ülke var. Japonya ve Çin'in yanında Güney Kore ve Tayvan'ın da deniz yollarına ihtiyaçları var. ABD Pasifik Okyanusunu kontrol altında tuttuğu için bu ülkelerin de ekonomik yaşantılarını sürdürmek için Amerika ile iyi ilişkiler yürütmesi gerekiyor. Bu durumda bu bölgede her ülke diğerine muhtaç ve sorun çıkarmaz diyebiliriz.

Pasifik Ticaret Yolları

ABD de Asya ülkelerinden ucuz ithalatla sanayi ürünleri aldığı için onları desteklemek zorundadır, ama bu durum bazı Amerikan sektörlerine zarar veriyor, ülkede iş alanları daralıyor ve ücretler düşüyor. ABD yönetimi dış ülkelerle iyi ilişkiler yürütmek durumunda iken, bir yandan da iç politikada halkının desteğini almak zorundadır. Eğer halkın desteğini kaybedecek gibi bir durum ortaya çıkacak olursa, ABD yönetimi Asya'dan yaptığı ithalata kısıtlama getirebilir. Bu henüz çok zayıf bir ihtimaldir ama olursa Doğu Asya ticaretine büyük bir darbe haline gelebilir.

Çin ihracatının dörtte biri ABD'ye gider. ABD Çin ürünlerini almazsa ya da yüksek gümrük vergileri uygulayarak onların maliyetini artırırsa Çin ekonomik krize girebilir. Bu durum Japonya ve diğer Asya ülkeleri için de geçerlidir. Bu ülkeler o zaman başka pazarlara açılabilmek için siyasi hatta askeri yollara başvurabilirler.

Fakat ABD istediği zaman askeri güç olarak Pasifik Okyanusu deniz yollarını kesebilir. ABD dış ticaret için Asya ülkelerine muhtaçtır ama bu ülkelerin ABD'ye ihtiyaçları daha fazladır. Ucuz Asya ithalatına karşı olan gruplar da ABD yönetimine baskı yapmaktadır ve yönetim bir süre sonra bu baskılara boyun eğerek Pasifik bölgesi ticaretini kısıtlamaya gidebilir. Bunun için askeri gücünün desteğinden de yararlanarak koruyucu yasalara sığınabilir. Böyle bir durumda Doğu Asya ülkeleri Amerikan askeri ve ekonomik gücüne karşı koyabilecek güçte değillerdir.

Bu nedenlerle bölge ülkelerinden hiçbiri sorun istemez. Fakat bölgede büyük bir güç dengesizliği vardır. Her şeye rağmen sorun çıkabilir ve ABD politikası değişebilir. Örneğin ABD'nin Çin'in petrol ithalatına kısıtlama getirmesi ihtimali Çin'i endişelendirmektedir. Bu nedenle Çin de şimdi ekonomik gücünden yararlanarak silahlı kuvvetlerini güçlendirme planları yapıyor. Planlamada iyi umutlar besleniyor ama yine de her ihtimale karşı hazırlıklar sürüyor.

Batı Pasifik son elli yılda ekonomik gücünü artırdı ama askeri gücü aynı kaldı ve güçlenmedi. Bu nedenle Çin ve Japonya önümüzdeki yüzyıl içinde askeri güçlerini artırma yoluna gidecekler ve ABD de bunu batı Pasifik'in kontrolü konusunda kendisine karşı potansiyel bir tehdit olarak görecektir. Bu güç artırımı savunma amaçlı olsa bile saldırı amaçlı olarak görülecek, bir sorun doğuracaktır. Güney Kore ve Tayvan gibi gelişen bölge ülkeleri de işin içine girince bölgede sular ısınmaya başlayacaktır.

Petrol fiyatlarındaki artış da bölge ülkelerini etkileyecek, bu ülkeler ABD'nin petrol kaynaklarına el koymasını engellemek isteyeceklerdir. Bu senaryo önümüzdeki yirmi ile elli yıllık süreçte gerçekleşebilir ve rasyonel bir bölge ülkesi kendini buna göre hazırlamak isteyecektir. Bugün için bölgede

ABD gücüne baş kaldırabilecek olan ülkeler sadece Çin ve Japonya'dır. Bunlar birbirleriyle dost sayılamazlar ama petrol fiyatlarının yükselmesi ihtimalini düşünerek ABD'ye karşı ittifak yapabilirler.

Pasifik'teki deniz yollarının kontrolü, petrol taşımacılığı açısından büyük önem taşımaktadır. Petrol fiyatları yükselirken, hidrokarbon dışı enerji kaynaklarının gerçekleşmesi şimdilik mümkün görülmediğine göre, Pasifik Okyanusu deniz yollarında sorunlar çıkması ihtimali vardır. Bölgede ciddi bir güç dengesizliği vardır ve enerji taşımasıyla Amerikan pazarlarına giriş konuları da buna katılınca, Pasifik Havzası büyük bir jeopolitik fay hattı haline gelmektedir.

AVRASYA

Sovyetler Birliği yirminci yüzyılın yarısından daha uzun bir sürede Almanya'nın ortasında Pasifik'e, Kafkaslardan Hindukuş'a kadar Avrasya'yı kontrol etti. Sovyetler Birliği çökünce batı sınırları Batı Almanya'dan Belarus sınırına kadar yaklaşık bin mil doğuya kaydı. Hindukuş sınırı da kuzeyde Rusya Kazakistan sınırına kadar çıktı. Rusya Türkiye'nin kuzeyindeki sınırından kuzey Kafkaslara gitti ve hâlâ orada tutunmaya çalışıyor. Rus gücü yüzyıllardan beri ilk kez bu kadar doğuya çekildi. Soğuk Savaş sürecinde çok daha batıya uzanmıştı. Önümüzdeki on yıllar içinde Rus gücü bu iki hat arasında bir yerlerde kalacaktır.

Sovyetler Birliği yirminci yüzyıl sonunda parçalandıktan sonra dış güçler Rus ekonomisinden yararlanmak için bir karmaşa ve fakirlik dönemi yarattılar ve eski Rus imparatorluğu topraklarını kendi etki bölgelerine almak için harekete geçtiler. Doğu Avrupa ülkeleri NATO'ya ve AB'ye girdiler,

daha sonra Baltık ülkeleri de NATO üyesi oldular. Ruslar Afganistan'dan çekilip ABD ordusu ülkeye girdi ve özellikle 11 Eylül felaketinden sonra ABD, Gürcistan, Kafkasya ve bazı Orta Asya ülkeleriyle yakınlaştı. Ukrayna, Rusya ile ilişkisini keserek ABD ile anlaştı ki bu da Rusya tarihinde bir dönüm noktası sayılır.

Ukrayna'da Aralık 2004'ten Ocak 2005'e kadar süren Turuncu Devrim ile Rusya için Soğuk Savaş sonrası dönem de sona erdi. Ruslar Ukrayna'daki olaylara ABD'nin bu ülkeyi NATO'ya alma ve Rusya'yı parçalama girişimi olarak baktılar ve aslında bu görüşte gerçek payı da yok değildi elbette.

Eğer Batı Ukrayna'yı kontrol altında tutabilseydi Rusya savunmasız kalabilecekti. Belarus'la olan güney sınırları ile Rusya'nın güneybatı sınırı açık hale gelecekti. Ukrayna ve batı Kazakistan arasındaki mesafe yaklaşık dört yüz mildir ve Rusya Kafkaslara gücünü bu bölgeden gösteriyordu. Rusya bu durumda Kafkasları kontrol gücünü yitirecek ve Çeçenya'dan daha kuzeye çekilecekti. Ruslar Rusya Federasyonunun bazı bölümlerinden çıkacak, Rusya'nın güney sınırları çok zayıflayacaktı. Böylece Rusya çok eski sınırlarına çekilene kadar parçalanma sürecekti.

Rusya bu kadar çok parçalansaydı Avrasya'da kaos oluşurdu ki, ABD buna itiraz etmeyecekti elbette, çünkü büyük stratejisi, ABD'nin denizleri kontrolünde ilk savunma hattı olan Avrasya'nın parçalanmasını öngörüyordu. Bu nedenle ABD bu süreci desteklerden Rusya da savunmadaydı.

Rusya ABD gayretlerinin kendisine zarar vereceğini anlayınca, etkisini eski Sovyetler Birliği topraklarına tekrar yayma girişimi başlattı. Rus gücünün gerilemesi Ukrayna'da durdu. Rusya etkisi şimdi üç yönde, Orta Asya'ya, Kafkaslara ve Batıda Baltık Denizi ve Doğu Avrupa'ya doğru artmaktadır. Rusya yaklaşık olarak 2020 yılına kadar Rusya devletini yeniden yapılandırmak ve bölgede Rus gücünü yeniden kabul ettirmek isteyecektir.

Sovyetler Birliği'den ayrılan ülkeler

Jeopolitik değişimin ekonomik değişimle paralel gitmesi ilginçtir. Vladimir Putin'e göre Rusya bir sanayi gücü olmaktan çok bir hammadde ihracatçısıdır ki bunların en önemlisi de enerji hammaddeleri, daha doğrusu doğalgazdır. Putin enerji endüstrisini doğrudan kontrol olmasa bile, devlet gözetimi altına alarak, yabancı çıkarları safdışı etmeye ve endüstriyi doğrudan ihracata ve daha çok da Avrupa'ya ihracata yönlendirmek istiyor. Enerji kaynaklarının fiyatları yükselince Rusya ekonomisi dengelendi. Fakat Putin Rusya'da tarımı geliştirmek, kereste, altın, elmas ve diğer pek çok madde üretimini artırmak istiyor. Rusya'yı fakir bir felaket ülkesi olmaktan çıkarıp, zengin olmayan ama üretken bir ülke haline

getirmeye çalışıyor. Aynı zamanda doğalgaz hatlarını da kontrol altında tutarak Avrupa'ya gözdağı veriyor.

Rusya sınırlarını zorlamaya çalışıyor, Orta Asya'da başarıya ulaşabilir ama Kafkaslarda sorun yaşayabilir. Ruslar Rusya Federasyonundan kopmalar olmasına izin vermeyeceklerdir. Bu nedenle özellikle önümüzdeki on yıl içinde ABD ve bölgedeki diğer bazı ülkelerle sürtüşmeler yaşanabilir.

Fakat Rusya'nın batı sınırlarında sorun çıkması ihtimali daha fazladır. Belarus Rusya ile ittifak yapacaktır. Eski Sovyetler Birliği'nden kopan ülkeler içinde en az ekonomik ve siyasi gelişme yaşayan ülke Belarus oldu ve onlar şimdi yeniden Rusya ile ittifaka yöneliyorlar. Belarus ve Rusya ittifakı gerçekleşirse Rusya yine eski Sovyetler Birliği zamanındaki sınırlarına kavuşmuş olacak.

Baltık'tan Romanya sınırına kadar olan bölgede sınırlar bir süre belirsizdi ve çok sorun yaşanıyordu. Kuzeyde Pireneler'den St. Petersburg'a kadar uzanan dar bir düzlük vardır ve Avrupa'nın en büyük savaşları bu bölgede olmuştur. Napolyon ve Hitler de Rusya istilasında bu ovalardan yararlandılar. Bu bölgede doğal engebeler çok azdır. Bu nedenle Ruslar sınırlarını mümkün olduğunca batıya doğru genişletmek isterler. Rusya 2. Dünya Savaşı sonrası bu düzlüğü kullanarak Almanya'nın ortasına kadar girdiler. Yine eskisi gibi batıya doğru genişlemek istiyorlar. Bu durumda Baltık ülkeleri ve Polonya eskiden olduğu gibi yine sorun olacaktır.

Rusya etkisinin sınırları yine tartışmalar yaratacaktır. ABD ve eski Sovyetler Birliği ülkeleri Rusya'nın batıya fazla açılmasını istemeyeceklerdir. Baltık ülkeleri yeniden Rusya egemenliği altına girmek istemezler elbette. Kuzey Avrupa düzlüğünün güneyinde, Karpatlar'da da aynı durum söz konusudur. Eski Sovyet uydusu ülkeler –özellikle de Polonya, Macaristan ve Romanya– Sovyet ordusunun kendi sınırlarına

kadar gelmesini bir tehdit olarak görüyorlar. Bu ülkeler şimdi NATO üyesi oldukları için onların çıkarları elbette Avrupa ve ABD çıkarları ile paralellik gösteriyor. Şimdi sorulması gereken soru şudur: Batıda hat nerede çekilecektir? Zaten bu bir tarihi sorudur ve geçmiş yüzyılda Avrupa'nın en temel meydan okuma sorusu olmuştur.

Rusya gelecek on yılda küresel bir güç olamaz, ama büyük bir bölge gücü olmaktan başka çaresi de yoktur. Bu da Avrupa ile sorunlar yaşayacağı anlamına gelecek ve böylece Rusya – Avrupa sınırı da bir fay hattı olarak kalacaktır.

Ukrayna'nın Stratejik Önemi

AVRUPA

Avrupa imparatorluğunu kaybettikten ve iki de dünya savaşı yaşadıktan sonra hâlâ kendini yeniden organize etme sürecindedir ve organizasyonun barışçı olup olmadığını zaman gösterecektir. Avrupa imparatorluğuna yeniden kavuşamayacaktır elbette, ama ülkeler arası savaşların yeniden başlayıp başlamayacağı garantisinin incelenmesi gerekir. Avrupa'nın sönmüş bir volkan mı, ya da sadece uykuda olan bir yanardağ mı olduğu sorusu halen ortadadır. Avrupa Birliği'nin yıllık bütçesi ABD'den bir trilyon daha fazla, 14 trilyon doların üstündedir. Bu kadar zengin bir bölgede sorun çıkması ihtimali şimdilik yok gibi görünmektedir ama bunun garantisi de yoktur.

Avrupa'dan bir tek varlık gibi söz etmek mantıklı olmaz. Avrupa Birliği kuruldu ama bütün ülkeler yine kendi kendilerini yönetiyorlar, aralarında sorunlar, tartışmalar çıkıyor. Avrupa denen bir bölge var ama aslında dört Avrupa olduğunu söylemek daha mantıklı olur (Coğrafi olarak Avrupalı sayılırlar ama Rusya ve eski Sovyetler Birliği ülkeleri bu listenin dışındadır).

- Atlantik Avrupa'sı: Atlantik Okyanusu ve Kuzey Denizine kıyısı olan ve geçen beş yüz yıl boyunca büyük güçler olan ülkeler.
- Orta Avrupa: Büyük ülkeler olarak Almanya ve İtalya ki, bunlar ancak on dokuzuncu yüzyıl sonlarında modern ülkeler olarak ortaya çıktılar. Yirminci yüzyılda iki dünya savaşı da onların ulusal çıkarlarını koruma iddiaları yüzünden çıktı.
- Doğu Avrupa: 2. Dünya Savaşı'nda Rus askerleri tarafından işgal edilen ve bu deneyden sonra son ulusal kimliklerine kavuşan Baltık ve Kara Deniz arasındaki ülkeler.

• Önemi diğerleri kadar büyük olmayan İskandinav ülkeleri.

Yirminci yüzyılın ilk yarısında Atlantik Avrupa'sı dünyanın imparatorluk kalbiydi. Orta Avrupalılar daha sonra geldiler ve meydan okuyucular olarak ortaya çıktılar. Doğu

Dört Avrupa

Avrupalılar kurbanlardı. İki dünya savaşıyla parçalanan Avrupa temel bir soruyla karşı karşıya kaldı: Avrupa sisteminde

Almanya'nın statüsü neydi? Atlantik Avrupa'sının kurduğu imparatorluk sisteminden çıkan Almanlar bu sistemi bozmak ve kendi egemenliklerini kurmak istediler. Fakat 2. Dünya Savaşı sonunda Almanya yenildi, doğuda Sovyetler Birliği, batıda da İngiltere, Fransa ve ABD tarafından işgal edildi.

Sovyetlerle karşı karşıya olma açısından Batı Almanya ABD ve NATO müttefikleri için gerekli bir ülkeydi. Yeni bir Alman ordusu kurmak hiç kuşkusuz sorun yarattı. İki dünya savaşı da Alman gücünün büyümesi yüzünden çıktığına göre, güçlenen yeni bir Alman ordusunun bir 3. Avrupa savaşı çıkarmayacağını kim garanti edebilirdi? Bunun üzerine yeni Alman ordusu NATO üyesi yapıldı ve gerçekte Amerikan komutasına verildi. Fakat asıl sorun Almanya'nın Avrupa'ya dâhil edilmesiydi.

1950'li yıllarda NATO ile beraber Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) da kuruldu. AET'den doğan Avrupa Birliği (AB) aslında şizofren bir varlıktır. AB'nin temel amacı, egemenliği üye ülkelere bırakarak bütünleşmiş bir Avrupa ekonomisi yaratmaktır. Bu çalışma aynı zamanda Avrupa ülkelerinin federasyon olarak birleşmesi hazırlığı olacaktır. Bu durumda federal Avrupa bir merkez hükümet tarafından yönetilirken ulusal egemenlik yerel sorunlarla kısıtlı kalacak, savunma ve dış politika merkezi hükümet tarafından yürütülecektir.

Avrupa bu amacına henüz ulaşamadı. AB bir serbest ticaret bölgesi ve Avrupa parası yarattı ama bunu kullanmayan üyeler de var. Ama AB içinde siyasi bir kurum oluşmadı, her ülkenin yönetimi kendi hükümetinde kaldı ve birlik için bir savunma ve dışişleri politikası geliştirilmedi. AB'nin savunma politikası NATO'nun elinde ve tüm NATO üyeleri AB üyesi değil (tabii ABD de değil). Sovyetler Birliği'nin parçalanmasından sonra Doğu Avrupa ülkeleri AB ve NATO üyesi yapıldı.

Kısacası, Soğuk Savaş sonrası Avrupa tam bir karmaşa içindedir. AB içinde karmaşık ve anlaşılması zor kuruluşlar vardır. Avrupa tarihine bakarsak, aslında eskiden böyle bir karmaşanın savaşa neden olması kaçınılmaz olurdu. Fakat eski Yugoslavya dışında Avrupa artık savaş istemiyor ve zaten buna gücü de yok. Avrupa'nın psikolojik değişimi olağandışı oldu. 1945 öncesi yüzyıllar boyunca katliamlar ve savaşlar doğal karşılanırken, 1945 sonrasında Avrupa kurumlarındaki karışıklık bile sorunlara neden olmuyor.

AB'nin yüzeysel görüntüsü altında eski Avrupa milliyetçiliği kendini bazen gösteriyor ama fazla baş kaldıramıyor. Bunu AB içindeki ekonomik toplantı ve görüşmelerde görmek mümkün oluyor. Örneğin Fransızlar çiftçilerini aşırı rekabetten korumak, ya da bütçe açıklarının kontrolünden kaçınmak istiyorlar. Bu nedenle AB'nin jeopolitik anlamda çok uluslu bir birlik olduğu söylenemez.

Bu nedenle Avrupa'nın ABD ya da Çin gibi bir tek ülke olduğunu söylemek gerçekçilik olmaz. AB hâlâ, 2. Dünya Savaşı'nın, Soğuk Savaş'ın ve bir imparatorluk kaybının etkisinden kurtulamamış bir ulus-devletler toplumudur. Bu ulus-devletler yine eskisi gibi kendi yönetimlerine devam ediyor, jeopolitik kararlarını kendi çıkarlarına göre veriyorlar. Aslında ilişkiler Avrupa ile dünyanın diğer ülkeleri arasında değil, Avrupa ülkeleri arasında sürüyor. Bu açıdan bakıldığında, Avrupa büyük bir güç gibi değil de daha ziyade Latin Amerika gibi davranıyor. Latin Amerika'da Brezilya ve Arjantin, dünyadaki etkilerinin kısıtlı olduğunu bilerek, çoğu zaman birbirleri hakkında düşünüyorlar.

Rusya kısa vadede Avrupa için stratejik bir tehdit haline gelebilir. Rusya'nın istediği Avrupa'yı istila etmek değil, sadece eski Sovyetler Birliği topraklarında kontrolü ele geçirmek-

tir. Rusya açısından bu hem etki alanını genişletmek ve hem de savunma alanını güçlendirmek olacaktır. Bu durum şimdi Avrupa kurumlarına dâhil olmuş olan üç Baltık ülkesini de ilgilendirir.

Doğu Avrupa ülkeleri Rusya'nın çıkışını engellemek istiyorlar doğal olarak. Bu durumda Avrupa'nın geriye kalanı ve özellikle de Almanya'nın nasıl davranacağı merak konusu oluyor. Almanlar şimdi kendileriyle Rusya arasında bir tampon bölge olduğu için rahatlar, kendi ekonomik ve sosyal sorunları çözmeye çalışıyorlar. Ayrıca 2. Dünya Savaşı'nın ağırlığı da var Almanların üzerinde. Onlar artık kendi başlarına değil, birleşmiş Avrupa'nın bir parçası gibi davranmak isteyeceklerdir.

Almanya'nın durumu açık değil gibi. Almanlar jeopolitik durumları nedeniyle ulusal çıkarlar konusu üzerinde ısrar etmenin tehlikeli olduğunu öğrendiler. Almanya 1914 ve 1939'da jeopolitik tehditlerin üzerine büyük bir kararlılıkla gitti ama her ikisinde de felaket yaşadı. Alman analizlerine göre, büyük bir koalisyon dışında politik-askeri hareketlerde bulunmanın sonucu ülkeye büyük zararlar veriyor. Atlantik Avrupa'sı Almanya'yı Rusya'ya karşı bir tampon olarak görüyor ve Baltık bölgesindeki tehditlerin çıkarlarına karşı olacağını biliyor. Bu nedenle Rusya'ya karşı Almanlarla koalisyona girmek istemeyeceklerdir. Bu nedenle en büyük ihtimal, Almanya sakin kalacak, ABD kısıtlı hareketlerde bulunacak ve Ruslar da Avrupa ile Rusya arasındaki topraklarda yaşamını sürdürecektir.

Fakat tehlikeli bir başka senaryoya göre, Rusya egemenliğindeki Baltık bölgesinde Polonya tehdit altında kalabilir ve Almanya da bunu görebiliyor. Bu nedenle Baltık bölgesini koruyarak, Almanya güvenliğinin desteği

olan Polonya konusunda ileri görüşlü bir politik izleyebilir. Almanya harekete geçebilir ve Rusya da bölgeyi terk etmek istemeyeceği için, iki ülke Karpatlar ve Polonya'da etkilerini artırma amacıyla sürtüşmeye girebilirler.

Böyle bir durumda Almanya zoraki olarak saldırgan geçmişinden ve diğer Avrupa ülkelerinden ayrılabilir. Diğer Avrupa ülkeleri tartışmaya karışmaktan kaçınmaya çalışırken, Almanlar geleneksel güç politikasına başvurabilirler. Bu olursa etkin ve potansiyel güçleri artar ve psikolojileri değişir, birleşmiş Almanya yine iddialı hale gelebilir. Savunma amacıyla başlayan bir hareket beklenmeyen sonuçlar verebilir.

Fakat bu zayıf bir senaryodur. Genel görüşe göre, Almanya Rusya'ya yine bir tehdit olarak bakarken, Polonya ve diğer Avrupa ülkelerini kendi etkisi altında müttefikler ve Rusya'ya karşı da bir koruma duvarı olarak görmeye devam edecektir. Elbette bu durum Rusların davranışlarına, Baltık ülkelerinin direnişine, Polonya'nın alabileceği risklere ve ABD'nin politikasına bağlıdır. Alman politikasının rolü de unutulmamalıdır tabii.

Avrupa şimdilik hâlâ kayıplarının şokunda ve hareketsizdir. Fakat İslam ülkelerinden gelen göçler ya da Rusya'nın eski imparatorluğunu yeniden kurma girişimleri, eski fay hattını çeşitli şekillerde harekete geçirebilir.

İSLAM DÜNYASI

İslam dünyasından daha önce de bir fay ya da kırılma hattı olarak söz ettik. Kriz hali şimdilik kontrol altına alınmıştır ama İslam Dünyası yine de dengesini tam olarak bulamamıştır denebilir. Bu dengesizlik bir İslam Dünyası başkaldırısına dönüşmez belki, ama bir İslam ülkesi bu dengesizliği ve diğer

Müslüman ülkelerin zayıf yanlarını kullanarak bölgesel bir güç haline gelmek isteyebilir. İslam Dünyasının en büyük ülkesi olan Endonezya iddialı olacak kadar güçlü değildir. İkinci en büyük İslam ülkesi olan Pakistan aynı zamanda bir nükleer güçtür. Fakat Afganistan içerde çok bölünmüştür, batıda Afganistan, kuzeyde Çin ve Rusya, doğuda da Hindistan'la sınırlanmış olup, büyük bir güç haline gelmesi çok zordur. İç karışıklar ve coğrafyası nedeniyle Pakistan lider bir İslam ülkesi olamaz.

Başka büyük İslam ülkeleri de vardır elbette. Bunlardan en büyüğü 80 milyonluk nüfusuyla Mısır'dır ve sonra da 71 milyonluk Türkiye gelir. İran'ın nüfusu ise 65 milyondur.

Bu üç ülkeden Türkiye, yılda 660 milyar dolarlık milli geliriyle ekonomik olarak dünyada on yedinci sıradadır. İran yaklaşık 300 milyar dolarla yirmi dokuzuncu, Mısır ise yaklaşık 125 milyar dolarla elli ikinci sırada geliyor. Türkiye ekonomisi son beş yıldır, yılda yüzde 5 ile 8 arasında büyüyor ki büyük ülkeler için en yüksek büyüme oranlarından biridir bu. İran iki yıllık durgunluktan sonra son beş yılda yine yüzde 6'nın üzerinde bir ekonomik büyüme sağladı ve Mısır için de aynı oran söz konusudur. Bu iki ülke de hızlı büyüyor ama Türkiye'nin durumu daha iyi denebilir. Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında, Türkiye halen en büyük yedinci ekonomi ve çoğundan hızlı büyüyor.

Fakat ekonomik büyüklük her şey demek değil elbette. Bu ülkeler içinde tutumu en saldırgan görülen ülke İran'dır ama bu aslında onun temel zayıflığıdır denebilir. İran bir Arap ülkesi değildir, rejimini ABD'ye, Sünni Müslümanlara ve İran karşıtı Araplara karşı korumak isterken fazla iddialı gibi görünüyor. Bu nedenle de ABD İran'a tehlikeli bir İslam ülkesi olarak bakıyor.

Basra Körfezi ve Irak nedeniyle İran ve ABD çıkarları çatışma halindedir. İran bölgesinde ekonomik bir güç olmaya çalışırken, bir yandan da muhtemel bir ABD saldırısına karşı hazır olmak zorundadır ki bu da kaynaklarını bölmek anlamına geliyor. İran ve ABD sürekli sürtüşme halindeler, ama ABD şimdi bekleme durumundadır. İran henüz bölgesel bir güç olabilecek kadar güçlü değildir, gücünü sürekli olarak dağıtmak zorunda kalıyor. Dünyanın en büyük gücü hareketlerini kontrol edip izlerken, bölgesel bir güç olmak elbette kolay değildir.

Ayrıca coğrafya durumu da söz konusudur. İran bölgenin kenarındadır. Doğusunda Afganistan vardır ve oradan bir çıkarı olamaz. Kuzeyinde de Rusya vardır ve o yönde de genişleyemez. Irak'a doğru genişleme politikası ise İran'ı hem Arap ülkeleri ve hem de ABD ile karşı karşıya getirecektir. Bu nedenle İran'ın genişleme politikası yürütmesi pek mümkün değildir ve bu hareket ona hiçbir şey sağlamaz.

Mısır Arap dünyasının lideridir ve hep öyle olmuştur. Bu liderlik durumu Cemal Abdel Nasır iktidarında sağlandı. Fakat Arap dünyası parçalanmıştır ve Mısır da Suudi Arabistan gibi ülkelerle karşı karşıyadır. 1978 Camp David İsrail anlaşması sonrası Mısır genişleme politikasını durdurdu, ama zaten başarılı olamamıştı. Ekonomisi, dar görüşlülüğü ve tecrit edilmiş haliyle Mısır'ın bölgesel bir güç haline gelmesi zordur. Bölge Türkiye, ABD ya da Rusya gibi ülkelerin etkisi altına girebilir.

Türkiye farklı bir ülkedir. Sadece büyük ve modern bir ülke değil, aynı zamanda bölgenin en büyük ekonomisidir—İran'dan çok daha büyük bir ekonomisi vardır ve tüm İslam dünyasının en modern ekonomisidir. Daha da önemlisi, Avrupa, Ortadoğu ve Rusya arasında kalan topraklara sahiptir.

Türkiye 2008

Türkiye tecrit edilmiş bir ülke değildir, pek çok farklı yöne doğru hareket edebilir. Daha da önemlisi, ABD ile dost bir ülkedir ve ABD tehdidiyle karşı karşıya değildir. Bu durumda kaynaklarını ABD'yi bloke edecek şekilde harcamak zorunda kalmaz. Büyüyen ekonomisiyle eski rolüne dönmesi, bölgede etkin bir güç olması ihtimali yüksektir.

Türkiye Birinci Dünya Savaşı'na kadar büyük bir imparatorluktu (Haritaya bakınız, s. 116). İmparatorluktan sonra nüfusu Müslüman olan laik bir devlet olarak ortaya çıktı. Türkiye 1918'e kadar dünyanın en güçlü Müslüman ülkesiydi, zirvede olduğu on dördüncü ve on altıncı yüzyıllar arasında çok genişledi ve iyice güçlendi.

Türkiye on altıncı yüzyılda Kuzey Afrika, Doğu Akdeniz, güneydoğu Avrupa, Kafkaslar ve Arap Yarımadasını kontrol altına alan büyük bir Akdeniz gücü haline geldi.

Osmanlı İmparatorluğu

Türkiye, halkı Müslüman ama rejimi laik ve bu rejimi hem iç ve hem dış saldırılara karşı koruyacak kadar güçlü bir silahlı kuvvetlere sahip olan bir Cumhuriyettir. Günümüzde sağcı bir hükümet tarafından yönetilmektedir. Fakat ABD'nin 2003'te Irak'a girmesinden sonra İslam dünyasının dağılmış durumuna bakarsak, bölgenin en önemli ekonomik gücü olarak Türkiye'yi görürüz.

MEKSİKA

1950'de biri çıkıp yarım yüzyıl sonra dünyanın ikinci ve üçüncü ekonomik güçlerinin Japonya ve Almanya olacağını söyleseydi ona gülerlerdi. 1970'te Çin'in 2007'de dünyanın dördüncü büyük ekonomik gücü olacağını söyleyen kişi daha

da komik bulunurdu. 1800'de ABD'nin 1900 yılında bir dünya gücü olacağını söyleyen kişiye inanan da çok olmazdı. Her şey değişiyor ve hiç beklenmeyen şeyler olabiliyor.

Bu nedenle 2007'de Meksika'nın, Avustralya'nın biraz gerisinde, dünyanın büyük ekonomileri arasında on beşinci durumda olduğunu bilmek önemlidir. Kişi başına düşen gelir konusunda Meksika çok daha aşağıda, IMF'ye göre yaklaşık 12.000 dolarla altmışıncı sıradadır ki Türkiye ile eşit durumda, ama büyük bir güç olan Çin'in önündedir.

Kişi başına düşen gelir önemlidir ama uluslararası güç olmak için ekonominin toplam büyüklüğü daha büyük önem taşır. Fakirlik bir sorundur, ama savunmaya ve diğer ilgili konulara ayrılacak kaynaklar ekonominin büyüklüğüne göre hesaplanır. Sovyetler Birliği ve Çin'de kişi başına gelir çok düşüktü. Fakat bu ülkelerin büyük ekonomileri onları büyük birer güç yaptı. Büyük ekonomi ve büyük nüfus, tarihte bazı ülkeleri fakirlik düşünülmeden önemli hale getirmiştir.

Meksika'nın 1950'de yaklaşık 27 milyon olan nüfusu elli yılda yaklaşık 100 milyona çıktı ve 2005'te 107 milyon oldu. Birleşmiş Milletler (BM) tahmini 2050 yılı için 114-139 milyon arasındadır ama 114 milyon daha büyük ihtimaldir. Son elli yılda yaklaşık olarak dörde katlanan Meksika nüfusu gelecek elli yılda hemen hemen sabit kalacaktır. Fakat ileri sanayi ülkelerinin gelecekte muhtemelen yaşayacağı nüfus kaybını Meksika yaşamayacaktır ve ülke, genişleme ihtiyacında olan bir işgücüne sahiptir. Yani Meksika nüfus ve işgücü olarak büyük bir ülkedir ama uyuşturucu çeteleri ve kartellerle başı derttedir. Fakat 1970'te Çin de kaos yaşıyordu ama şimdi sorunlarını çözmüş görünüyor.

Meksika'ya benzer başka ülkeler de vardır elbette, ama onlara fay hatları olarak bakmak doğru olmaz. Ama Meksika, Brezilya ya da Hindistan gibi, onlardan çok farklıdır. Meksika

Kuzey Amerika'dadır ve bu bölge şimdi uluslararası sistemin ağırlık merkezi haline gelmiştir. Ülkenin hem Atlantik, hem de Pasifik Okyanusuna sahilleri ve ABD ile uzun bir sınırı vardır. Meksika daha önce Kuzey Amerika egemenliği için ABD ile savaşmış ve kaybetmiştir. Günümüzde ise Meksika toplumu ve ekonomisi ABD'ye bağlıdır. Meksika'nın stratejik konumu ve ülke olarak gittikçe artan önemi, onu potansiyel bir fay hattı haline getirmektedir.

Bunun nedenini görmek için sınır konusuna biraz bakmak gerekir. ABD ile Meksika arasında, zaman içinde bir kez ülke değiştirmiş bir bölge vardır. Karma ulus ve kültürlerin yaşadığı bir bölgedir burası. Buna örnek olarak Fransa ve Almanya arasındaki Alsace-Lorraine bölgesi gösterilebilir. Bu bölgede farklı uluslardan ve kültürlerden halklar yaşar, burada Fransızca, Almanca ve karma bir bölge konuşma dili konuşulur. Bölge şimdi Fransa'nın kontrolündedir ama her zaman için iki kültür arasında bir kırılma hattı olarak durur. Dünyada bunlara benzer çok sayıda sınır bölgesi vardır. Buna bir örnek de İngiltere ile İrlanda arasındaki Kuzey İrlanda gösterilebilir. Keşmir, Hindistan ile Pakistan arasında bir sınır bölgesidir. Rusya-Polonya sınırı, Kosova Sırbistan Arnavutluk sınırı diğer örneklerdir. Kanada'nın Fransız Kesimiyle ABD sınırı bir başka örnektir. Bütün bunlar gerginlik dereceleri değişik olan sınır bölgeleridir.

ABD Meksika arasında da Amerikalılar ve Meksikalıların karışık kültür paylaştığı böyle bir bölge vardır. Bu bölge resmi sınır hattının her iki tarafında bulunur. Bölgenin ABD tarafı ABD'ye, Meksika tarafı ise Meksika'ya tam olarak benzemez. Burası özel bir bölgedir ama sınırın iki tarafında yaşayan Meksikalılar Meksika'ya, yine iki tarafta yaşayan Amerikalılar ise ABD'ye bağlıdırlar. Ekonomik ve kültürel karışımın altında her zaman politik gerginlik vardır. Meksikalılar sürekli ola-

rak bu bölgede sınırı geçip ABD içine dağılırlar. Ama aynı şey Amerikalılar için söylenemez, onlar Meksika'ya kaçak olarak geçmezler.

Bu tür sınır bölgeleri zaman içinde çok kez el değiştirebilir ama Meksika - ABD sınır bölgesi şimdiye kadar sadece bir kez el değiştirmiştir.

Meksika toprakları 1835-1836 Teksas devrimiyle başlayarak ABD'nin eline geçmeye başladı ve 1846-48 Meksika-ABD savaşıyla istila tamamlandı. Bunlar şimdiki ABD'nin güneybatısı topraklarıydı. Sınır Rio Grande olarak belirlendi ve sonra batıda Arizona güneyine kaydırıldı. Yerli Meksikalılar yerlerinden sürülmediler, ama bölgeye daha sonra doğudan çok sayıda Amerikalı geldi. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında sınır bölgesine ve ABD içine yine büyük bir Meksikalı göçü oldu ve demografik durum daha da karıştı.

Geleneksel göçle, sınır bölgesindeki toplum hareketleri biraz farklıdır. Bir ülkeye göç eden insanlar kendi ülkelerinden koparlar ve onların çocukları yeni ülkenin kültür ve ekonomi koşullarına göre büyürler. Fakat sınır bölgesi göçlerinde insanlar anavatanlarından tamamen kopmazlar. Bu sınırlar kültürel ve ekonomik değil, siyasi sınırlardır ve göç edenler vatanlarından fazla uzaklaşmazlar. Onlar fiziksel olarak vatanlarına bağlı kalırlar ve sadakatleri oldukça karmaşık ve değişiktir.

Sınır bölgesine yerleşen Meksikalıların yaşantıları örneğin Chicago'da yaşayanlardan farklıdır. Chicago'ya yerleşmiş Meksikalılar daha ziyade geleneksel göçmenler gibi yaşarlar. Sınır bölgesinde yaşayanlar ise, kendilerini yabancı bir ülkede değil de işgal edilmiş kendi topraklarında yaşar gibi hissederler. Teksas'a yerleşen Amerikalılar için de aynı şey söz konusu olabilir. Onlar başlangıçta Meksika vatandaşıydı ama kendilerini her zaman Amerikalı olarak gördüler ve ayrılıkçı harekete başlayarak Teksas'ı Meksika'dan ayırdılar.

Teksas İsyanı Öncesi Meksika

Sınır bölgeleri belirli bazı koşullarda askeri ve siyasi güç kullanımını gerektirebilir. Sınır bölgesi güçlü olan ülkeye aittir ve güç sorunu toprak üzerinde çözümlenir. Siyasi sınır 1848'den beri büyük güç olan ABD tarafından saptanmıştır. Bu bölgede nüfus değişebilir, kaçakçılık olayları artabilir. Fakat siyasi sınırların saptanması silahlı kuvvetler gücüne bağlıdır.

Yüzyılın sonlarında bu sınır iki yüz yıldan beri aynı yerde kalmış olacaktır. Zaman içinde Meksika askeri gücü artar, sınır bölgesinin Amerikan tarafında demografik yapı büyük ölçüde değişirse, siyasi sınırda da değişim olabilir. O zaman Meksika da ekonomisi en güçlü on ülke arasına girmiş olabilecektir. Geçmiş yıllarda garip olaylar yaşanmış, ABD ile serbest

ticaret gelişmeye yardımcı olmuştur. Günümüzde ekonomik açıdan Meksika'nın önünde olan bazı Avrupa ülkelerinde de ciddi demografik sorunlar yaşanmaktadır.

ABD-Meksika sınırında şimdilik bir sorun yaşanmamasına karşın, bu bölgenin de zaman içinde bir fay hattı haline gelebileceği ihtimali gözden uzak tutulmamalıdır.

ÖZET

ABD ve Cihat Taraftarları arasındaki savaşın sona ermesinden sonra yeni meydan okumalar aranırsa, belli başlı iki noktaya bakmak gerekebilir. Meksika ve Türkiye henüz küresel rol oynayabilecek durumda değillerdir ve Avrupa da kendi içine kapanmış ve ayrılmış olarak yaşamasını sürdürecektir (sorunlara müdahale edecek, ama sorun yaratmayacaktır). Bu durumda ortada iki fay hattı olarak Pasifik ve Avrasya kalır ki bu da 2020 yılına kadar Çin ve Rusya sorun olabilecek anlamına gelir. Aynı dönemde Japonya da sorun çıkarabilir ama bu daha çok Çin'in durumuma bağlı olacaktır. Bu nedenle, hangi fay hattının daha önce kırılabileceğini tahmin edebilmek için, Çin ve Rusya'nın jeopolitik durumlarının incelenmesi ve hangisinin önümüzdeki dönemde ABD ile sorun yaşayabileceğinin tahmin edilmesi gerekir.

Burada sözü edilen konu, jeopolitik olarak "sistemik" denen sorunlardır. Soğuk Savaş bir sistemik çekişmeydi. Bu çekişme iki büyük gücü karşı karşıya getirdi ve tüm uluslararası sistem de etkilendi bundan. Bu arada başka sorunlar da yaşandı ama onlar büyük çatışmanın girdabında fazla görünmediler, yok oldular. Böylece Arap-İsrail savaşları, Şili iç sorunları, Kongo bağımsızlık mücadelesi ve benzeri sorunlar

Soğuk Savaş'ın içine çekildiler ve ona göre şekillendiler. İki dünya savaşı da sistemik çatışmalardı.

Bu tür çatışmalarda zamanın büyük ve egemen bir gücü vardır. Bu nedenle ABD bu tür sorunların içine zorunlu olarak çekilir. Rusya ve Çin arasında bir anlaşmazlık çıkarsa ABD'nin buna seyirci kalma olasılığı oldukça zayıftır. Böyle bir çatışmanın sonucu ABD için de zararlı olacaktır. Zaten Çin ve Rusya da ABD'nin dışarıda kalacağını garanti altına almadan çatışmaya girmeyeceklerdir. ABD çok güçlü olduğu için, onunla ittifak yapan taraf çatışmanın galibi olacaktır.

Gelecekte Çin ve Rusya'dan hangisi ABD'ye baş kaldıracak şekilde davranacaktır acaba? Görülen odur ki, herhangi bir taraf ABD'nin Avrasya'daki çıkarlarına karşı tavır almadıkça, ABD sorun çıkaran taraf olmayacaktır. Bu nedenle, gelecekle ilgili durum analizi yapabilmek için Çin ve Rusya'nın davranışlarını yakından izlemek gerekir. Önce herkesin ciddiye aldığı bir güç olan Çin'le işe başlayabiliriz.

BÖLÜM 5

ÇİN 2020

KÂĞIT KAPLAN

Gelecekle ilgili tartışmaların Çin'le başlaması gerekir. Dünya nüfusunun dörtte bir Çin'de yaşar ve Çin geleceğin küresel gücü olarak çok tartışılıyor. Son otuz yılda Çin ekonomisi çok büyüdü ve ülke önemli bir güç haline geldi. Fakat bu otuz yıl içindeki büyüme elbette bunun sonsuza kadar devam edeceği anlamına gelmez. Yani Çin'in bu oranda büyüme hızı gittikçe düşecek ve büyüme hızı düşünce de ülkede sosyal ve siyasi sorunlar ortaya çıkacaktır. Ben Çin'in gelecekte büyük bir dünya gücü olacağı görüşüne katılmıyorum. Çin belki birliğini bile yitirebilir. Önce Çin'i tartışmadan geleceği tartışamayız görüşüne de katılmıyorum.

Coğrafyası nedeniyle Çin'in aktif bir fay hattı olması pek mümkün değildir. O bölgede çatışma çıkarsa Çin saldırgan taraf olmaktan ziyade, onun zayıflığından yararlanan diğer güçlerin kurbanı olabilir. Çin ekonomisi dışarıdan görüldüğü kadar güçlü değildir ve hızlı büyümenin sürmesine bağlı olan politik dengeleri daha da zayıftır. Fakat Çin her şeye rağmen önemli bir ülkedir ve en azından başkalarının gözünde, yakın gelecekte en muhtemel küresel rakip olarak görülmektedir.

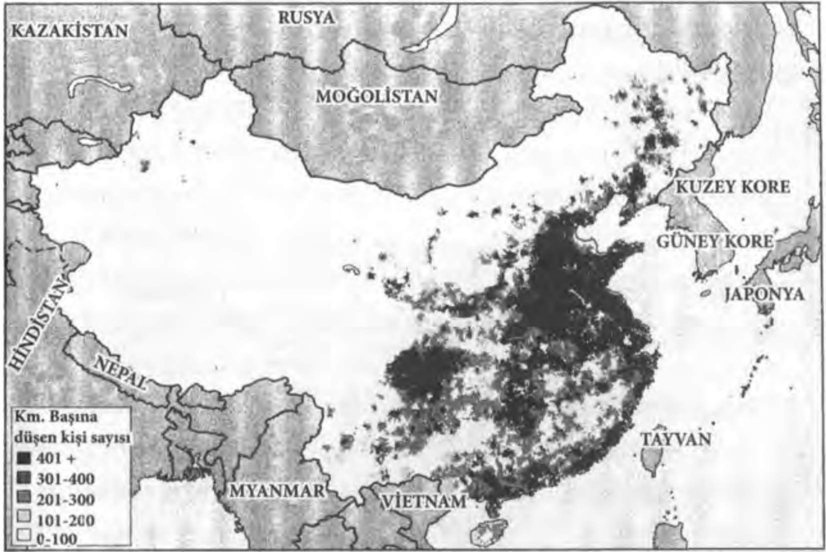
Biz burada yine çerçeve olarak jeopolitik durumu kullanarak, incelemeye temelden başlayacağız.

Çin her şeyden önce bir karasal ülkedir. Etrafında denizler yoktur, ama geçilmesi çok zor, çok geniş ve onu dünyanın geriye kalan kısmından tecrit eden engebeli topraklarla çevrilidir.

Çin'in kuzeyinde yaşam koşulları çok zor, nüfusu çok az ve aşılması zor topraklarıyla Sibirya ve Moğolistan, güneybatısında geçilmez Himalayalar vardır. Güneyde Myanmar, Laos ve Vietnam sınırlarıyla, yine aşılması zor dağlar ve ormanlarla, doğuda okyanus bulunur. Çin'in batısındaki Kazakistan toprakları yolculuk yapma imkânı verir, ama orada da mesafeler kolayca aşılamaz.

Çin: Geçilmez Bölge

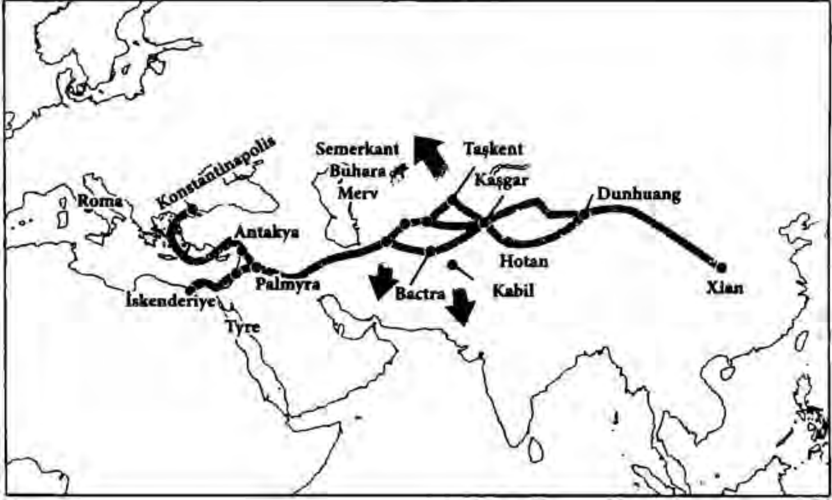

Çin Nüfusunun Yoğunluğu

Çin nüfusunun büyük bölümü kıyıdan bin mil içeriye kadar olan topraklarda, ülkenin doğudaki üçte birinde yaşar ve ülke topraklarının üçte ikisinde nüfus çok azdır.

Çin tarihinde sadece bir kez, on ikinci yüzyılda Moğollar tarafından işgal edilmiş ve ondan sonra şimdiki sınırlarının dışına çıkmamıştır. Tarihine bakılırsa Çin saldırgan değildir ve dünyanın geriye kalan ülkelerine yeterince yaklaşmaz. Çin yakın tarihlere kadar yabancılarla temastan kaçınmış, başka ülkelerle ticarete önem vermemiştir. Uluslararası ticarette de Orta Asya'da İpek Yolu gibi karayollarını ve kendi doğu limanlarından kalkan gemileri kullanır. Avrupalılar on dokuzuncu yüzyıl ortalarında kendini tecrit etmiş bir Çin'le karşılaştılar. Ülkede birlik vardı ama halk çok fakirdi. Avrupalılar Çin'e girdiler ve Çin sahillerini uluslararası ticarete zorladılar. Böylece kıyı bölgeleri gelişti, zenginleşti, ama ülkenin iç bölgelerinde fakirlik devam etti. Bu eşitsizlik merkezi hükü-

metin kıyı bölgeleri üzerindeki kontrol gücünü zayıflattı ve kargaşa ortamı yarattı. Kıyı bölgeleri Avrupalılarla ilişkilerini geliştirdiler.

İpek Yolu

Karmaşa ortamı on dokuzuncu yüzyıl ortalarından 1949'da Komünizmin gelişine kadar devam etti. Mao Shanghai gibi kıyı şehirlerinde devrim yapmaya çalıştı, ama başarılı olamayınca, ülkenin iç bölgelerine giderek fakir köylülerden bir ordu kurdu ve iç savaşla kıyı bölgelerini kontrol altına aldı. Sonra da Çin'i, Avrupalılarla temastan önceki durumuna getirdi. Çin 1949'dan Mao'nun ölümüne kadar birlik içinde, güçlü bir hükümet tarafından yönetildi ama tecrit edilmişlikten ve fakirlikten kurtulamadı.

ÇİN KUMARI

Mao'nun ölümünden sonra halefleri yine tarihsel Çin hayalini gerçekleştirmek istediler. Onların hayal ettiği Çin, dış ticaretle

zenginleşmiş ve güçlü bir hükümet yönetimi altında birleşmiş bir ülkeydi. Mao'nun halefi Deng Xiaoping, Çin'in tecrit edilmiş bir halde kalarak güvende olamayacağını biliyordu. Bazı güçler Çin'in ekonomik zafiyetinden yararlanmak isteyeceklerdi elbette. Bu nedenle Deng bir kumar oynadı, Çin'in sınırlarını açıp dış ticaret yaparak gelişirken iç çatışmaları da önleyebileceğini düşündü.

Kıyı bölgeleri yine gelişti ve dış güçlerle iyi ilişkiler kuruldu. Shanghai gibi kıyı şehirleri ucuz üretim ve dış ticaret sayesinde zenginleşti ama iç bölgeler yine fakir kaldı. Kıyı ve iç bölgeler arasında gerginlik arttı ama merkezi hükümet kontrolü sağladı ve bölgelerin hiçbirinde kontrol kaybı yaşanmadı.

Bu sakin durum otuz yıl kadar sürdü ama Çin gibi bir ülke için uzun bir süre değildi bu elbette. Ülke içinde oluşan güçlerin kontrol altına alınması konusu önemlidir ve burada, yirmi birinci yüzyılda Çin'in analizi ile ülkenin uluslararası sisteme etkilerinin incelenmesi yapılacaktır. Çin küresel ticaret sisteminin bir parçası olmaya devam edecek midir? Devam ettiği takdirde, bir süre sonra yine sistemden çıkmak isteyebilir mi?

Çin yirmi birinci yüzyılın başında, belirsiz bir dengeleme hareketi yapma konusunda kumar oynuyor. Tahminlere göre, Çin yönetimi kıyı bölgelerinin zenginliğini fakir iç bölgelere götürmeyi ve bunu yaparken de kıyı halkının direnmeyeceğini ve iç bölgelerde de gerginlik yaşanmayacağını düşünüyor. Pekin Çin'in çeşitli bölgelerini mutlu etmek istiyor ve bu hedefe ulaşmak için elinden geleni yapmaya çalışıyor.

Bu çabaların altında bir başka ciddi ve tehditkâr sorun yatıyor. Çin aslında şimdi özel mülkleri, bankaları ve tüm diğer askeri harcamalarıyla bir kapitalist ülke görüntüsü veriyor. Fakat sermaye oluşumu piyasa tarafından oluşturulmadığı için de tam olarak kapitalist sayılmıyor. Asya tarzı aile sistem-

leri, sosyal bağlantılar ve siyasette komünist sistem ilişkileri içinde, kredilerin çoğu hatır için ve iş hayatı dışındaki kişilere veriliyor. Bunun sonucu bunların çoğu geri ödemesiz, batık kredi oluyor. Bu tür batık kredilerin 600-900 milyar dolar arasında olduğu tahmin ediliyor ki, bu da yaklaşık olarak Çin milli gelirinin dörtte biri ile üçte birini oluşturuyor.

Bu borçların düşük maliyetli ihracatlarla sağlanan çok yüksek büyüme oranlarıyla kapatılmasına çalışılıyor. Dünya piyasaları ucuz ihraç mallarını hemen kapıyor ve bunlardan gelen paralarla da borç batağında yüzen şirketler kurtarılmaya çalışılıyor. Ucuza satılan malların getirdiği kazançlar da elbette çok düşük oluyor ve aslında ekonomide bir gelişme görülmüyor.

Bu bir Doğu Asya sorunudur ve bu konuda Japonya örneği önemlidir. Japonya 1980'lerde bir ekonomik süper güç olarak görülüyordu. Amerikan piyasaları Japonya etkisi altındaydı ve üniversitelerde Japon uygulamaları öğretiliyordu. Japonya hiç kuşkusuz çok hızlı büyüyordu ama bunun nedeni yönetimden ziyade Japon bankacılık sistemiydi.

Hükümet kurallarına bağlı olan Japon bankaları halkın açtığı hesaplara çok düşük faiz veriyordu. Japonlar yine yasalara bağlı olarak paralarını banka gibi çalışan postanelere yatırıyor ve posta idaresi de minimum faiz ödüyordu. Hükümet postanelere yatan bu paraları alıp uluslararası düzeyin altında faizlerle büyük bankalara veriyordu. Bankalar da bağlantılı oldukları şirketlere düşük faizli kredi sağlıyor, örneğin Sumitomo Bankası, Sumitomo Kimya Şirketine çok düşük faizle kredi veriyordu. 1970'li yıllarda Amerikan şirketleri bunun iki katı faizlerle borçlanırken, Japon şirketleri çok ucuz krediler alıyorlardı.

Bu durumda Japon şirketlerinin durumları hiç kuşkusuz Amerikan şirketlerine kıyasla çok daha iyiydi. Japonlar için

paranın maliyeti çok düşüktü ve Japonlar büyük tasarruflar yapabiliyorlardı. Japonya'da o zaman kamu emeklilik planı yok gibiydi ve şirket emekli maaşları çok düşüktü. Japonlar emekli olabilmek için para biriktirmek zorundaydı. Daha fazla tutumlu olmaları olanaksızdı ve çok umutsuz durumdaydılar. İşte Japon çalışanlar bu koşullar altında ve çok düşük faizlerle para biriktirmeye çalışırlardı.

Batı ekonomileri yüksek faizlerle disiplin altına alınır ve zayıf şirketler safdışı edilirken, Japon bankaları çok düşük faizlerle dost şirketlere kredi veriyorlardı. Japonya'da gerçek piyasa ekonomisi yoktu. Para akışında dost ilişkileri geçerliydi. Bu yüzden de ülkede batık krediler boldu.

Japonya'da temel finansman yöntemleri bozuk olduğundan borsada adalet sağlanamıyordu. Borsa da bankalardan borç alıyordu. Yönetim kurulu, şirket elemanlarından ve şirketlerinin borçlarını ödemekten başka bir şey düşünmeyen bankacılardan oluşturuluyordu. Bu durumda Japonya, endüstri dünyasında kredi dönüşleri en zayıf olan ülkelerden biriydi. Fakat ülkede ekonominin yapısı nedeniyle büyüme oranı çok yüksek görünüyordu. Japonlar ihracat sayesinde yaşıyorlardı.

Japon halkı para harcamıyor, biriktiriyordu, tasarruf oranı yüksekti ve bu yüzden Japon ekonomisi iç tüketim üzerine kurulamazdı. Japon şirketleri de yatırımcılar tarafından değil, kendi kuruluşları ve bankacılar tarafından kontrol edildiğinden, istekleri sadece nakit girişini artırmak oluyordu. Şirketlerin kârları önemli değildi. Bu yüzden düşük maliyetli ihracat arttı. Daha çok borç verildi, nakit ihtiyacı ve bununla beraber ihracat da arttı. Ekonomi büyüdü ama bu büyümenin altında bir kriz oluşuyordu.

Japon bankaları bu şekilde kredi vermeye devam ederken, borçların geri ödenmesi de yavaşladı ve sonunda durma

noktasına geldi. Çok sayıda kötü fikre kredi açıldı. Zayıf şirketlerin iflası beklenirken, Japon bankaları bunlara daha çok kredi vererek kurtarma yoluna gittiler ve borçlar gittikçe büyürken sistemin yürümesi için ihracatlar artırıldı, ama zayıf ve iflas etmesi gereken şirketler tüm finans sisteminin altını oyuyordu. İhracat arttı ama kârlar yükselmedi. Tüm sistem sadece boğulmamaya çalışıyordu.

Dışardan bakıldığında Japon ekonomisi büyüyor, ucuz fiyatlarla yabancı şirketler satın alıyordu. Japon şirketleri Amerikan şirketleri gibi yüksek kazanç peşinde değillerdi, ama gelecekte güç duruma düşeceklerini hiç düşünmediler. Japon şirketleri Japon bankalarının ucuz kredileriyle ayakta duruyor ve ucuz ihracatla para akışını sürdürmeye bakıyorlardı.

Sonuçta borçlar çok büyüdü ve bunların sadece ihracatla ödenebilmesi imkânsız hale geldi. Japon bankaları çökmeye başladı ve hükümet desteğiyle kurtuldular. Kredilerin geri dönmesi için çeşitli yollar denendi ve bunlardan uzun vadeli olanlar hâlâ çalışıyor. Ekonomik büyüme durdu, piyasa çöktü. Kriz 1990'ların başlarında gelmesine rağmen pek çok Batılı Japon ekonomisinin uzun zaman kendine gelemeyeceğini anlayamadı. Onlar hâlâ 1990'ların ortasındaki Japon ekonomik mucizesinden söz ediyorlardı.

Peki, bütün bunların Çin'le ne ilgisi var? Çin de steroit üzerinde bir Japonya'dır. Çin sadece sosyal ilişkileri ekonomik disiplinin üstünde tutan bir Asya devleti değil, aynı zamanda parayı siyasi kanallarla tahsis eden ve ekonomik bilgileri bu yöntemle değerlendiren bir komünist ülkedir. Çin'de bankalar ve nakit talep eden hükümet yetkilileri kâr amaçlı şirketlerden daha önemli sayılıyorlar. Her iki ekonomi de ihracata dayanıyor, ikisinin de büyüme oranları yüksek ve büyüme oranı hafifçe yavaşlasa bile çökecekler. Japonya'da 1990'larda geri dönmeyen kredilerin miktarı benim tahminime göre milli

gelirin yaklaşık yüzde 20'si kadardı. Çin'de ise bu yaklaşık yüzde 25'tir ama ben bunun yüzde 40'a yakın olduğunu düşünüyorum. Fakat yüzde 25 bile korkunç bir rakamdır.

Çin ekonomisi sağlıklı, canlı gibi görünüyor ve büyüme hızına bakarsanız hayrete düşersiniz. Fakat büyüme, incelenecek olan sadece bir faktördür. Önemli olan, bu büyümenin kazançlı olup olmadığıdır. Çin'de büyümenin büyük kısmı gerçekçidir ve bankaları tatmin edecek kadar para üretir. Fakat bu büyüme aslında ekonomiyi güçlendirmez. Ve büyüme örneğin ABD'deki ekonomik durgunluk nedeniyle yavaşlarsa tüm yapı aniden çökebilir.

Asya'da yeni bir hikâye değildir bu. Japonya 1980'lerde bir büyüme makinesiydi ve bazıları bu ülkenin ABD'yi geride bırakacağını söylüyorlardı. Fakat aslında Japon ekonomisi hızla büyürken, büyüme oranları tutarsızdı. Büyüme hızı yavaşlayınca Japonya büyük bir bankacılık krizi yaşadı ve bundan ancak yirmi yıl sonra kurtulabildi. Yine bunun gibi, 1997'de Doğu Asya ekonomisi çökünce herkes çok şaşırdı, çünkü bu ekonomiler çok hızlı büyüyorlardı.

Çin son otuz yılda çok gelişti. Böyle yüksek büyüme oranlarının sürekli görüleceği fikri aslında ekonomi prensiplerine aykırıdır. Büyümekte olan ekonomilerde durgunluk ve çöküş de her zaman beklenmelidir. Bir noktada basit bir hata büyümeyi durduracaktır. Büyümede de yapısal limitler vardır ve Çin de bunlara erişmek üzeredir.

ÇİN'DE SİYASİ KRİZ

Japonya sorununu çözmek için büyüme hızını düşürdü. Japonya bunu zorluk çekmeden yapabilecek siyasi ve sosyal disipline sahipti. Doğu Asya ise bu sorunu iki şekilde çözdü.

Güney Kore ve Tayvan gibi ülkeler sert önlemler aldılar ve eskisinden daha güçlü oldular, ama onların güçlü hükümetleri vardı ve bunu yapabildiler. Endonezya gibi bazı ülkeler ise krizi çözemediler.

Çin'in sorunu siyasidir ve Çin ideolojiyle değil, para gücüyle ayakta durmaktadır. Ekonomide daralma olur ve para akışı durursa, bunun zararını sadece bankacılık sistemi değil, tüm Çin toplumu görecektir. Çin'de sadakat ya satın alınır ya da zorlamayla sağlanır. Para olmadığı zaman sadece zorlama kalır ortada. İş hayatındaki yavaşlama iflaslara ve işsizliğe neden olur, dengesizlik getirir. Fakir ve işsizliğin yoğun olduğu ülkelerde ekonomik sorunların da baskısı olunca siyasi dengesizlikler yaşanabilir.

İngiliz müdahalesi ve Mao zaferi arasında Çin'in kıyı ve iç bölgeler olmak üzere ikiye bölündüğü bilinir. Kıyı bölgeleri dış ticaretle gelişip zenginleşince merkezi hükümete baş kaldırmaya başlamışlardı. Bu bölgeler Çin'de finansal çıkarları olan Avrupa ülkelerinin ve ABD'nin desteğine başvurdular. Bugün için durum potansiyel olarak aynı gibidir. Shanghai'daki bir işadamının Los Angeles, New York ve Londra'da da iş ilişkileri vardır ve bu ilişkiler sayesinde Çin'deki kazancından daha büyük paralar kazanır. Pekin bu işadamına baskı yapınca, o da kendi çıkarlarıyla beraber yabancı ortaklarının çıkarlarını da korumak için yabancı güçlerden destek arayacaktır. Bu sırada iç bölgelerde yaşayanlar da ya kıyı bölgelerine göç eder ya da hükümetin zengin kıyı bölgelerinden daha çok vergi almasını ve kendilerine yardım etmesini beklerler. Pekin iki kesim arasında sıkışıp kalmıştır ve kontrolü kaybetmemek için sert önlemler almayı düşünür ama bu sefer de ülkeyi eski Mao günlerine götürmekle eleştirilecektir.

Çin rejimi iki büyük sütun üzerinde durur. Bunlardan biri Çin'i yöneten muazzam bürokrasi çarkı, ikincisi de devletin

ve Komünist Partinin koruyucusu ve uygulayıcısı olan silahlı kuvvetlerdir. Üçüncü sütun olan Komünist Parti ideolojik prensipleri yok olmuştur. Eşitlik, özgecilik ve halka hizmet artık eski değerlerdir, bilinir ama Çin halkı bunlara inanmaz ve bunları uygulamaz.

İdeolojik çöküşten halk kadar devlet, parti ve güvenlik sistemi de aynı derecede etkilenmişlerdir. Komünist Parti yetkilileri yeni düzenden kişisel olarak yararlanmışlardır. Eğer rejim kıyı bölgelerini kontrol altına almaya çalışsaydı, saldırgan davranacağı düşünülemezdi, çünkü o bölgelerin zenginleşmesine izin veren de aynı rejimdi. On dokuzuncu yüzyılda kıyı bölgelerin yöneticileri Pekin'in emirlerini uygulamak istemediği zaman da aynı sorun yaşanmıştı. Onlar yabancılarla ticaretten yanaydılar.

Eğer gerçekten ciddi bir ekonomik sorun söz konusuysa, merkezi hükümet komünizmin yerine yeni bir ideoloji bulmak zorunda kalacaktır. Halk için onların inançlarına uygun bir şey bulunmalıdır, Çinliler komünizme inanmasalar bile Çin'e hâlâ inanırlar. Çin hükümeti milliyetçiliği destekleyip ayırımcılığı engellemeye çalışacaktır. Çin tarihsel olarak zaten yabancılara güvenmez ve parti ekonomik çöküş için de suçlanacak yabancı arayacaktır. Mao'nun, Çin'in zayıflığı, fakirliği için suçlaması gibi, parti de ekonomik sorunlar için yabancıları suçlayacaktır.

Ekonomik sorunlar konusunda yabancı hükümetlerle sürtüşmeler yaşanacağı için –yabancılar Çin'deki yatırımlarını savunacaklardır– hükümet milliyetçilik kartını kolayca oynayabilecektir. Çin'in büyük güç ideali fikrinin yerini komünizm ideolojisinin kaybı alacaktır. Tartışmalar Çin hükümetinin pozisyonunu güçlendirecektir. Çin hükümeti sorunlar için yabancıları suçlar ve yabancı yönetimlerle diplomatik yollardan ve askeri güç gösterileriyle tartışırken, rejim için

halkın desteğini alacaktır. Bunların 2010 yılında olması bekleniyor.

En doğal tartışmalar Japonya ve/veya ABD ile olacaktır, bunların ikisi de ezeli düşmanlardır ve bazı konularda tartışmalar zaten sürmektedir. Rusya'nın bir düşman gibi görülmesi ve Japonya ya da ABD ile askeri çatışma ihtimalleri azdır. Çin'in bu iki ülkeye savaş açması hiç de kolay olmaz. Çin deniz kuvvetleri güçlü değildir ve ABD donanması karşısında tutunamaz. Bu nedenle Tayvan istilasını düşünmek de mantıklı olmaz. Çin donanması Tayvan Boğazında zor durumda kalır ve oraya çıkacak kara birliklerini destekleyemez. Çin on yıl içinde ABD ile başa çıkabilecek güçte bir donanmaya sahip olamayacaktır. Bunun için çok uzun bir zamana ihtiyaç vardır.

Bu durumda Çin'in önünde gelecek için üç çözüm yolu vardır. Bunlardan biri, çok büyük oranlarla sürekli büyümeyi sürdürmektir ama bunu hiçbir ülke başaramadı ve Çin de bu konuda bir istisna olamayacaktır. Son otuz yılda sağlanan olağanüstü büyüme Çin ekonomisinde büyük dengesizlikler yarattı ve bunların düzeltilmesi gerekiyor. Çin bir noktada diğer Asya ülkeleri gibi yeni bir ayarlamaya gitmek zorundadır.

Muhtemel ikinci bir yol Çin'in yeniden merkezileştirilmesidir, böylece ekonomik durgunluk nedeniyle ortaya çıkacak olan çıkar çatışmaları ve rekabetler güçlü bir merkezi hükümet tarafından kontrol edilir ve bölgelerin kendi başlarına, başıbozuk şekilde hareket etmelerine izin verilmez. Bu senaryo ihtimali biraz daha mantıklıdır, ama hükümette bulunan yetkililerin çoğu kendi çıkarlarını düşündükleri için merkezileşmenin gerçekleşmesi güçtür. Hükümet elbette kuralları uygulamak için kendi içindeki bu tür elemanlarına güvenemeyecektir. Kontrolün sağlanması için en uygun yol yine milliyetçilik olacaktır.

Üçüncü ihtimal, ekonomik durgunluk sürerken Çin geleneksel bölgelere ayrılabilir, bu durumda merkezi hükümet zayıflayacak ve kontrol gücünü büyük ölçüde kaybedecektir. Çin için bu senaryo daha mantıklı görünüyor, ama bu da zengin tabakanın ve yabancı yatırımcıların yararına olur. Bu senaryo Çin'i Mao öncesi duruma götürür, bölgeler rekabete başlar ve merkezi hükümet kontrolü sağlamakta zorlanır. Çin ekonomisinin ayarı gerekiyorsa ve bu da her ülkede olduğu gibi gerginlik yaratacaksa, Çin tarihine baktığımızda, bu son çare en gerçekçi yol olarak görünür.

JAPONYA DEĞİŞİMİ

Sanayideki gelişmeler sonucu 2020'de dünyada nüfus artışı azalacak ve iş bulmak daha da zorlaşacaktır. Bazı ülkelerde biraz da kültürel değerler nedeniyle göç etmek bir seçenek olarak kabul edilmez ya da çok zordur. Örneğin Japonlar göçten hoşlanmazlar, ama Japonya kendi kontrolünde ve eski çalışanlarına da destek olacak iş alanları bulmak zorundadır. Japonya dışardan da göç almak istemez, yabancılara vatandaşlık hakkı tanımaz ve yabancı işçiler oraya pek gitmezler. Japonya'da çalışıp yaşayan Koreliler Japon vatandaşı değillerdir. Yaşam boyu orada yaşasalar bile üzerinde "Koreli" yazılı izin belgeleriyle kalırlar orada.

Çin'de ücretler çok düşüktür ama Çinliler göç almayan Japonya'ya gidemediği için Japonlar Çin'e giderler. Bu durumda Japonların Çin'de yatırım yaparak iş alanları açması ve Çinli işçi çalıştırması da bir çözüm yolu olabilir ve bunu yapanlar da sadece Japonlar olmayacaktır.

Pekin ülke üzerindeki kontrolünü sıkı tutacaktır ama bu durumda Çin'de daha yavaş bir ekonomik gelişmeyi de kabul

etmek durumundadır. Japonlar Çinli işgücünden yararlanırken yerel iş alanları, hükümetler ve hatta Pekin oldukça rahatlayabilir ama bunun siyasi anlamı büyük olmaz. Bu politika Pekin'in siyasi çıkarlarına ters düşebilir. Fakat Japonya, Çin hükümetinin para akışını kendisine çevirmesini istemeyecek ve bu da yöntemin amacını baltalayacaktır.

Japonya yaklaşık 2020'de, Çin'deki Japon yatırımlarını kendi lehine döndürmek için Çinli ortaklarını de bu mücadelenin içine çekecektir. Kıyı şehirleri Japon yatırımlarını çekmek için birbirleriyle rekabet ederken Pekin baskısına ve milliyetçilik ideolojisine direneceklerdir. Fakat Çin'in iç bölgeleri Japon yatırımlarından yararlanamayabilir. Japon firmaları büyük yatırımlar yapacak ve iç bölgelere destek vermek istemeyen kıyı şehirlerinde kolay ortaklar bulacaklardır. Kıyı bölgelerinin işbirliği sayesinde Japonya Pekin karşısında güçlenecektir. Japon şirketlerinin kıyı bölgelerine getireceği zenginlik partiyi bölmeye başlayacak ve merkezi hükümetin sahil şehirleri üzerindeki kontrol gücünü zayıflatacaktır.

Japonya gibi demografik sorunları olan ve büyük göçlere açılamayan Japonya gibi ülkeler, Çin'deki işgücü sayesinde sorunlarını çözebilecektir. Fakat bunun için zamanlama uygun olmayacaktır. Çin üzerindeki ekonomik baskılar ve durgunluk yüzünden merkezi hükümet daha iddialı ve milliyetçi olacak, ama bir yandan da paranın yıpratıcı etkisi yüzünden zayıflayacaktır. Çin resmen birleşik bir ülke olarak kalacak ama güç bölgeler arasında dağılacaktır.

Çin 2020 yılında eski kâbuslarını yine yaşayabilir—ülke birbirine rakip bölgesel liderler tarafından bölünebilir, bundan yararlanacak olan yabancı güçler ekonomi kurallarını kendi çıkarlarına çevirecek bölgeler yaratabilir ve merkezi hükümet bunlarla savaşmak zorunda kalabilir. Bir başka ihtimal, ekonomik gelişmelerin aleyhine olacak bir neo-Maocu

Çin yaratmaktır. Her zaman olduğu gibi, en zayıf senaryo ise şimdiki durumun sürdürülmesi olacaktır.

Bu durumda Çin gelecek yirmi yıllık süreçte bir jeopolitik fay hattı haline gelemez. Ülkenin coğrafi konumu her koşulda buna kolayca izin vermez ve Çin askeri gücünün bu coğrafi kısıtlamayı yok edebilecek hale gelebilmesi için on yıldan fazla bir süre gerekir. Çin ekonomisinin kendi iç baskıları ve toplumu, ülkede çözümü kolay olmayacak büyük sorunlara neden olacak ve hükümet dış politikaya ayıracak zaman bulamayacaktır. Çin yabancı güçlerle başa çıkmaya çalışırken, sınırlarını genişletmek aklına bile gelmeyecek, ancak kendini savuma durumunda kalacaktır.

BÖLÜM 6

RUSYA 2020

YENİ UYUM

Jeopolitikte büyük sorunlar tekrarlanır. Örneğin Fransa ve Almanya, ya da Rusya ve Polonya birçok kez savaştılar. Ülkeler arasındaki bir sorun tek bir savaş sonucu çözümlenemezse savaşlar tekrarlanabilir. Ya da bir savaş daha olmazsa gerginlik ve sürtüşmeler devam eder. Belirgin anlaşmazlıkların altında bazı gerçekler yatar ve bunlar kolayca yok olmaz. Geçen yüzyılda Balkanlarda yaşanan sorunlar ve tekrarlanan savaşlar unutulmamalıdır.

Rusya Avrupa'nın doğu bölümündedir ve diğer Avrupa ülkeleriyle birçok kez savaşmıştır. Geçmişte Napolyon savaşları, iki dünya savaşı ve Soğuk Savaş, en azından biraz da Rusya'nın statüsü ve Avrupa ile ilişkilerine bağlı olmuştur. Ama bu savaşların hiçbiri sorunları tam olarak çözmüş sayılamaz, çünkü sonuçta Rusya bağımsız bir devlet olarak yaşamına devam etmiştir. Şimdi de birleşik bir Rusya'nın Avrupa için potansiyel bir sorun kaynağı olabileceği anlaşılmaktadır.

Rusya geniş toprakları ve kalabalık nüfusuyla büyük bir ülkedir. Avrupa ülkelerinden daha fakirdir ama toprak ve do-

ğal kaynaklar açısından oldukça zengindir. Bu nedenle Avrupalı güçler de doğuya doğru açılmak ve onun zenginliğinden yararlanmak için fırsat ararlar. Ama tarihte Rusya topraklarına giren Avrupalı güçler sonunda hüsrana uğramışlardır. Rusya'ya yenilmeseler bile, savaşta bitkin ve zayıf düşmüş, başka güçlerin etkisinde kalmışlardır. Rusya da zaman zaman gücünü batıya doğru götürmüş ve Avrupa'yı tehdit etmiştir. Ruslar çoğu zaman başka güçlerin baskısı altında kaldılar, ama yabancı güçler de onu küçümsemenin zararını gördüler.

Soğuk Savaş Rusya sorununu çözmüş gibi göründü ama elbette çözemedi. Rusya Federasyonu 1990'larda parçalansaydı ve bölgede küçük devletler kurulsaydı, Rus gücü ve tehdidi ortadan kalkmış olurdu. ABD, Avrupa ve Çin Rusya'ya karşı birleşselerdi, Rusya sorunu diye bir şey kalmazdı. Fakat yirminci yüzyıl sonunda Avrupa zayıftı, bölünmüştü, Çin tecrit edilmiş, kendi iç sorunlarıyla uğraşıyordu ve Amerikalılar da 11 Eylül 2001 terörist saldırısından sonra Müslüman teröristler sorununu çözmeye çalışıyordu. ABD bu yüzden bu konuda harekete geçemedi. Rusya da durumu görünce karşısındaki tehdidi sezdi ve önlem almaya başladı.

Rusya parçalanmadığı için, Rus jeopolitik sorunu bir süre sonra yine ortaya çıkacaktır ve Rusya şimdi enerji toplama aşamasındadır. 1. Dünya Savaşı Napolyon savaşlarının devamı olmadığı gibi, yeni çatışmalar da Soğuk Savaş'ın devamı olmayacaktır elbette, ama eski bir soru tekrar sorulacaktır: Rusya birleşik bir ulus-devlet olduğuna göre, sınırları nereye kadar gidecek ve Rusya'nın komşularıyla ilişkileri nasıl olacaktır? Bu soru dünya tarihinde bundan sonra devam edecek ve 2020 yılına kadar da cevabı büyük ihtimalle verilemeyecektir.

RUSYA DİNAMİKLERİ

Rusya'nın davranışlarını ve niyetlerini anlamak istiyorsak, Rusya'nın temel zayıflığı olan sınırları, özellikle de kuzeybatı sınırları ile işe başlamalıyız. Ukrayna'nın Rusya'nın kontrolünde ve Belarus ve Moldavya'nın da Rusya'nın birer parçası olduğu dönemlerde bile kuzey sınırları doğal değildi. Orta bölge ve güney sınırları kuzeyde Slovakya-Polonya sınırına kadar Karpat Dağlarına gider ve onun doğusunda geçilmez Pripet bataklıkları vardır. Fakat kuzey ve güneyde (Karpatların doğusunda) Rusya'yı ya da komşularını koruyacak güçlü bariyerler yoktur.

Kuzey Avrupa düzlüklerinde Rusya sınırları saldırıya açıktır ve bu bölgede belirgin doğal bariyerlerin sayısı çok azdır. Rusya sınırlarını 1945'teki gibi Almanya içlerine kadar götürse bile bu sınırlar fiziksel savunmadan yoksun kalacaklardır. Rusya'nın tek avantajı topraklarının derinliğidir. Rusya sınırlarını batıya doğru ne kadar ilerletirse, istilacılar Moskova'dan o kadar uzaklaşacaklardır. Bu nedenle Rusya kuzey Avrupa'da batıya doğru açılmak isterken, Avrupa da doğuya doğru genişlemek ister.

Fakat Rusya'nın diğer sınırlarında durum farklıdır—bunun için on dokuzuncu yüzyıl sonlarından itibaren Sovyetler Birliği sınırlarına bakmak gerekir. Güneyde doğal bir güvenlik kuşağı vardır. Kafkaslara kadar Karadeniz Rusya'yı Türkiye ve İran'dan ayırır. İran aynı zamanda Hazar Denizi ve güney Türkmenistan'da Kara Kum Çölü ile sınırlanır, bu sınır Afganistan sınırına ulaşır ve Himalayalar'da biter. Ruslar İran-Afgan bölgesiyle ilgilenirler ve daha önce de yaptıkları gibi bu bölgeye doğru açılmak isteyebilirler. Ama onlara bu sınırdan istila gelmez. Çin sınırı uzun ve zayıftır ama bu da harita üzerinde kalır. Sibirya'yı işgal etmek pratik bir çözüm olmaz,

bu bölge uçsuz bucaksız boş ve vahşi topraklardır. Çin'in batı sınırları zayıftır ama bunun büyük yararı olmaz. Bu nedenle Rusya toprakları kuzey Avrupa dışında güvendedir ama o bölgede karşısında güçlü Avrupa ülkeleri vardır.

Rusya komünizmin yıkılmasından sonra oldukça zayıf düştü. Büyük ve güzel St. Petersburg şehri 1989'da NATO gücüne yaklaşık bin mil mesafedeydi, ama şimdi bu mesafe yüz milin altına üştü. 1989'da Moskova Rus gücünün yaklaşık bin iki yüz mil içindeydi ama şimdi arada sadece iki yüz mil var. Güneyde Ukrayna'nın bağımsızlığıyla Rusya'nın Karadeniz üzerindeki kontrol gücü de zayıfladı ve bu güç ağırlığını Kafkasların kuzeyine vermek zorunda kaldı. ABD'nin Afganistan'a girmesiyle Rusya Himalayalar'daki tutunma noktasını da yitirdi. Rusya şu anda oldukça zayıf durumdadır.

Rusya çok geniş topraklara sahip, ama ülkede taşıma ve ulaşım sorunu tam olarak çözümlenmiş değil ki bu da stratejik bir sorun oluşturuyor. Rus topraklarına bir yönden saldırı olsa Rus ordusu ulaşım konusunda büyük sorunlar yaşayacaktır. Birliklerin değişik cephelere ulaşımı zor olacak ve Rusya bu durumda hemen tüm cephelerde önceden kuvvet bulundurmak durumunda kalacaktır. Ordunun bu durumu Rusya üzerinden büyük bir ekonomik yüktür. Sovyetler Birliği döneminde de yaşandı bu sorunlar.

Günümüzde Rusların tek sorunu sınırlarını savunmak değildir elbette. Ruslar büyük bir demografik krizle karşı karşıya olduklarının bilincindeler. Günümüzde Rusya nüfusu yaklaşık 145 milyon ve 2050 için tahminler 90 ile 125 milyon arasında değişiyor. Zaman içinde nüfus azalması olacak ve Rusya stratejik gereksinmeleri için yeterince güçlü bir orduya sahip olmakta güçlük çekecektir. Diğer etnik gruplarla kıyaslandığında Rus nüfusunda azalma görülüyor ve şimdiki coğ-

rafi durumunda sorunlar çıkabilir. Bu konuda önlem almak gerekiyorsa bunun için yirmi yıl bekleme durumunda çok geç kalınmış olabilir ve Rus liderler de bunu biliyorlar. Rusya'nın toprak genişletmesine hiç gerek yok, ama tampon bölgeleri ve özellikle de eski Sovyetler Birliği sınırlarını koruması gerekiyor.

Ruslar jeopolitik, ekonomik ve demografik sorunlarını çözebilmek için büyük değişiklikler yapmak zorundalar. Ruslar yüz yıldan beri Avrupa'ya yetişebilmek için sanayileşme yoluyla ülkelerini modernize etmeye çalıştılar ama bunu başaramadılar. Rusya 2000'li yıllarda stratejisini değiştirdi. Ruslar geçmişte denedikleri endüstriyi geliştirme fikrinden vazgeçerek, doğal kaynaklar, özellikle de enerji, mineraller, tarım ürünleri, kereste ve değerli metaller ihracatına yöneldiler.

Böylece Ruslar, gelişen ülkeler dünyasında daha çok görülen hammadde ihracatıyla farklı bir yol seçtiler kendilerine. Enerji ve ticari mallarda oluşan ve beklenmeyen fiyat artışları sayesinde Rusya ekonomisi kurtuldu ve Rusya yeniden sanayileşme olanağı bulmaya başladı. Doğal kaynaklar üretiminde el emeği sanayide olduğu kadar fazla olmadığı için, Rusya nüfus azalmasının da zararını pek fazla hissetmedi.

Avrupa'nın enerji ihtiyacı fazla olduğu için, Rusya uluslararası sistemde de kendine destek buldu. Enerji nakli için boru hatları kurarak Avrupa'nın doğalgaz ihtiyacını karşılarken, kendi ekonomik sorunlarını çözmeye başladı ve ayrıca Avrupa'nın da kendisine bağımlı olmasını sağladı. Enerji ihtiyacı içinde olan dünyada Rusya'nın enerji ihracatı bu ülkeler için ilaç oldu. Rusya bu sayede komşu ülkelere de isteklerini kabul ettirmeye başladı. Avrupa merkezindeki devletlerin ve Doğu Avrupa'daki eski Sovyet uydusu ülkelerin Rus doğalgazına büyük ihtiyaçları vardır. Rusya'nın elinde başka kay-

naklar da olduğu için Ruslar Avrupa üzerinde yeterince baskı kurabilirler.

Fakat bağımlılık iki ucu da keskin kılıç gibidir. Ordusu zayıf bir Rusya komşularını fazla baskı altında tutamaz, çünkü komşular da birleşerek onun kaynaklarını ele geçirmek isteyebilirler. Bu nedenle Rusya ordusunu yeniden güçlendirmek zorundadır. Rusya zengin doğal kaynaklara sahip olarak onları Avrupa'ya satarken, bunları korumak için yeterince güçlü olmak ve içinde yaşadığı uluslararası çevreyi de şekillendirmek ister.

Rusya gelecek on yılda, en azından geçmişle kıyaslandığında yeterince zengin olacaktır ama topraklarını savunmak için de güçlü olması gerekir. Bu nedenle kazandığı paraların bir kısmını silahlı kuvvetlerini güçlendirmek ve tampon bölgelere sahip olmak için harcayacaktır. Rusya şimdi kuzey Avrupa düzlüğünde tampon bölgeler sağlamak için komşularını bölüp etki altına alma ve Avrupa'da yeni bir bölgesel güç dengesi kurma gayreti içindedir. Rusya tampon bölgesiz ve savunması zor sınırlar istemiyor ve komşuları da onun bu çabalarına karşı birleşiyorlar. Bu nedenle Rusya gelecekte saldırgan gibi görünebilir ama aslında savunmada kalacaktır.

Rusya üç aşamalı bir harekât planı yapabilir. Ruslar önce eski Sovyetler Birliği zamanında olduğu gibi etki alanlarını güvenceye almak ve kontrolü sağlamak, bunun için de tampon sistemini yeniden kurmak isteyeceklerdir. Daha sonra eski Sovyetler Birliği sınırları dışında, ikinci bir tampon ülkeler zinciri kurmak isteyebilirler. Ama bunları yaparken, Soğuk Savaş dönemi engelleri gibi, katı bir muhalefet duvarı yaratmamaya çalışacaklardır. Rusya üçüncü aşamada ise –aslında başlangıçtan beri devam ettiği gibi– bir Rusya karşıtı koalisyonun kurulmasını engellemeye çalışacaktır.

Burada durup biraz geriye bakarak, eski Sovyetler Birliği'nin yirmici yüzyılın son yarısında nasıl dağılmadan kaldığını inceleyebiliriz. Sovyetler Birliği'nin bir arada tutulmasının nedeni, sadece kendi gücü değil, daha önce de Rusya imparatorluğunu destekleyen ekonomik ilişkiler sisteminin desteğidir. Eski Sovyetler Birliği Avrasya'nın ortasında pek çok ülkeyle ortak bir coğrafyada yaşadı. Rusya'nın ulaşım sistemi zayıf olduğu için ulaşım ve taşıma konusunda akarsulardan yaralanılır ama bu sistem de karayolları sistemi kadar rahat değildir, kullanımı oldukça zordur. Bu nedenle gıda maddeleri ve diğer ürünlerin taşınmasında sorunlar yaşanır.

Eski Sovyetler Birliği batıda Pasifik Okyanusuna, Çin'in kuzeyine, Himalayalar'ın kuzeybatısına, Hazar Denizine ve Kafkaslara kadar uzanan geniş Avrasya coğrafyasında yaşadı. Karadeniz ve Karpat dağlarına sınırı vardı. Kuzeyinde sadece Kutup bölgesi bulunuyordu. Bu muazzam coğrafyada ekonomileri zayıf cumhuriyetler yaşıyordu.

Sovyetler Birliği'ni coğrafyası tecrit edilmiş, ekonomileri zayıf ülkelerin bir topluluğu olarak düşünürsek, onu bir arada tutan faktörün ne olduğunu görebiliriz. Bu birliği oluşturan ülkeler zorunlu olarak birleştiler. Küresel rekabet nedeniyle, ekonomik olarak diğer ülkelerle ilişkilerini yürütebilmek için birbirlerini tamamlamak, desteklemek zorundaydılar. Bu doğal bir gruplaşmaydı ve elbette Rusların egemenliğindeydi. Karpatların ötesindeki ülkeler (Rusya'nın 2. Dünya Savaşı sonrası işgal edip uydu yaptığı ülkeler) bu doğal gruplaşmanın içinde değillerdi. Rus askeri gücü olmasaydı onlar Rusya'ya değil, Avrupa'ya yöneleceklerdi.

Eski Sovyetler Birliği'ne dâhil olan ülkeler aslında gidecek başka yerleri olmayan ülkelerdi. Bölgede eski ekonomik bağlar hâlâ devam ediyor ve şimdi enerji ihraç eden Rusya bu

ülkeleri kendine daha çok bağımlı kıldı. Avrupa'ya yönelmiş olan Ukrayna yine de Rusya ile ekonomik ilişkilerine devam etmek durumunda, Rusya'nın enerjisine ihtiyacı var ve Rus ordusunun baskısını da üzerinde hissediyor.

Rusya etkisini sürdürebilmek için bu dinamiklerden yararlanıyor. Eskisi gibi Moskova merkezli bir politik yapı kurmak zorunda değil—ama bu yine de olabilir. Rusya'nın bölgedeki etkisi önümüzdeki beş ile on yıl içinde hiç kuşkusuz artacaktır ve bu bölgeyi Kafkaslar, Orta Asya ve Baltıkları da içine alan Avrupa bölgesi olarak üçe ayırabiliriz.

KAFKASYA

Kafkasya Rusya ve Türkiye arasında sınır bölgesidir ve tarih boyunca iki imparatorluk arasında tartışma konusu olmuştur. Bu bölge Soğuk Savaş döneminde de sorunlar doğurdu. Kafkasya'dan geçen Türkiye-Sovyetler sınırının Rusya tarafında şimdi hepsi bağımsız olan Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan cumhuriyetleri vardır. Kafkasya'nın daha ilerisinde, Rusya'nın içlerine doğru, Müslüman Dağıstan ve daha da önemlisi, komünizmin çöküşünden sonra Ruslara karşı gerilla savaşlarının yaşandığı Çeçenistan vardır.

Rusya ve Türkiye sınırı dolaylı olarak Kafkasya'dan geçtiği için, savunma açısından iki ülke de bu konuda sorun yaşamazlar. Bölgedeki sert ve engebeli arazi koşulları savunmayı oldukça kolaylaştırır. Fakat Ruslar Kafkasya'daki pozisyonlarını kaybederek kuzeydeki ovalara çekilmek zorunda kalırlarsa durumları güçleşir. Ukrayna ve Kazakistan arasında sadece birkaç yüz mil mesafe olduğu için Rusya stratejik açıdan sıkıntıya düşebilir.

Kafkasya

Rusların Çeçenistan konusunda uzlaşmaya varmaktan kaçınmalarının nedeni de budur. Çeçenistan'ın güneyi kuzey Kafkasya içindedir. Orası elden çıktığı zaman Rusya zor durumda kalacaktır. Ruslar aslında imkân bulsalar sınırlarını daha güneye, Gürcistan'a indirmek isterler tabii. Ermenistan Rusya müttefikidir. Ama Gürcistan da bağlanırsa Rusya daha rahat edecektir. Bu nedenle Ruslar Çeçenistan'ı kontrol altına almak isterler. Gürcistan'ın alınması da arzu ediliyor elbette. Azerbaycan'ı kontrol altına almak Ruslara stratejik bir avantaj sağlamaz, ama Ruslar yine de İran için bir tampon ülke olarak isterler Azebaycan'ı. Rusya'nın bu bölgedeki pozisyonu hoş görülebilir, ama ABD ile yakın müttefik olan Gürcistan, Ağustos 2008 olayında görüldüğü gibi Ruslar için çekici bir hedeftir.

Küçük devletlerin yaşadığı dağlık bölgelerde her zaman olduğu gibi, bu bölgede de sorunlar devam ediyor. Örneğin Ermeniler Türkiye'yi yirminci yüzyıl başlarında Ermeni katliamıyla suçluyorlar ve korunmak için de Rusya desteği arıyorlar. Ermenistan-Gürcistan arasında sorunlar bitmiyor. Stalin bir Gürcü olmasına rağmen, Gürcüler Ermeniler kadar Rusları da sevmiyorlar. Ruslara göre, Gürcüler hem ABD yanlısı hem de topraklarından Çeçenlere silah götürülmesine izin veriyorlar. Azerbaycan Ermenileri sevmiyor ve bu yüzden İran ve Türkiye'ye yakın duruyor.

Kafkasya'da durum çok karışık ve sorunların çözülmesi zordur. Sovyetler Birliği 1. Dünya Savaşı sonrasında tüm bölge ülkelerini birliğe katmayı denedi. Rusların günümüzde ve gelecekte bölge sorunlarını görmezden gelmesi mümkün değildir, bunu yaparsa Kafkasya'da pozisyonunu yitirir. Bu nedenle Rusya, Gürcistan'la başlayarak bölgedeki etkisini güçlendirmek isteyecektir, fakat Gürcistan ABD müttefiki olduğu için bölgede bir ABD-Rus krizi beklenebilir. Çeçen isyanı yok olmadıkça, Ruslar güneye inmek, isyanı bastırmak ve kendi pozisyonlarını güçlendirmek isteyeceklerdir.

Fakat ABD ve Türkiye olayların böyle gelişmesini elbette istemezler. ABD Gürcistan ittifakını kaybederse bölgedeki pozisyonu zayıflar. Türklere göre ise, bu tutum nedeniyle Ermenistan desteklenecek ve Rus ordusu kendi sınırlarına yaklaşacaktır. Ruslar bu direniş karşısında durmayacaklar ve Kafkasya bir çatışma alanına dönüşebilecektir.

ORTA ASYA

Orta Asya, Hazar Denizi'yle Çin sınırı arasında kalan geniş bir alandır. Bölge halkı çoğunlukla Müslüman'dır ve Sov-

yetler Birliği'nin çöküşünden sonra bu topraklarda sorunlar yaşanmıştır. Enerji kaynaklarının bol olduğu bölgenin ekonomik değeri oldukça büyüktür. Fakat bir başka büyük güç bölgeye el koyup onu kendilerine karşı üs olarak kullanmadıkça, Ruslar bölgeyle pek ilgilenmeyeceklerdir. Böyle bir durumda ise bölgenin önemi çok artacaktır elbette. Kazakistan'ı kontrol edecek bir güç, Rus tarımı için önemli bir suyolu olan Volga nehrine yüz mil yaklaşmış olacaktır.

1990'lı yıllarda Batılı enerji şirketleri bölgeye akın ettiler ama Rusya buna tepki göstermedi. Çünkü Rusya bu şirketlerle rekabet edebilirdi ama bölgeyi askeri güçle kontrol altına alamazdı. Orta Asya Rusların pek ilgilenmediği tarafsız bir bölgeydi, ama 11 Eylül 2001'de bölgenin jeopolitikası değişti ve yeniden tanımlandı. 11 Eylül terörist saldırısından sonra ABD hemen Afganistan'a girdi ve bu konuda Ruslardan yardım istedi.

Orta Asya

Ruslardan istedikleri şey, Afganistan'da Taliban karşıtı Kuzey İttifakının kurulmasında yardımcı olmalarıydı. Ruslar Kuzey İttifakına destek oldular ve onun kontrolünü üstlendiler. ABD ayrıca bazı Orta Asya üslerinde Amerikan üsleri kurulması için Ruslardan destek istedi. Bu ülkeler teknik olarak bağımsızdı ama ABD Kuzey İttifakından yardım istedi ve Rusları kızdırmayı göze alamadı. Orta Asya ülkeleri de Rusya'yı sinirlendirmek istemediler tabii. Ve Amerikan uçakları bu ülkelere gitmek için eski Sovyetler Birliği toprakları üzerinden uçmak zorunda kaldılar.

Ruslar bölgede ABD askeri varlığını kabul ederken, bunun geçici bir durum olduğunu düşündüler ve anlaşmayı imzaladılar. Fakat Afganistan savaşı devam etti, ABD orada kaldı ve bölge cumhuriyetlerini de etkilemeye başladı. Rusya bir süre sonra güzel bir tampon bölgenin dünyanın en büyük gücünün eline geçtiğini gördü—ve bu güç Rusya'ya, Ukrayna'da, Kafkasya'da ve Baltık'ta baskı yapmaya başlamıştı. Ayrıca enerji fiyatları yükseldiği ve Rusya'nın yeni ekonomik stratejisi de buna dayandığı için, Orta Asya enerji kaynaklarının önemi artmıştı.

Rusya ABD ordusunun Volga'nın yüz mil yakınına gelmesini istemiyordu. Bu yüzden bölgede ABD gücünü azaltmak için politikadan yararlanmaya ve Orta Asya'yı Rusya'nın etkisi altına almaya çalıştı. Dünyanın diğer ucunda olan ABD ise, sorunlu bir bölge olan Afganistan, İran ve Pakistan bölgesinde zor durumda kaldı. Ruslar yine iddialı duruma gelmeye başladılar. ABD donanmasının oralara ulaşması olanaksızdı.

ABD Orta Asya'da Rusya baskısı altında kalamaz. O bölgede Çin de sorun çıkarabilir ama daha önce gördüğümüz gibi bu olasılık da çok düşüktür. Orası Çin'in ekonomik etki alanına girer ama sonuçta Rusya'nın bölgedeki finansal ve askeri etkisi daha fazladır. Ruslar Çin'in Orta Asya'ya girmesine

razı olurlar ama on dokuzuncu yüzyılda kurulan ve Sovyetler Birliği tarafından sürdürülen uygulamalar devam edecektir. Bu durumda bana göre, Orta Asya 2010'lu yıllarda, Batıda, Avrupa'da sorunlar çıkmaya başlamadan çok önce Rusya'nın etki alanına girecektir.

AVRUPA BÖLGESİ

Burada Avrupa bölgesi olarak söz edilen yer elbette Rusya'nın hemen batısında kalan bölgedir. Rusya'nın bu bölgedeki batı sınırında Estonya, Letonya ve Litvanya ile iki bağımsız cumhuriyet olan Belarus ve Ukrayna vardır. Bunların hepsi eskiden Sovyetler Birliği'ne ve Rus İmparatorluğu'na bağlıydı. Bu ülkelerin ötesinde yine eski Sovyet uyduları olan Polonya, Slovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan bulunur. Ruslar kendi ulusal güvenlikleri için Belarus ve Ukrayna'yı baskı altında tutmak durumundadır. Baltık ülkeleri da önemlidir ama onlar kadar değildir. Ruslar Karpatlarda ve kuzey Avrupa ovalarında güçlü oldukları sürece Doğu Avrupa sorun sayılmaz. Fakat bu bölgeler her zaman için karmaşaya sahne olabilir.

Ruslar için Belarus ve Ukrayna çok önemli ülkelerdir. Bu ülkeler düşman eline geçerse --örneğin NATO'ya girerse– Rusya büyük tehdit altında olacaktır. Moskova Rusya-Belarus sınırına yaklaşık iki yüz mildir, Ukrayna'nın eski adı Stalingrad olan Volgograd'a olan mesafesi de buna yakındır. Rusya Napolyon ve Hitler'e karşı savunmasında topraklarının derinliği ile mücadele etmiştir. Belarus ve Ukrayna'nın yokluğunda toprak derinliği de kalmaz. Fakat NATO'nun Rusya için bir tehdit oluşturacağını düşünmek saçmalık olur. Ancak Ruslar bu konuları yirmi yıllık dönemler olarak düşünür ve

saçma denen şeylerin ne kadar hızlı imkân dâhiline girebildiğini bilirler.

Ruslar aynı zamanda, ABD ve NATO'nun Doğu Avrupa ve Baltık ülkelerini üye yaparak etki alanlarını büyüttüğünü de bilirler. ABD Ukrayna'yı NATO üyesi yapma girişiminde bulunduğunda, Ruslar ABD ve Ukrayna konusundaki görüşlerini hemen değiştirdiler. Ukrayna'nın NATO üyesi olması Rusya'nın çıkarlarına zarar verecektir. 2004'te Turuncu Devrim'de, NATO'nun Ukrayna'yı üye olarak alacağını öğrenen Rusya, ABD'nin ülkesini tecrit ederek mahvetmek istediğini açıkladı. ABD'nin bu konuda neler düşündüğü ve NATO üyesi Ukrayna'nın Rusya için tehdit olup olmayacağı elbette tartışılabilir.

Ruslar bu olayda orduya hareket emri vermediler ama Ukrayna'da çok güçlü olan Rus istihbarat teşkilatını kullandılar, Rusya yanlısı doğu Ukrayna ile Avrupa yanlısı olan batı Ukrayna'yı birbirinden ayırıp Turuncu Devrim'i baltaladılar. Ruslar bunu kolayca hallettiler, Ukrayna politikası karıştı. Rusların Kiev'i etki altına almaları da fazla sürmeyecektir.

Belarus daha kolay bir hedeftir, çünkü eski Sovyet cumhuriyetleri içinde en az gelişmiş ülkedir, merkezi, otoriter bir rejimle yönetilir. Ülke liderleri Sovyetler Birliği'ne bağlı kalmış, bir ara Rusya ile birlik kurmak istediklerini açıklamışlardır. Böyle bir birlikte hiç kuşkusuz Rusların kuralları geçerli olacaktır ki bu da gerginlik doğurabilir. Fakat Belarus'un NATO üyeliği asla söz konusu olamaz.

Belarus ve Ukrayna önümüzdeki beş yıllık süreçte Rusya'nın etki alanına girebilirler. Bu olursa, Rusya Avrupa ile sınırlarını yaklaşık olarak iki dünya savaşı arasındaki durumuna getirebilecektir. Güneyde sınırları Kafkasya'da kalırken, Ukrayna korunacak, kuzey Avrupa sınırları ise Polonya ve Baltık ülkelerine dayanacaktır. Bu durumda kuzeyde en

güçlü ülkenin hangisi ve kesin sınırların nerede olduğu tartışılabilecektir. Gerçek hassas bölge ise Baltık ülkeleri olacaktır.

Rusya'nın istilası için kullanılan geleneksel bölge, kuzey Karpatlarla Baltık Denizi arasındaki üç yüz mil genişliğinde topraklardır. Bu düz ve kolay aşılan bölgede birkaç nehir engeli vardır. Avrupa'dan gelecek olan istila kuvvetleri Moskova ya da kuzeybatıdaki St. Petersburg'a bu düz bölgeden doğuya doğru çok kolay ilerleyebilir. Soğuk Savaş sırasında NATO ülkeleri sınırı ile St. Petersburg arasındaki mesafe bin milden fazlaydı, günümüzde ise bu mesafe yaklaşık yetmiş mile düştü. Rusya'nın Baltık ülkeleriyle ilgili endişesinin kaynağı budur ve Rusya şimdi bu sorunu nasıl çözeceğini düşünmektedir.

Baltık ülkeleri bir zamanlar Sovyetler Birliği'nin birer parçasıydılar. Sovyetler Birliği parçalanınca hepsi bağımsız devletler, sonra da NATO üyesi oldular. Daha önce de gördüğümüz gibi, Avrupa ülkeleri bu durumdan yararlanamadılar, çünkü kendi sorunlarıyla uğraşıyorlardı. Fakat Ruslar bu durumdan çekinecek ve ulusal güvenliklerini riske edecek değillerdir. Ruslar 1932'de yaralı olan Almanya'nın 1941'de Moskova kapılarına dayandığını gördüler. Polonya ve Baltık ülkelerinin NATO üyesi olmasıyla NATO sınırı Rusya'nın merkezine çok yaklaştı. Son iki yüz yıl içinde üç kez istilaya uğrayan bir ülke olarak Rusya, NATO'nun kendisi için bir tehdit olup olmayacağını düşünürken dikkatli olacaktır.

Rusların görüşüne göre, ülkelerinin istilası için kullanılacak olan yol ve bölge, kolayca aşılacak dümdüz topraklar olmak dışında, Rusya'ya dost olarak bakmayan ülkelerin elindedir. Baltık ülkeleri Rus işgalini hiç unutmadılar. Polonyalılar da aynı şekilde düşünüyor ve Rusları sevmiyor, onlara güvenmiyorlar. Bu ülkeler şimdi NATO üyesi olarak ön

cepheyi oluşturuyorlar. Onların arkasında Almanya var ki, Ruslar da onlara güvenmiyor. Ruslar belki de paranoyaklar, ama bu da onların düşmansız ya da çılgın insanlar oldukları anlamına gelmiyor.

O bölgede çatışmalar da olabilir. Ruslar tarafsız bir Baltık bölgesine razılar. Ama NATO üyesi ve ABD'ye yakın bir Baltık bölgesi sorun çıkarabilir diyorlar. Amerikalılar ise Orta Asya'dan çekildiler, Kafkasya'da dikkatliler ama Baltık bölgesinden gerilemeyeceklerdir. Üç NATO üyesiyle ilgili bir tartışma Doğu Avrupa'da paniğe neden olacaktır. Doğu Avrupa ülkelerinin davranışları belirsiz olacak ve Rusya etkisinin batıya doğru yayılma ihtimali artacaktır. Rusya'nın bölgedeki çıkarları daha önemlidir ama ABD istediği zaman oraya büyük kuvvetler sevk edebilecek güçtedir.

Rusya belki de Belarus'la bir ortak savunma anlaşması imzalayabilir. İki ülke uzun yıllardan beri birbirine bağlıdır ve bunu kolayca yapabilirler. Bu olursa Rus ordusu da Baltık sınırına gelebilecektir. Fakat bu durumda Rus ordusu Polonya sınırına da dayanabilir ki işte o zaman büyük sorunlar ve bir çatışma yaşanması mümkündür.

Polonyalılar hem Ruslardan ve hem de Almanlardan korkarlar. İki ülke arasında doğal savunma hatları olmadan kalmışlardır ve iki güçlü ülkenin endişesi altında yaşarlar. Kendileriyle Rusya arasında Karpatlar olan ve Ukrayna ile sınır paylaşan diğer Doğu Avrupa ülkelerinin aksine, Polonya tehlikelere açık olan kuzey Avrupa ovalarındadır. Rusya eğer Baltık ülkelerine yaklaşacak olursa Polonya elbette harekete geçecektir. Polonya nüfusu yaklaşık kırk milyondur. Küçük bir ülke değildir ve ABD'nin desteğini aldığına göre önemsiz de sayılmaz.

Polonya desteği Baltık gerisine sarkabilir. Ruslar Ukrayna ve Belarus desteğiyle Polonya sınırına ve güneyde Karadeniz'e

kadar gidebilirler, Baltık ülkelerini safdışı bırakmaya çalışabilirler ve bunlar sanırım 2010'lu yılların ortalarında gerçekleşebilir.

Ruslar Baltık ülkeleri üzerinde etkili olabilmek için üç farklı yönteme başvurabilirler. Her şeyden önce gizli operasyonlar yapılacaktır. ABD'nin dünyanın çeşitli ülkelerinde hükümet dışı organizasyonları finanse edip desteklediği gibi, Ruslar da bu ülkelerdeki azınlıkları finanse edecek, ayrıca Rusya yanlısı elemanları kullanacaklardır. Baltık ülkeleri bu çalışmaları engellediği takdirde, Ruslar ekonomik kısıtlamalara gidecek, özellikle de doğalgaz akışını keseceklerdir. Son çare olarak da bu ülkelerin sınırlarına askeri kuvvetler getirip baskılarını artıracaklardır. Polonyalılar ve Baltık ülkeleri Rusların beklenmedik davranışlarını unutmamışlardır. Böyle bir zamanda psikolojik baskılar da çok artacaktır.

Son yıllarda Rus ordusunun zayıflığı konusunda çok şey söylendi, yazıldı. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra söylenenler elbette gerçekti. Ama şimdi önümüzde yeni gerçekler var—ordunun bu zayıf durumu 2000 yılında tersine dönmeye başladı ve 2015'te tamamen unutulacaktır. Kuzeydoğu Avrupa'da yaşanacak olan çatışmalar hemen başlamayacak, ama uzun bir mücadele olacak, bu süreçte Rus ordusu da güçlenmek için zaman bulacaktır. Rusya 1990'lı yıllarda ileri askeri teknolojiler konusunda da araştırma geliştirme çalışmalarına başladı ve 2010 yılında bölgenin en güçlü ordusuna sahip olabilir. 2015-2020 yıllarında bölgede güç kullanmak isteyecek her orduya, hatta Amerikan ordusuna bile meydan okuyacak hale gelebilir.

Bu durumda Rusya'nın karşısında, kendilerini savunacak kadar güçlü olmayan ülkeler ve ABD gücünden destek bekleyen NATO kuvvetleri olacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi, ABD'nin Avrasya politikası, bölgede egemenlik kurmak iste-

yen güçleri engellemeye dayanır. Çin ya da Avrupa ülkeleri parçalanır ve zayıflarsa, ABD genel bir savaştan kaçınacak, Rusların küresel düşünmelerine engel olarak, Polonya ve Baltık ülkeleri üzerinde odaklanmasına çalışacaktır.

ABD bu ülkelere yardım etmek için geleneksel yöntemini, yani teknoloji transferini kullanacaktır. 2020 yılına doğru gittiğimiz bu süreçte bu yöntem çok daha etkili olacaktır. Yeni savaş teknolojileri daha küçük ve etkin ordu gerektirecek ve küçük ülkeler ileri teknolojiler sayesinde çok güçlü silahlı kuvvetlere sahip olabileceklerdir. ABD bu suretle Polonya ve Baltık ülkelerini güçlendirecek ve onları, Rusları durdurabilecek hale getirecektir. Eğer Ruslar durdurulmak istenirse, en uygun yol bu olacaktır. Kafkasya'da Gürcistan da Rusya karşısında olan bir devlettir ve ABD bu bölgeye de müdahale etmek zorunda kalacaktır. Fakat Avrupa bu konuda önceliklidir.

ABD gücü Rusların doğrudan saldırısını önleyecek, ama müttefiklerinin de sakin kalmalarını sağlayacaktır. Ruslar ABD'ye daha ziyade Avrupa dışında, dünyanın başka bölgelerinde baskı yapmaya çalışacaktır. Örneğin sınırlarındaki Slovakya ve Bulgaristan gibi ülkeleri rahatsız edebilirler. Ama bu durumda çatışma Rusya ile diğer Avrupa ülkeleri arasındaki sınırlara da bulaşabilir.

Rusya'nın temel stratejisi NATO'yu parçalamak ve Doğu Avrupa'yı tecrit etmek olacaktır. Bu stratejinin kilit ülkeleri ise Almanya ve Fransa'dır ki, bunlar Rusya ile aralarında sorun çıkmasını istemezler ve özellikle Almanya Rusların doğalgazına muhtaçtır. Almanlar bu bağımlılığı azaltmak isterler ve belirli bir düzeye kadar bunu başarabilirler, ama doğalgaz ihtiyaçları asla sona ermeyecektir. Ruslar bu durumda, ABD'nin kendilerine karşı Almanya'yı kullandığı tartışmasını ortaya sürecekler ama Almanya ile ortak çıkarları vardır ve Polonya

onlar için tampon ülkedir. Baltık ülkeleri de tartışmaya karışmak istemezler. ABD onlarla ancak Rusya'ya baş kaldırmak istemeleri halinde ilgilenecektir. Rusya tarafsızlık ve ordularını güçlendirmeme karşılığında, bu ülkelere geniş bir konfederasyon halinde bir Baltık otonomisi ve Polonya güvencesini garanti edebilir. Bunun seçeneği olan savaş Almanları ve Fransızları ilgilendirmez.

Bu tartışma mümkündür ama bana göre beklenmeyen olaylar da yaşanabilecektir. ABD Doğu Avrupa'da Ruslara karşı yine sorun çıkarmaya çalışabilir. Almanlar NATO'nun buna kalkışması halinde, hiç istemedikleri halde kendilerini bu sorunun içinde bulabilirler. Bu nedenle Polonya, Baltık ve Doğu Avrupa ülkeleri için NATO desteğini bloke edebilirler ve Almanya büyük güçtür. Ruslar da NATO desteğinin kalkmasıyla, Polonya ve diğer ülkelerin gerilemesini bekleyeceklerdir.

Eğer bunun tersi olur da Polonya yine Rusya ile Almanya arasında sıkışıp kalırsa, ABD'ye bağımlılığı artacaktır. ABD Rusları engelleme ve Avrupa'yı bölerek AB'yi zayıflatma fırsatı yakalarsa, Doğu Avrupa'ya desteğini artırabilir. 2015 yılında eski Sovyet uyduları ve Baltık ülkelerinden oluşan yeni bir blok çıkabilir ortaya. Batı Avrupa'dan daha enerjik, kaybedecek şeyi daha çok olacak ve ABD tarafından desteklenecek olan böyle bir blok, büyük bir dinamizm kazanabilecektir.

Ruslar dünyanın başka bölgelerinde ABD'ye baskı yapmaya çalışarak Avrupa bölgesinde engel olmaya çalışacaklardır. Örneğin İsrail-Filistin savaşı sürerken Ruslar Araplara askeri yardımı artıracaklardır. Ruslar genelde ABD karşıtlarına desteği sürdüreceklerdir. İki taraf arasında 2015 yılında bir sorun çıkabilir ve 2020'de büyüyebilir. İki taraf da savaş istemeyecek ve sorun için çareler aramayı sürdürecektir.

İki tarafın sorunları 2020'de bir dünya sorunu haline gelebilir, ama Soğuk Savaş dönemi kadar kapsamlı olmayacaktır.

Ruslar o tarihe kadar Avrasya'ya saldıracak kadar güçlenemez ve dünya için tehdit oluşturmazlar. Ama bir bölge sorunu olabilir ve ABD'yi de işe karışmaya zorlayabilirler. Bu durumda Rusya sınırlarında gerginlik olacak, ama ABD Sovyetler Birliği'ne yaptığı gibi davranmayacak, Rusya etrafında bir çember oluşturamayacak, ya da buna ihtiyaç duymayacaktır.

Böyle bir durumda enerji ihtiyacının büyük kısmını Rusya'dan alan Avrupa zor durumda kalacaktır elbette. ABD stratejisi de hidrokarbon enerji kaynaklarına odaklanacak ve alternatif enerji kaynakları bulma arayışları içine girecektir. Rusya ise yeni endüstriler geliştirmeyi bırakıp var olan endüstrileriyle yetinmeye çalışacak, petrol ve doğalgaz üretimini artıracaktır. Bu nedenle Rusya'nın gelecek yıllarda yeni teknolojiler geliştirmesi pek beklenmemelidir.

Fakat Rusya her şeyden önce silahlı kuvvetlerini geliştirmek isteyecektir. Bu durumda geçmiş iki yüzyılda yaptığı gibi, daha ziyade askeri araştırma geliştirme harcamalarını artıracak, var olan sanayisini büyütecek ve askeri olmayan ama değerli teknolojiler konusunda ABD ve diğer büyük ülkelerin gerisinde kalmamaya çalışacaktır. Fakat bu durumda, enerji satışlarından sağladığı gelirlerin çoğunu bu amaçla harcayacak, yeni teknolojilere yönelmeyerek askeri harcamalarını artıracaktır.

Rusya yaklaşık 2010 yılına kadar güç gösterisi yapmaya çalışacak ama pek önemsenmeyecektir. Diğer ülkeler ona parçalanmış, ekonomisi durgun ve silahlı kuvvetleri zayıf bir ülke olarak bakacaklardır. 2010'lu yıllarda sınırlarda sorunlar büyürse, komşu ülkeler tedirgin olacaklar ama büyük güçler yine önemsemeyeceklerdir Rusya'yı.

ABD genelde düşmanlarını önce küçümseme, sonra da fazla önemseme eğilimi gösterir ve 2010'lu yıllarda yine Rusya üzerinde odaklanmaya başlayabilir ve bu süreç ilginç ola-

bilir. ABD'nin tavırları değişebilir ama genelde tutumlu ve mantıklı bir dış politika yürütmeyi sürdürür. Bu durumda da endişeleri devam edecek, ama savaşa girmeden Rusya'yı engelleme girişimlerini artıracaktır.

Burada fay hattının yeri önemlidir elbette. Rusya'nın çıkışları küçük krizler halinde olursa, Ruslar Orta Asya ile Kafkasları ve muhtemelen de Moldovya'yı etki alanları içine alabilirler. Fakat Baltık ülkelerini ya da Karpatlar'ın batısını etkileyemezler. Eğer Rusya Baltık ülkelerini ele geçirir, Sırbistan, Bulgaristan ve Yunanistan gibi Balkan ülkelerinden müttefik kazanır ya da Slovakya gibi Orta Avrupa ülkelerini kendine çekebilirse, ABD ile aralarındaki rekabet büyür ve korkutucu hale gelebilir.

Ama bu konu pek de endişe verici sayılmamalıdır. Bir karşılaşma durumunda Rus ordusu uzmanlara göre, güçlü ABD silahlı kuvvetleri karşısında fazla dayanamaz ve kısa sürede yıpranır. Avrupa'nın gerisi ne yaparsa yapsın, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Romanya, Ruslara direnecek ve ABD ile her türlü dayanışmaya gideceklerdir. Bu kez sınır hattı Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi Almanya'da değil, Karpat Dağlarında olacaktır. Polonya'nın kuzey düzlükleri esas çatışma alanı olacak, ama Rus ordusu oraya kadar gelmeyecektir.

Bu karşılaşmanın nedenleri –ve bundan önce Soğuk Savaş nedenleri– yine Soğuk Savaş sonucunu getirecek ama bunun etkileri ABD için daha hafif olacaktır. Son sürtüşme Orta Avrupa'da yaşandı ama gelecek olan daha doğuda başlayacaktır. Son sürtüşmede Çin en azından başlangıçta Rusya müttefikiydi, ama bu kez dışarıda kalacaktır. Rusya geçen sefer Kafkasları kontrol altına almıştı ama bu kez durum farklıdır ve bölgede kuzeye doğru bir ABD ve Türkiye baskısı olacaktır. Geçen sefer Rusya nüfusu büyüktü ama şimdi

nüfus küçülmüştür ve azalmaya devam etmektedir. Özellikle güneydeki iç baskılar yüzünden Rusya dikkatini batıdan çekmek zorunda kalacak ve savaşı düşünemeyecek hale gelecektir. Rusya 1917'de ve tekrar 1991'de parçalandı. Ülke silahlı kuvvetlerinin 2020'den kısa süre sonra bir kez daha çökmesi beklenebilir.

BÖLÜM 7

AMERİKAN GÜCÜ VE 2030 KRİZİ

Amerika Birleşik Devletleri'nin güney sınırı boyunca bir duvar örülmüştür. Amaç yasadışı göçmenleri dışarıda tutmaktır. Birleşik Devletler kendi ekonomik gücünü göçmenlerin üzerine kurmuştur fakat 1920'lerden beri göçmen akışının ekonominin özümseyebileceği şekilde sınırlandırılması gerektiği konusunda ulusal bir konsensüs oluşturulmuştur. Bu şekilde ülkenin kendi vatandaşları işsiz kalmayacaktır. Meksika sınırı boyunca oluşturulan duvar bu politikanın mantıklı bir sonucudur.

1920'li yıllarda dünya gitgide artan bir nüfus patlamasının ortasındaydı. Birleşik Devletler ve dünyanın karşı karşıya kaldığı sorun sürekli olarak artan emek arzı idi. İşgücü ucuzdu ve bu ülkeleri daha fazla zenginleştirmeye doğru götürüyordu. Birleşik Devletler bu dönemde yoğunlaşan göçmen akımı ile karşı karşıya kalarak çalışmak için ülkeye girmek isteyen kişilere bir sınırlama getirme politikası izlemeye başladı. Böylece kendi vatandaşları için ücretlerde azalma olmayacaktı.

ABD göçmen politikası yirmi birinci yüzyıl için geçerli olmayacaktır. Nüfus dalgalanması azalmıştır ve insanlar artık daha fazla yaşamaktadır. Bu bizi daha yaşlı bir nüfusa sahip

olmaya götürmektedir ve böylece daha az genç nüfusa sahip oluruz. Bu, Birleşik Devletler'in 2020'den itibaren çalışan sıkıntısı çekeceği anlamına gelmektedir. Bu onyıldan itibaren bu gereksinim artacaktır ve boşluğu doldurması için göçmenlere gereksinim duyulacaktır. Ancak aynı zamanda endüstri dünyasının geri kalanı için gereksinimi karşılamak üzere yeni işçilere ihtiyaç olacaktır. Yirmi birinci yüzyılda, sorun göçmenleri sınırlandırmak idi. Yirmi birinci yüzyılda ise sorun yeterli göçmeni çekmek olacaktır.

Rusya'nın ikinci çöküşü Birleşik Devletler için altın bir çağın kapılarını açmış görünmektedir. Ancak emek arzından kaynaklanan büyük bir içsel ekonomik kriz Rusya'nın karşı karşıya kaldığıyla benzer bir durum ortaya koyacaktır.

Biz ileri derecede gelişmiş ülkelerin nüfusunun griliği içinde bugünkü krize öncülük eden yönü görebiliriz. Krizin parçası sosyal olacaktır—yüzyıllar boyunca oluşan aile yapıları kırılmalar göstermeye devam edecektir, arkalarında hiç kimsenin önem vermediği daha yaşlı insanlar bırakacaktır. Ve daha önce ifade ettiğim gibi, bakıma muhtaç olan gitgide daha fazla yaşlı insan olacaktır. Bu, toplumsal muhafazakarlık ve sürekli değişen toplumsal gerçekçilik arasında yoğun bir politik mücadele yaratacaktır. Bizler halihazırda popüler kültür içinde –sohbet programlarından politikacılara kadar– bunları görüyoruz. Ancak 2020'li yılların ortalarında bu durum bir kriz noktasına ulaşacaktır.

Kriz 2028 ya da 2032 yılındaki başkanlık seçiminde zirve noktasına ulaşacaktır. Ben bunu Amerikan tarihinden örneklemelere dayanarak söylüyorum. Kabaca her elli yılda, Birleşik Devletler bir ekonomik ve toplumsal kriz ile karşı karşıya kalmaktadır. Kriz görünür olmadan önceki on yıl içinde sorun ortaya çıkmaktadır. Temel teşkil eden bir başkanlık seçimi bu on yılı izleyen dönem içinde ülkenin politik manzarası

üzerinde değişiklik yapmaktadır. Kriz çözülmekte ve Birleşik Devletler'in yıldızı parlamaktadır. Bir sonraki nesilde, eski sorunun çözümü yeni bir sorun ortaya çıkarmaktadır ve bu ise başka bir kriz ortaya çıkana kadar ve oluşum kendisini yineleyene kadar yoğunlaşmaktadır. Bazen tanımlanan anlar daha sonrasına kadar görünür olmayacaktır ve bazen gözardı edilecektir. Ancak bu her zaman vardır.

2020'lerde bir kriz göreceğimize inanmamın nedenlerini anlamak için, bu örneklemi bazı ayrıntılarıyla anlamak önemlidir. Tarihsel örneklemleri anlamaksızın hisse yatırımı yapamayacağınız gibi, Amerikan politik ve ekonomik döngülerini anlamaksızın benim buradaki öngördüğüm şeyi anlayamazsınız.

Birleşik Devletler, kendi tarihi içinde bu tür dört tam döngüye sahip olmuştur ve şu anda beşincisinin yaklaşık yarısında bulunmaktadır. Döngüler genel olarak bir başkanın tanımlanmasıyla başlamakta ve başarısız olan bir başkan ile sona ermektedir. Washington döngüsü John Quincy Adams ile sona ermiştir, Jackson döngüsü Ulysses S. Grant ile sona ermiştir, Hayes döngüsü Herbert Hoover ile sona ermiştir ve FDR döngüsü Jimmy Carter ile sona ermiştir. Politikanın alt biriminde, krizler yerleşik bir ekonomik modele bağlı olan baskın sınıfın gerilemesi ve yeni bir sınıfın ve yeni bir ekonomik modelin ortaya çıkması arasındaki mücadele ile tanımlanır. Her bir ayrılma radikal olarak farklı bir dünya görüşünü ve iyi bir vatandaş olmanın ne anlama geldiği konusunda farklı bir tanımlamayı simgelemekte ve değişen yaşam tarzlarını yansıtmaktadır.

BİRİNCİ DÖNGÜ: KURUCULARDAN ÖNCÜLERE

Amerika 1776 yılında Bağımsızlık Bildirgesi ile kurulmuştur. O andan itibaren, ulusal bir kimliğe, ulusal bir orduya ve ulusal bir kongreye sahip olmuştur. Kurucular temel olarak tek bir etnik gruptan oluşmuştur—İskoç genlerine sahip İngilizler. Bu zengin adamlar kendilerini yeni yönetim rejiminin koruyucuları olarak görmüşlerdir, karakter olarak topraksız ve parasız kitlelerden –ve Afrikalı kölelerden kesinlikle– farklıdırlar.

Ancak onlar ülkeyi kendi kendilerine kuramamışlardır. Ülkeyi ileri taşımak ve Allegheny bölgesinin batısına kurmak için öncülere gereksinim duymuşlardır. Bu öncüler Jefferson ya da Washington'tan tamamen farklı kişilerdi. Tipik olarak onlar yoksul, eğitimsiz göçmenlerdi, çoğunlukla İskoç-İrlandalılardı ve çiftçilik yapmak için küçük arazi arayışı içindeydiler. Onlar Daniel Boone gibi kişilerdi.

1820'lerde iki grup arasında politik çekişmeler yaşanıyordu. Kurucuların idealleri ile yerleşiklerin çıkarları çarpışıyordu. Toplumsal gerilim ekonomik bir krize dönüştü ve bu 1828 yılında yeni neslin bir temsilcisi olan Andrew Jackson'ın seçilmesiyle sonuçlanmıştır. Bunu kurucu neslin sonuncusu olan John Quincy Adams'ın başarısız başkanlığı izlemiştir.

İKİNCİ DÖNGÜ: ÖNCÜLERDEN KÜÇÜK KASABA AMERİKA'SINA

Jackson yönetimi altında, Amerika'daki en dinamik sınıf kıtanın ortasında yerleşmiş olan öncü-çiftçiler sınıfıdır. Eski kurucu sınıf yok olmamıştır fakat politik güç dengesi daha yoksul

(fakat sayıca daha fazla) olanlara doğru değişim göstermiştir. Jackson'ın öncülleri yatırımcıları korumak için sabit bir kur oluşturmuşlardır. Jackson ona oy veren borçlu olanları korumak adına ucuz parayı desteklemiştir. Washington, ilk döngünün simgesel bir kahramanı olan, centilmen çiftçi, asker ve devlet adamı olan Abraham Lincoln Kentucky'de bir kütük kulübede doğmuştur.

Bu döngünün sonunda, İç Savaştan sonra, Batı artık ilk nesil öncülerin geçim kaynağı olan çiftçilik ile karakterize değildir. 1876 yılında, çiftçiler yalnızca topraklarına sahip olmakla kalmamış ayrıca çiftçilikten para kazanmaya başlamışlardır. Görünüm değişmektedir. Sayıları gitgide artan zengin çiftliklere hizmet amacıyla ev sıraları oluşmakta ve yavaş yavaş küçük kasabalar meydana gelmektedir. Küçük kasaba bankaları çiftçilerden mevduat toplamakta ve bu paraları demiryolları ve endüstri yatırımı yapan Wall Street'e yatırmaktadır.

Ancak burada bir sorun vardır. Elli yıl boyunca uygulanan ucuz para politikaları öncülere destek olmuştur fakat aynı politikalar şimdi Batının çiftliklerini işletmelere dönüştüren onların çocukları için zarar verici olmaktadır. 1870'li yıllarda ucuz para krizi dayanılmaz bir hal almıştır. Düşük faiz oranları çiftliklerden gelen kârları yatırıma dönüştürmeyi olanaksız hale getirmektedir.

Amerika'nın gelişmesi için güçlü ve sağlam bir para birimi gerekmektedir. 1876 yılında Rutherford B. Hayes, Ulysses S. Grant'ın başarısız başkanlık döneminden sonra başkan seçilmiştir. Hayes –ya da onun Hazine Bakanı John Sherman– parayı sınırlı bir enflasyon oranına sahip olan altın ile desteklemiştir, faiz oranlarını arttırmıştır ve daha çekici yatırımlar yapmıştır. Daha yoksul olan çiftçiler bundan zarar görmüştür fakat daha zengin olan çiftçiler ve çiftlik sahipleri ve küçük

kasaba bankaları bunun faydasını yaşamışlardır. Bu finansal politika Amerika Birleşik Devletleri'nin hızlı bir endüstrileşme süreci için katkı sağlamıştır. Elli yıl boyunca Amerikan ekonomisi tıpkı daha önceki iki döngüde olduğu gibi kendi başarısı ile nefesi tıkanana kadar olağandışı bir büyüme sağlamıştır.

ÜÇÜNCÜ DÖNGÜ: KÜÇÜK KASABALARDAN ENDÜSTRİ KENTLERİNE

Daniel Boone uzun bir gün yaşadıktan sonra küçük kasaba Amerikan yaşam tarzını övmektedir. Milyonlarca göçmen işçi çalışmak için özellikle büyük kentlerde kurulmuş olan maden ocaklarına ve fabrikalara getirilmiştir. Onlar çoğunlukla İrlandalı, İtalyan ve Doğu Avrupalıdır. Bu göçmenler Amerika Birleşik Devletleri'nde daha önce görülen herhangi birilerinden tamamen farklıdır. Bunun hakkında düşünün: Bir siyah alt sınıf ile birlikte genel olarak beyaz ve Protestan bir nesil arasında onlardan çok farklı bir fizik ve inanç yapısına sahip olan göçmen kitlesi bulunmaktadır. Onlar farklı görünüşleri, dilleri ve davranışları nedeniyle küçük kasabalardan oluşan Amerika'da kuşku ile karşılanmaktadır. Fabrikalarda çalışan göçmenler büyük şehirlerde yaşadığı için buraları bir yabancılar ve yoz bir kültürün merkezi olarak görülmektedir.

Küçük kasaba değerleri artık Amerika'ya karşı işlemektedir. Finansal sistem 1870'lerin sonlarından beri sıkı para politikası izlemektedir. Tasarruf ve yatırım özendirilmekte ve tüketim ve borçlanma sınırlanmaktadır. Büyük şehirlerde yaşayan nüfus alanında büyük bir artış olduğunda –göçmenler arasında doğum oranı yüksektir– göçmenlerin emek değeri daha da düşük seviyelere inmiştir. Yatırımlar arttıkça, çalı-

şanların kendi ürettikleri ürünleri almaları bile gitgide daha zorlaşmaktadır. Sonuç Büyük Buhran'dır. Tüketiciler gereksinim duydukları ürünleri alacak paraya sahip değildir, bu nedenle fabrikalar işçi çıkarmak durumunda kalmaktadır, ve bu sonsuz bir döngü gibi görünmektedir. Çok çalışma ve idareli yaşam, küçük kasaba etiği bu tür güçlü makroekonomi kuvvetlerine karşı direnecek bir yapıda değildir.

1932 yılında, Franklin Roosevelt, başarısız bir başkanlık yaşayan Herbert Hoover'dan sonra yönetimi devralmıştır. Roosevelt daha önce uygulanan politikaların tersi bir politika yürütmüş ve tüketimi arttırmanın yollarını aramıştır: Yatırımcılardan tüketicilere bir zenginlik aktarımı sağlayacak bir yol izlemiştir. O endüstriyi, kentli işçileri küçük kasaba ve onların değerleri pahasına desteklemiştir.

Sonuç olarak Yeni Uygulama Ekonomik Buhranı sona erdirmemiştir—fakat İkinci Dünya Savaşı bunu başaracaktır. Hükümet fabrikalar kurmak ve işçi kiralamak için çok büyük yatırımlar yapmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında Ekonomik Buhran daha kesin bir şekilde sona ulaşmıştır. Savaş sona erdikten sonra, bir dizi yasa ile eve dönen askerlerin kredi ile ev almalarına olanak tanınmıştır. Üniversite eğitimi için kolay finans yolları oluşturulmuştur ve beyaz yakalı meslek sahipleri ortaya çıkmıştır. Federal hükümet eyaletler arası bir karayolu sistemi inşa etmiştir. Bu şekilde yol boyunca yerleşim yerleri oluşturulmaya başlanmıştır. Bu hareketlilik büyük bir zenginlik transferi sağlamıştır. Fabrikalar ve ofisler nefes kesici bir şekilde artış göstermektedir ve buna bağlı olarak savaş döneminin ekonomik kazançları sürdürülmektedir. Amerikan orta sınıfı doğmuştur. Roosevelt'in reformları kentli çalışan kesimi destekleme amacı taşımaktadır. Onlar etnik çalışan kesim çocuklarını orta sınıf banliyö sakinlerine dönüştürmüşlerdir.

DÖRDÜNCÜ DÖNGÜ: ENDÜSTRİYEL ŞEHİRLERDEN HİZMET BANLİYÖLERİNE

Her zaman olduğu gibi bir çözüm başka bir sorun yaratmaktadır. Büyük Buhran artan talep, iş yaratımı ve sosyal destekler ve ardından tüketicilere para transferi ile aşılmıştır. Yüksek vergi oranları zenginlik üzerinde yürürlüğe girmiştir, göreceli olarak faiz oranları ev sahiplerini destekleyecek şekilde ayarlanmıştır ve tüketici kredisi satın almayı özendirmektedir. Bu politikalar ekonomiyi canlı tutmaktadır.

1970'li yıllarda formül artık işlememektedir. Yüksek vergi oranları işletmeleri zor duruma sokmakta, gitgide artan sayıda yetersiz kuruluş ortaya çıkmaktadır. Marjinal vergi oranları –ödenen en yüksek vergi oranı– zenginler ve şirketler için yüzde 70'e varan vergi yükü getiriyordu. Bu vergi politikasıyla başarı cezalandırılıyordu ve yatırımlar azalıyordu. Fabrikalar eskiyordu ve demode oluyordu, ancak tüketici kredileri aracılığıyla tüketim hâlâ yüksek orandaydı. Yatırım olmaksızın endüstriyel birimler ve bir bütün olarak ekonomi gitgide daha az etkin ve küresel olarak daha az rekabetçi oluyordu. Bu unsurların hepsi, bir enerji krizi ile katlanmıştır ve durum daha da kötüleşmektedir. Jimmy Carter'ın başkanlığında tüm ekonomi sarsıntı geçiriyordu. Enflasyon, tıpkı işsizlik oranında olduğu gibi, yüzde 10'un üzerine çıkmıştı. Carter'ın çözümü orta kesim ve daha alt kesim için vergi indirimiydi. Ancak bu yalnızca tüketimi arttıracak ve tüm sistem üzerinde daha fazla baskı yapacaktır. Önceki elli yıl boyunca işleyen ekonominin itme gücü yalnızca durmakla kalmamış, aynı zamanda durum daha kötüye gitmişti.

1980 yılında Ronald Reagan başkan seçildi. Reagan ya-

tırım azlığı ve aşırı tüketim krizi ile karşı karşıya kalmıştır. Reagan'ın çözümü yatırım sermaye miktarını artırırken aynı zamanda tüketimin sürdürülmesiydi. O, "tedarikçi ekonomi" aracılığıyla bunu gerçekleştirdi: Yatırımı özendirmek için vergiler düşürülüyordu. Reagan tüketicilerin almaya güçlerinin yetmeyeceği bir talep yaratmak istemiyordu. Bu 1980'lerde Amerikan ekonomisinin radikal bir yeniden oluşumunu temsil etmiştir ve 1990'larda bir piyasa canlılığı için ortam hazırlamıştır.

Reagan'ın politikaları şehirlerden banliyölere doğru politik ve ekonomik gücün yer değiştirmesini sağlamıştır. FDR'nin yenilikleri sayesinde büyük bir nüfus yoğunluğunun banliyölere kayması ülkede büyük bir dönüşüm sağlamıştır. Eyaletler arası otoban sistemi ve diğer iyi korunan yollar insanların daha az gelişmiş yerlere ulaşımına olanak sağlamaktadır. Böylece büyük bir insan kalabalığı şehirlerden daha ucuz olan kırsal alanlara doğru göç etmeye ve işlerine banliyö araçlarıyla gidip gelmeye başlamışlardır. Bu banliyöler yüzyılın ikinci yarısında gitgide daha fazla gelişmiş ve zenginleşmiştir ve 1980'lerde Reagan'ın ekonomik politikalarının faydalarını görmüştür.

Reagan böylece Yeni Anlaşma'nın ilkelerinden uzaklaşarak Amerikan ekonomisinin yeniden yönlenmesini tamamlamıştır. Böylece banliyö çalışanları ve girişimci sınıflara doğru bir eğilim oluşmuştur. O bunda Amerikan toplumunun kalbindeki birleşik işçilik ruhuna hitap etmiştir. Reagan Amerika'nın ortalama insanının girişimci bir ruha sahip olmasını sağlamıştır. Ancak Reagan Roosevelt ya da Hayes ya da Jackson'ın yaptığından daha fazla seçeneğe sahip olmamıştır. Gerçeklik bu evrimin belirleyicisi olmuştur.

BEŞİNCİ DÖNGÜ: HİZMET BANLİYÖLERİNDEN KALICI BİR GÖÇMEN SINIFINA

Şimdi geleceğe dönelim.

Eğer elli yıl örneklemini göz önünde bulundurursak –220 yıl süren bir döngüler dizisi güven veren bir kayıt sunmaktadır– bizler artık tam olarak beşinci döngünün ortasındayızdır. Bu 1980 yılında Ronald Reagan'ın seçilmesiyle başlamış olan bir süreçtir. Amerikan toplumunun şimdiki yapısını gösteren bu örnek yaklaşık olarak 2030 yılına kadar sürecektir ve hiçbir başkan, ideolojiden bağımsız olarak temel ekonomik ve toplumsal eğilimleri değiştiremez.

Dwight Eisenhower, Roosevelt'ten yirmi yıl sonra 1952 yılında seçilmiştir fakat Yeni Anlaşma ile oluşturulan temel yapıyı değiştirememiştir. Teddy Roosevelt, Rutherford Hayes tarafından başlatılan süreci anlamlı bir oranda değiştirememiştir. Lincoln, Jackson'ın ilkelerini onaylamıştır. Jefferson, Washington'un sistemini kırmaktan uzak olarak, onu tastik etmiştir. Her döngüde, karşı parti seçimleri kazanmaktadır, zaman zaman büyük başkanlar seçilmektedir. Ancak temel ilkeler her zaman aynı kalmaktadır. Bill Clinton, ya da başka bir partiden herhangi bir başkan, 1980 yılından beri yerleşmiş olan temel gerçeklikleri değiştiremez. Bunlar artık temel kuvvetler içine çok derin bir şekilde kök salmışlardır.

Ancak bizler döngülerle ve her döngünün bitişiyle ilgileniyoruz. Eğer bir örneklem yaparsak 2020'lerde ekonomik ve toplumsal gerilimlerin arttığını görürüz. Bunu izleyen 2028 ya da 2032 seçimlerinden itibaren tersi bir değişim yaşanacaktır. Şimdi soru şudur: 2020'lerdeki kriz ne hakkında olacaktır ve bunun çözümü ne olacaktır? Bildiğimiz tek şey şudur: Son krizin çözümü bir sonraki sorunun nedeni olacaktır ve bir sonraki çözüm Amerika Birleşik Devletleri'ni dramatik olarak değiştirecektir.

ABD ekonomisi şimdilerde hem tüketici harcamaları hem de işletme gelişimleri için hazır uygun bir kredi sistemine dayanmaktadır—faiz oranları ekonomi tarihinde görülmediği kadar düşüktür. Zenginlikler geleneksel tasarruftan değil, özsermaye gelişiminden kaynaklanmaktadır. Ancak zenginlikteki gelişim yüksektir.

Bu gelişim hakkında yapay olan herhangi bir şey yoktur. 1980'lerin yeniden oluşumu girişimci etkinlik ile kitlesel üretim patlamasını yaşamaktadır. Yeni teknolojilerin yanı sıra iş yapmanın yeni yöntemleri de çalışan üretkenliğini büyük ölçüde arttırmıştır ve bu işletmelerin gerçek değerini yükseltecektir. 1980'ler tarzı yeni endüstrinin örnekleri olarak Microsoft ve Apple'ı düşünün. General Motors ve US Steel gibi daha önceki döngü döneminin büyük şirketleri bu gelişim döngüsü içinde yerlerini daha girişimci, daha az sermaye-yoğun şirkete bırakmışlardır.

Tüketici talebi ve özsermaye hassas bir denge içinde yaşamaktadır. Eğer tüketici talebi herhangi bir nedenle düşerse, ev fiyatlarından işletme değerine kadar tüm şeylerin değeri düşüş gösterecektir. Bu değerler ekonominin ilerlemesine yardımcı olacaktır. Tüketici kredileri ve işletme kredileri de buna bağlı olarak düşüş gösterecektir. Bireylerin ya da işletmelerin net değeri bu şekilde tanımlanır. Eğer özsermaye düşmüşse, talep düşer, böylece aşağı doğru bir sarmal yaratılacaktır. Şimdiye kadar, sorun ekonominin nüfus kadar hızlı yükselmesi olmuştur. Şimdi ile ekonomi nüfustan daha hızlı olarak düşüş göstermemektedir. İdeal olan, onun nüfusun düşmesine rağmen gelişimini sürdürmesidir.

Yirmi birinci yüzyılın ilk krizi yüzyılın başlamasından itibaren on yıldan daha kısa süre içinde olmuştur. Bizim bu başlangıçla ilgili olarak dikkatli olmamız gerekmektedir. Ufuk üzerinde üç fırtına vardır. Birincisi demografiktir. 2010'ların

sonlarında, bebek doğumlarında patlama dalgası yaşanan yetmişli yılların insanlarının evlerini ve mal varlıklarını yaşamak için satmak zorunda kalacakları bir dönem olacaktır. İkinci fırtına enerjidir. Petrol fiyatlarındaki son dalgalanmalar izleyen yirmi beş yıllık süreçte düşük enerji fiyatlarının oluşmasını önleyecektir. Bu dalgalanmalar aynı zamanda hidrokarbon ekonomisinin sonunun ilk habercileri olabilir.

Sonuç olarak, inovasyon konusunda geçen neslin üretkenlik gelişimi zirve noktasındadır. Microsoft ve Dell gibi 1980'lerin ve 1990'ların büyük girişimci şirketleri düşen üretkenlik gelişimini yansıtan kâr marjlarında düşüş yaşanan başlıca büyük firmalar olacaklardır. Genel olarak, yüzyılın son çeyreğinin inovasyonları sermaye değerinde önemli bir faktör oluşturmaktadır. Son yirmi yılın gök gürültüsünü andıran ilerlemesini sürdürmek zor olacaktır.

Bütün bunlar sermaye değeri üzerinde baskı oluşturur— gayrimenkul ve hisse. Sermaye yönetimi için gerekli olan ekonomik araçlar artık orada değildir. Geçmiş yüzyıl boyunca, faiz oranları ve para yönetim araçları –kredi kontrolleri– yaratılmıştır. Ancak özsermaye değerleri yönetim araçları daha yeni yeni oluşmaya başlamıştır. 2008 yılında mortgage değerlerindeki erime bunu göstermiştir. Gayrimenkul ve hisse alımları konusunda zaten spekülatif konuşma balonları olmaktadır; bu yalnızca bir başlangıçtır ve önümüzdeki on beş ya da yirmi yıl boyunca bunun en yoğun şekilde hissedileceğini düşünüyorum. Ancak bu döngü tepe noktasına ulaştığı zaman, Amerika Birleşik Devletleri demografi, enerji ve inovasyon krizlerini aşacaktır.

Bir süre 2008 finansal krizi hakkında düşünelim. Büyük ölçüde bir işletme döngüsünün rutin bir birikiminden kaynaklanmıştır. Ekonomi alanındaki saldırgan yukarı doğru dalgalanmalar sırasında, faiz oranları zorunlu olarak düşük

kalmaktadır. Muhafazakar yatırımcılar artan risk olmaksızın ürün artışı arayışındadır. Finansal kuruluşlar ilk ve önde gelen pazarlama organizasyonlarıdır, talebi karşılayacak ürünler ortaya koymak için tasarlanmışlardır. İş dünyası döngüsü tepe noktasına doğru hareket ettiği zaman, finansal kuruluşlar bu ürünleri ellerinden çıkarmak için daha saldırgan pazarlama yöntemleri izlemektedir. Bu durum üretim alanında gizli risklerin artmasına neden olmaktadır. Döngünün sonunda, zayıflık ortaya çıkmakta ve evler parçalanmaktadır. Yüzyılın sonlarındaki internet alanındaki erimeyi düşünün.

Finans sektörünün bozulması internet sektörü gibi finansal-olmayan ekonomik sektörleri çok etkilemektedir ve sonuç ikiye katlanmaktadır. İlk olarak, finansal kayıplar vardır. İkinci olarak finans sektörünün hareket kabiliyeti, ekonominin nakit akışı sorun yaşamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde normal çözüm federal müdahale olmuştur. 1970'lerde federal hükümet New York şehrinin belediyeye ait bonolarının muhtemel bir erimesini önlemek amacıyla hükümet garantisi sunmuştur. 1980'lerde, üçüncü dünya ülkeleri ürün değerlerindeki ani düşüş ile borçlarını ödeyemez duruma geldikleri zaman, Amerika Birleşik Devletleri Brady bonosu aracılığıyla üçüncü dünya ülkelerinin borçları üzerinde garantör olmuştur. 1989 yılında ticari gayrimenkul piyasasında yaşanan bir çöküş tasarruf ve borç endüstrisini büyük ölçüde tahrip ettiği zaman, federal hükümet Resolution Trust Corporation aracılığıyla müdahalede bulunmuştur. 2008 krizi konut fiyatlarının düşmesi ile tetiklenmiştir, hükümet finans sisteminin başka işlevlerine zarar vermemesi için bu kredileri garanti altına alarak müdahalede bulunmuştur.

Borç net değere karşı ölçülmektedir. Eğer siz bin dolar borç almışsanız ve bu eksi olarak net bir değere sahipse, eğer işinizi kaybederseniz sorun yaşarsınız. Eğer bir milyon dolar

borç almışsanız fakat bu bir milyar dolarlık net değere sahipse, siz bir sorun yaşamazsınız. ABD ekonomisi yüzlerce trilyon dolarla ölçülen bir net değere sahiptir. Bu durumda, birkaç trilyon dolarlık bir borç krizi bunu yıkmayacaktır. Sorun bu ülkenin net değerinin bu kötü kredileri nasıl kapatacağıdır çünkü net değerin yüz milyonlarca doları özel ellerde bulunmaktadır. Yalnızca hükümet bunu yapabilir ve o borçları garanti altına alabilir, devletin bağımsız vergilendirme gücünü kullanarak ve Federal Hazine'nin para basma yetkisini kullanarak bu konu aşılabilir.

Bu durumda 2008 yılı krizi özsel olarak daha önceki krizlerden farklı değildir. Ekonomi resesyon dönemlerinde de işleyişini sürdürür. Resesyonlar normaldir ve iş dünyasının yaygın parçalardır. Fakat aynı zamanda biz daha uzak bir geleceğin önemli bir habercisini görürüz. Ev fiyatlarındaki düşüş pek çok nedenle olabilir, fakat onun gözardı edilmesi demografik bir gerçekliktir. Küresel gelişim düşerken, evlerin ve başka gayrimenkullerin tarihi göz önünde bulundurulduğunda bu sefer de fiyatlar düşük olduğu için talep daha fazla olacaktır. 2008 krizi henüz demografik olarak ilerleyen bir kriz değildir. Ancak o gelecek yirmi yıldan daha fazla bir süre için kendisini daha belirgin yapabilecek bir oluşum olduğunu göstermiştir: Konutlardaki düşüş henüz başlangıç noktasındadır. Onlar geçmişteki fiyatlara ulaşamayacaktır. Bu, zor bir şekilde ifade edilebilinen bir andır. Onu rüzgarda bir saman olarak düşünün, bu bir şeylerin geleceğinin bir işaretidir—gayrimenkul sektörü üzerindeki baskı hükümetin ekonomiyi kontrol altına alması konusundaki baskıya dönüşecektir.

Ekonomik krizlerden bahsettiğimiz zaman, bütün korkular hızlı bir şekilde Büyük Buhran'da yoğunlaşır. Aslında, tarihsel olarak, bir döngünün dönemsel krizi genellikle Buhranın derin bir ıstırabından daha derin bir rahatsızlığın

temsilcisi olur. 1970'lerin stagflasyonu ya da 1879'lerin kısa, keskin krizleri artık uzakta kalmıştır ve 1930'ların sistematik çöküşünden farklıdır. 2020'li yıllarda kriz gerçekleşirken, bizler tarihsel bir dönüm noktası olan Büyük Buhran gibi bir kriz ile karşı karşıya kalmayacağız.

Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk yüzyılı için, ilerleyen sorun toprak sahipliği yapısıdır. Gelecek 150 yıl için, temel konu sermaye oluşumu ile tüketim arasındaki ilişkinin nasıl yönetileceğidir. Çözüm sermaye oluşumu ile tüketimin desteklenmesi arasında gidip gelmektedir. Bazen bu ikisi arasındaki denge noktasında bulunmaktadır. Amerikan tarihinin 250 yılı boyunca emek hiçbir zaman bir sorun olmamıştır. Nüfus her zaman için artmıştır ve daha genç olan, çalışma yaşındaki kitleler yaşlı olanlardan daha fazla olmuştur.

2030 yılının krizi ise emeğin artık güvenilir bir bileşen olmaması durumundan kaynaklanacaktır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında dalgalanan doğum oranı ve yaşam beklentisindeki artış geniş bir yaşlı nüfus yaratmıştır. Bu kesim çalışma dünyasından uzaktadır ve yalnızca tüketmektedir. Ve burada düşünülmesi gereken bir gerçek vardır: Toplumsal güvenlik emeklilik yaşı altmış beştir. Erkeklerde ortalama yaşam süresi ise altmış birdir. Bu Toplumsal Güvenliğin ödeme yapmamak üzere kurulmuş olduğunu ortaya koymaktadır. Yaşam beklentisindeki dalgalanmalar emekliliğin matematiğini tamamen değiştirecektir.

1970'lerdeki doğum oranlarındaki düşüş, daha sonra işgücü açısından iki kat daha fazla yetersizlik yaşanmasına neden olmuştur. Her bir emekliye karşı çalışan sayısındaki sayı düşmektedir. 2020'lerde bu trend yoğunlaşacaktır. Çalışanlar artık emeklileri destekleyemeyeceklerdir. Evlerinde oturan ve emeklilik fonundan yararlanan bu emekliler hâlâ yüksek

oranlarda tüketmeye devam edecektir. Bunun sonucunda, çalışanlar kendi taleplerinin yerine getirilmesini isteyeceklerdir. Azalan işgücüyle ve mal ve hizmetler talebinin sabit kalmasıyla, enflasyon fırlayacaktır çünkü emek gücü en tepe noktasına çıkacaktır. Ayrıca emeklilerin zenginliklerini tüketme oranı ivme kazanacaktır.

Emekliler iki gruba bölünecekler. Onların şanslı ve akıllı olanları daha önceden edinmiş oldukları malları satarak geçinmelerini sağlayacaklardır. İkinci grup emeklilerin ise satacak malları yoktur. Sosyal Güvenlik, en iyi koşullar altında, insanları sefil bir yoksulluğa terk edecektir. Makul bir yaşam ve sağlık bakımı standardının sürdürülmesi konusunda baskı yoğunlaşacaktır ve bu kişiler sayısal olarak fazla oldukları için zaman içinde bir politik güce sahip olacaklardır. Emeklilerin oyları diğer gruplarla orantısız olacaktır ve doğum oranının yüksek olduğu bir dönemde doğmuş olanların oyları özellikle fazla olacaktır. Onlar kendi çıkarları doğrultusunda oy kullanacaklardır.

Dünya üzerindeki tüm hükümetler –bu yalnızca Birleşik Devletler'de olan bir durum değildir– vergileri arttırmaya ve borçlanmayı zorlaştırmaya zorlanacaktır. Eğer, daha önceden olduğu gibi çok küçük bir grup vergilendirilirse, bu alandaki ücretlerin artmasına neden olacak kadar emek arzı sıkıntısı baş gösterecektir. Eğer borçlanma konusunda bir artış olursa, hükümet sermaye piyasasına girecek ve faiz oranları yukarı doğru çıkacak, 1970'lerin bir tekrarı gibi enflasyon artacaktır. 1970'li yıllarda olduğundan farklı olarak ise işsizlik olmayacaktır. Çalışabilen herkesin –yüksek ücretli– bir işi olacaktır fakat bu ücretler vergiler ya da enflasyon yükü altında bulunacaktır. Doğum oranlarının yüksek olduğu dönemde doğanlar yaklaşık olarak 2013 yılında emekli olmaya başlayacaklardır. Eğer ortalama emeklilik yaşının yetmiş olduğunu

düşünürsek (sağlık ve finansal gereklilik emeklilik yaşını bu seviyeye doğru ileri atacaktır), yıllar sonra bizler dalgalanan bir emekli nüfusun başlangıcını göreceğiz. Gözle görülür bir düşüş 2025 sonrasına kadar olmayacaktır ve ekonomik gerileme bundan sonra yankısını daha iyi duyuracaktır. 1980 yılında doğanlar kendi otuzlu yaşlarının ortalarından kendi kırklı yaşlarının ortalarına kadar bu sorunun aynısı ile karşı karşıya kalacaklardır. Onların çalışma yaşamının önemli bir parçası için, onlar sürekli artan işlevsel olmayan bir ekonomi içinde yaşıyor olacaklardır. Geniş bir tarihsel bakış açısından bakıldığında bu yalnızca geçici bir problemdir. 1970 ve 1990 yılları arasında doğanlar için bu yalnızca acı verici değil aynı zamanda onların neslini tanımlayan bir durum olacaktır. O başka bir Büyük Buhran'ın benzeri olmayacaktır fakat 1970'li yılların stagflasyonunu hatırlayanlar bir referans noktasına sahip olacaklardır.

Bebek doğum oranının yüksek olduğu yıllarda doğanlar bir kuşak çatışması içinde olacaklardır. Onlar belirgin bir kuşak çatışması içinde yaşayacaklardır.

2024 ya da 2028 yılında başkan seçilecek kişi önemli bir sorun ile karşı karşıya kalacaktır. Adams, Grant, Hoover ve Carter gibi, bu başkan da yeni bir sorun çözmek için son dönemin çözümlerini kullanacaktır. Carter'ın yapmaya çalıştığı gibi, stagflasyon sorununu çözmek için Roosevelt'in ilkelerini kullanacaktır, bu durumu daha da kötü yapacaktır, bu dönemdeki son başkan Reagan'ın çözümünü kullanacaktır, bu yatırım sermayesi yaratmak için zenginlerden vergi kısıntısına gitmek olacaktır. Vergi kesintileri işgücü sıkıntısının en yoğun olduğu zamanlarda yatırımların artmasını sağlayacaktır, bu durumda emeğin fiyatı artacaktır ve döngü daha da kötüye gidecektir.

Nasıl ki daha önceki krizler emsalsiz ise, 2020'li yıllarda yaşanacak kriz de emsalsizdir. Biz uygun emek miktarını nasıl arttırabiliriz? Emek sıkıntısı iki çözüme sahiptir. Birisi her bir çalışan için üretkenliği arttırmak ve diğeri daha fazla çalışan yaratmaktır. Bu sorunun boyut ve zaman çerçevesini ortaya koyduğumuzda tek acil çözüm işçilerin sayısını arttırmak olacaktır—ve artan göçmenlerle bu yapılabilir. 2015 yılından itibaren, göçmenler artacaktır, fakat bu sorunu dindirecek kadar hızlı olmayacaktır

Amerikan politik kültürü, 1932 yılından itibaren bir emek fazlası –ya da işsizlik– yaşamıştır. Göçmenler konusu ücretlerin düşmesi terimleriyle bir yüzyıl boyunca varlığını sürdürmüştür. Göçmenler nüfus patlamasının prizması olarak görülmektedir. Bu sorunu çözecek bir düşünce –emek kıtlığı– 1930'lu yıllar için yabancı bir terimdir.

2020'li yıllarda bu kavram tekrar değişecektir ve 2028 ya da 2032 seçimleri ile birlikte Amerikan politik düşüncesi değişim gösterecektir. Bazıları çok sayıda çalışmaya hazır işçi olacağını düşünürler fakat vergiler çok yüksek olacağı için bu özendirilmemiş bir durum olacaktır. Başarısız başkan çözümü yine vergi kesintisi yapmakta bulacaktır fakat bu var olmayan işçilerin canlandırılan yatırımlar ile meydana getirilen işyerlerine katılması anlamına gelemeyecektir.

İşyeri sayısındaki hızlı ve büyük ölçekli artışlar göçmenler tarafından gerçek bir şekilde çözüme kavuşturulacaktır. Emek kıtlığı ortadan kalkacak ve bu konuda bir hamle gerçekleşecektir. Öngörülebilir gelecek için sorun çözümü olan bir durumdur. Ve bu Amerika için aşılmaz bir sorun olmayacaktır. Her ileri endüstri ülkesinde olduğu gibi Amerika da bu sorunla karşı karşıya kalacaktır—ve onların çoğu daha büyük sorunlara neden olacaktır. Gayet basit bir şekilde bu ülkeler işçi ve vergi mükellefleri arayışı içindedir. Aynı zamanda,

göçmen kaynaklarını kullanan orta güçteki ülkeler kendi nüfusları sabit kalsa da kendi ekonomilerini daha fazla geliştireceklerdir.

2009 yılında yaşanan durum göz önünde tutulduğunda, 2030 yılında ileri ülkelerin göçmen arayışı içinde olacaklarını hayal etmek biraz uçuk gelebilir fakat mevcut nüfus durumu ve ekonomi işleyişleri düşünüldüğünde olacak olan şey budur. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkeleri bu konuda öne çıkan ülkeler olacaktır. Amerika Birleşik Devletleri'nde göçmen olmak Fransa'da göçmen olmaktan daha kolay olacaktır. Bunun ötesinde Amerika Birleşik Devletleri, daha düşük nüfus yoğunluğuna sahip olduğu için Avrupalı ülkelerin yaptıklarından daha uzun dönemli fırsatlara sahip olacaktır. Ancak Amerika'nın bunu yapması uzun zamandır yapmamış olduğu bir şeyi yapması anlamına gelmektedir—bu, göçmenleri kendine çekmek için özendirme politikaları uygulamaktır.

Emekliler belli nedenlerle göçmen çözümünü destekleyeceklerdir. Ancak işyerleri bölünmüş olacaktır. Rekabet nedeniyle gelirlerinin düşeceğinden korkan kişiler coşkulu bir şekilde ona karşı çıkacaklardır. Diğer çalışanlar, özellikle onlar için gereken hizmet bedellerinin düşeceği alanlarda daha az güvenli pozisyonda olanlar, göçmenleri destekleyeceklerdir. Sonunda, politikalar değişecek ve gelişmiş ülkeler kendilerine daha fazla göçmen çekebilmek için özendirici yöntemler uygulayacaklardır. Ekonomik olarak faydalı ve vasıflı göçmenler belli bölgelerdeki üretim darlığı için çözüm olacaklardır.

Özendirme yöntemlerine geri dönelim. Amerika Birleşik Devletleri göçmenlerin rekabetçi faydalarından yararlanmak için onlara yeşil kart verme uygulaması başlatacaktır. Onların çalışma koşullarının iyileştirilmesi için işletmeler özel önlemler alacaktır. Kalacakları yerler ve işyerleri şimdi olduğundan

çok daha iyi standartlarda olacaktır. Onlara ödenecek maaş ve primler doğrudan doğruya hükümetin garantörlüğü altında olacaktır. Onların ödemeleri doğrudan doğruya hükümet ya da onları tutan firmalar tarafından yapılacaktır. Ve onlara işsiz kalmama güvencesi verilecektir.

Bu uygulamalar federal hükümetin gücünü arttıracaktır. 1980 yılından beri hükümetin gücü sürekli olarak erozyona uğramaktadır. Göçmen reformu ile doğrudan hükümete bağlı olarak çalışan ve maaşlarını bu yapının garantörlüğünde alan bir kitle oluşturulacaktır. 2030 yılında özel işletmeler de bu konuda belli garantiler vermeye başlayacak ve göçmen kitlesini kendisine çekmeye çalışacaktır. Bunun tersi durumunda işsiz göçmenler bir yük oluşturacaktır. Sınırların basit bir şekilde açılması bir seçenektir. Yeni iş gücünün yönetimi, Reagan döneminde yaşananların tersine –sermaye ve kredi piyasasının yönetimine karşıt olarak– dramatik bir şekilde federal gücü zenginleştirecektir.

İthal edilen emek iki sınıfın emeği olacaktır. Birisi doktorlar ve bakıcılar gibi yaşlı nüfusu destekleyebilen kişilerden oluşacaktır. Diğeri uzun dönemde emek kıtlığını ortadan kaldırmak için üretkenliği arttıracak teknolojiler geliştirecek kişilerdir. Bu durumda fizik bilimleri, mühendislik ve sağlık sektöründe uzmanlaşmış olan profesyoneller en fazla aranan çalışanlar olacaktır.

Göçmen akınları 1880-1920 döneminde yaşanan gibi bir akın olmayacaktır fakat herhangi bir göçmen dalgasından çok daha hareketli olacaktır. O ABD'nin kültürel karakterini değiştirecektir. Amerikan kültürünün esnekliği onun avantajı olacaktır ve bu göçmen çekme konusunda ona çok yardımcı olacaktır. Biz uluslararası alanda göçmen çekme konusunda çeşitli sürtüşmelerin olacağı beklentisi içinde olmalıyız. ABD bu alanda diğer ülkelerden bir adım daha önde olarak daha

eğitimli göçmenleri kendi işgücüne katma konusunda başarılı olacaktır.

Diğer taraftan, Amerika Birleşik Devletleri için, bu kendi tarihi içinde başarılı olduğu başka bir elli yıllık döngü olacaktır. Onlar ister Hindistan'dan isterse Brezilya'dan gelmiş olsun, onların çocukları bir Amerikalı olacaktır ve Amerikan tarihinin bir topluluğu olacaklardır.

Bu, bir grup haricinde herkese uygulanabilecek bir durumdur—Meksikalılar. Amerika Birleşik Devletleri bir zamanlar Meksika topraklarını işgal etmiştir ve bu ülke ile olan sınırları tartışmalı bir yapıya sahiptir. Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki nüfus hareketliliği özellikle sınır boyunca normalden farklılıklar göstermektedir. Bu bölge 2030'lu yıllarda el emeği için başlıca havuz olacaktır ve yüzyılın geri kalan bölümünde Amerika Birleşik Devletleri için ciddi bir stratejik sorun yaratacaktır.

Ancak 2030 civarında kaçınılmaz bir adım atılacaktır. Amerikan ekonomisinin sağlamlığını engelleyen işgücü kıtlığı ABD'yi 2015 yılından itibaren bu ülkeye göçmen girişinin yoğunlaşması için resmi açılımlar yapmaya zorlayacaktır. Bu bir kez yapıldığı zaman, Amerika Birleşik Devletleri ekonomik gelişimini bu temel üzerine kurmuş olacaktır. 2040'lı yıllarda doğum oranlarının yoğun olduğu yıllarda doğanların büyük bir kesimi ölecektir ve nüfus yapısı bir mantar görünümünden çok, bir kez daha normal bir piramit görüntüsüne kavuşacaktır. 2040'lı yıllar, tıpkı 1950'ler ya da 1990'larda olduğu gibi ekonomik gelişim konusunda benzer bir dalgalanmanın yaşanacağı bir dönem olacaktır. Ve bu dönem 2080 krizi için bir set görevini görecektir. Ancak şimdi ve o zaman arasında yaşanabilecek çok sayıda tarih bulgusu vardır.

BÖLÜM 8

YENİ BİR DÜNYA ORTAYA ÇIKIYOR

Rusya'nın 2020'li yılların başlarında çökmesi bir bütün olarak Avrasya'yı kaos içinde bırakacaktır. Rusya federasyonu parçalarını bir arada tutmak için uğraş verecek fakat başarılı olamayacaktır. Bölgede, nüfus yoğunluğu az olan Pasifik bölgesinde bile, kırılmalar olmaktadır. Pasifik Havzasında bir çıkar savaşı sürmektedir. Çeçenya ve diğer Müslüman bölgeler kırılmadan nasibini almaktadır. İskandinavya ile yakın bağları olan Karelia buradan kopacaktır. Böyle bir parçalanma Rusya ile sınırlı kalmayacaktır. Eski Sovyetler Birliği'nin diğer ülkeleri de parçalanacaktır. Moskova tarafından ortaya konan yük taşınılamayacak boyuttadır. Sovyetler Birliği'nin daha önceki çöküşünde Rus ekonomisini kontrol altında tutan oligarşiler, 2020'lerdeki çöküşle birlikte kendi yollarına giden bölgesel liderler konumuna geleceklerdir.

Bu parçalanma Çin bölgeciliğinin bir dönemi boyunca meydana gelmiştir. Çin'in ekonomik krizi 2020'li yıllarda Çin tarihi içindeki bölgesel aşamada oluşmuştur. Avrasya anakıtası Karpatlardan doğuya doğru düzensiz ve karmaşık bir yapıya sahip olacaktır. Sınırlar belirsiz olmakta ve müttefikler değişmektedir. Aslında, Çin sınırının her iki tarafındaki par-

çalanma Kazakistan'dan Pasifik'e kadar uzanmaktadır. Bu bölgede sınırlar anlamsız olmaya başlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin bakış açısından bakıldığında, bu muhteşem bir sonuçtur. ABD için Beşinci jeopolitik zorunluluk Avrasya'nın tümünü egemenliği altında tutan konumda bir güç olmamasıdır. Hem Çin hem de Rusya kaos içindedir, olasılıklar her zaman olduğundan daha uzak görünmektedir. Aslında bölge içinde dengenin sürdürülmesi için Amerika Birleşik Devletleri'nin çok az müdahalesi yeterli olacaktır. Gelen on yıllarda güç dengesi kendi kendine oturacaktır.

Avrasya bir "kaçakçı cenneti" olacaktır. Bölgenin çevresindeki ülkeler için kaçakçılık yapma konusunda olağanüstü fırsatlar olacaktır. Bu geniş bölge kaynak, işgücü ve uzmanlık konusunda zengindir. Merkezi otoritenin çökmesi bu durumun avantajını kullanmak isteyen ülkeler için bir fırsata dönüşecektir. Korku, gereksinim ve açgözlülük bölgeye ilgi duyan çok fazla ülkenin olmasına neden olacaktır.

Kaçakçılar Cenneti

Üç ulus bu durumun avantajını kullanmak için özellikle şanslı konumda bulunmaktadır. İlk olarak, Japonya Rusya'nın deniz kıyısı bölgesi ve doğu Çin bölgesinde oluşan fırsatları değerlendirecektir. İkinci olarak, Türkiye Kafkaslardan kuzeye doğru ve potansiyel olarak daha ötesine bir baskı konumunda olacaktır. Son olarak, içlerinde Macaristan ve Romanya olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinin müttefikliği, yönlendiricisi Polonya olarak bu durumu bir fırsat olarak kullanacaklar ve gelecekteki Rus devletlerine karşı kendilerini korumak için eski sınırlara dönüş yapacaktır. Bu ülkeler için güçlü bir ikincil fayda kendi güçlerini arttırarak geleneksel Batılı düşmanları olan Almanya'ya karşı kendilerini koruma altına almak olacaktır. Bu Doğu Avrupalı ülkeler bölgedeki güç dengelerini tanımlamak için bunu bir fırsat olarak kullanacaklardır. Hindistan, geniş boyutuna karşın, bu oyunun içinde olmayacaktır. Coğrafik olarak Himalayalar tarafından sınırlandırılmış bir ülke olan Hindistan bu durumun avantajını fazla kullanamayacaktır.

2020'li yıllardaki bu etkinliğin Amerikan bakış açısı destekleyici olacaktır. Doğu Avrupa, Türkiye ve Japonya Amerika Birleşik Devletleri'nin müttefikleri olacaktır. Türkiye ve Japonya bu noktada yetmiş beş yıl, Doğu Avrupa otuz yıl boyunca müttefik olmuşlardır. Rusya ile karşı karşıya olunduğu dönemde her biri az ya da çok kendi özel nedenleriyle, Amerika Birleşik Devletleri ile çalışmıştır.

2020'li yıllardaki olaylar Rusya ve Çin'in ötesinde daha geniş bir yankı bulacaktır. İlk olarak bunlar Asya'nın durumunda önemli değişiklikler yaratacaktır. İkinci olarak ABD – Cihat Taraftarları savaşını izleyen Müslüman dünyası bu durumdan faydalanacaktır. Üçüncü olarak Fransa-Alman çöküşü çağı içinde Avrupa'nın içsel düzeni olacaktır. NATO'nun parçalanması Almanlara ve Fransızlara Baltık

ülkelerine yönelmek için bir şans daha tanımıştır. NATO tamamen kolektif bir savunma üzerine temellenmiştir. Çünkü Baltık ülkeleri konusunda korumacı olmak bir risk taşıyacaktır. Özellikle Polonya bu konuda belirleyici ülke konumundadır. Kolektif savunma katılımı konusunda üyelerin isteksizliği hareketin NATO kapsamının dışına alınması gereğini ortaya koyacaktır. NATO üyesi bir ülkeye yapılan saldırının tüm üyelere yapılmış sayılması ve diğer üyelerin de bu saldırıya karşılık vermesi zorunluluğu temel ilkesi bu konuda önem taşımaktadır.

Bu konuların hepsi 2010'lu yıllardan itibaren Rusya'nın gelişimine meydan okumak için masaya konacaktır. Bunlar küresel gündemin bir parçası olmaya devam edecektir. Ancak sonunda, bu sorunlar yeniden ortaya çıkacaktır. Rus tehdidi ortadan kalktığı zaman, bu bölgelerin her biri kendi coğrafyasına geri dönmek durumunda kalacaktır.

ASYA

Japonların Çin müdahalesi on dokuzuncu yüzyıla kadar geri gitmektedir. Avrupa'nın on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Çin'e müdahalesi sırasında ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Japonya sürekli olarak Çin üzerinde etkisini arttırma girişimi içinde olmuştur. Bunu genellikle ekonomik avantajını arttırma amacıyla yapmıştır. Çinliler 1930'lu yıllarda ve 1940'lı yıllarda yaşanan Japon tavrı nedeniyle keskin hafızalara sahiptir fakat Mao-sonrası Çin de yaptığı yatırımların sonucunu alma girişiminde bulunmaktadır.

1930'lu yıllarda, Japonya piyasalar açısından Çin'e bakmıştır. 2020'li yıllarda vurgu, daha önce işaret ettiğimiz gibi emek üzerine olacaktır. Japonya 2010'lu ve 2020'li yıllarda Çin

bölgesi üzerindeki egemenliğini arttıracaktır. Japonya'nın demografik sorunlarının çözümü göçmenlerin toplumsal ve kültürel bedellerinin ödenmesi ile sağlanacaktır. Ancak Japonya Çin bölgesini egemenliği altına almak konusunda bunun dışındaki yöntemlere de başvurmaya hazırdır.

Çeşitli Çin bölgeleri sermaye ve teknoloji yatırımı konusunda merkezi hükümetin koruması altında olma arayışındadır. Böylece on dokuzuncu yüzyılın sonları ve yirminci yüzyılın başlarında Japonların emek gücü ihtiyacını karşılamak için Çin'de kıyı bölgesinde ortak yaşam ilişkileri kurulmuştur.

Tarihsel olarak, Japonya işgücü gereksiniminin yanı sıra başka bir çıkara daha sahiptir—bu hammadde erişimidir. Daha önce belirtmiş olduğum gibi, Japonya dünyanın ikinci en büyük ekonomisidir fakat kullandığı hammaddenin neredeyse tamamını ithal etmektedir. Bu, Japonya için tarihsel bir durumdur ve 1941 yılında Amerika Birleşik Devletleri ile savaşa girmesinin nedenlerinden biri budur. Pek çok insan Pearl Harbor saldırısından önce Japonların içsel olarak bölünmeler yaşadığını bilmez. Bazı Japon liderleri Japonya'nın ihtiyacı olan hammaddenin sağlanması için Sibirya'nın istila edilmesi konusunu tartışmaya açmışlardır. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'ne saldırmaktan daha az riskli olacaktır. Japonların hammaddeye olan ihtiyaçları her zaman onlar için bir itme gücü olacaktır ve bunu temin edebilecekleri bölgeler üzerinde egemenlik kurmaya çalışmaktan kaçınmayacaklardır.

Pasifik Rusya mineral kaynakları açısından son derece zengindir. Bunlar arasında hidrokarbonlar vardır. 2020'li yıllarda, Japonya enerji sorunlarıyla karşı karşıya kalacaktır ve Basra Körfezi'ne bağımlı olmayı sürdürecektir. Bu da dolaylı olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne bağımlı olunması anlamına gelecektir. Rusya'nın ikinci çöküşünden sonra Japonya, dünyanın geri kalanında olduğu gibi, Amerika'nın bir sonra-

ki hamlesi hakkında gitgide daha fazla endişeli olacaktır. Bu durumda Rusya'nın parçalanmasıyla, Japonya daha büyük avantajlar elde etme isteği içinde olacaktır. Japonya Pasifik Rusya üzerinde ekonomik kontrole sahip olacaktır. Japonya hammadde tehdidini aşmak için etrafındaki ülkelerin kaynaklarına saldırmaktan çekinmeyecektir.

Japonya

Japonya hem kuzey Çin'de hem de Pasifik Rusya'da doğrudan çıkarlara sahiptir fakat askeri macera konusunda istekli değildir. Aynı zamanda, Japonya bazı kararlı hamleler

yapmak için yüzyılın ortalarında ekonomik felaketlere yol açacaktır. 2050 yılında Japonya'nın nüfusu şimdiki 128 milyondan 107 milyona düşecektir ve bu insanların yüzde 40'ı 65 yaşın üzerinde ve 15 milyonu 15 yaşın altında olacaktır. Toplamda 55 milyon insan işgücünün dışında olacaktır. Japonya ekonomisi yönetilebilir olmanın ötesinde bir yapı içinde olacak ve bunun yarattığı baskı ile bölgesel bir güç olma girişimi dışında hiçbir seçeneği kalmayacaktır.

Şimdi Japonya'ya ve onun tarihine daha yakından bakalım. O şu anda dünyanın ikinci büyük ekonomisidir ve yirmi birinci yüzyıl boyunca gelişimini sürdürecektir. Pek çok açıdan, Japon toplumsal kültürü endüstrileşmeye rağmen kendisini korumasını bilmiştir. 1980'li yıllardan itibaren hızlı bir endüstrileşme sürecine girmesine rağmen endüstri öncesi sahip olduğu kültürü korumasını bilmiştir.

Japonya içsel istikrar açısından dikkat çekici bir ülkedir. Ekonomik ve politik açıdan büyük değişikliklere kapalıdır. Ancak yirmi birinci yüzyıl boyunca karşısına çıkacak fırsatları değerlendirmesini bilecektir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Japonlar askeri gelenek olarak genellikle kendi içine kapalı bir yapı içinde olmuştur ve sonrasında dünyanın en barışçıl uluslarından biri olmuştur. Ardından 1990'a kadar olağandışı oranlarda bir büyüme sağlamıştır. Japonlar ekonomik büyümelerine bağlı olarak genel yapılarında bir sakinlik yaşamaya başlamışlardır.

Kültürde ve sosyal disiplinde çabuk uyum sağlayan bir yapıya sahip olması Japonlara bazı şeyleri yapma şekillerinde değişiklik yapmaları için çekirdek değerler sunmuştur. Diğer toplumlar sıklıkla gidişatı değiştiremez. Ancak Japonlar bunu yapabilirler ve yaparlar. Coğrafi izolasyon ayrım yaratıcı toplumsal ve kültürel kuvvetlere karşı kendisini korumaktadır. Buna ek olarak, Japonya çok disiplinli bir nüfusa sahip bir ülke olarak ülke çıkarları söz konusu olduğunda işbirliği için-

de hareket edebilen elit bir yapıya sahiptir.

Biz Japonların 2020'li yıllarda şimdiki ketumluklarını ve barışçıl politikalarını sürdürüp sürdürmeyecekleri bilemeyiz. Japonlar askeri çatışma konusunda istekli değillerdir çünkü onların uzun ulusal belleği İkinci Dünya Savaşı korkusu ile sarmalanmıştır. Aynı zamanda, şimdiki barışçıl yapıları Japonların sonsuza kadar sürecek bir uyumluluk durumu değildir. Endüstriyel ve teknolojik temelde düşünüldüğünde politika alanında bir değişim durumu basit bir şekilde daha askeri bir tutum alabilecektir. Ve demografik ve ekonomik açıdan ilerleyen yıllarda yaşanacak deneyimlerin baskısı böyle bir değişimi kaçınılmaz kılacaktır.

Japonya ilk başka ekonomik araçları aracılığıyla gereksinimlerini karşılamayı deneyecektir. Ancak Japonya göçmenlerin işgücü olmaksızın tek başına bu konuda kayda değer bir ilerleme sağlamakta zorlanacaktır. Bu ülkenin yabancı hammaddeye ve işgücüne olan gereksinimi ileriki yıllarda dış politikasını belirleyecektir. Ayrıca Avrupalılar da bölgesel ekonomik ilişki yaratma konusunda ilgilidirler. Çin ve Rusya'nın parçalanmış bölgeleri memnuniyetle Avrupalılar ve Japonların arasında paylaşılacaktır.

Japonların mücadelesi bu oyunda kaybeden olmalarını önleyecektir. Japonya için, gereksinimler ve coğrafik yerleşim bu oyunda onu bir adım önde yapacaktır. Özellikle doğu Asya bölgesi için buranın en fazla öne çıkan ülkesi Japonya olacaktır. Bölgedeki Japon gücü pek çok şekilde karşı direnç ile karşılaşacaktır. İlk olarak, Çin merkezi hükümeti yıllar boyunca anti-Japonya propagandası yapmış olarak, Japonları Çin ulusunun bütünlüğüne kast eden bir millet olarak gösterecektir. Çin bölgeleri kendi kendilerine başka yabancı güçlerle müttefiklik içinde olacaklardır ve kendi karşıt güçleri üzerinde egemenlik kurmaya çalışacaklardır. Karmaşık bir

mücadele ortaya çıkacaktır. Bu potansiyel olarak Japonya'nın çıkarlarını tehdit altında tutacaktır. Japonya'nın son durakları artan bir militarizm olacaktır. 2020'li ve 2030'lu yıllarda, Çin ve Rusya kendi çıkarlarını korumak için Japonya ile mücadele etmek durumunda kalacaktır.

Yaklaşık 2030 yılında, Amerika Birleşik Devletleri Japonya'ya bakış açısını yeniden gözden geçirmek durumunda kalacaktır. Japonya, Amerika Birleşik Devletleri'ne benzer olarak doğası gereği bir deniz gücüne sahiptir. Bu ülke hammaddesini ithal etmek ve ürünlerini ihraç etmek durumundadır. Deniz hatlarına geçiş yolları bu ticari etkinliklerin devam etmesi konusunda önem taşımaktadır. Japonya'nın ekonomik büyüklüğü arttıkça bunu korumak için artan oranda bir askeri yapıya sahip olması gerekecektir. Bu, özellikle bölgesel deniz yollarını korumak için gerekli olacaktır.

Güney Japonya Sanghay'dan yaklaşık olarak beş yüz mil uzaklıktadır. Beş yüz mil aynı zamanda Vladivostok, Sakhalin Adaları ve Sanghay'ın kuzeyindeki Çin kıyılarına olan uzaklıktır. Bu yarıçap Japon askeri çıkarlarının dış sınırlarını temsil edecektir. Ancak böylesine küçük bir alanı korumak için bile, Japonya manevra kabiliyeti olan bir donanmaya, hava kuvvetlerine ve uzay izleme sistemine gereksinim duyacaktır. Gerçekte Japonya zaten böyle bir güce sahiptir fakat 2030 yılında Japonya'nın etki alanında beklenmedik davetsiz misafirlere yönelik olarak bu konuda kendini geliştirmek zorunluluğu hissedilecektir.

Bu noktada Japonya'nın yeni oluşmuş kendine güveni Amerikan stratejik çıkarları ile çatışmaya başlayacaktır. Amerika Birleşik Devletleri tüm okyanusları egemenliği altında tutmak istemektedir. Japonya'nın bölgesel olarak yeniden ortaya çıkışı yalnızca bu çıkarları tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda küresel olarak artan Japon gücü arenada bir rakip

anlamına gelmektedir. Ve bu rakip geliştikçe onun kontrol altında tutulmasının garantisi olmamaktadır. Amerikan bakış açısıyla bakıldığında, bu tehlikeli bir döngüdür.

Durum aşağıdaki gibi seyretmektedir: Amerika Birleşik Devletleri artan Japonya gücüne karşı tepki göstermeye başlar, Japonlar artan oranda kendilerini güvensiz hissederler, bunun sonucu olarak ABD – Japonya ilişkileri aşağı doğru bir sarmal şeklinde ilerler. Japonya, Asya'daki temel ulusal çıkarlarını izleyerek, kendi deniz yollarını kontrol etmek zorundadır. Tersine olarak, Amerikalılar kendi ulusal çıkarları için mutlak bir gereklilik olarak küresel deniz yollarını kontrol altında tutmak istedikleri için Japonya üzerinde daha fazla baskı uygulayacaklardır ve bu durum Japonların Amerikalılara karşı daha saldırgan bir tutum içinde olmalarına neden olacaktır.

Gelişen Japonya'nın etki alanının tam ortasında 2030'dan önce birleşmesi beklenen Kore bulunmaktadır. Birleşik bir Kore yaklaşık yetmiş milyonluk bir nüfusa sahip olacaktır. Bu rakam Japonya'nın nüfusundan pek de az değildir. Güney Kore şu anda dünyada ekonomik olarak yirminci sırada bulunmaktadır ve 2030'den sonra birleşme gerçekleştiğinde daha yüksek bir yere gelecektir. Kore tarihsel olarak Japon egemenliğinden korku duymaktadır. Japonya, Çin ve Rusya üzerindeki gücünü arttırdıkça, Kore ortada kapan içinde kalacaktır ve korkacaktır. Kore kendi hakları içinde gözardı edilebilecek bir güç olmayacaktır, fakat onun gerçek önemi Amerika Birleşik Devletleri'nin Kore'yi Japon gücüne bir karşı güç olarak desteklemesinden kaynaklanacaktır. Kore yükselen Japonya'ya karşı ABD desteğini almak isteyecektir ve Japonya karşıtı koalisyon oluşmaya başlayacaktır.

Bu arada, Çin içinde de değişiklikler olmaktır. Geçtiğimiz yüzyılda, Çin otuz ya da kırk yıllık bir döngü içinde olmuştur. Çin 1842 yılında Hong Kong'u İngilizlere bırakmıştır. Yakla-

şık 1875 yılında Avrupalılar Çin'in vergi veren eyaletlerini kontrol altına almaya başlamışlardır. 1911 yılında, Manchu hanedanlığı Sun Yat-Ser tarafından devrildi. 1949 yılında Komünistler Çin'i kontrol altına aldılar. Mao 1976 yılında öldü ve ekonomik genişleme dönemi başladı. 2010 yılında Çin içsel çözülmeler ve ekonomik düşüş ile mücadele ediyor olacak. Bu yaklaşık 2040'lı yıllarda başka bir tersine hareketlilik anlamına gelecektir.

Bu tersine hareket Pekin tarafından ve Çin'deki yabancı varlığını sınırlama kampanyasının bir tekrar ortaya konulması olacaktır. Ancak açık bir şekilde, bu oluşum 2040'lı yıllarda başlamayacaktır. O bu dönemde birikmiş olacaktır. 2030'lu yıllardan itibaren yabancılardan bir saldırı, özellikle Japonlar tarafından gelen müdahaleler sonucunda ortam gitgide yoğunlaşacaktır. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin durumu kontrol altında tutmak için başka bir kaldıraç olacaktır. Pekin'in Çin'i bir arada tutma ve Japonya'yı kontrol etme çabaları desteklenecektir. Bu ABD'nin İkinci Dünya Savaşı öncesi uyguladığı modelin bir tersine dönmüş durumu olacaktır.

2040'lı yıllarda, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya derin bir çıkar çatışması içinde olacaktır. Amerika Birleşik Devletleri Seul ve Pekin ile müttefiklik içinde olacaktır, onların tümü artan Japon gücü hakkında endişelenen merkezler olacaktır. Kendi etki alanlarında Amerikan müdahalesinden çekinen Japonlar zorunlu olarak kendi askeri güçlerini arttırma yoluna gireceklerdir. Ancak Japonya çok derin bir şekilde soyutlanmış olacaktır, Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgede oluşturduğu koalisyon onu yalnızlığa itecektir ve kendisine destek veren hiçbir önemli ülke bulamayacaktır. Ancak, teknolojik değişimler jeopolitik değişimler yaratacaktır ve Japonya için Asya'nın diğer ucunda kendi oluşturacağı bir yapı için olanak sağlayacaktır.

TÜRKİYE

2020 yılına kadar olan Rusya-Amerikan çekişmesi sırasında, Kafkasya'da bir kriz olacaktır. Ruslar bölgenin güneyine doğru baskı yapacaklardır, Gürcistan ve Ermenistan müttefikleri üzerine baskı olacaktır. Rus ordusunun Türkiye sınırlarına kadar dayanması Türkiye'de büyük bir kriz yaratacaktır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından ve modern Türkiye'nin kurulmasından bir yüzyıl sonra, Türkler Soğuk Savaş içinde karşılaştıkları aynı tehditle bir kez daha karşı karşıya geleceklerdir.

Daha sonrasında Rusya'nın parçalanmasıyla, Türkler 2020 yılları dolaylarında kaçınılmaz olarak stratejik kararlar vereceklerdir. Tampon bölgesinin kaotik durumuna güvenerek kendilerini korumak için yeni açılımlar yapacaklardır. Bu kez onlar kuzeye Kafkasya'ya doğru hamle yapacaklardır ve böylece bu yönde ulusal güvenliklerini güvence altına alacaklardır.

Burada daha derin bir durum vardır. 2020 yılında Türkiye dünyadaki ilk on ekonomiden biri olacaktır. 2007 yılında zaten on yedinci büyük ekonomidir ve sürekli gelişim göstererek 2020 yılında bunun sonucunu almış olacaktır. Aslında Türkiye herhangi bir Avrasya ülkesinin en güçlü jeolojik yerleşimlerinden biri olmanın avantajını yaşamaktadır. Türkiye Arap dünyasına, İran, Avrupa, eski Sovyetler Birliği ülkeleri ve her şeyden önce Akdeniz'e açılımı olan bir ülkedir. Türk ekonomisinin gelişiminin nedenlerinden biri Türkiye'nin bölgesel ticaretin merkez noktasında olmasıdır. Ülke aynı zamanda üretim gücü ile öne çıkmaktadır.

2020 yılında Türkiye gelişen ve istikrarlı bir ekonomik ve askeri güce sahip olacaktır. Kuzeydeki istikrarsızlık dışında neredeyse her yönde çeşitli müdahaleler ile karşılaşacaktır.

Yüzyıllardır ekonomik ve askeri açıdan büyük bir varlık gösterememiş olan İran güneydoğuda uzanmaktadır. Güneyde, sürekli olarak bir istikrarsızlık vardır ve Arap dünyası ekonomik gelişimden yoksundur. Kuzeybatıda, Türkiye'nin tarihsel düşmanı olan Yunanistan'ın da dahil olduğu Balkan yarımadasında sürekli olarak bir kaos vardır.

Bu bölgelerin hiçbirinde, 2020 yılı itibarıyla iyi olaylar olmamaktadır. Arap yarımadası Türkiye'nin güneyinde yer alan bir bölge olarak sürekli olarak krizlerle karşı karşıya kalmaktadır. Petrol dışında, Arap yarımadasında çok az kaynak bulunmaktadır. Endüstri açısından çok az gelişmiştir ve az bir nüfusa sahiptir. Önemi petrole dayanmaktadır ve tarihsel olarak petrol ile elde edilmiş bir zenginlik yaşamaktadır. 2020 itibarıyla Arap yarımadası düşüş içinde olacaktır. Çünkü petrol rezervlerinde çok büyük düşüşler yaşanmış olacaktır. Basra Körfezi'ndeki şeyhlik yapısı buna bağlı olarak büyük çalkantılar yaşayacaktır.

Daha geniş açıdan bakıldığında tüm İslam dünyasında son derece büyük bölünmeler yaşanacaktır. Tarihsel olarak bölünmüş olarak ABD - Cihat Taraftarları savaşı konusunda yoğunluk azalması yaşanmış olacaktır. 2010'lu yılların sonlarında ABD – Rusya karşı karşıya olma durumu nedeniyle Rusların Türkiye'nin güneyi ile yarattığı problemlerin uzantısı olarak Orta Doğu'da karışıklıkların yaşandığı bir dönem olacaktır. Genel olarak İslam dünyası ve özel olarak Arap dünyası 2020'lı yıllarda her yöne doğru dağılmış olacaktır.

Türkiye'nin kuzeybatısında bulunan Balkanlar da istikrarsız bir yapı içinde olacaktır. Yirmi birinci yüzyıl içindeki Soğuk Savaş'ın tersine olarak, ABD ve Sovyet gücü bölgede Yugoslavya'ya kilitlenmiş olmayacaktır. ABD-Rusya karşılaşmasının ikinci raundu bu bölgenin istikrarsızlığına neden olacaktır. Rusya ilk dönemde olduğundan daha az güçlüdür ve

Macaristan düşmanca bir tutum karşısında kalacaktır. Ruslar Türkiye'yi kıskaç altına almaya çalıştıkları gibi, bu bölgeyi de etki alanları içinde tutmak isteyeceklerdir. Bulgaristan, Sırbistan ve Hırvatistan da onlara karşı bir tutum içerisinde olacaktır. Bunlar Türkiye'nin dikkatini dağıtacak konular olacaktır. Yunanistan, Makedonya, Bosna ve Karadağ Balkan çatışması içinde yer alan ülkeler olacaktır, bölge bir kez daha bir kaos içinde olacaktır. Türkiye'nin çevresinde genel bir istikrarsızlık havası hakim olacaktır.

İslam dünyası bir araya gelme konusunda başarısız girişimler içinde olacaktır. O bir Müslüman güç tarafından egemenlik altına alınacaktır. Tarih boyunca Türkiye, İslam dünyasını bir arada tutan bir imparatorluk yapısının başlıca ulusu olmuştur—Moğol istilasından on üçüncü yüzyıla kadar böyle bir süreç yaşanmıştır. 1917 ve 2020 yılları arasında bunun dışına çıkılmıştır çünkü Türkiye yalnızca Anadolu'da egemen olmuştur. Ancak Türk güçleri –Osmanlı imparatorluğu ya da İran dışında egemenlik kuran Türk gücü– İslam dünyası içinde uzun dönemli bir gerçeklik olmuştur. Aslında Türkiye Balkanları, Kafkasya'yı, Arap yarımadasını ve kuzey Afrika'yı da egemenliği altında tutan bir yapıdır.

2020'li yıllarda, bu güç yeniden ortaya çıkacaktır. Türkiye, Japonya'dan bile daha fazla olarak Ruslarla karşı karşıya kalma konusunda kritik öneme sahip bir ülke olacaktır. İstanbul Boğazı, Ege Denizi'ni ve Karadeniz'i birbirine bağlayan geçit, Rusların Akdeniz'e açılmasını engellemektedir. Türkiye tarihsel olarak Boğazları kontrol altında tutmaktadır ve bunun sonucu olarak Türkiye bir kuvvet olarak onların çıkarına zarar vermektedir. 2010'lu yıllarda ya da 2020'li yılların başlarında bu konuda herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Ruslar, Balkanlarda Amerika'ya karşı koymak için Boğazlardan geçme gereksinimi duyacaklardır. Türkler eğer böyle bir

geçişe izin verirlerse Rusların kendi jeopolitik amaçlarında başarılı olacaklarını bilmektedir fakat Türk yetkililer böyle bir ihtimali kendileri açısından tehdit edici buldukları için buna yanaşmayacaklardır. Bu durumda Türkler Rusya'ya karşı kendi müttefikleri olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin yanında yer alacaklardır.

Sonuç olarak, Türkler Amerika'nın, Rusya karşıtı stratejisi içinde önemli bir araç görevi görecektir. Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'yi Kafkaslar ve Balkanlardaki Müslüman bölgeleri etkileme yönünde cesaretlendirecektir. Bu Türkiye'nin denizlerdeki hareket alanını güçlendirmesine yardımcı olacaktır. Deniz, hava ve uzay konusunda ABD'den destek göreceklerdir. Türk donanması Rusların Akdeniz'e açılma ve kuzey Afrika'da bir macera yaşamalarına engel teşkil edecektir. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca Türk ekonomik gelişimini cesaretlendirmek için her şeyi yapacaktır. Bu destekler de Türkiye'nin ekonomisinin daha sağlam bir zemin üzerine oturmasını sağlayacaktır.

Sonunda Ruslar çöktükleri zaman, Türkler bir yüzyıl boyunca sahip olmadıkları bir konumda olacaklardır. Çevreleri kaos ve zayıflıklarla dolu olarak, Türkler bölge boyunca ekonomik bir güce sahip olacaklardır. Ruslar çöktüğü zaman, bölge jeopolitik yapısı yeniden düzenlenecek ve –bu konuda gerçek bir savaş olmaksızın– Türkler her yöne doğru etkiye sahip olarak bölgenin egemen gücü olacaklardır. Türkiye henüz resmi bir imparatorluk olmayacaktır fakat hiç kuşku yok ki, İslam dünyası içinde çekim merkezi olacaktır.

Doğal olarak Arap dünyası Türkiye'nin yeniden oluşan gücü ile bazı sorunlar yaşayacaktır. Osmanlı İmparatorluğu altında Türklerin Araplara karşı tutumları unutulmamıştır. Ancak bölgedeki diğer oyuncular yalnızca İsrail ve İran'dır ve Türkiye bu yapı içinde onlara daha yakın ve tarafsız gele-

cektir. Arap yarımadası düşüş dönemine girmiştir ve kendi güvenlikleri ve ekonomik yapıları için Türkiye ile yakın bağlar kurmak durumundadırlar.

Amerikalılar bu gelişimi olumlu bir adım olarak göreceklerdir. İlk olarak, yakın bir müttefik olarak ödüllendirilecektir. İkinci olarak, istikrarsız bir bölgede istikrar içinde olacaktır. Üçüncü olarak, Basra Körfezi'nden önemli miktarda hidrokarbon sağlama Türklerin etkisi altında olacaktır. Son olarak, Türkler bölge içinde İran'ın hırsına set çeken ülke konumunda olacaktır.

Ancak uzun dönemli jeopolitik sonuçlar açısından Amerikan büyük stratejisinin gerçekleşmesi konusunda bunlar yardımcı olacaktır. Daha önce görmüş olduğumuz gibi Amerika Birleşik Devletleri Avrasya'da daha büyük tehditlere set çekmek için bölgesel güçler yaratmaktadır. Ancak Amerika Birleşik Devletleri bölgesel hegemonyalardan korkmaktadır. ABD yalnızca bölgesel rakipler değil küresel rakipler de istemez. ABD bir dönem sonra Türkiye'ye bu açıdan bakmaya başlayacaktır. 2020'li yıllarda ABD – Türkiye ilişkileri gitgide artan bir şekilde huzursuzluk yaratıcı bir boyuta dönüşecektir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye algılaması belirgin bir şekilde değişecektir. 2030'lu yıllarda ABD Türkiye'yi bölgesel çıkarları için bir tehdit olarak görecektir. Buna ek olarak, Türkiye'de ideolojik bir değişim olabilir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından beri seküler bir yapı içinde olan Türkiye dine karşı daha esnek bir yaklaşım içinde olacaktır. Amerikan karşıtlığı sürecinde Türkiye İslam dünyasına biraz daha yakınlaşacaktır ve bir İslam süperdevleti oluşturma girişiminde olacaktır. Bu, bölgedeki Müslümanları Türkiye'nin genişlemesine karşı daha hoşgörü içinde olmaya itecektir. Sonuç olarak, Amerika Birleşik Devletleri potansiyel bir İslam devleti olarak gördükleri Türkiye'ye karşı tavır

içinde olacaklardır. Bu dönemden sonra ABD Türkiye'nin gücüne karşı önlem politikaları yürütecektir.

POLONYA

Amerika'nın Ruslarla karşı karşıya gelmesinin en hevesli katılımcısı eski Sovyet uydu ülkeleri, özellikle Polonya olacaktır. Onlar Amerika'ya destek olmak için istekli olacaklardır. Polonya Rusya'ya karşı bir koruma kalkanı oluşturacaktır. Rusların kendi sınırlarına geri dönmeleri için gerekli tedbirler bu ülkeden gelecektir. Polonya NATO aracılığıyla Avrupa'nın geri kalanının da desteğini alacaktır. Almanya ve Fransa, Ruslarla karşı karşıya kalma konusunda istekli olmayacaktır. Oysa Polonya tarihsel olarak Rusya ile karşı karşıya gelmek konusunda daha cesaretli bir yapıya sahiptir. Tarihte bu tavrı tam olarak işlememiştir. 1939 yılında Fransa ve İngiltere tarafından verilen güvenceler Polonya'yı Almanya ya da Rusya'ya karşı korumamıştır. Amerika Birleşik Devletleri farklı olacaktır. O düşüşte olan bir güç değildir fakat genç, kuvvetli ve risk alan bir ülkedir. Polonya şaşırtıcı bir şekilde, Amerika Birleşik Devletleri Rusların karşısında blok oluşturmada yeterince güçlü olacaktır.

Avrupa'nın geri kalanı, özellikle Fransa ve Almanya Amerika'nın Ruslar üzerindeki üstünlüğü konusunda son derece karmaşık duygulara sahip olacaktır. Yirminci yüzyıl boyunca soğuk savaşın içinde olan bir ülke olarak, başka bir soğuk savaş dönemi içinde olma konusunda isteksiz davranabilir. Ancak Almanya ve Fransa'nın Rusya'ya karşı güç olma konusundaki isteksizliği onu böyle bir ortam içine sokacaktır. Polonya azalmasına rağmen yoğun bir nüfusa sahip olan bir

ülkedir. Onlar ABD'nin Avrupa içindeki güçlü konumundan memnuniyet duyacaktır.

Ne Almanya ve Fransa ne de Batı Avrupa'nın geri kalanı olarak Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan ve Romanya kendilerine Polonya kadar güvenmeyecektir. Rusya ile karşı karşıya olmak paradoksal olarak bu ülkeleri tedirgin edebilmektedir. Polonya bu tür korkulardan uzak olarak arkasına Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğini alarak Ruslara karşı set görevi görecektir. Fransa ve Almanya'nın bu konuda geri planda kalmak istemesinin nedenlerinden birisi de onların son dönemde ekonomilerinin ve nüfuslarının düşüşte olmasıdır. Bir de buna Rusya ile karşı karşıya olma konusunda jeopolitik olarak yanlış hesaplamalar yapmaları eklenebilir. Sonuç Fransa ve Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan beri ilk kez olarak bu denli kendileri güvensizlik yaşamalarından kaynaklanan kayıplarıdır.

Sonuç olarak, Avrupa güç yapısında genel bir yeniden tanımlama içinde olacaktır. Rusların çöküşü Doğu Avrupalılara daha saldırgan bir yabancı politika izlenmesi konusunda hem fırsat hem de bir gereksinim ortaya çıkaracaktır. Doğu Avrupa Avrupa'nın en dinamik bölgesi olacaktır. Rusya çökerken, Doğu Avrupa ülkeleri doğuya doğru kendi etkilerini ve güçlerini artırmaktadır. Slovaklar, Macarlar ve Romanlar Rusların saldırısına açık olacaktır çünkü Karpatlar doğal bir sınır olarak biçimlenmiştir.

Ruslar çökerken, Polonyalılar doğuya doğru açılmak isteyen ilk ülke olmak isteyeceklerdir. Onlar Belarus ve Ukrayna'da bir tampon bölgesi yaratmak isteyeceklerdir. Polonyalılar böyle bir etkinlik içindeyken Karpat ülkeleri Ukrayna'ya doğru olan dağların doğusunu koruma gücü olacaklardır. Beş yüz yıl boyunca, Doğu Avrupa büyük Atlantik Avrupası güçleri arasında ve diğer tarafta Rusya arasında

sıkışmış bir bölge olarak bunun dezavantajlarını yaşamıştır. Rus gücünün çöküşü ile beraber Avrupa'nın düzeni doğuya doğru değişim gösterecektir.

Baltık ülkeleri, Polonya, Slovakya, Macaristan ve Romanya arasında oluşacak politik bir konfederasyon imkansız olacaktır. Birbirilerinin arasında çok fazla doğal ve tarihi farklılıklar olacaktır. Fakat en azından bazılarının arasında oluşacak bir ittifak, özellikle ortak doğuya hareket etme çıkarı olduğunda daha akla yatkındır.

2030'larda yapacakları kesinlikle bu olacaktır. Büyüyen ekonomik güçlerini (Amerikalılarla yakın işbirliğinden kalan askeri güçlerini de) kullanarak bir ittifak oluşturacaklar ve doğuya doğru harekette önemli bir direnişle karşılaşmayacaklardır. Tam tersine, bu kaos içinde, bölgedeki çoğu ülke onları bir istikrar gücü olarak hoş karşılayacaktır. Buradaki zorluk koordineli hareket etmek ve belli bölgeler üzerindeki ana çatışmalardan kaçınmak olacaktır. Bölge doğal olarak terstir; ancak 2020 sonlarında ve 2030'larda, bu Doğu Avrupa zihinlerinde olacak son şey olacaktır. Rusya'nın dönüşünü engellemek ve işgücü artırmak temel meseleler olacaktır.

Bir Doğu Avrupa ilerleyişinin net hatlarını çizmek imkansızdır. Ancak, Estonya' dan St. Petersburg'un işgalini, Minsk'in Polonya tarafından zapt edilmesini veya Macaristan'ın Kiev'i işgalini görmek artık Rusya'nın Varşova'yı, Budapeşte'yi veya Berlin'i işgal etme olasılığı kadar olacaktır. Doğu'ya giden batı, eğer Ruslar parçalanırsa, Doğu Avrupa dışından doğuya doğru bir hareket kaçınılmazdır. Bu senaryoda, Polonya temel ve dinamik bir Avrupa gücü olacak ve Doğu Avrupa ülkeleri arasında bir koalisyonu yürütecektir.

2040 yılında Avrupa içinde güç dengesi sonuçta doğuya kayacaktır. Tüm Avrupa bir nüfus sorunu yaşayacak fakat Doğu Avrupa ABD'nin geleneksel olarak ittifaklarıyla oluş-

turduğu bir çeşit kompleks mali ilişkilerle bunu telafi edebilecektir. Doğu Avrupa ülkeleri kendi ekonomileri ile Batı Avrupa ülkelerinden üstün gelebilir fakat kesinlikle Doğu Avrupa dinamizm anlamında Batı Avrupa'dan daha üstün olacaktır.

Peki bunun Fransa ve Almanya için anlamı nedir? Bir nokta şudur: Organize olmamış bir Avrupa vardı ama Fransa ve Almanya belirleyiciydi. Şimdi kendini yeniden organize eden bir Avrupa vardır. Britanya'nın, ABD ile gireceği ilişkinin getireceği fırsatların çekiciliğiyle Amerika'nın ve İber Yarımadasının ekonomik yörüngesine girmesiyle Fransızlar ve Almanlar büyük bir çıkmaza girecektir.

Çöküş artık büyük maceralara giremeyeceğiniz anlamına gelecektir fakat bu, artık ayakta kalmak istemiyorsunuz anlamına gelmez. 2040 yılında, Fransa ve Almanya tarihi olarak önemini yitirmiş olacaktır. Nüfus krizleri ve Avrupa'nın jeopolitik açıdan yeniden tanımlanması arasında, Fransız ve Almanlar belirleyici bir an ile karşı karşıya olacaklardır. Eğer kendilerini savunmazlarsa, geleceklerini başkaları yazacak ve çöküşten güçsüzlüğe kayacaklardır. Ve bu güçsüzlük bir daha eskiye dönemeyecekleri jeopolitik bir sarmal olacaktır.

Varoluşsal çelişkiler içinde Fransa ve Almanya için temel sorun ABD olacaktır. Her ne kadar Doğu Avrupa yüzyılın ortasına doğru yükselişe geçse de, bu yükseliş ABD'nin desteği olmadan sürdürülebilir bir şey olmayacaktır. Eğer ABD Avrupa'daki etkisini terk ederse, Doğu Avrupa doğudaki stratejik çıkarlarını takip edecek güven ve yetkinliğe sahip olmayacaktır. Eski düzen sonuçta kendini öne çıkartabilecekti ve Almanya ve Fransa belli bir seviyede güvenliği tutabilirdi.

Şurası açık ki, Fransız ve Almanlar doğrudan Amerika'yı karşısına alacak ya da onu dışarıda tutacak pozisyonda olmayacaktır. Fakat ABD - Rusya çatışmasının sonunda, bölgedeki Amerikan çıkarı zayıflayacaktır. ABD'nin gücü yine de sü-

rekli hareket halinde olacağından ve buraya dönük ilgisi de kısa olacağından, zayıf bir Amerikan varlığı gerçek olacaktır. Fransız ve Almanlar için Doğu Avrupa'yı zapt etme imkanı bulunabilir—özellikle Amerika'nın ilgisi dünyada başka bir yere mesela Pasifik'e kayarsa.

ABD'nin Avrupa'ya olan ilgisi Rusya'nın çöküşü ile azalabilir ve bu da Fransız-Alman gücüne kapı açabilir. Fakat bu geçici olacaktır. ABD Japonya ve Türkiye ile ilişkilerinde bir krize girer ve bu daha da yoğunlaşır. Böylelikle ABD'nin Avrupa ilgisi yeniden ortaya çıkacaktır. Türkler 2020'lerde hareket etmeye başlayınca ABD Doğu Avrupa'yla gerçekten ilgilenecektir. Amerika'nın buraya olan ilgisi artacaktır. Ve bu Alman ve Fransız gücünün yeniden yükselişini engellemek için muhtemelen yeterli olacaktır.

ÖZET

Çin'in 2010'larda parçalanması ve Rusya'nın 2020'lerde dağılması Pasifik'ten Karpatlar'a kadar her yerde geniş bir boşluk yaratmıştır. Bu çevre etrafında, kemirmeler için fırsatlar olacaktır ve sonra çok sayıda küçük ülke ortaya çıkacaktır. Finlandiya Karelia'yı, Romanya Moldova'yı geri alacak, Hindistan Tibet'in kurtulmasına yardımcı olacak ve Tayvan gücünü Tayvan Geçidi boyunca genişletecektir. Avrupalılar ve Amerikalılar da Çin'de bölgesel etki alanları yaratacaktır.

Fakat üç millet hem güce sahip olacak hem de dramatik bir şey yapmaları gerekecektir. Japonya Rus deniz sahasında hem de Çin topraklarında gücünü genişletecektir. Türkiye gücünü sadece Kafkasya'ya yaymakla kalmayacak, aynı zamanda kuzey batıya ve güneye doğru uzanacaktır. Doğu Avrupa güçlerinden oluşan koalisyonun lideri konumundaki

Polonya doğuya doğru kayacak ve Belarus ve Ukrayna'ya girecektir.

ABD ilk on yılda 1990'larda olduğu gibi iyi huylu bir şekilde bakacaktır. Polonya, Türkiye ve Japonya ABD'nin ittifakları olacaklardır. Güçlerini arttırmaları karşılığında ABD'nin gücünü de arttıracaktır.

2030'un sonunda, üç ülke güçlerini arttırmaya devam ederken, ABD bu durumdan rahatsızlık hissetmeye başlayacaktır. 2040'larda, kesinlikle saldırgan olacaktır. ABD için beşinci jeopolitik ilke Avrasya'ya egemen herhangi bir güce karşı çıkmaktır. Birden, aynı anda yükselen üç bölgesel hegemonya olacaktır ve bunlardan ikisi (Japonya ve Türkiye) önemli deniz güçleri olacaktır—biri Pasifik'in kuzeybatısında ve diğeri Akdeniz'in doğusunda. Her ikisi de uzayda önemli bir güç geliştirmiş olacaktır ve bir sonraki bölümde yüzyılın ortasında bunun nasıl yerinde olacağını göreceğiz. Sonuç şudur: 2040'larda, ABD huzursuz olduğunda yapılacak ne varsa yapacaktır. Harekete geçmeye başlayacaktır.

BÖLÜM 9

2040'LAR

SAVAŞIN BAŞLANGICI

2040'lı yıllar Amerika için 1990'lar, 1950'ler ya da 1890'lara benzer şekilde hareketli yıllar olacak. Amerika'daki elli yıllık periyodik değişimin on-yirmi yıl sonrasında, değişiklikler ekonomiyi güçlendirmeye başlayacak. 2030'larda yapılacak ekonomik, teknolojik ve göçmenlikle ilgili değişimler, on-yılın sonunda etkisini göstermeye başlayacak. Robotlardan sağlanan verim ve genetik bilimi tarafından sunulan sağlık imkanlarındaki artışlar ivme kazanacak. 1990'larda olduğu gibi Amerika'nın kendi içinde gerçekleşen (özellikle de ikinci soğuk savaş döneminde artış gösterecek olan) araştırma ve geliştirme süreçleri meyvesini vermeye başlayacak.

Ancak, tarihte daha önce pek çok defa gördüğümüz gibi bu hareketli yıllar uluslararası arenada mutlaka barışçıl ya da istikrarlı dönemler değildir. 2040'ta gündeme gelecek olan soru şu: Amerika Birleşik Devletleri ve dünyanın geri kalanı arasındaki ilişki nasıl olacak? Amerika, bir yandan, öyle güçlü olacak ki yaptığı her hareket dünyadaki herhangi birini etkileyecek. Diğer taraftan ise Amerika, özellikle de Rusya'nın gerilemesi ve Çin'in istikrarsızlaşmasının ardından öyle bir

güce sahip olacak ki dikkatsiz davranabilecek. Amerika, en yumuşak haliyle bile tehlikeli bir devlet. Ancak bir soruna odaklandığı zaman, yakıp yıkacak kadar acımasız olabilir. Küresel tepkiler Amerika'yı durdurmaya çalışacak ama pratikte düşünülünce bunu söylemek, yapmaktan daha kolay. Amerika'nın karşısına çıkmaktan kaçınabilenler bu yolu deneyecekler. Zira karşısında durmanın riski çok büyük olacak. Aynı zamanda, işbirliğinin ödülleri de oldukça tatmin edici olacak. Bu zıt akımlar, farklı güçler tarafından farklı şekillerde konumlandırılacaklar.

2040 civarında, masadaki en çekişmeli konu, Pasifik Bölgesinin geleceği olacak. Konu biraz daha daraltılarak kuzeybatı Pasifik olarak ele alınacak. Hatta biraz daha özelleştirilerek Çin ve Sibirya karşısında Japonya'nın tutumu olarak adlandırılacak. Ortaya çıkan mesele, Japonya'nın, ekonomik çıkarlarını ve Amerika dahil diğer güçlere karşı müdahalelerini sürdürürken Asya kıtasında giderek artan agresif rolü olacak. Ayrıca Çin egemenliğine Japonların göstereceği saygı ve Rusya'nın kıyı bölgelerindeki kendi kaderini tayin meseleleri de gündemde olacak.

Daha derin bir düzeyde Amerika Japonya'nın, deniz ve uzay temelli askeri sistemler de dahil, hızla büyüyen deniz gücü karşısında alarma geçecek. Hâlâ Basra Körfezi'nden petrol ithal eden Japonya ise Güney Çin Denizi ve Malaca Boğazı'ndaki gücünü giderek artıracak. 2040'ların başlarında Japonlar çıkarlarını korumak için Körfezin istikrarı üzerine yoğunlaşacak ve Hint Okyanusu'nda incelemeler yaparak devriye gezecekler. Pasifik'teki pek çok ada zinciri ile sağlam temelli ve yakın ekonomik ilişkiler kuracaklar. Uydu takibi ve kontrol istasyonları konusunda bu ada zincirleri ile yeni anlaşmalar imzalayacaklar. ABD istihbaratı, bu adaların aynı zamanda Japonların hipersonik gemisavar füzeleri

için üs oluşturduğundan şüphelenecek. Hipersonik füzeler ses hızından beş kat hızlı hareket edecekler—yirmi birinci yüzyılın ortalarında ise ses hızının on katından büyük bir hızla hareket edecek, saatte yaklaşık sekiz bin mil hatta daha fazla bir hıza ulaşacak. Hipersonikler doğrudan hedefi ya da insansız uçakları vuran, hedeflerin üzerine cephane bırakan ve sonra eve dönen füzeler olabilir.

Japonlar suyu Yedinci Amerikan Alayı ile, uzayı ise ABD Uzay Komutanlığı –şu anda Amerikan Ordusu'nun giderek bağımsızlığını artıran bir departmanı– ile paylaşacak. İki taraf da denizlerde ya da uzayda herhangi bir provokasyon yapmayacakları gibi ikisi de resmi olarak ferahlatıcı ilişkiler kuracak. Ancak Japonlar, Amerika'nın ilgisinin neye yoğunlaştığınınzarifbirşekildefarkındaolacaklar—yanikendi gölü gibi gördüğü Pasifik Okyanusu'nun tamamen kontrol edilemeyecek bir güç olduğunun farkına varacaklardır.

Japonya, güneyden, özellikle de Pasifik ve Hint Okyanuslarının arasındaki yollarda bulunan Endonezya sularından gelebilecek potansiyel tehlikelere karşı deniz rotasını korumakla oldukça ilgilenecektir. Endonezya, pek çok adadan ve pek çok etnik gruptan müteşekkil bir takımadadır. Doğal olarak oldukça bölünmüş bir ülke ve birçok ayrılıkçı hareket içeriyor—içermeye de devam edecek. Japonya ise Endonezya sularındaki çeşitli boğazları güvende tutmak adına bu hareketlerin bazılarını diğerlerine karşı desteklemek için karmaşık bir oyun oynayacak.

Japonya, ayrıca ABD donanmasını batı Pasifik'ten uzak tutmak isteyecek. Bu amaca ulaşmak için üç şey yapacak. İlk olarak hipersonik gemisavarlar üreterek ana adalarına yerleştirecek ve Pasifik'in derinliklerini vurabilecek kapasiteye sahip olacak. Ardından halihazırda ekonomik olarak egemenliği altında olan Bonin Adaları (Iwo Jima da bu adaların

içindedir), Marshalls ve Nauru gibi Pasifik Adaları ile bu adalara sensor ve füze yerleştirmek için anlaşmalar imzalayacak. Burada uygulanacak strateji, ABD'nin Pasifik-ötesi ticaret ve askeri ulaşımını potansiyel olarak engelleyecek tıkanma noktaları oluşturacak. Bu da sonuçta Amerika'nın rotası için bir tahmin edilebilirlik yaratacak, Japon uyduları için Amerikan gemilerini denetlemek kolaylaşacaktır. Ancak Amerikalılar için en rahatsız edici olan, sadece askeri değil, ticari ve endüstriyel tesislerin de kurulmakta olduğu uzaydaki Japon aktivitelerinin derecesidir.

Amerika'nın politikası ise her zamanki gibi karmaşık ve birçok faktörden etkilenmiş olacak. 2010 ve 2020'lerde, Rus şahlanışını tehdit eden güçlü bir Çin fikri, Amerikan istihbaratı ve askeri topluluklarında bir takıntı halini alacak. 2030'da ise bu korku, eski politikaların hiçbir zaman değişime uğramadığı ya da ölmediği Dışişleri'nde bir saplantı halini alacak. Amerika bu yüzden Çin'i güvenli ve istikrarlı hale getirme konusunda kesin kararlı olmayı sürdürecek. Ancak bu durum 2040'ta ABD-Japonya ilişkisinin büyük uyarıcı faktörlerinden biri haline gelecek. Açık olarak Çin'deki Japon tavrı, Amerika'nın istikrarlı Çin fikri ile bağdaşmayacak. 2040'a doğru Washington ile Pekin arasındaki ilişkiler, Japonya'yı çokça rahatsız ederek yakınlaşacaktır.

TÜRKİYE

Bu arada Türkiye, Rusya geriledikçe, kararlılıkla kuzeye, Kafkasya'ya doğru ilerleyecek. Bu ilerleme kısmen askeri müdahale ve kısmen de siyasi ittifaklarla gerçekleşecek. Yine aynı derecede önemli olarak Türkiye'nin etkisinin çoğu ekonomik anlamda olacak—bölgenin geri kalanı kendisini

yeni ekonomik güçle bağlantı kurma ihtiyacında hissedecek. Türk etkisi kaçınılmaz olarak kuzeye doğru yayılacak, Kafkasya'yı aşarak Rusya ve Ukrayna'ya ulaşacak ve siyasi olarak istikrarsız olan Don ve Volga havzalarında kendisini öne sürerek oradan da doğuya, Rusya'nın tarımsal kalbine doğru ilerleyecek. Müslüman Türkiye, Müslüman Kazakistan'ı etkileyecek, Türk gücünü Orta Asya'ya yayacak. Karadeniz, bir Türk gölü haline gelecek, Kırım ve Odesa, Türkiye ile ticaretini önemli oranda artıracak. Bu bölgede yoğun Türk yatırımları olacak.

Rusya, dağılışından önce Türkiye'nin güneyi ile, tıpkı Soğuk Savaş dönemindeki gibi, bir ittifak sistemi oluşturmuş olacak. Rusya zayıflayıp geri çekilirken arkasında Doğu Akdeniz'den Afganistan'a kadar uzanan bir istikrarsız bölge bırakacak. Türkiye'nin İran'la ilişki kurma hevesi olmayacak ve bu ülkeyi izole ve yalnız bırakmaktan oldukça hoşnut olacak. Ancak Suriye ve Irak'taki istikrarsızlık Türk çıkarlarını doğrudan etkileyecek. Özellikle de Kürtler bir kez daha kendi devletlerini kurmayı düşünürlerken... Suriye ve Irak, Rus desteği çekilince zayıf ve iç çatışmalar yüzünden yaralı kalacaklar. Kuzeye doğru yayılan istikrarsızlık ve boşluğu dolduracak başka güçler gibi tehditler karşısında Türkler güneye doğru ilerleyecekler. Türkler, Amerika'nın Irak'a müdahale etmesini kesinlikle istemeyecekler: 2000'lerde bunu yeterince gördüler.

Balkanlar ise bu dönemde yine kaos içinde olacak. Ruslar zayıfladıkça, Balkanlardaki müttefikleri de zayıflayacaklar ve bölgesel dengesizlikler meydana gelecek. Macarlar ve Rumenler, tıpkı (Türklerin ezeli düşmanı) Yunanlılar gibi bu boşlukların bir kısmını doldurmaya çalışacaklar. Yeni bölgesel güç olarak Türkiye, bu geniş istikrarsızlık dolayısıyla Balkanlara girecek Zaten bölgedeki Müslüman ülkelerle –Bosna ve

Arnavutluk– yakın ilişkileri olan Türkiye etki alanını agresif bir arzuyla değil, daha çok diğer ülkelerin niyetlerinden duyduğu korkudan dolayı genişletmek isteyecek.

Coğrafi açıdan baktığımızda bu bölgedeki herhangi bir gücün tek bir asli amacı vardır: Doğu Akdeniz ve Karadeniz'i kontrol etmek. Türkiye'nin tarih boyunca hem bir kara gücü hem de bir deniz gücü olduğunu hatırlamak gerekir. Herhangi bir Avrupa gücünün Boğaziçi'ne –Karadeniz ile Ege Denizi'ni bağlayan boğaz– yaklaşması, Türkiye için o kadar tehlikelidir. Boğaziçi'nin Türk kontrolünde olması, Avrupa güçlerini Balkanlardan çıkarmak, ya da en azından onları kararlılıkla engellemek anlamına gelir. Bu nedenle, Balkanlar'a girmek, Türkiye'nin önemli bir bölgesel güç olabilmesi için gereklidir.

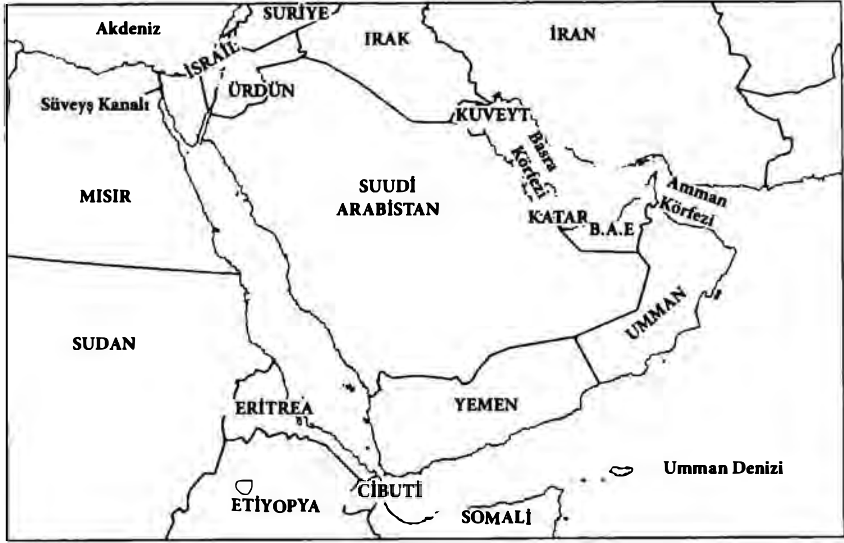
Ve 2040'ların ortalarında Türkiye gerçekten de önemli bir bölgesel güç olacak. Rusya ile Türkiye'ye tarımsal ürün ve enerji sağlayacak derin bir ilişkiler sistemi kuracak. Irak ve Suriye'de hakim olacaklar ve böylece etki alanları giderek azalan petrol ve doğalgazı ile –ki bunlar Amerikan ekonomisini hızla büyüten faktörlerdir– Suudi yarımadasına kadar ulaşacak. Türkler ardından etki alanlarını kuzeybatıya, Balkanların ortalarına doğru ilerletecek, bu bölgede Amerika'nın kilit müttefikleri olan ve etkilerini doğuya, Ukrayna'ya uzatarak kuzey Karadeniz kıyılarında Türk etkisi ile mücadele etmek isteyecek olan Macaristan ve Romanya ile çıkar çatışması yaşayacak. Türk ekseni etrafında, yerel konvansiyonel savaştan gerilla direnişe kadar çeşitli çatışmalar yaşanacak.

Türkiye, zaten mevcut olan ordusunu ihtiyaçlarına göre geliştirecek ve bu gelişim hatırı sayılır kara kuvveti ile dişli bir deniz gücü ve hava gücünü de içerecek. Gücünü Karadeniz'e yöneltmek, Boğaziçi'ni korumak ve Balkanlar'daki olayları şekillendirmek adına Adriyatik Denizi'nde ilerlemek hep önem-

li donanma gücü gerektirecek. Ayrıca Akdeniz'de Sicilya'ya kadar uzanan hakim bir pozisyon gerektirecek. Adriyatik'e açılan kapı olan Otranto Boğazı'nın da kontrol altına alınması gerekecek.

Türkiye, güneydoğu Avrupa'daki Amerikan müttefiklerini de çevreleyecek ve büyüyen gücüyle İtalya'da bir güvensizlik hissi yaratacak. Eskiden beri istikrarsız olan Mısır bir iç kriz ile karşılaşacak ve Türkiye'nin de lider Müslüman güç konumunu kullanarak ülkede istikrar sağlamak adına Mısır'a girmesi ise kırılma noktası olacak. Mısır'da aniden Türk arabulucuları baş gösterecek, Süveyş Kanalı'nı kontrol altına alacak ve Türklerin geleneksel olarak hep yaptığı şeyi yapabilecek pozisyonda olacaklar: Batı'ya, Kuzey Afrika'ya doğru ilerlemek. Eğer Türkiye bu fırsatı iyi kullanırsa Batı Avrasya'da belirleyici bir güç olacak. Tabii ki İsrail de güçlü bir ulus olarak kalacak ancak Türkiye'nin Müslüman bir ülke olarak gücünü yayma potansiyeli İsrail'i, şimdilerde de dost bir güç olarak gördüğü Türkiye'yle uyumlu olmaya zorlayacaktır.

Süveyş Kanalı'nın kontrolü Türkiye için başka olanaklar da açacak. Zaten güneye, Arap Yarımadasına doğru ilerlemiş olan Türkiye, isyancı Araplarla çatışacak. Karayolu ile sağlanan ihtiyaç hatları kısıtlanacak ve Süveyş Kanalı'nın kontrolü sayesinde ihtiyaçlarını Kızıl Deniz üzerinden sağlayacak konumda olacak. Bu da nihayetinde Arap Yarımadası üzerindeki Türkiye hakimiyetini sağlamlaştırarak ülkeyi İran'a göre çok daha tehditkar bir konuma getirecek, İran limanlarını ve batıdan gelecek saldırıları ablukaya alabilecek. Bunların hiçbiri aslında Türkiye'nin yapmak istediği şeyler olmayacak. Ancak bu tür eylemlerin yapılma tehdidi bile İran'ı susturacak ve bu da Türk çıkarlarına hizmet edecek.

Ortadoğu Deniz Yolları

Ardından Türkiye Kızıl Deniz'in ötesine geçecek ve Hint Denizi havzasına ulaşacak. Daha çok Basra Körfezi'ne odaklanacak ve bu şekilde Arap Yarımadası'ndaki ve bölgenin hâlâ değerli olan petrol rezervleri üzerindeki hakimiyetini pekiştirecek. Bunları gerçekleştirerek Japonların güvenlik hesaplarında da önemli bir faktör olacak. Japonya tarihsel olarak Basra Körfezi'nden gelen petrole bağımlıdır. Türkler bölgeyi hakimiyetleri altına aldıklarında ise Türkiye ile iletişime geçmek ve anlaşmak Japonların çıkarına olacak. İki ülke de yükselen birer askeri güç olmanın yanı sıra önemli ekonomik güçler olacaklar. Hürmüz Boğazı'ndan Malaca Boğazı'na kadar deniz yollarını korumak iki ülkenin de çıkarına hizmet eder. Böylece çok daha az sürtüşme noktasının yaşandığı bir çıkarlar örtüşmesi sağlanacak.

Türkiye'nin bölgedeki yükselişi ve bir deniz gücü olarak ortaya çıkışı Amerika'yı, özellikle de Japonya'nın iniş çıkışlarıyla aynı döneme denk gelince açıkça alarma geçirecek.

Hint Okyanusu'nda Türkiye ile Japonya arasındaki düşük düzeyli bir işbirliği özellikle endişe verici olacak. Türk gücü artık Basra Körfezi'nde karşı konulamaz bir hal almış olacak— tıpkı Japonya'nın deniz gücünün kuzeybatı Pasifik'te olacağı gibi. Amerika, Hint Okyanusu'ndaki egemen güç olmayı sürdürecek. Ancak Pasifik'te olduğu gibi gidişat onun lehine olmayacak.

Türkiye'nin eski İslami kesimin kalıntılarını toplayıp bölgedeki varlığına ideolojik ve ahlaki ağırlığını ekleme biçimi de aynı derecede rahatsızlık verici olacak. Etkisi yayılırken Türkiye de askeri güçten daha fazlası haline gelecek. Bu durum Hindistan gibi Amerika'nın da huzurunu kaçıracak.

Amerika, Hindistan ile yirmi birinci yüzyıl başlarında yaşanacak olan ABD – Cihat Taraftarları savaşına dayanan köklü bir ilişkiye sahip olacak. İçten bölünmüş olan Hindistan, küresel bir ekonomik güç olamasa da belirli bir öneme sahip bölgesel bir güç olacak. Hindistan, Müslüman Türklerin Arap Denizi'ne girişinden rahatsızlık duyacak ve Türk yayılmasının Hint Okyanusu'na ulaşması korkusunu yaşayacak. Hindistan'ın çıkarları, Amerika'nınkilerle örtüşecek ve böylece Amerika, Hint Okyanusu'nda da kendisini aynı Pasifik Okyanusu'ndaki konumunda bulacak. Daha küçük, daha dinamik deniz güçlerine karşı ana kıtadaki büyük, geniş nüfuslu bir ülkeyle ittifak kuracak.

Bu süreç yoğunlaşırken Japonya ve Türkiye'nin –Asya Kıtası'nın iki zıt ucu– gücü iyice sağlamlaşacak. İki ülkenin de Asya anakarasındaki çıkarları artacak ve bu yüzden tüm deniz güçlerini bu çıkarları desteklemesi için kullanacaklar. Ayrıca iki ülke de uzay operasyonlarını artıracak, insanlı ve insansız sistemler gönderecekler. Aynı zamanda uzayda bir derece teknik işbirliği de yaşanacak. Japonya teknolojide Türkiye'ye öncülük edecek ancak Türklerin fırlatma imkan-

larına erişmek, Japonlara, Amerikan darbelerine karşı ekstra bir güvenlik sağlayacak. Bu işbirliği ise Amerika için başka bir huzursuzluk kaynağı olacak.

Yüzyılın ortalarında Türkiye'nin etkisi Rusya ve Balkanlar'dan geçerek Polonya ve Doğu Avrupa ittifakının geri kalanı ile çarpışacak. Ayrıca Akdeniz'de önemli bir güç haline gelerek Süveyş Kanalı'nı kontrol edecek ve gücünü Basra Körfezi'ne kadar yayacak. Türkiye, Polonyalıların, Hintlilerin, İsrail'in ve her şeyden çok ABD'nin korkusu haline gelecek.

POLONYA

Polonya'nın en büyük kabusu hep Rusya ve Almanya tarafından aynı anda saldırıya uğramak olmuştur. Bu kabus, 1939'da olduğu gibi gerçekleştiğinde Polonya'nın yaşam umudu kalmayacak. 2020'de Rusya'nın dağılması, bu nedenle Polonya için hem bir fırsat hem de bir zorunluluk doğuracak. Tıpkı Rusya'nın tampon bölgeleri mümkün olduğunca Batı'ya kaydırmaktan başka çaresi olmaması gibi Polonya da sınırlarını mümkün olduğunca Doğu'ya kaydırmaya çalışacak.

Tarihsel olarak Polonya nadiren fırsat bulabilmiştir. Genellikle üç büyük imparatorluk –Rus, Alman ve Avusturya-Macaristan– tarafından kuşatılmıştır. Ancak on yedinci yüzyılda Polonya büyüme fırsatı bulmuş, bölünmüş bir Almanya ve henüz Batı'da önemli bir güç haline gelememiş Rusya ile karşı karşıya kalmıştır.

Polonyalıların problemi güney sınırlarındaki güvensizlikti. 2040'ta ise Rusya'yla karşı karşıya kalan Doğu Avrupa'nın geri kalanı da geçmişten alacağı derslerle tampon bölgelerini Doğu'ya kaydırmaya hevesli olacağından Polonya'nın böy-

le bir meselesi olmayacak. Ancak bu doğu bloğunun başka bir boyutu da olacak: Ekonomik boyut. 1871'deki birleşmeden beri Almanya, Avrupa'nın ekonomik dinamosu olmuştu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Almanya siyasi iradesini ve güvenini kaybettiğinde bile kıtadaki en dinamik ekonomik güç olarak kalmıştı.

Polonya 1660

2020'den sonra ise durum değişecek. Alman ekonomisi yaşlanan nüfusu dolayısıyla sıkıntı yaşayacak. Büyük birleşik kurumlara olan Alman eğilimi uzun vadede verimsizliklere neden olacak ve Alman ekonomisi büyüklüğünü sürdürse de

cansızlaşacak. Pek çok Orta ve Batı Avrupa ülkesinde yaygın olan bazı sorunlar Almanya'nın başına bela olacak.

Ancak Doğu Avrupalılar, ikinci bir soğuk savaş yaşayacaklar (dünyanın lider teknolojik gücü ABD ile müttefik olarak). Soğuk savaş, tüm savaşlar içinde en iyisidir. Çünkü bir ülkeyi son derece gayrete getirir ama hiçbir ülkeyi yok etmez. Amerika'nın sahip olduğu o büyük avantajı sağlayan pek çok teknolojik kapasite ikinci soğuk savaştan doğacak ve Polonya Amerikan teknolojisi ve uzmanlığıyla istila edilecek.

Almanya, Polonya bloğuyla tek başına mücadele etmek için ne heves duyacak ne de bunu tercih edecek. Ancak Almanlar acı bir şekilde izledikleri yörüngeyi fark edecekler. Zamanı gelince Polonya bloğu, Orta ve Batı Avrupa güçlerini geride bırakarak bir zamanlar Almanya'nın hayal ettiği şeye kavuşacak. Eski Rus imparatorluğunun Batı bölümünü asimile ederek geliştirecek ve bu yolla mevcut oranların ekonomik bloğunu oluşturacak.

Skajerrak Boğazı

Polonya bloğunun temel zayıf yönü ise nispeten denize kıyısı olmaması olacak. Baltık kıyılarında birkaç limanı bulunacak ancak bunlar da minimum deniz gücü olan herhangi bir ülke tarafından ablukaya alınabilecek. Skajerrak tehlikeli bir tıkama mevzi halini alacak. Polonya'nın tek kapısı olursa, Polonya'nın Amerika'ya ve dünyanın geri kalanına takviye sağlayacak deniz gücünün rotası saldırılara açık kalacak. Bunun tek alternatifi ise Adriyatik'te bir liman aramak olacak. Tarihsel olarak Macarlarla yakınlığı bulunan Hırvatistan ise Rijeka limanının kontrolünü elinde tutacak. Her ne kadar kısıtlı olsa da mutlaka fayda sağlayacak.

Bu limanın kullanımıyla ilgili iki sorun ile karşılaşılacak ki bu sorunların ikisi de Türklerden kaynaklanacak. Bu sorunların ilki, Türklerin de Balkanlar'da en az Hırvatlar ve Rumenler kadar etkin olacak olmasıdır. Tüm Balkanlar'ın durumu düşünüldüğünde bu, ulusal düşmanlıkları dinsel bağlarla harmanlayarak oldukça karmaşık bir durum meydana getirecek. Türkler, Polonya bloğunun Akdeniz boyunca ilerlediğini görmek istemeyecek ve güvensizliği sürdürmek için Boşnak - Hırvat gerilimini kullanacak. Ancak bu olmasa bile Adriyatik ve Akdeniz'in kullanımı sadece Polonya bloğunun burada ticari bir filo bulundurmasına dayanmayacak. Mesela daha çok Otranto Boğazı'nın kontrolüne bağlı olacak. Diğer alternatifler ise Danimarka'nın Skajerrak'a kadar genişlemesi ve Polonya'nın Almanya'yı işgal etmesi olacak ki Polonyalılar bunu gerçekleştirecek bir konumda olmayacaklar.

Polonya bloğu, iki noktada Türklerle ters düşecek. Bu noktalardan birini, hedefin Akdeniz'e ulaşmak olduğu Balkanlar oluşturacak. İkinci nokta ise Türk etkisinin Ukrayna üzerinden batıya doğru ilerlerken bloğun etkisinin ise doğuya doğru ilerlediği Rusya olacak. Bu mesele, ilki kadar tartışmalı olmayacak, birçok çıkış yolu bulunacak. Ancak belirli bir

önem taşıyan ikincil bir konu halini alacak. Hiç kimse Rusya ve Ukrayna'daki etki alanlarını tanımlayamayacak. Ukraynalıların Polonyalılara –geçmişi on altıncı ve on yedinci yüzyıla dayanan tarihi bir düşmanlıkları vardır– ve benzer şekilde Türklere duydukları düşmanlık da ele alındığında ikisi de durumu bir diğerini rahatsız edecek şekilde yönlendirebilecekler.

Polonyalılar bu durumda Amerikalılara çok fazla ihtiyaç duyacaklar. Akdeniz'de Türklere karşı direnebilecek tek güç Amerika olacak. Ve Amerikalıların eğilimi giderek bunu gerçekleştirmek yönüne kayacak, zira onlar da bir Avrasya gücünün kurulmasını görmek istemeyecekler. Türkiye bu hedefe ulaşmaktan oldukça uzaktayken o yöne doğru ilerliyor olacak. Amerika'nın Avrasya bölgesel güçlerini fazla güçlenmeden parçalama ve yeni bir deniz gücü oluşumunu engelleme konusundaki stratejileri Amerika'nın Türkiye'yi abluka altına almayı denemesine neden olacak.

ABD politikaları aynı anda doğrudan harekete geçmekten ziyade Türkiye'ye karşı direnmeye niyetli bölgesel güçleri de sağlama almasını gerektirecek. Polonya Bloğu, Türklerin aksine herhangi bir Amerikan çıkarına doğrudan tehdit oluşturmayacak. Bu yüzden de Amerikan stratejisi ABD güçlerini bir mücadeleye itmeyecek, Kendi stratejilerini yürütmeleri için Polonya bloğuna teknoloji transferi gerçekleştirecek.

2045 civarında Polonya Bloğu Rijeka'yı güvene alarak hem Slovenya'yı hem de Hırvatistan'ı bünyesine katacak. İki ülke de bloktan Balkanlar'daki düşmanlarına karşı (Sırbistan ve Bosna gibi) koruma talep edecek. Polonya bloğu ise bu iki ülkeyle birlikte sınırlarını oldukça kuvvetlendirmiş olacak. Sırbistan, Polonya ve diğerleri, Sırp politikalarıyla birlikte çıkmaza saplanmak istemedikleri için bloğa alınmayacak. Amerika'nın teknolojik gücünü kullanan Polonya ise Adriyatik

ve Akdeniz'de Türklere karşı koymak için ihtiyaç duyduğu deniz ve uzay tesislerini tamamlayıp geliştirmek konusunda hızla ilerleyecek. Polonya bloğunun gelişim oranı oldukça şaşırtıcı olacak ve Türkler sadece Polonya bloğundan değil, Amerika'nın da kendisinden gelen bir meydan okumayla karşı karşıya olduğunun farkına varacak.

Almanlar ise bu krizi çok yakından kaygıyla izleyecekler, açıkça Türkleri destekleyecekler. Kendi başlarına herhangi bir adım atmayacaklar ancak Polonya bloğu Türkiye'yi bozguna uğratırsa doğacak sonuçların farkında olacaklar. Eğer bu olayda bütünlüğünü sürdürürse Polonya bloğu sahip olduğu birçok Avrupa kaynağı –Orta Doğu'ya ek olarak– ile birlikte eski Sovyetler Birliği'nin yeniden canlanmış hali olacak. Almanlar, Amerikalıları, bu büyüklükte bir zafer karşısında bloğun aleyhine döneceğini bilecek kadar iyi anlamış olacaklar. Ama aynı zamanda yeni bir çarpışmanın bütün yükünü taşıyacaklarını da bilecekler. Eğer Polonya bloğu bu derece baskın duruma gelirse, Amerika bloğun Batı Avrupa'yı da hakimiyet altına almasını engellemeye çalışacak ve bu da Almanya'nın bir kez daha potansiyel bir savaş alanı olması anlamına gelecek. Polonya bloğunun başarısı Almanya için hem kısa vadede hem de uzun vadede birçok tehdit oluşturacak.

Bu yüzden Türklere mümkün olan her şekilde yardım etmek Almanların çıkarına olacak. Ancak Türklerin ihtiyaç duyacağı yardım Polonya bloğunu boğmak yönünde olacak. Buna giden yol ise bloğu Amerika ve küresel ticaretten soyutlamak olacak. Eğer Türkler Polonya bloğunu Adriyatik'te izole etmeyi başarırsa Almanlar da Baltık Denizi'nde engellemenin bir yolunu bulabilecekler ve Polonya Bloğu ciddi bir sorunla karşı karşıya kalacak. Ancak Almanya'nın bunu başarması için Türklerin başarılı olduğundan emin olması gerekecek—ve bunun için de Amerika'nın tüm ağırlığıyla gelme-

miş olmasının garanti olması gerekecek. Almanya ikisinden de emin olamayacağı için sessizce bekleyecek.

Amerikalılar da dünyanın çeşitli bölgelerinde bu bekleme oyununu oynayacak. Polonya bloğunu silahlandırıp Türklerle çarpışma konusunda destekleyecekler. Hintlerin ise Hint Okyanusu'nda güçlerini artırmasına yardım edecekler. Çinlileri ve Korelileri güçlendirerek Pasifik ve Akdeniz'de Amerikan güçleri kuracaklar. Japonya ve Türkiye'nin gelişimini engellemek için onlara karşı doğrudan harekete geçmeden yapabileceği ne varsa yapacak. Onlar da bu politikayı iyi bir şekilde sürdürecekler—aslında oldukça iyi bir şekilde. Hem Türkiye hem de Japonya, Amerika'nın müttefiklerini silahlandırma ve destekleme konusundaki tarihi becerisinin farkında olarak, Amerikan'ın vekalet verdikleriyle olağanüstü bir durum yaşayacakları sonucuna varacaklar. Bu da büyük bir gerginliğe neden olacak.

BASKILAR VE İTTİFAKLAR

Amerika, bir asır önce, 1940'ta Almanya ve Japonya aynı anda Amerikan çıkarlarına meydan okuduğunda birçok cephede krizlerle karşılaşmıştı. Amerika o durumda da bölgesel müttefikleri güçlendirme, Almanya'ya karşı İngiltere ve Rusya'ya, Japonya'ya karşı ise Çin'e yardım etme stratejisini takip etmişti. Bir asır sonra ise Amerika yine uzun soluklu bir oyun oynamaya hazırlanacak. Almanya şöyle dursun, ne Türkiye'yi ne de Japonya'yı işgal etmek ya da yok etmek niyetinde olmayacak. Amerika defansif bir oyun oynuyor, oluşmakta olan güç odaklarını engelliyor. Saldırgan bir stratejisi yok ama ileride olabilir. Amerikan stratejisi uzun bir zaman periyodu içinde doğabilecek ve muhtemel muhalifleri sonunu getiremeye-

cekleri ve kolayca terk edemeyecekleri çıkmazlara sokabilecek olan tehditleri yıpratmak üzerine olacak. Amerika bu stratejide her zaman kendi kaderini tayin edecek ve demokratik değerlere başvuracak, Japonya ve Türkiye'yi ulusal iradeyi baltalayan ve insan haklarını ihlal eden saldırganlar olarak sunacak.

Ulusal diplomasinin yanı sıra daha doğrudan bir dizi meydan okuma da gerçekleşecek.

Bunlardan ilki ekonomik olacak. Hâlâ büyüklüğünü koruyan Amerika piyasası Japonya ve daha düşük düzeyde de olsa Türk ürünlerinin büyük bir alıcısı haline gelecek. Yeni teknolojilerin ana kaynağı olmayı ise sürdürecek. ABD piyasasından ya da teknolojilerinden kopmak acı verici olacak. ABD bu kolları iki ülkeye karşı da kullanacak. Özellikle de askeri uygulamaları olan bazı teknolojilerin ihracını durduracak, bu ülkelerden alınan bazı ürünlerin ithalatını kısıtlayacak.

Amerika aynı zamanda Çin, Kore ve Hindistan'daki bazı milliyetçi hareketleri de destekleyecek. Polonya bloğu üzerinden Türk etkisi altındaki Rusya ve Ukrayna bölgelerindeki milliyetçileri desteklemeyi de sürdürecek. Bu stratejideki temel odak ise Balkanlar ve Kuzey Afrika, özellikle de Mısır olacak. Balkanlarda (Hırvatistan'a oldukça bağımlı olan) Polonya bloğu, Hırvatistan'ın eski düşmanı Sırbistan ile de ittifak kurmayı deneyerek Türkiye ile bir tampon bölge oluşturmak isteyecek. Amerika ise Türklere karşı Sırp direnişini desteklemek için saldırgan bir uygulamaya başlayacak ve bunu Makedonya'ya kadar genişletecek. Türklerin ezeli düşmanı Yunanlılar ise Amerika ile sıkı bir ittifak kurarak bu çabaları destekleyecek. Ancak Polonya bloğunun resmi müttefiki olarak kalmaya da devam edecek.

Jeopolitik bir perspektiften bakılınca bu ittifakların ve manevraların çeşitli şekillerde tahmin edilmesi zor değil.

Daha önce belirttiğim gibi yüzlerce yıldır tarihin içine işleyen sağlam kurulmuş modelleri izleyecekler. Benim yaptığım, geleneksel ideallerin yirmi birinci yüzyıl şartlarında kendilerini nasıl konumlandıracaklarını görmek. Bu bölge özelinde Amerika Türklere karşı hedeflenen direnci desteklemeye başladıktan sonra Balkanlar tam bir kaynayan kazan haline gelecek. Böylece Türkler birincil çıkarlarının savunmaya yönelik olduğu bu bölgede ölçüsüz kaynak harcayacak. Boğaziçi ve çevresini korumaya çalışacaklar. Eğer geri çekilirlerse (hâlâ belirsiz olan etki alanlarındaki) güvenirliği kötü biçimde zedelenecek.

Amerika bir yandan da hem Mısır'da hem de Arap Yarımadası'nda Arap milliyetçiliğini desteklemeye devam edecek. Türkler güçlerini uygulama konusunda fazla agresif ya da açgözlü olmamak konusunda dikkat etmeye çalışacaklar ama yine de Türk karşıtı duygular yaygınlaşacak. Bu tür milliyetçi hisler Amerika tarafından sömürülecek ancak bu sadece Amerikalılar gerçekten iş nereye giderse gitsin diye düşündüğü için değil, aynı zamanda Türklerin gücünü tüketmek istedikleri için gerçekleşecek. Türkiye, Polonya bloğu ve kuzey Afrika'ya yapılan ABD yardımlarından endişe duyacak. Amerika'nın hedefi Türkleri yeniden şekillendirmek ve tutumlarını kısıtlamak olacak ancak yapılacak herhangi bir müdahale, Türkiye'nin temel ulusal çıkarlarına meydan okuma olarak algılayacağı türden olmayacak.

UZAY VE SAVAŞ YILDIZLARI

Amerika'nın bu dönemde gerçekleştireceği en tehditkar hamle denizde gerçekleşecek—ve bu hamleler aslında suda değil uzayda gerçekleşecek. 2030'lu yıllarda Amerika uzayın tica-

rileştirilmesi yolunda düşük düzeyli bir program başlatacak, özellikle de enerji üretimine odaklanacak. 2040'ların ortalarında ise bu gelişme biraz daha ilerlemiş olacak. Ancak yine de sübvanse ediliyor olacak ve hâlâ araştırma ve geliştirme evresinde kalacak. Uzayın ticarileştirilmesi sırasında Amerika uzayda mekanik olarak çalışma yetisini artıracak, insanları sadece karmaşık ve zahmetli işlerde kullanacak. Sağlam bir altyapı kurulmuş olacak ve bu da ülkeye önemli bir üstünlük sağlayacak.

Uzayda sahip olduğu avantajı, dünya yüzeyindeki hakimiyetini geliştirmek için kullanabilecek olan Amerika bu altyapıyı oluşturmaya başlayacak. Oldukça maliyetli ve etkisiz bir strateji olan binlerce mil öteye petrol yakan araçlar içinde tamamen silahlandırılmış birlikler gönderme stratejisini kademe kademe terk edecek. Bunun yerine ABD topraklarında konuşlanmış ama uzayda, potansiyel hedeflerin üzerindeki eşzamanlı yörüngelerde bulunan kumanda merkezlerinden yönetilen insansız hipersonik bir hava araçları sistemi kuracak. Ki ben bu platformlara, sadece hoş bir tanım olduğu için "Savaş yıldızları" adını vereceğim. Yüzyılın ortasında Hawaii'de bulunan hipersonik bir füze, Japon sahillerindeki bir tekneyi ya da Mançurya'daki bir tankı yarım saat içinde vurabilecek.

Amerika ayrıca (geçen yüzyılda imzalanmış olan anlaşmalar halen geçerli olacağından oldukça gizli bir biçimde) müthiş bir etkiyle, çok yüksek hızda ve yeryüzündeki hedeflere uzaydan gönderilebilecek füzeler yapacak. Eğer platformun yeryüzüyle iletişimi kesilirse, savaşı otomatik olarak yönetebilecek—tabii eğer o süper, uzay-merkezli zekaya belirli bir zamanda belirli bir noktaya belirli miktarda patlayıcı göndermesi söylenmişse.

Yirmi birinci yüzyılda savaş, bir iletişim inceliği gerektirecek. Uzay savaşlarının gelişimindeki en önemli şey, birincil

emir ve kontrol teşislerinin uzaya gönderilmesi olacak. Kara-merkezli kontrol günümüzdeki biçimiyle saldırıya açık bir olgu. O zaman ise uzaydan bir görüntü alınıp bir takım uydular aracılığıyla dönüştürmesi ve hipersonik silah sistemlerine emir verilmesi birkaç saniye alacak. En önemlisi ise ne kadar çok bağlantı olursa, muhtemel hata noktaları da o kadar artacak ve bir düşman o sinyali bozabilecek. Ayrıca düşman kara merkezli kumanda merkezleri ile vericilere de saldırabilecek. Sinyal bozulması için bazı düşük teknolojili çözümler olacak. Ancak uzayda konuşlanmış kumanda merkezleri, silahlar ve personelle olan engelsiz iletişim yetisi sayesinde daha güvenli ve uzun ömürlü olacak.

Bu sistemlerde yer alan tekniklerin çoğu bugün henüz başlangıç aşamasında. Ama yüzyılın ortalarında kullanılabilir olacak. Şimdi biraz yaklaşın bana biraz. Size teknolojik dünyanın gerçeğe uygun olarak nereye gideceğini söylüyorum... Burada *Savaş Yıldızı Galaksisi*'ni yazmıyorum. Bu öngörüler gerçek teknolojilere, geleceğin teknolojisine ve makul savaş planlarına dair mantıklı değerbiçimlere dayanıyor. Uzay-merkezli platformlar müthiş kumanda ve kontrol sistemleri kadar algı ekipmanlarına da sahip olacak. Savaş Yıldızları, kendi sistemlerini destekleyecek olan destekleyici insansız platformları kontrol edecekler. Dünya yüzeyini olağanüstü bir kesinlikle görebilecek ve hedeflerini dakikalar içinde vurabilecekler. Yol kenarına ya da denize mayın döşeyen bir gruba saldırabilecekler. Eğer görürlerse, hızla vurabilecekler.

2030'larda uzaydaki yapım projelerinden alınan dersleri kullanarak Amerika'nın gelecek planlarının üç Savaş Yıldızı sistemi oluşturmak şeklinde olacağına inanıyorum. Ana Savaş Yıldızı ekvator üzerinde, Peru sahilleri civarında eşzamanlı bir yörüngede olacak. İkincisi Papua Yeni Gine, üçüncüsü ise Uganda üzerinde kurulacak. Üçü de dünyayı üç eşit parçaya bölen mesafelerle yerleştirilecek.

Pek çok ülke bu Savaş Yıldızı sisteminden hoşnut olmayacak. Ancak özellikle de Japonlar ve Türkler alarma geçecek. Zira Savaş Yıldızı sistemlerinden biri Türkiye'nin, diğeri ise Japonya'nın tam güneyinde olacak. Her ikisi de dünyayı yörüngesine oturtan kumanda ve uçak sensorlarını kullanabilecek, bu ülkeleri denetlemek için belirli bir zaman periyodunda durabilecek ya da dolaşabilecekler. Yani bu sistemler iki ülkenin de başına dayanmış birer silah olacak. Ve belki de en önemlisi, sistemler iki ülke için de aniden durdurulamaz bir abluka dayatabilecekler. Savaş Yıldızları Türkiye ve Japonya'yı işgal edemeyecek ama iki ülkeyi de kıskaç altına alabilecek.

Her ne kadar yeni uzay-merkezli sistemler yıllardır planlanıyor olsa da oldukça olağanüstü bir hızla kurulacaklar. 2040 civarında gerçekleşmesi öngörülen hızlı konuşlanmayla birlikte sistemler on-yılın ikinci yarısında, mesela 2047 diyelim, tamamen kullanılabilir olacaklar. Bu konuşlanma Savaş Yıldızları'nın, hiçbir ülkenin saldırıp yok edemeyeceği kadar dayanıklı olduğu varsayımına dayanacak. Bu varsayım daha önce Amerika tarafından yapılmıştı—savaş gemileri, uçak gemileri ve görünmez bombacılar için. Amerika'nın askeri planlamasında, hiçbir ülkenin Amerikan teknolojisine yetişemeyeceği inancına dayanan yerleşik bir kibir vardır. Ama sağlamlık tahmini her ne kadar riskli olsa da sistemlerin hızla konuşlandırılmasını kolaylaştıracak.

TIRMANAN GERGİNLİK

Savaş Yıldızlarının konuşlandırılması, yani uzaydan yönetilen yeni nesil silahların kullanımı ve saldırgan siyasi baskılar ekonomik politikalarla birleşerek Japonya ve Türkiye'yi baskı

altında tutmayı hedefleyecek. Japon ve Türkler açısından baktığımızda ise Amerikan taleplerinin mantıklı olamayacak kadar uç olduğu görülecek. Amerikalılar iki ülkenin de kendi sınırlarında bulunan güçlerinden bile vazgeçmelerini ve Karadeniz, Japon Denizi ve Boğazlardan geçiş hakkı verileceğini garanti etmelerini talep edecekler.

Eğer Japonlar bu şartlarda uzlaşmaya varırsa tüm ekonomik yapıları yok olacak. Türkler için ise ekonomik karmaşa göz önünde bulundurulacak ancak ayrıca siyasi bir kaos da ülkeyi saracak. Dahası, Amerika Polonya bloğundan eşdeğerde taleplerde bulunmayacak. Aslında Amerika Türkiye'den Balkanları, Ukrayna'yı ve Rusya'nın güneyini Polonyalılara vermesini ve Kafkasları da kaos içinde bırakmasını isteyecek.

ABD aslında Türkiye ya da Japonya'nın bu şartları kabul etmesini beklemeyecek. Amerika'nın asıl istediği bu olmayacak. Bu talepler sadece Amerika'nın bu ülkelere baskı yapma, büyümelerini engelleme ve güvensizlik ortamını artırma denemeleri için bir platform oluşturacak. Amerikalılar iki ülkenin de 2020'deki konumlarına dönmelerini beklemeyecek, ama daha fazla genişlemelerini engellemeye çalışacak.

Japonlar ve Türkler ise işlere bu şekilde bakmayacaklar. Onlara göre en iyi senaryoda Amerika çözülmesi güç uluslararası sorunlar çıkararak onların dikkatlerini ivedi meselelerden başka yere çekmek istiyor olacak. En kötü durumda ise Amerika jeopolitik bir çöküş için yol açıyor olacak. İki durumda da Türkiye ve Japonya'nın en kötüsünü düşünüp direnmeye hazırlanmaktan başka seçenekleri olmayacak.

Türkiye ve Japonya'nın, uzayda Amerikalılar kadar geniş tecrübeleri olmayacak. İnsanlı uzay sistemleri kurabilecek ve bu noktada kendi keşif sistemlerini oluşturabilecekler. Ancak Amerika'nın sahip olduğu askeri yetilere ulaşamayacaklar.

Bu da belirli bir süre sonra Amerika'nın politikalarını gözden geçirmesine neden olacak. Ancak ne Türkler ne de Japonlar kendi politikalarını gözden geçirecek konumda olacaklar.

Amerika ne Japonya'yla ne de Türkiye'yle savaşa girmeyi düşünecek. Amacı sadece dinamizmlerini kaybederek Amerikan taleplerine karşı daha yumuşak hale gelene kadar zorlamak olacak. Sonuç olarak Amerika'nın gücünün sınırlanması Türkiye'nin de Japonya'nın da çıkarına olacak, bu yüzden de doğal bir koalisyon oluşturacaklar. 2040'larda savaş teknolojilerindeki gelişme yakın ittifakları kolaylaştıracak. Uzak, küresel jeopolitik dengeleri değiştirecek.

Daha geleneksel terimlerle ifade etmek gerekirse, Türkler ve Japonlar birbirlerini destekleyecekler. ABD bir Kuzey Amerika gücüyken Türkiye de Japonya da Avrasya ülkeleridir zira.

Bu iki ülkenin hedefleri kadar, bu durum da doğal bir ittifaka zemin hazırlayacak. Japon gücü Pasifik kıyılarına ulaşıyor ama 2045'te Asya takımadalarına ve anakaraya da yayılacak. Türklerin etki alanı ise Orta Asya'ya ve hatta Müslüman olan Batı Çin'e kadar genişleyecek. Bu sebeple de Japonya ile Türkiye'nin işbirliği yapmaları halinde Amerika'ya kafa tutabilecek bir pan-Avrasya gücü oluşturma ihtimalleri varlığını sürdürecek.

Tabii ki Polonya bir pürüz olarak kalacak ve aslında Türk etkisi bu nedenle Balkanların ötesine geçemeyecek. Ancak bu Türkiye ile Japonya'nın bir ittifak kurmasına engel olmayacak. Eğer Avrupa tek bir güç olarak birleşebilirse, Polonya ciddi bir sorunla karşı karşıya kalacak. Kaynakları ve dikkati bölünecek, Türkiye'nin Ukrayna ve Rusya'da daha rahat olmasına neden olacak. Ayrıca Türk-Japon ittifakına da üçüncü bir ayak oluşturacak. Akıllara gelen Avrupa ülkesi Almanya olacak. Japon-Türk perspektifinden bakılınca, eğer

Almanya, Amerika destekli Polonya bloğundan gelecek bir tehdidin oldukça tehlikeli olacağına ve üç taraflı bir paktın ABD'yi daha dikkatli davranmaya zorlayacağına ikna edilirse Avrasya'yı korumak ve kaynaklarını ortaklaşa kullanmak mümkün olacak.

Almanya bir an bile Amerika'nın engellenebileceğine inanmayacak. Aslında üç taraflı bir koalisyonun doğrudan bir Amerikan askeri tepkisine neden olacağından endişe edecek. Almanya ayrıca Polonya bloğu bertaraf edilirse Tuna tampon bölgesinde Türklerle karşı karşıya kalacağının farkına varacak ki bu tür bir oyuna hiç de istekli olmayacak. Yani her ne kadar Almanları Türkiye ve Japonya'yla kurulacak ittifak için en muhtemel aday gibi görsem de aynı zamanda da bu katılımı gerçekleştirmeyeceğine inanıyorum—ama bir uyarı ile birlikte. Eğer ABD, Türkiye ve Japonya ile bir savaşa girer ve Polonya ile müttefik olursa, Polonya bu savaşta ciddi bir biçimde zayıflayabilir. Bu durumda sonradan bir Alman müdahalesi daha düşük bir riske karşılık daha büyük bir ödül sağlayacaktır. Eğer Amerika bütünüyle galip olursa Almanya'nın durumu kötüleşmeyecektir. Eğer hem Amerika hem de Polonya yenilirse –en düşük ihtimal– o zaman da Almanya öldürücü darbeyi vurmak için hızla ilerleme şansına sahip olacaktır. Polonya'ya ne olacağını beklemek Almanya için mantıklı olacak ve yirmi birinci yüzyılın ortalarındaki oyun bu olacak.

Koalisyonun Almanya dışındaki tek olası üyesi Meksika olabilir ki bu da çok düşük bir ihtimal. Meksika'nın Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya ile müttefik olma daveti aldığını hatırlamak gerekir. Yani bu fikir şimdiye dek hiç karşılaşılmamış bir durum... Meksika, bu yüzyılın ilk elli yılında hızla büyüyecek ve 2040'ların sonunda, her ne kadar hâlâ Amerika'nın gölgesinde olsa da önemli ekonomik güçlerden biri haline gelecek. Amerika'nın 2030'lardaki yeni göç politikalarının ardından çok sayıda Meksikalının

güneybatı sınırlarına doğru hareketlendiği görülecek. Bu da Amerika'yı çeşitli açılardan zora sokacak ama Meksika 2040'ların sonunda Amerikan karşıtı bir koalisyona katılacak durumda olmayacak.

Amerikan istihbaratı da Tokyo ile İstanbul (Başkent payesi Ankara'dan alınarak geleneksel şehir İstanbul'a verilmiş olacak) arasındaki diplomatik görüşmeleri toplayacak ve Almanya ile Meksika hakkında düşünülenlerden haberdar olacak. Durumun giderek ciddileştiğinin farkına varacak. Aynı zamanda da Japon-Türk ortak stratejilerinin savaşın çıkması yönünde olduğunu da öğrenecek. Resmi bir ittifak olmasa da Amerika artık iki farklı ve yönetilebilir bölgesel güç ile karşı karşıya olmadığının kesin olarak farkına varacak. Esasen Avrasya'ya hakim olabilecek tek bir koalisyon ile karşı karşıya olduğu ortaya çıkmaya başlayacak—ki bu da Amerika'nın en eski korkularından biridir. Bu durum kitabın ilk bölümlerinde ele aldığım büyük stratejilere kadar uzanır. Eğer Türk-Japon koalisyonu Avrasya'yı kontrol ederse, saldırılara karşı güvende olacak ve hem denizde hem de uzayda Amerika'ya meydan okumak konusuna yoğunlaşabilecekler.

Amerika'nın buna tepkisi ise, tarihte çeşitli defalar sergilemiş olduğu bir politika olacak—iki gücü de ayrı ayrı ekonomik olarak boğacak. İki ülke de bir dereceye kadar ihracata bağımlı olacak ki bu da ülke nüfuslarının artık o kadar da hızlı artış göstermediği bir dünyada oldukça zor bir durum. Amerika, Türkiye ve Japonya'dan mal almayı bırakarak aynı malları sunabilecek üçüncü dünya ülkelerine –mutlaka ABD olması gerekmiyor– yönelen ülkelere en-ayrıcalıklı-ulus payesi bahşedeceği ekonomik bir blok kurmaya başlayacak. Başka bir deyişle Amerika, Japon ve Türk mallarına öyle hafif bir boykot uygulamayacak.

Ek olarak Amerika bu iki ülkeye de teknoloji ihracını kısıtlayacak. Amerika'nın işlerini robotlarla genetik bilimiyle

hallettiği düşünülürse bu da Türklerin ve Japonların ileri teknoloji yetilerini yaralayacak. Daha da önemlisi Çin, Hindistan ve Polonya'ya, Rusya'da Türklere ve Japonlara direnen güçlerin yanı sıra Amerika tarafından askeri yardım gönderilecek. ABD'nin politikası basit: Bu iki ülkenin bir koalisyon oluşturmasını engellemek için başlarına olabildiğince sorun çıkartmak.

Ancak Amerika'nın uzaydaki yoğun çalışmaları Japonya ve Türkiye için en sıkıntı verici olay olacak. Savaş Yıldızı takım uydusunun kuruluşu, bu iki ülkeyi de Amerika'nın gerekirse saldırgan bir savaş başlatacağı konusunda ikna edecek. 2040'ların sonunda, Amerikalıların tüm eylemleri göz önüne alınınca, Japonlar ve Türkler Amerika'nın niyetleri konusunda bir sonuca varacaklar. Çıkaracakları sonuç, Amerikanın ikisi için de sorun teşkil ettiği olacak. Ayrıca onları koruyacak tek şeyin, caydırıcı bir unsur olarak söz konusu koalisyonun kurulması olduğu sonucuna da varacaklar—ya da Amerika'nın ne olursa olsun savaş açma niyetinde olduğu sonucuna. Bu nedenle resmi bir ittifak kurulacak ve bu ittifakın oluşumu ile Asya'daki Müslümanlar, bu koalisyonun kendilerini kavşak noktasına oturttuğu düşüncesiyle canlanacaklar.

Türkiye'nin Amerika ile çatışması sırasında Türkiye etrafında canlanan İslami coşku Güneydoğu Asya'ya doğru yayılacak. Bu da Japonya'ya, ittifak antlaşması hükümlerine göre, Endonezya'ya erişme şansı verecek—ki bu da Pasifik Adalarındaki uzun süreli varlığı düşünülünce Amerika'nın Pasifik hakimiyetinin ve Hint Denizi'ne ulaşımının artık garanti altında olmadığı anlamına gelecek. Ancak Amerika bir şeyden hâlâ emin olacak—her ne kadar Japonlar ve Türkler kendi bölgelerinde ve Avrasya'da ABD'ye meydan okursa da hiçbir zaman uzayda konuşlanacak olan stratejik gücüne meydan okuyamayacaklar.

Japonya ve Türkiye'yi imkansız bir konuma yerleştiren Amerikalılar bundan sonra sonuçtan endişe duysalar da sorunu yönetme yetilerine karşı ilgisiz kalacaklar. Amerika'ya göre sonuç sıcak bir savaş başlatmak değil, yeni bir soğuk savaş olacak. Bir zamanlar Rusya ile yaşadığı gibi... Süper güç, hiç kimsenin kendisine gerçek bir savaşta meydan okuyamayacağına inanmayı sürdürecek.

BÖLÜM 10

SAVAŞ HAZIRLIKLARI

Yirmi birinci yüzyılın ortalarında yaşanacak olan savaşın sebepleri klasik olacak. Ülkenin biri, Amerika, başka iki ülkenin oluşturduğu koalisyona muazzam bir baskı uygulayacak. Amerika'nın niyeti savaşa girmek ya da Japonya ve Türkiye'ye ciddi bir zarar vermek olmayacak. Sadece bu iki ülkenin tavırlarını değiştirmek isteyecek. Japonlar ve Türkler ise aksine Amerika'nın onları yok etmek istediği hissine kapılacaklar. Onlar da savaş istemeyecek ama korkuları onları harekete geçmeye zorlayacak. Amerika ile pazarlık etmeyi deneyecekler ancak Amerikalılar kendi taleplerini ılımlı bulurken Japonlara ve Türklere göre bu talepler varlıklarını tehdit eden talepler olacak.

Üç ana stratejinin düşünce bazındaki farklarını göreceğiz. Amerikalılar önemli bölgesel güçlerin Avrasya'da büyümesini engellemek isteyecek ve bu iki bölgesel gücün tek bir Avrasya hakimine dönüşmesinden endişe edecekler. Japonya ise demografik sorunlarıyla başa çıkmak ve hammadde sağlamak için Asya'da kendisine bir yer edinmek ihtiyacı hissedecek. Bu da kuzeybatı Pasifik'in kontrolü anlamına gelecek. Türkiye ise hepsi farklı düzeylerde kaos içinde bulunan üç kıtanın geçiş noktasında bulunacak. Büyümek istiyorsa, bu bölgede

istikrar sağlamak zorunda kalacak. Japonların ve Türklerin eylemleri Amerika'da kaygı yaratırken bu iki ülke hamle yapmazlarsa varlıklarını sürdüremeyeceklerini düşünecekler.

Uyum imkansız hale gelecek. Amerika'ya verilen her ödün beraberinde yeni Amerikan taleplerini getirecek. Japonya ve Türkiye'den gelecek her olumsuz yanıt ise Amerika'nın korkularını artıracak. Mesela boyun eğme ya da savaş halini alacak ve savaş daha akıllıca bir seçenek olarak belirecek. Japonya ve Türkiye, Amerika'yı yok edebilecekleri ya da işgal edebilecekleri yanılgısına düşmeyecekler. Daha ziyade, Japonya ve Türkiye'ye kendi etki alanlarını garantileyen bir anlaşmaya varmanın Amerika'nın çıkarına olacağı şartları yaratmaya çalışacaklar. Onlara göre bu durum Amerika'nın temel çıkarlarını etkilemeyecek.

Amerika'yı bir savaşta yenilgiye uğratamayacakları için bu iki ülkenin amacı, henüz anlaşmazlığın başlarında Amerika'yı büyük bir gerilemeye razı ederek geçici olarak dezavantajlı bir duruma sokmak olacak. Bu hamle, Amerika'da savaşın sürmesinin anlaşmaya göre çok daha maliyetli ve riskli olduğu hissini uyandırmayı amaçlayacak. Türkiye ve Japonya'nın umudu, bir refah dönemi yaşayan ve Meksika'nın canlanışından huzursuz olan Amerika'nın uzun sürecek bir mücadeleden vazgeçerek makul bir antlaşmayı kabul etmesi olacak. Japonya ve Türkiye aynı zamanda Amerika'nın anlaşmayı kabul etmemesi halindeki riskleri de görecekler ancak başka seçenekleri olmadığını düşünecekler.

Bu durumda olay İkinci Dünya Savaşı'nın bir tekrarı olacak: Dünyadaki güçler dengesini yeniden kurmak isteyen zayıf ülkeler, karşı taraf henüz hazır değilken ani, önü olmayan bir savaş başlatmayı gerekli bulacaklar. Yirmi birinci yüzyıl ortalarındaki savaş çeşitli yönlerden yirminci yüzyıl ortalarındaki savaşla benzer olacak. Prensipler aynı kalacak.

Ancak uygulama dramatik bir biçimde değişecek—bu çatışmanın savaş konusunda yeni bir çağın şafağı olmasının nedeni de bu olacak.

YENİ BİR SAVAŞ BİÇİMİ

İkinci Dünya Savaşı, Avrupa çağının son büyük savaşıydı. O çağda, kimi zaman aynı anda ortaya çıkan iki çeşit savaş vardı. Bunlardan ilki tüm dünyanın bir cepheye dönüştüğü küresel savaştı. Avrupalılar on altıncı yüzyıldan beri bu tür savaşlar yaşamıştı. Diğeri ise bütün bir toplumun silah altına alındığı topyekûn savaştı. İkinci Dünya Savaşı'nda bir ulusun tüm fertleri orduya kaydolmak veya destek vermek için harekete geçmişti. Her zaman belirsiz olan askerler ile siviller arasındaki ayrım, yirminci yüzyılın küresel ve topyekûn savaşlarında tamamen yok olmuştu. Hem küresel hem de topyekûn savaş, adeta daha önce hiç görülmemiş bir şekilde sıradışı bir katliam halini almıştı.

Topyekûn savaşın kökleri, ateşli silahların –mermi atan silahlar, top, gülle ve bomba– ortaya çıkışından beri savaş kavramının köklerinde bulunabilir. Ateşli bir silah rotası değiştirilemeyen, ya ateşlenen ya da kullanılmaktan vazgeçilen bir silahtır. Bu da bu silahları doğal olarak hatalı hale getirir. Bir tüfekten ateşlenen mermi ya da topçunun gönderdiği gülle, başkaları onu öldürmeye çalışırken konsantre olmaya çalışan bir askerin ya da pilotun el-göz koordinasyonuna bağlıdır. İkinci Dünya Savaşı'nda mermi atan herhangi birinin hedefini vurma olasılığı oldukça düşüktü.

İsabet oranı düşük olduğunda ise tek çözüm cepheyi mermi, gülle ve bombalara boğmaktır. Bu da çok sayıda silah ve asker bulunması gerektiği anlamına gelir. Çok sayıda asker ise

gıdadan cephaneye geniş bir malzeme gerektirir. Buna bağlı olarak bu ihtiyaçları dağıtanların ve üretenlerin sayısının da fazla olması beklenir. İkinci Dünya Savaşı'nda neredeyse tüm silah sistemleri için petrol türevleri kullanmak gerekiyordu. Sondaj yapmak, çıkan petrolü rafine etmek ve ürünü cepheye taşımak –ve tabii cepheyi destekleyen fabrikalarda geçeceği işlemler– için gereken çabayı düşününce, sadece bunlar bile geçmiş yüzyılda savaşın tamamında harcanan çabadan daha büyüktü.

Yirminci yüzyılda, savaşların sonucu bu tür bir çaba gerektiriyordu ve tüm ulusun seferber olması dışında hiçbir şey zafere ulaştıramazdı. Savaşlar, bir toplumun başka bir toplum ile çarpışmasından oluşuyordu. Zafer ise düşman toplumu kırıp geçirmek, nüfusuna ve altyapısına bir daha silah ya da kitlesel orduların ihtiyaç duyacağı alanlar üretemeyecek kadar zarar vermeye bağlıydı.

Ancak bir şehri binlerce bombardıman uçağı ile bombalamak büyük ve maliyetli bir iştir. Tek bir uçak ya da bomba ile aynı sonuca ulaşabildiğinizi bir düşünün. Topyekûn savaşın amacına çok düşük bir maliyetle ve kendi ulusuna zarar vermeden erişebilirsiniz. Atom bombasının arkasındaki mantık işte bu. Düşman toplumu bir anda ve tamamen yok edecek şekilde tasarlanmış. Öyle ki düşman o bombayla karşılaşmaktansa ödün vermeyi yeğliyor. Teknik olarak atom bombası radikal bir yeniliktir. Askeri olarak ise sadece asırlardır Avrupa'da gelişmekte olan savaş kültürünün bir uzantısıdır.

Nükleer silahların vahşi doğası, savaş alanında teknolojik bir devrime neden oldu. Nükleer silahlar, küresel ve topyekûn savaşın yok etme araçları idi. Nükleer silahlarla savaşmak için ülkeler –Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği– her şeyi küresel olarak görebilmeliydiler. Bunu etkili bir biçimde gerçekleştirmenin tek yolu düşman toprakları üzerinde uçmak,

en güvenli ve verimli yolu ise bunu uzaydan gerçekleştirmekti. İnsan destekli uzay projeleri uzay programlarının halka açıklanan kısmı iken birincil amaç –ve finansman– sadece karşı tarafın nükleer füzelerini nerelere yerleştirdiğini bilme ihtiyacıydı. Casus uydular, gerçek zamanlı sistemlere dönüşerek düşman atıcılarının yerini metre metre kesinlikle söyleyebilir hale gelmişti. Ve bu da o hedefleri vurabilecek silahların geliştirilmesi ihtiyacını doğurdu.

AMERİKAN ÇAĞI: KESİNLİK VE TOPYEKÛN SAVAŞIN SONU

Hedefi görme yetisi, daha isabetli silahlara ihtiyaç duyulmasına neden oldu. Ateşlendikten sonra hedefine yönlendirilebilen hassas güdümlü mühimmatlar (HGM) ilk olarak 1960'ların sonu 1970'lerin başı gibi kullanılmaya başlandı. Bu küçük bir yenilik gibi görünebilir. Ama etkisi büyüktü. Savaşı tam anlamıyla başka bir boyuta dönüştürdü. Yirminci yüzyılda savaşlar için binlerce bombardımancı ve milyonlarca tüfek gerekliydi. Yirmi birinci yüzyılda ise bunların sayısı büyük oranda azaldı—topyekûn savaşın sonuna gelindiğine işaret ediyordu.

Bu çapta bir değişim, savaşlarda demografik olarak daima dezavantajlı durumda olan Amerika'ya büyük bir avantaj sağladı. Yirminci yüzyılda ana cepheler Avrupa ve Asya'ydı. Bu bölgeler, nüfus yoğunluğu fazla olan alanlardı. Amerika ise binlerce mil uzaktaydı. Küçük nüfusu sadece savaşmak için değil aynı zamanda da ihtiyaç duyulan gereçleri üretmek ve o gereçleri uzak mesafelere taşımak için de gerekliydi ve bu da insan gücünü hortumlayarak doğrudan savaş için gereken kuvvet miktarını kısıtlıyordu.

Yani Amerika'nın savaş tarzı daima her bir askerin cephedeki etkinliğini artırmak üzerine odaklanıyordu. Tarihte bu amacını hep teknoloji ve çok sayıda silah kullanarak gerçekleştirdi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise giderek artan bir biçimde kitlelerden ziyade teknolojik çoğaltıcılara vurgu yapıldı. Amerika'nın bu durumda başka şansı yoktu. Eğer küresel bir güç olacaksa, her bir askerinin verimliliğini, onu gelişmiş silahlarla donatarak maksimum seviyeye çıkarmalıydı. Küçük kuvvetlerin büyükleri yenebileceği bir savaş kültürü yarattı. Teknoloji kullanımı arttıkça ihtiyaç duyulan güçlerin sayısı azaldı. Ta ki oldukça iyi eğitilmiş, bilgili bir grup asker yeterli oluncaya kadar... Amerika'nın doğurduğu silah kültürünün demografik değişimlerle gösterdiği paralelliği fark etmek önemlidir. Giderek yaşlanan ve küçülen nüfusu ile kitlesel güçlerin kullanımı imkansız değilse de oldukça zordur.

Yirmi birinci yüzyılda savaşın kilit noktası isabet olacak. Daha isabetli silahlar daha az ateş edilmesi demek. Bu da daha az asker ve daha az geri hizmet demek—tabii aynı zamanda da daha çok bilim adamı ve teknisyen. Önümüzdeki on-yıllarda ihtiyaç duyulacak olan ABD'de konuşlanmış, dünyanın diğer ucuna bir saatten kısa bir sürede ulaşabilecek, karadan havaya füzeleri yok edecek beceriklilikte, mutlak bir isabet düzeyinde olan ve başka bir görev için derhal geri gelen bir silah olacak. Amerika böyle bir sistem yapabilirse bir daha asla sekiz bin mil öteye tank göndermesi gerekmeyecek.

Bu tür silahlara insansız hipersonik uçaklar adı verilir. Amerika halihazırda ses hızından beş kat hızlı seyahat edebilen hipersonik sistemler geliştirmek için çalışmalar yürütüyor. Scramjet adı verilen makinelerle çalışan, roketlere değil hava emişine sahip olan makineler... Ama yirmi birinci yüzyılda –havadaki sürtünme nedeniyle oldukça yüksek sıcaklıklara dayanıklı diğer materyallerin yanında– scramjetler geliştirilirken, hem menzilleri hem de hızları artacak.

Düşünün: Saatte sekiz bin mil, ya da Mach 10, ile hareket eden bir füze, Amerika'nın doğu sahilinden fırlatıldığında, Avrupa'daki bir hedefi vurması yarım saatten az sürecek. Bunu Mach 20'ye yükseltince bir saldırı on beş dakikadan daha kısa sürede tamamlanabilecek. Amerika'nın jeopolitik ihtiyacı olan düşman güçlerini yok edecek güçte hızlı müdahale, büyük fark yaratacak bir sürede karşılanacak. Potansiyel bir düşmanı tamamen yok etmek için yetecek kadar hipersonik füze üretmek oldukça pahalı olacak. Ancak bugünkü ordu yapısından yapılacak tasarruf düşünülünce gerçekleştirilebilir. Ayrıca bu sistemin, hidrokarbon enerji sisteminin düşeceği bir dönemde tankları, uçakları ve gemileri yürütmek için kullanılan petrolü azaltarak stokları koruyacağına dikkat çekerim.

Hipersonik sistemler kurmanın sonucu olarak Napolyon öncesi dönemden beri seyir halinde olan savaş trendini tersine çevirecek. Yirmi birinci yüzyıl orduları, eski ordulara göre çok daha küçük, çok daha profesyonel ve teknolojik olarak daha ileri olacak. İsabet kavramı, asker ile sivil arasındaki ayrımı bir kez daha belirginleştirecek: Tek bir binayı yıkmak için tüm şehri harap etmek gerekmeyecek. Askerler, İkinci Körfez Savaşı'nın GI'larından ziyade oldukça iyi eğitimli ortaçağ şövalyelerini andıracak. Cesaret tabii yine gerekli olacak ama daha önemli olan oldukça karmaşık silah sistemlerini idare edebilecek yeteneğe sahip olmak olacak.

Hız, menzil ve kesinlik –ve birçok insansız uçak– yirminci yüzyılda cepheye patlayıcıları götürmesi gereken geniş kitlesel güçlerin yerini alacak. Ancak bu yetenekler savaş sorununu kökünden çözmeyecek, düşman toprakları işgal etmeyecek. Ordular, diğer orduları yok etmek için tasarlanacak ve isabetli silahlar bunu her zamankinden daha etkili bir biçimde gerçekleştirecek. Ancak bir toprağı işgal etmek yine

emek-yoğun bir eylem olarak kalacak. Yani bir şekilde asker işinden çok polis işi olacak. Bir askerin işi düşman öldürmektir. Polisin işi ise yasaları çiğneyen birini bulup tutuklamak... Askerlik cesaret, eğitim ve silah gerektirir. İkincisi ise tüm bunlara ek olarak düşman ile yasa çiğneyen sivilleri ayırt etmeyi sağlayacak kültür algısını içerir. Bu mesele hiçbir zaman kolaylaşmayacak, her zaman büyük güçlerin ölümcül zaafı olarak kalacak. Romalıların ve İngilizlerin Filistin'i işgal ettikleri dönemde uğraştıkları gibi Amerikalılar da düşman ordularını kolayca mağlup etse de sonrasında sıkıntı çekecekler.

UZAY SAVAŞI

Savaş alanında yaşanan değişimlere rağmen değişmeyen tek bir şey kalacak: Bir cephenin komutanı cephe konusunda bilgili olmalı. Her ne kadar küresel cephe, geleneksel cepheden tamamen farklı olsa da komutanın cepheye vakıf olması prensibi sabittir. Küresel bir savaşta kumanda ve kontrol düşmanın ne yaptığı bilgisi ile kendi askerlerinizin nasıl konuşlandığı bilgisine bağlı olmalıdır. Günümüzde bu tür küresel bir cepheye ulaşmanın tek yolu ise uzaydır. Savaşın temel prensiplerinden biri olarak her zaman yüksek yeri ele geçirmek gerekir. Bu, teoride görüş alanı sağlar. Aynı prensip küresel savaş için de geçerlidir. Yüksek mevki görüş alanı sağlar ve günümüzde yüksek yer uzaydır—keşif platformlarının sürekli, küresel bir temelde cepheyi görebildiği alan.

Küresel savaş bu yüzden artık uzay savaşı halini alacak. Bu çok da radikal bir değişim değil. Uzay zaten birçok ülkenin istihbaratına dünyada neler olup bittiğine dair bilgi sunmak için tasarlanmış keşif uydularıyla dolu. Bazı ülkeler, özellikle de ABD için, uzay merkezli sensorlar şimdiden küresel bir

cephe yaratıyor, taktiksel hedefler belirliyor ve hava güçlerine ya da cruise füzelerine haber veriyor. Silah sistemleri henüz geliştirilmedi ama platformlar orada ve giderek gelişiyor.

Uzay görüş alanı ve güvenli iletişim sağlar. Ayrıca düşman nesneleri net bir şekilde izleme imkanı sunar. Cephe yönetimi bu nedenle yeryüzünden uzaya kayacak. Çeşitli uzaklıklarda, düşman gördükleri zaman karada ve denizde bulunan ve robotlarla ya da insanlar tarafından yönetilen sistemlere emir veren, operasyonlar düzenleyen ve düşman platformlarına saldıran uzay istasyonları –kumanda merkezleri– kurulacak.

Düşmanı kör etmek, hedef seçmesini sağlayan uzay merkezli sistemlerini yok etmek anlamına gelecek. Ayrıca navigasyon sistemleri, iletişim sistemleri ve başka uzay-temelli sistemlerin de düşmanın savaş açma kapasitesini hasara uğratmak için yok edilmesi gerekecek. Bu nedenle düşman uyduların yok edilmesi yirmi birinci yüzyıl savaşlarının temel hedefi olacak.

Buna göre doğal olarak ülkelerin uydularını korumaları da kritik bir önem kazanacak. Bir uyduyu korumanın en basit yolu, zarar gelmemesi için manevra yapmasına izin vermektir. Ancak bu göründüğü kadar kolay değil. İlk olarak bir uyduya manevra yaptırmak, yörüngeye gönderilmesi pahalı ve zahmetli bir iş olan petrol gerektirir. Ayrıca manevra yapmak bir uyduyu, kendisi de manevra yapabilen uydusavarlardan ve tabii lazer ışınlarından koruyamaz. Son olarak bunlar gerekli alanı kaplamak için belirli bir yörüngeye yerleştirilmiş yörüngesel platformlardır. Manevra yapmak yörüngeyi değiştirir ki bu da uydunun yararını azaltır.

Uydular ister saldırıyı bertaraf ederek ister saldırganı yok ederek korunmalıdır. Yirmi birinci yüzyılın ortalarında bu düşünce tarihteki diğer silah sistemleri gibi gelişme gösterecek. Sonuç ise uydu muharebe grupları olacak. Taşıyıcının diğer

araçlar tarafından korunduğu taşıyıcı muharebe grupları gibi kaşif uydular da çeşitli özellikleri ve sorumlulukları olan destek uydular tarafından lazer ışınlarından ve diğer uyduların saldırılarından korunacak. Uzay merkezli sistemleri korumada yaşanacak sorunlar, iki taraf da tehditlerini ve dolayısıyla da savunma ölçütlerini artırdıkça hızla tırmanacak.

Silahlar ayrıca kademe kademe uzaydan yeryüzüne doğru ateşlenecek ancak bu göründüğünden çok daha karmaşık bir iş. Uzaydaki bir silah saatte binlerce mil yol kat ederken dünya da dönüyor olacak. Dünya yüzeyindeki bir hedefi uzaydan vurmak bu nedenle uzayda keşif yapma işine göre çok daha yavaş gelişecek. Ama sonunda mutlaka gerçekleşecek.

Bir uydu milyarlarca dolara mal oluyor. Uzay merkezli muharebe grupları daha da fazlaya mal olacak. Günümüzde nispeten nadir karşılaşılan durumlar hariç zarar görmüş ya da düşmüş uydular tamamen kaybedilir—herhangi bir parçası tamir edilemez. Uzay daha geniş olarak kullanıldıkça daha değerli platformlar kurulacak ve bu tamamen kaybetme modeli daha az işleyecek. Özellikle de uzay bir savaş alanına döndükçe uzay platformlarını tamir etme ihtiyacı çok daha önem kazanacak. Ve tabii karmaşık, hasarlı sistemleri tamir etmek için insanlar da fiziksel olarak uzaya gitmek zorunda kalacak.

İnsanları her tamir için uzaya göndermek doğal olarak verimsiz bir durum. Uzay gemisini dünyadan fırlatmak, aynı gemiyi bir yörüngeden diğerine geçirmekten çok daha maliyetli. Belirli bir noktada tamir işlerini gerçekleştirmesi için uzaya kalıcı personel göndermek daha mantıklı ve daha ekonomik gelecek. Bu personelin de hedef haline geleceği açık—onların da ayrıca kendilerini koruma yetisine sahip olmaları lazım. Bu personeller aynı zamanda uzay merkezli sistemleri

yönetme ve denetlemeye de muktedir olacaklar.

Bir savaşı uzaydan etkili bir şekilde yönetmek sadece multimilyar dolarlık uyduları hızla tamir etmekle sınırlı olmayacak. Dünya ve uzay arasında kurulan iletişim oldukça karmaşık ve müdahaleye açık olacak. Bu nedenle herhangi bir düşman ilk olarak en mantıklı ve en ekonomik saldırıyı deneyecek—dünya ile uzay merkezi arasındaki iletişimi kesmek. Bu, bazı düşük teknoloji gerektiren manevralarla yapılabilir—en basit yöntemi, yeryüzünde bulunan alıcıları araç bombalarıyla yok etmek olabilir. Fırlatma tesisleri de saldırıya uğrayabilecek. İki büyük ABD fırlatma tesisinin, Kennedy Space Center ile Vandenberg Air Force Base'in düşman füzeleriyle saldırıya uğradığını, aylarca operasyon yapamayacak kadar zarar gördüğünü düşünün. ABD başka ekipman fırlatamayacak ve saldırı sırasında uzayda bulunanlar ele geçmeye hazır hale gelecek. Bu sistemleri yönetmek, zafer ile yenilgi arasındaki fark demek olsa gerek. Bu nedenle uzaya tamir istasyonları kurmak tehlikeli olacaktır.

Gördüğümüz gibi uzay savaşı oldukça ince bir iş. Ne kadar derinden keşfedersek bilimkurgu zannetme riskimiz o kadar artıyor. Ama şüphe yok ki insanoğlu tüm bu tecrübeleri önümüzdeki yüzyıl içinde yaşayacak.

Uzay savaşı, on altıncı yüzyıldaki deniz savaşları gibi dışarı doğru yayılacak. Sabit yörüngeler stratejik bir öneme sahip, bu yüzden de onlar uğruna savaşılacak. Ancak yörüngeler stratejik önem taşıyan çatışma noktalarından sadece biri olacak. Bir diğer nokta ise Ay yüzeyi. Her ne kadar abartılı görünse de uzaydaki üsler hem dünya yüzeyini hem de uzayda meydana gelen herhangi bir çatışmayı gözlemlemek için düzenli bir platform sağlayacak—atmosferle çevrelenmediğinden. Ayda bulunan bir silahın yeryüzüne ulaşması çok uzun bir zaman alacak—muhtemelen günler sürecek. Ancak bir

sinyal, tamir tesislerini saniyeler içinde yok etmek için etrafta dolaşan bir avcı-öldürücü uyduya hızla ulaşacak. Ay yüzeyinde bir üs kurmak ve savunmak aslında aynı şeyi yörünge sistemlerinde yapmaktan daha kolay olacak.

Ordular düşük yörüngeli alanları, sabit yörüngeleri, salınım anlarını (ay ve dünya arasındaki sabit noktalar) ve ay yüzeyini elde etmek için savaşacak. Herhangi bir ordunun amacı, kendilerini önceleyen tüm kara temelli ordular gibi düşmanın bu bölgelerden faydalanmasını engellerken kendi ülkesinin askeri erişimini desteklemek olacak. Anlaşmalar olsun ya da olmasın, insan nereye giderse savaş da oraya gider. İnsanlar uzaya gideceği için uzayda da savaş olacak.

Dünya okyanuslarını uzaydan denetlemek çok önemli olacak. Bugün bile ABD donanması gemilerini etkili olarak kullanmak için uzay merkezli keşiflere göre hareket ediyor. ABD deniz hakimiyetine meydan okuyacak donanmalar inşa etmek fevkalade zor, pahalı ve zaman kaybıdır. Teknoloji ve uçak taşıyıcıların operasyonel prensipleri konusunda uzmanlaşmak nesiller boyu sürebilir. Bugün ABD donanmasına kafa tutmaya yeltenecek donanma pek yok. İleride de buna cesaret edecek konumda çok az donanma olacak. Ama yirmi birinci yüzyılda denizlerin kontrolü, okyanuslarda bulunan donanmalardan ziyade düşman gemilerini görebilen ve hedef alabilen uzay merkezli sistemlere bağlı olacak. Bu nedenle uzayın kontrolünü ele geçiren denizlerin hakimiyetini de almış olacak.

Şimdi bir an için dikkatimizi robotlara çevirelim. Ben uzaydaki insanların uzay merkezli savaş sistemlerini kurmasını ve kontrol etmesini beklerken bu sistemlerin kontrolü giderek artan bir şekilde robot sistemleri tarafından gerçekleştirilecek. Uzaydaki bir insanı hayatta tutmak çok karmaşık ve ağır bir yük. Önümüzdeki yüzyıl boyunca da öyle kalacak.

Otonom sistemler ise şimdiden uzaktan kumanda sistemleri kadar yaygın. İnsansız uzay seferleri bir rutine dönüştü. Aslında uzay, robotlara dair pek çok öncü çalışmanın gerçekleştiği yer ve öyle olmaya da devam edecek. Teknoloji şimdiden ABD Savunma Bakanlığı'nın bu alanda oldukça ileri projeler gerçekleştirmesine yetecek kadar ilerledi. İleride robot uçaklar, uydular için tamir modülleri ve denizlerde akıllı torpidolar göreceğiz—ya da görüyoruz bile. Yüzyılın sonuna doğru, insanların sebep olduklarını önlemek için müstahkem mevkilere ilerlemek gibi nispeten basit görevler için robot piyade erleri görmemiz kuvvetle muhtemel.

Tüm bunlar savaş alanında canlı bir değişime –aslında eskiye dönmeye– neden oluyor. İsabet, her yeri tahrip etmeye gerek olmadığı anlamına geliyor.

SAVAŞ PLANLARI

Yüzyılın ortalarında Amerikan gücü, insansız hipersonik uçakları ile uzay merkezli füzelerinin küresel olarak kullanılmasına dayanacak. Amerika bu sistemlerle hem Türkiye hem de Japonya'ya denizden abluka uygulayabilecek. Ayrıca yok etmek istediği herhangi bir kara temelli tesisi de vurabilecek. Kara kuvvetlerine ise ezici darbeler indirecek.

Amerikan savaş taktiği üç aşamadan oluşacak. İlki Amerika'ya saldırabilecek düşmanların yanı sıra düşmanın hava savunma kuvvetleri ile uzay merkezli sistemlerine saldırmak olacak. İkincisi ise düşmanın askeri yetilerinin geri kalanına ve temel ekonomik tesislerine sistematik bir saldırı düzenlemek olacak. Üçüncü aşama ise zırhlı piyadeler, yaşamını zor şartlarda sürdürebilen, hızlı hareket eden ve müthiş öldürücü gruplardan oluşan kısıtlı sayıda kara kuvvetinin bir

grup robot sistemi eşliğinde bölgeye yerleştirilmesi.

Amerika sadece uydularına değil, benim Savaş yıldızı adını verdiğim yönetim platformlarına da dayanacak. Savaş yıldızları Amerika'nın gözü, kulağı ve yumruğu olacak. Uyduların kılıçlarını ve kendi güverte sistemlerini kontrol ederken yeryüzüne ve diğer uydulara gönderilecek füzelerin ateşleneceği bölmeleri de kumanda edecek. Kara temelli insansız hipersonik uçaklara hedefleri konusunda bilgi verecekler ve hatta bu tür uçakları uzaydan kontrol edebilecekler. Eğer savaş yıldızları yok edilir ya da bağlantıları kesilirse Amerika'nın tüm savaş sistemi hasar görecek. Ülke konumunu bildiği hareketsiz tesisleri vurabilecek ancak hareketli olanları göremeyecek.

Yüzyılın ortalarında insanlar askeri görevlerle birkaç onyıldır uzayda bulunuyor olacaklar. 2020 öncesi multimilyar dolarlık uyduların yörüngeye fırlatılması ve çalışmalarının ümit edilmesi süreci mantıksız gelecek. Başarısızlığa uğramış önemli sistemler tamir edilecek. Günümüzün uzay araçları bu tür tamiratları yapabilecek durumda ancak uzay önem kazandıkça kalıcı bir uzay tamircisi kadrosu gerekecek. Uzayın en pahalı kısmı fırlatma kısmıdır ve daha önce söylediğim gibi sürekli olarak uzaya insan göndermek ekonomik olmayacaktır. Onları uzaya konuşlandırmak ve bu insanlara yörüngedeki hatalı işleyen sistemlere müdahale etme yetisi verilirse bu insanlar norm olacak. Yüzyılın ortalarında çeşitli yüksekliklerdeki yörünge tamir istasyonları yirmi yıldır uzayda bulunuyor olacak ve zaman içinde keşif ve savaş operasyonlarına ilişkin daha çok fonksiyon kazanacaklar—düşman uydularının yok edilmesi gibi.

Savaş yıldızı uzun ömürlü olmak üzere tasarlanacak. Görevini yapmaya ve bunu devam ettirmeye hazır düzinelerce, hatta yüzlerce insan içeren geniş platformlar olacaklar. Geliş-

miş maddelerden üretilecek ve çoklu gövdeye sahip olacaklar. Böylece lazer ya da diğer yüksek enerjili ışınlar platformu parçalayamayacak. Ayrıca yaklaşan nesneleri çok uzaktan algılayabilen sensorlar yüklenecek ve kendisini tehdit edecek herhangi bir şeyi yok edecek kadar roket ve enerji ışınlarıyla donatılacaklar.

Güvenlik, savaş yıldızını yok etmek amacıyla yörüngeye fırlatılan herhangi bir şeyin, savaş yıldızının silahlarıyla baş edecek kadar sağlam ve büyük olamayacağı varsayımıyla sağlanacak. Bir savaş yıldızının kendisi binlerce misyonla gönderilmiş çeşitli bileşenlerden oluşacak. Ayrıca dünyadaki ya da uzaydaki ABD sensorları, başka ülkeler tarafından yapılan daha büyük sistemleri kolayca algılayacak. Savaş yıldızı herhangi bir tehlikeyi görebilecek ve muhtemel tehditlerle başa çıkabilecek. Amerikanlar ilk önce kendi sistemlerini oluşturacak, başka bir ülkenin de bir tane yapma riskini artıracaklar.

ABD savunmasının sahip olduğu bu inanılmaz avantajın ışığında baktığımızda Türk-Japon Koalisyonu aynı anda hem ABD'nin savaş kapasitesini dramatik olarak düşürerek koalisyona etkili bir karşı saldırıyla karşılaşmaksızın Amerika'nın çıkarlarına dünya çapında zarar vermesi için zaman kazanacağı hem de Amerika'nın çekiç darbeleri almadan daha iyi yaşayabileceği bir anlaşmayı imzalaması için zemin oluşturacak bir savaş planı hazırlamak zorunda kalacak. Denizden işgal ve deniz savaşı gibi bazı yaklaşımlar pek de uygulanabilir olmayacak. Türkler gibi Japonların da sahip olacağı nükleer savaşlar ise söz konusu bile olmayacak. O zaman bu teknoloji yüz yaşında olacak ve bu silahların nasıl yapılıp dağıtıldığı gizemini sürdürmeyecek. Ancak gördüğümüz gibi nükleer silahlar kullanılmadan önce daha korkutucu oluyor. Türkiye ve Japonya ulusal çıkarlarını korumak isteyecekler, milli bir intihar gerçekleştirmeyecekler. Amerika'ya karşı bir nükle-

er darbe ülkeyi harap edecektir. Ancak bir karşı saldırı hem Türkiye'yi hem de Japonya'yı daha çok harap edecektir. Üstelik yüzölçümleri düşünüldüğünde onlar için doğan risk çok daha büyük olacaktır.

Kilit nokta Amerika'nın uzay kontrolünü reddetmek olacak. Bunu gerçekleştirmek için de Koalisyon Amerikalıların imkansız gördüğü şeye erişmeli—savaş yıldızını yok etmeli. Bu hedefe ulaşma Koalisyon güçleri için Pasifik ve Doğu Asya haritasını olduğu kadar Türkiye'yi çevreleyen geniş bölgenin haritasını da yeniden şekillendirme fırsatını sunacak. Her şey imkansızı yapmak gibi küçük bir soruna bağlı.

Savaş yıldızını yok edecek (ve savaş yıldızı tarafından vurulmayacak) büyüklükte bir roket fırlatmak müthiş bir meydan okuma olacaktır. Amerika atışı tespit edip derhal yok edeceğinden bu roket dünyadan fırlatılamayacak. Ancak Koalisyonun şöyle bir avantajı olacak: Savaş yıldızı manevra kabiliyetine sahip olmayacak. Sabit yörüngeye yerleşmiş olan Savaş Yıldızı ancak kendisini yörüngede tutacak kadar yakıta sahip olacak ve önemli bir yörünge değişikliği gerçekleştiremeyecek. Bu çok fazla yakıt gerektirecek. Dahası eğer manevra yaparsa sabit yörüngeyi, dolayısıyla da görevini yapmak için gereken dengeyi kaybedecek. Bu planlamacıların son teknolojiye sahip bir ürünü olacak. ABD Savaş Yıldızı yok edilemez olacak, öyle olduğunu düşünecekler, yani manevra kabiliyeti olması gerekmeyecek. Tıpkı *Titanik* gibi; onun için de batmaz deniyordu.

Japonya Savaş yıldızı'nı 2030 gibi erken bir tarihte nasıl devre dışı bırakacağını düşünecek. 2020'den sonra sağlam bir uzay programı geliştirecekler. Dikkatlerini sınırlarına yakın bölgelerde gerçekleşen olaylara çevirmiş olan Türkiye'den ileride olacaklar. İkisi de düşük düzeyli dünya-yörünge keşif uyduları ve sabit yörünge iletişim sistemleri geliştirecekler ama Japonlar uzayda enerji üretimiyle olduğu gibi uzayın

ticari kullanımıyla da ilgilenecekler. Yeni nükleer reaktörlere ayak uydurmayı zor bulacak kadar enerjiye aç olan Japonlar bir nesildir alternatif enerjinin, uzay merkezli sistemler de dahil, her çeşidini araştırmaya başlayacak.

Araştırma-geliştirme lokasyonlarından biri de ay yüzeyi olacak. 1950'lerde Antarktika'da olduğu gibi birçok ülke ayda araştırma üsleri kuracak. Amerika ve Japonya ise bu ülkeler içinde en hırslıları olacak. 2040'ta Japonlar ayda işlem yapan önemli bir koloniye sahip olacak ve bu işler için büyük bir yeraltı bürosu oluşturacak. Ay'a yapılan gidiş geliş yolculukları yaygın olacak. Burada çalışan çeşitli ülkeler işbirliği içinde olacak ve sürekli olarak personel değiştirecek. Ay yüzeyinde askeri olarak yapılacak hiçbir şey dünya yörüngesinde daha etkili bir biçimde gerçekleştirilemeyecek. Ya da öyle düşünmeye devam edecekler.

Japonlar tabii ki potansiyel savaş durumları için, tüm orduların yapması gerektiği gibi, çeşitli çıkış yolları planlayacaklar. Sorun basit olacak: Amerikan savaş sisteminin çekim merkezi –savaş yıldızı– nasıl yok edilir. Dünyadan bir saldırı başlatmak, daha önce de belirtildiği gibi, başarısız olma ihtimali yüksek bir deneme olurdu ve başarısız olursa Japonları en ağır olası koşullarda Amerika'yla savaşa sürükleyecektir.

Japonlar yeni bir strateji oluşturacaklar. 1941'i düşünün. Japonya, Pasifik'teki Amerikan askeri çekim merkezine –Pearl Harbor'daki donanma– zarar vererek savaşa dahil olmuştu. Henüz dokunulmamış olan Amerikan donanmasına saldırmak çok tehlikeliydi ve Amerikalılar Pearl Harbor'daki donanmalarını saldırılamaz zannediyorlardı. Yani Japonya beklenmedik silahlar kullanarak saldırmış, sığ olduğuna inanılan bir limanda uçak gemilerine torpidolarla saldırmıştı. Ayrıca beklenmedik bir yönden, kuzeybatıdan gelmişti. Güvenlik için kendi ülkelerinden yeterince uzak bir noktayı

tercih ediyorlardı. Bu sadece Japon tarzı savaş değil, evrensel savaş kurallarının Japonlar tarafından uygulanmasıydı.

Yirmi birinci yüzyılın ortalarında Japonlar farklı bir bağlamda benzer bir sorunla karşılaşacaklar. Savaş yıldızını yok etmeleri gerekecek. Beklenmedik bir yönden, beklenmedik silahlarla saldırması gerekecek. Beklenmedik yön, Pasifik'in kuzeybatısına eşdeğer sayılabilecek şekilde arkadan olacak. Yani Ay yüzeyinden. Beklenmedik silahlar kullanmaları gerekecek—Ay'da gizlice üretilen silahlar; zira sonradan kullanım için Ay'a silah taşırlarsa bu fark edilecektir. Yirmi birinci yüzyılda Pearl Harbor'un dengi gelinen yön ve kullanılan araçlar açısından sürpriz olacak. Benim belirttiğim senaryonun alternatifleri olabilir ancak bu uzayın geometrisi düşünüldüğünde oldukça akla yakın bir senaryo.

Düşüncemi şekillendiren jeopolitik bir prensip var. İkinci Dünya Savaşı'nda iki yükselen güç –Almanya ve Japonya– küresel düzeni yeniden tanımlamak istediler. Yirmi birinci yüzyıl ortalarında ise jeopolitiğin bu döngüsel çemberi kendisini tekrarlayacak. İkinci Dünya Savaşı'nda Japonlar Pasifik'teki ABD güçlerine beklenmedik bir şekilde saldırarak zarar vermek zorunda kalmış ve bunun kendi şartlarıyla anlaşma zeminini hazırlayacağını ummuştu. Japonya'nın coğrafyası, ülkeye Amerika'ya göre uzun vadeli bir dezavantaj vermişti. Bu nedenle Japonya Amerikan gücünün kalbine sürpriz bir atakla bir fırsat yaratmak istedi. Yirmi birinci yüzyılın ortalarında da Japonya Amerika'ya göre benzer bir konumda olacak. Ama bu sefer Almanya yerine Türkiye ile müttefik olacak. Bu nedenle Japon askeri hareketinin detayları –ki bu detaylar üzerinde kolayca tahmin yürütebiliriz– ne olursa olsun çatışmanın doğası iki asırda da aynı dinamiklere dayanacak ve genel stratejiler de aynı olacak.

Kitabın önceki bölümlerinde tarihin görünenden çok daha az hamlenin yapılabileceği bir satranç oyununa

benzediğini söylemiştim. Ne kadar iyi bir oyuncuysanız hamlelerin zayıflığını o kadar iyi görürsünüz. Hamlelerin zayıflığını ne kadar iyi görürseniz de hamle miktarı o kadar azalır. Bu prensibi geleceğe de uygulayabiliriz. Japonya ve Türkiye'nin nasıl önemli güçler haline geleceklerinin ve bunun Amerika'yla yaratacağı sürtüşmenin mantığını gözler önüne sermeye çalıştım. Tarihe ve günümüz şartlarına baktığımızda Japonların tahtaya nasıl baktıklarını hayal etmeye çalışıyorum—nelerden endişe duyarlar ve neye tepki verirler. Detaylar tabii ki bilinemez. Ama burada jeopolitik, teknoloji ve savaşın nasıl oynanabileceğine dair bir ipucu vermeye çalışıyorum. Bu savaşın detaylarını ya da zamanlamasını tabii ki bilemem. Ama bazı prensipleri sıralayarak detayların bazılarını hayal edebilirim.

Japonya zaten Ay'da birkaç üs kurmuş olacak. Ama bunlardan biri sivil bir tesis gibi görünse de askeri amaçlar için tasarlanmış olacak. Gizlice oyulmuş büyük mağaralarda Japonlar bir dizi roket üretecekler ve bunu Ay'daki kayalarla basit bir şekilde gerçekleştirecekler. Kayalar, hacimlerine göre çok daha ağır olacak. Küçük bir araba boyutundaki bir şey tonlarca ağırlıkta olacak. Oldukça yüksek hızda kayanın kinetik enerjisi çok büyük olacak. Çarptığı büyük binaları devirebilecek. Kayalar, hava olmayan Ay'da, sürtünme ya da aerodinamik meseleler olmadan kabaca şekillendirileb ilecekler. Roketler ve petrol tankları da kayalara eklenerek fırlatılacak.

Bu roketler iki özellikleri olacak şekilde tasarlanacak: Herhangi bir savaş yıldızını kinetik enerji ile yok edecek kadar ağır ama roketleri kullanarak yörüngeye gidecek kadar küçük olmalı. Ay'ın dünyaya göre daha düşük olan kurtulma hızı avantajı kullanılabilmeli. Füzelerin savaş yıldızını hangi hızlarda etkileyebileceği düşünülünce birkaç kilo

yeterli olacak. Ama ayrıca çok daha küçük kinetik savunma füzeleriyle de etkiyi sürdürebilmesi gerekecek.

Japonlar başka bir gizli üs inşa edecek, bu üssü Ay'ın uzak bir köşesinde dikkatle gizleyecekler. Bu üssü de sistemi test etmek için kullanacak, dünyadan atış gerçekleştirecek ve onun görünmesini engelleyecekler. Zaman içinde sistem mükemmelleşecek. Çalışmalar ağır ağır sürdürülecek. Üsse gidiş geliş fark edilirse yasadışı bir iş döndüğü endişesi bırakmayacak. Yeraltı roketleri hazırlanıp gizlenecek. Savaş yıldızı işlevsel hale geldiğinde Japon karşı tedbirleri de işlevselleşecek. Japonlar her roketin yok edilebileceğini bildikleri için birisinin denk geleceği umuduyla her savaş yıldızı platformuna atmak için düzinelerce roket hazırlayacaklar. Ve bunları geniş bir yörüngeler menzilinden atmaya hazırlanacak, fark edilmemeyi umacaklar. Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin her şeyı izlemek için yeterince bütçe ve personel olacak.

Fark edilmemek önemli bir noktayı teşkil edecek. Ay'dan gönderilen roketlerin savaş yıldızlarını vurması yaklaşık üç gün alacak. Saldırının başlamasıyla savaş yıldızlarının yok olması arasında geçen süre Japonların planları için en tehlikeli periyot olacak. Eğer füzeler fark edilirse Savaş Yıldızı varlığını koruyamasa bile hipersonik sistemlerle Japonya'ya saldırı emrini verebilecek ve Japonya'ya karşı yıkıcı bir saldırıyla kendi füzelerini gönderebilecek. Mürettebatın kaçış için de hâlâ vakti olacak. Buradaki kilit nokta savaş yıldızını hiçbir uyarı yapmadan vurmak, Amerika'nın gözlerinin açılmasını engellemek olacak.

Bu başarılı olacağı garantilenmiş bir şey değil. Japonlar mutlaka bir B planı da yapacaktır. Roketleri başarıyla ateşledikten sonra savaş yıldızlarının yok olacağı muhakkak. Ama keşif ve yok olma arasında geçen zaman için bile bir

felaket mümkün. Japonların şöyle bir avantajı olacak: Savaş yıldızları dünyaya ve dünya ile sabit yörünge arasındaki alana odaklanacak. Birincil görevleri saldırmak olduğu için kendilerini defansif bir rolde görmeyecekler. Daha da önemlisi savaş yıldızları arkadan bir tehdit beklemiyor olacak. Eğer savaş yıldızının vurulacağını düşünüyorlarsa tehlikeyi aşağıdan bekleyecekler. Yüksek rakımlar için rutin gözlemler yapmayacaklar.

Amerikalılar basit –ama o kadar da etkili olmayan– bir meteor saati kullanacak. İnsanlı uzay platformları için gerekli olan uzay geniş ve hayal edebileceğinizin aksine uzayın tamamen keşfedilmesi bugün de mümkün değil, 2050'de de olmayacak. Hem teknoloji de hem de uygulamada boşluklar olacak. Bunu bilen Japonlar da tek bir yandan gelen parça tesirli bombalar yerine her yandan gelen füzeler atacaklar. Saat tarayıcısı bunlardan bir ya da ikisini tespit edebilir ama bir saldırı olarak nitelendirmeyecektir. Aslında Japonlar, hiçbir savaş yıldızının olmadığı yörüngeleri de seçecekler. Füzeler, yolculuklarının son saatlerinde yörünge değiştirmeleri ve istasyonları vurmaları için bağlantılı roketlerle donatılmış olarak fırlatılacak—yakıt deposu ve uçuş için gereken motor gerçekte küçük, şekillendirilmiş bir kayadan başka bir şey olmayan asıl füzeden daha büyük olacak. Füzeyi tespit eden herhangi bir bilgisayar hiçbir tehdit içermeyen bir meteor olarak rapor verecek. Yakın ama tehlikeli değil. Bilgisayarlı sistemler savaş yıldızının monitörlerinde görülen füzeleri rapor etmeyebilir bile. Sistem robotik olacak, zeka içermeyecek.

Japonya için üç tehlike olacak. Amerika Japonların varlığından haberdar olmadığı bir teknoloji kullanarak Ay yüzeyindeki füzeleri tespit edebilecek. Bu tespit atışın ardından ve birkaç gün sürecek olan yörünge değişikliği gerçekleşmeden de meydana gelebilecek. Bir diğer muhtemel

tespit zamanı ise çarpmadan birkaç saat öncesi olacak. Amerika'nın misilleme yapacak zamanı olacak. Saldırıyı ne kadar geç fark ederse karşılık vermek için o kadar az zamanı olacak ve saldırı da o kadar tahrip edici olacak.

Japonların, füzelerin tespit edilmesi durumunda uygulayacaklarıBplanıisesaldırınınikincievresinihızlandırmak. Eğer savaş yıldızını vururlarsa, Japonlar derhal dünyadaki ABD hava ve füze üslerine hipersonik saldırılara başlayacak. Amerikan denizaltıları Japonların uzay-merkezli sistemleri ve yeryüzündeki iletişim sistemleri tarafından izlenecek. Eğer füzeler tespit edilirse Japonya sonraki planın savaş yıldızı yok olmadan başlayarak Amerika'nın tepki vermesinin gecikmesini umacak ve dışarıdan umutsuzca vuracak. Füzeler tespit edilirse savaş yıldızları, dünyadaki kumanda merkezi ve diğer platformlar arasındaki iletişim trafiği belirgin biçimde artacağı için Amerikalıların füzeleri tespit edip etmediğini anlayacaklar. Japonlar şifreleri kıramayabilirler ama trafikteki artışı görecekler. Yıllardır resmi olarak navigasyon ve hava gibi nedenlerle, ama aslında gizli bir amaçla, Amerika'nın uzay merkezli sistemleri arasındaki iletişimi yakalamak ve ölçmek amacıyla, yörüngede uyduları bulunuyor olacak. Japonlar saldırı planlarının detaylarını Türklerle paylaşmayacaklar. Gizli Ay üsleri ise Japon ordusunun kraliyet hazinesi olacak. Türkler müttefik olacaklar, aileden biri değil. Türklere söylemeye hazırlandıkları şey, Japonların düşmanlığı başlatacağı kesin tarih ve doğrudan yardıma ihtiyaç duymadan Amerika'ya karşı yıkıcı bir saldırı başlatacakları olacak. Ancak dolaylı olarak yardıma ihtiyaçları olacak.

Japonlar ABD istihbaratına ve kaşiflerine oyalanmaları için bir şeyler vererek masayı hafif sarsacaklar—onları endişelendirecek bir şeyler. Japonlar, Amerika'daki Şükran Gününde, Amerikan siyasi liderleri aileleriyle birlikte ülkeyi gezerken bir saldırı yapmayı planlayacak. Bu hem stratejik

sürpriz hem de bunun daha önceki savaşlarda görülmüş Japon uygulamasını bir araya getirecek: Pearl Harbor saldırısı bir Pazar sabahı, şafak sökerken olmuştu, donanma içerideydi ve tayfa cumartesi gecesi eğlenmeye çıkmıştı. Yani mutlaka Şükran Günü olması gerekmiyor ama beklenmedik bir zaman olmalı. ABD yönetimi tetikte olmamalı. Tıpkı Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye 1950'de yaza denk gelen bir Pazar günü, kitlesel bir şaşkınlığa yol açarak saldırması gibi Japonlar da Şükran Günü'nde saldırabilir ve muhtemelen başarılı olabilirler. Japonlar ve Türkler saldırıdan önceki haftaların sakin geçmesi için ellerinden gelen her şeyi yapacaklar. Amerikan yönetiminin bir yerlere dağıldığı ve kara merkezli askeriyenin en az personelle çalıştığı bir zaman olduğundan emin olmak isteyecekler.

Japonlar bunu başarmanın en iyi yolunun bir kriz sahnelemek ve onu hızla oynamak olduğunu fark edecekler. Şükran Günü sürprizi konusunda açık vermeden Türkler için de Bosna'daki Türk güçleri ile Hırvatistan'daki Polonya güçleri arasında dikkatle planlanmış bir kriz ayarlayacaklar. Kriz ekim ortalarında, Hırvatistan milliyetçilerinin Türkiye'de terörist eylemler yaptıkları iddiasıyla başlayacak. Türkler bunun Amerika'nın desteğiyle yapıldığına dair ipuçları bulacaklar. Çıkacak krizin bu şekilde gelişip gelişmeyeceğini bilemeyiz ama bu düzen sistemi önemli. Japonlar 1941'de son ana kadar Amerika ile görüşmelerini sürdürüyorlardı. Vietnam Tet saldırısı 1968'de ateşkese denk gelen günlerden birinde gerçekleştir. Önemli olan aldatmak.

Krizin ardından Polonya Bloğu ile Türkler tamamen alarma geçecekler. Sırbistan'daki ABD güçleri ve Polonya ile ittifak kuran Amerika düşünülünce Balkanların durumu Amerika'yı doğrudan etkileyecek. Türkler, alarma geçmiş bir biçimde hava ve füze sistemlerini bölgeye getirmeye devam edecek. Sadece kısa menzilli füzeler. Sonra o füzeleri kasti olarak Polonya'yı saldırması için kışkırtacaklar. Polonya ve

ABD savunma ağlarının bağlantılı olduğunu ve Türklerin yıllardır hazır oluşuna karşı Amerika'nın hassasiyetini bildikleri için Türkler Kasımın ilk haftasına dek, dönüşü olmayan o noktaya doğru zorlayacak. Polonyalılar ise bir füze saldırısının yaklaştığı haberini alarak aniden Türk üslerine karşı sınırlı bir hava saldırısı başlatacak. Türkler Polonya'yı püskürtmekte başarılı olacak ve tüm sistemi işletmeye başlayacaklar. Bir Balkan Savaşı'nın çıkmak üzere olduğunun farkına varan Amerikan başkanı saldırının henüz başında Türk ve Polonya başbakanlarını uyaracak. Türkler özellikle kızgın olacaklar. Bir hava üssü ve birkaç asker kaybetmiş olacaklar. Ama savaşın eşiğinden dönmeye gönülsüzce razı gelecekler.

Cenova'da bir barış konferansı düzenlenecek. Bir barış konferansı başka nerede düzenlenebilir ki? Anlaşmaya varılamayacak. Ama tüm taraflar oturma ve saldırgan hareketlerde bulunmama konusunda anlaşacaklar. Amerika durumu izlediğini açıklayacak—ciddiye alınacak bir söz. Polonyalıların ya da Macarların Balkan savaşına girmesini istemeyecek. Ulusal güvenlik danışmanları ABD uzay kaşiflerinden Türk ve Polonya bloklarının kuvvetlerine yoğunlaşmasını isteyecek. Kasım ortasında ortalık sakinleşecek ve durum normale dönüyormuş gibi görünecek. Ama Uganda üzerindeki savaş yıldızı Balkanlardaki duruma yoğunlaşmış olacak. Diğer iki savaş yıldızı ise toplayıcılarından birçok veri alıyor olacak. Türkler, tıpkı Polonyalılar gibi güçlerini sınırların ötesine ilerletmeye devam edecekler. Bu durum herkesi meşgul edecek.

Japonlar ise hipersonik güçlerini ve uzay tesislerini yeniliyor olacaklar, birkaç yılda bir yaptıkları gibi. Amerika ise düzenli olarak tekrarlanan bu faaliyeti izlerken Şükran Günü'nden birkaç gün önce yeniden tekrarlanışıyla alarma geçmeyecek. Japonların tamamen alarma geçtiğini görmek sıradışı bir şey olmayacaktı. Aslında bu defa Japonlar her zamankinden az adamla çalışıyor, hatta bazı birimleri alarma cevap vermiyor olacaklar.

BÖLÜM 11

DÜNYA SAVAŞI

BİR SENARYO

Şimdiye kadar jeopolitik tahminler yürüttüm. Yirmi birinci yüzyılda gözler önüne serilen ana temalar üzerinde çalıştım ve bunların uluslararası ilişkileri nasıl etkileyebileceği üzerine fikirler yürüttüm. Bu bölümde, yaklaşımımı bir parça değiştireceğim. Yirmi birinci yüzyılın ortasında meydana gelebilecek bir savaşı açıklamak istiyorum. Şurası açık ki, bu savaşın ne zaman başlayacağını net olarak söyleyemem ama bu savaşın nasıl bir savaş olabileceğine dair bir şeyler söyleyebilirim. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'na bakmadan yirminci yüzyıl hakkında tam bir fikir edinemezsiniz ve ben, savaşı tanımlayana kadar da yirmi birinci yüzyıl üzerinde bir şey söyleyemezsiniz.

Savaş ayrıntılarla bir bütün olduğu için bu savaş bugüne kadar bahsettiklerimden farklıdır. Bu olmadan, özünü kaybedersiniz. Savaşı anlamak için, savaş nedenlerinin ötesine geçmelisiniz. Teknolojiyi, kültürü ve diğer meseleleri ayrıntılarıyla hesaba katmalısınız. Bu yüzden, örneğin, II. Dünya Savaşı'ndan konuşurken, Pearl Harbor'u anlatmak zorunda kalırız. Pearl Harbor, Japonlar Güneydoğu Asya'yı ve Doğu Hindistan'ı ele geçirirken, zaman kazanma denemesiydi. Fa-

kat Pearl Harbor'un gerçekliğini tam olarak anlamak için, önce ayrıntıları anlamalısınız; uçak gemilerinin kullanımı, Pearl Harbor'un sığ sularında işe yarayabilecek torpedonun icadı ve pazar sabahı saldırma kararı.

Kitabın daha önceki bölümlerinde ABD, Polonya, Türkiye ve Japonya'nın gelecek yüzyılda nasıl karışacağını ve Türk ve Japonların öncelikli bir savaşa girmekten başka seçenekleri olmadıklarını, neden tedirgin olacaklarını anlattım. Bu kitap gelecek yüzyıl ile ilgili öngörülerimi kapsamaktadır, bu yüzden şimdi savaşın kendisinden bahsetmek istiyorum. Ancak bunu yapmak için, daha fazlasını bilmem gerekir. Savaşların tarih ve günlerini ve nasıl yapılacağını bilmeliyim. Bu savaşta kullanılacak askeri teknolojiyi anlamam gerekir. Yüzyıl içerisinde savaşın ne zaman yapılacağına dair kabaca bir fikre sahibim ve savaşın nasıl yürüyeceğine dair sağlam bir yaklaşımımın olduğunu düşünüyorum. Fakat bir anlamda hakkım olmadığını düşündüğüm bu fikirde daha ileriye gitmeden, yirmi birinci yüzyılın ortasında gerçekleşecek bir savaşın doğası hakkında fikir edinebileceğinizi sanmıyorum. Fakat bunu yapmama izin verirseniz, sanırım, yirmi birinci yüzyılın savaş hali ile ilgili olarak size bir his verebilirim.

İLK ATEŞ

Üç Battle Stars'ın yıkımının, 2050 yılında, 24 Kasım saat 5'te yapılması planlanacaktır. Bu Şükran Günü'nde, ABD'deki çoğu insan büyük bir öğünü sindirmekle uğraştıktan sonra, televizyonda futbol seyredecek ve şekerleme yapacaktır. Bazıları yolda direksiyon başında olacaktır. Washington'daki hiç kimse bir sorun bekleyişi içinde olmayacaktır. İşte o an, Japonlar saldırıya geçecektir. Battle Stars'ı hedef alan füzeler

öğlene doğru ateşlenecek. Bu şu teoriye dayanacaktır: Bu füzeler teşhis edilse bile, Washington güvenlik ekibi bir ya da iki saat yemekte olacağı için, zamanında harekete geçmek imkansız olacaktır. Bunu yapmak için, ateşlemelerin Japon ay üssünden yörüngeye göre 21 Kasım'da değişik zamanlarda yapılması gerekiyor. Bu nedenle, 20 Kasım uyarısı B Planı olacaktır—ilk ateş.

Aydan yapılan ateşlemeler fark edilmeyecektir. Füzelerin çoğu Battle Stars bordundaki otomatik sistemlerce teşhis edilecek fakat hiçbiri dünya için önemli bir tehdit olabilecek veya istasyonları etkilediğini gösterecek bir rota izlemeyecektir. Eksantrik yörüngelerden farklı zamanlarda ateşlenecekler. Bu bilgi monitörlere yansımayacak. İkinci gün günlük özetleri okuyan bir teknisyen havada çok sayıda meteorun olduğunu, bazılarının istasyona çok yakın geçtiklerini not edecek ama bu olağanüstü bir olay olmadığı için, görmezden gelecektir.

24 Kasım günü öğlene doğru roketler füzelerin yörüngesini değiştirerek, planlandığı gibi tekrar ateşlenecektir. Battle Star Uganda'daki izleme radarı saat 2 gibi bir uyarıda bulunacak. Bilgisayardan yörüngeyi yeniden onaylaması istenecektir. Bir saat sonra, tüm üç istasyon, yörünge üzerinde çoklu roketler algılayacak. Battle Star Peru bordu üzerinde üç platformun kumandanları saat 3.15 gibi organize bir saldırı altında olduklarını anlayacaktır. Daha sonra Colorado Springs'deki Hava Komutanlığı'na bilgi geçilecek ve onlar da Milli Güvenlik Konseyi ve Birleşik Kuvvetler'e haber verecektir.

Böylelikle, Battle Star Peru'daki komutan kendi otoritesini kullanarak hedeflere lazer ve kinetik füzeleri yönlendirecektir. Fakat gelen füzelerin sayısı buranın kapasitesini zorlayacaktır çünkü sistem aynı anda on beş füze saldırısı ile baş edecek şekilde tasarlanmamıştır. Buradaki komutan hızlı bir şekilde sızıntıyı anlayacak ve bazı füzeler hedeflerini bulacaktır.

Başkana bilgi geçilecek fakat Şükran Günü olduğundan, danışmanlarını hemen bir araya getiremeyecektir. Başkanın soracağı en önemli soru şu olacaktır: Saldırıyı kim yaptı? Bu soruya kimse hemen cevap veremeyecek. Türkler olduğu düşünülecek çünkü son krizlerde iyice karışmış olacaklardır. Fakat böyle bir saldırıyı yapabilecek güçleri olmadığı düşünülecektir. Japonlar sessiz kalacak ve kimse Japonlardan böyle bir saldırı beklemeyecektir. Daha fazla danışman bir araya geldikçe, iki şey ortaya çıkacaktır: Kimse saldırıyı kimin başlattığını bilmiyor ve Battle Stars yok edilmek üzere.

Japonlar saat 4.30 gibi Türkleri neler olduğu konusunda bilgilendirecektir. Türkler Japonların müttefikidir ama Japonlar son ana kadar onlara detaylı bilgi vermeyecek çünkü Türklerin onlara kazık atmasını istemiyorlardır. Fakat Türkler bir şeylerin olduğunu bilecek—Kasım ayının tüm sessizliği bu durum etrafında dönecek ve Japonlar harekete hazır duracaklardır.

İlk hareketten otuz dakikadan az bir sürede, başkan Battle Stars'ın tahliyesi emrini verecektir. Bu kadar kısa zaman içinde tam tahliye yapılamayacaktır. Yüzlerce insan geride kalacak. Daha da önemlisi, kimse kimin saldırdığını bilmese de, başkanın danışmanları, birincil üslerden dağınık lokasyonlara karada konuşlandırılmış hipersonik uçakların harekete geçmesi emrini vermesi noktasında onu ikna edeceklerdir. Bu emir tahliye emri ile aynı zamanda yapılacaktır. Sistemde birçok sorun yaşanacaktır. Kontrolörler –gerçekte, asgari kadro– onay isteyecektir. Savaş uçaklarının bazıları havalanacak ama birçoğu da kalacaktır.

Saat 5'te tüm üç Battle Stars patlayacak ve mürettebat elemanları ölecektir, çoğunlukla Battle Star Peru'da bulunan sensör ve uydular uzayda bırakılacaktır. Japonlar işleri sadece Battle Stars'ı gözlemlemek olan uyduları yıllar önce kurmuş

olacaklardır. İstasyonlardaki iletişim kesilecek ve Japon radarları istasyonların yıkımını bildirecektir.

Japonlar yıkım onaylanır onaylanmaz ikinci aşamaya geçeceklerdir. ABD üzerine, ABD üs ve gemilerine binlerce insansız hipersonik uçak –küçük, hızlı ve avcı uçaklarından kurtulabilecek kadar çevik– göndereceklerdir. Hedefler Amerikan hipersonik uçaklar, karaya konuşlandırılmış uçaksavar füzeler ve kumanda ve kontrol merkezleri olacaktır. Nüfus bölgelerine yüklenmeyeceklerdir. Japonya ABD Başkanı ya da personelini yok etmek istemeyecektir çünkü anlaşma yapabilecekleri birini bulmak zorunda olacaklardır.

Aynı zamanda Türkler yıllardır Japonlarla birlikte yaptıkları savaş planına göre hedeflere kendi saldırılarını başlatacaklardır. Ortak planlar iki ülke arasında daha önceden yapılmış olacaktır. Türklerin bir şeyler olacağına dair bir hisse kapılacaklarını daha önce söylemiştim. Zaten kriz modunda oldukları için, savaş planını uygulamak için geniş bir hazırlığa gerek duymayacaklardır. Japonlar yaptıkları şeyleri iletecek ve Türk sensörler yörüngedeki eşzamanlı olayları takip edecektir. Bu durumdan hızlıca yararlanacaklardır. Çoğu hedef ABD ve Mississippi'nin doğusu olacak fakat Türkler aynı zamanda ana bir güç olmasa da, ABD ile ittifak yapan Polonya bloğuna ve Hindistan'a saldıracaktır. Koalisyonun amacı ABD ve müttefiklerini askeri açıdan çaresiz bırakmak olacaktır.

Birkaç dakika içinde, insansız hava uçağından fırlatılan füzeler Avrupa ve Asya'daki ABD güçlerini vurmaya başlayacaktır fakat bu füzelerin hedeflerine ulaşması yaklaşık olarak bir saat alacaktır. Bu saat, ABD'ye biraz zaman verecektir. Uzaya dayalı sensörlerin çoğu çalışmayacaktır fakat ICBM ateşlemelerinin ısısını keşfetmekte kullanılan eski bir sistem Colorado Springs'e yükleniyor olacaktır. Japonya ve Türkiye'den yapılacak bir dizi ateşlemeler bulunacak fakat

çok az bilgi sağlanacaktır. Uçak ve füzelerin nereye gideceğini söylemenin hiçbir yolu yoktur. Fakat Battle Stars yok edildikten dakikalar sonra iki ülkenin ateşlemelere başladığı gerçeği en azından saldırının şimdi nereden geldiğini bilen başkana iletilecektir.

ABD Japonya ve Türkiye'deki askeri üslerin bir bilgisini toplayacaktır. Japon ve Türk uçaklar çoktan harekete geçmiş olacak ve bu yüzden bu hedefleri vurmanın hiçbir anlamı olmayacaktır. Fakat her iki ülkede de sabit hedefler olacaktır. Özellikle kumanda ve kontrol merkezleri, hava sahaları, yakıt haznelerine saldırılabilir. Ayrıca başkan hipersonik filosunu pistte değil havada tutmak isteyecektir. Önceden hazırlanmış bir savaş planını aktive edecektir. Ancak, emirler iletildiğinde ve uçuş kontrolleri yapıldığında, Japonya ve Türkiye hedeflerini vurana kadar on beş dakikadan daha az bir süre olacaktır. Bazı uçuşlar yapılacak ve bu iki ülkeyi hedef alacak ama gücün çoğu karada yok edilecektir.

Polonya bloğunun tahrip edilmesi daha yoğun olacaktır. Varşova'daki Polonya blok komuta merkezinin Battle Stars'ın tahribatından haberi olmayacaktır. Bu yüzden füzeler üslerini vurmaya başlamadan önce ABD'den uyarı almayacaktır. Aslında, hipersonik uçaklar bir uyarı almadan blok tesislerdeki hassas cephaneleri düşürüyor olacaktır. Orada oldukları an, blok vuruş becerisini kaybetmiş olacaktır.

Saat 7'de ABD hava ve hipersonik gücü tahrip edilecektir. ABD havadaki hakimiyetini kaybedecek ve sadece birkaç yüz uçağı kalacaktır. Avrupa'daki müttefikleri güçlerini ezdirmiş olacaktır. Dünyanın etrafındaki Amerikan savaş gemilerine saldırılacak ve bunlar batırılacaktır. Amerikan koalisyonu askeri açıdan yenik düşecektir.

KONTRA-SALDIRI

Aynı zamanda, Amerikan toplumu çoğu Amerika müttefikinde olduğu gibi sağlamda olacaktır. Bu Koalisyon stratejisinin önemli bir zayıflığıdır. ABD nükleer bir güçtür; böylelikle Japonya, Türkiye, Polonya ve Hindistan da böyle olacaktır. Askeri hedeflere yapılan saldırılar nükleer bir tepkiyi doğurmaz. Ancak, eğer Koalisyon askeri hedeflerden Amerikan halkına doğru yönelirse, kapitülasyonları öne sürmek için çalışabilir. Koalisyon karşılıklı imha değil de, özellikle Amerikalıların yaşayabileceği politik bir uzlaşma aradığı için ve Amerikalılar çoğu zaman tarafsız olduğundan, Amerikan sivilleri üzerinde ciddi zarar ve yaralanmalara yol açacak hipersonik güçleri kullanmak tehlikeli olacaktır. Nükleer silahlara sahip olmak savaşı bu alana genişletecektir. Bu çatışmanın derecesinin sınırını çizer.

Yine de, ABD askeri açıdan zarar görecek ve Koalisyonun daha ne kadar süreceğini bilemez. Koalisyonun umudu şu olacaktır: Zararın derecesi Koalisyonun önceden bilinemezliği ile ABD tarafından görüldüğünde, Türk ve Japon etki alanlarını kabul etmeyi, Amerikan etki alanındaki sınırları belirlemeyi ve havadaki çatışmayı sınırlayan daha işler ve geçerli bir taslak oluşturmayı da içeren politik bir uzlaşmayı tercih edecektir. Başka bir ifadeyle, Koalisyon, Amerika'nın tek süper güç yerine diğer güçlerden biri olduğunu anlaması ve cömert ve güvenli bir etki alanı kabul etmesi yönünde riske girecektir. Ve havadaki saldırının aniliği ve etkisinin, ABD'nin Koalisyonun askeri gücüne önem vermesini sağlayacağını umacaktır.

ABD aslında Koalisyonun askeri gücünü abartacaktır fakat Koalisyonun beklediğinden ters bir karşılık verecektir. Amerikalılar düşmanın sınırlı ve politik amaçlara sahip olduğu sınırlı bir savaşta sıkışmış olarak kendilerini görme-

yeceklerdir. Onun yerine, Amerikalılar Koalisyon güçlerinin kuvvetinin olduğundan daha büyük olduğuna inanacak ve bu yüzden Koalisyon ve diğer güçlerden gelebilecek olası saldırıları dikkate alacaktır. ABD bunu varoluşsal bir tehdit olarak görecektir.

ABD saldırıya duygusal olarak tepki verecektir. 24 Kasım akşamı ona iletilen politik uzlaşmayı kabul ederse, ülkenin uzun vadedeki geleceği belirsiz olacaktır. Türkiye ve Japonya –birbiri ile savaşması çok olası olmayan iki ülke– Avrasya'ya hakim olacaktır. Bir tane değil, iki hegemonya olacaktır fakat eğer işbirliğine giderlerse, Avrasya birleşecek ve sistematik olarak sömürülecektir. Amerikan büyük strateji kabusu gerçek olacak ve zamanla Koalisyon üyeleri –birbirileri ile kolaylıkla savaşa girmeyecek olan ülkeler– deniz ve havadaki üstünlüğü ele geçirecektir. Koalisyon teklifini kabul etmek mevcut savaşı sonlandıracak fakat aynı zamanda uzun vadede Amerika'ya zarar verecektir. Fakat bu durum üzerinde o gece dikkatli bir şekilde durulmayacaktır. Pearl Harbor'da *Maine*'nin batırılmasından sonra ve 11 Eylül sonrasında olduğu gibi, ABD köpürecek ve şartları kabul etmeyip, savaşmayı tercih edecektir.

ABD, Koalisyon keşif uçakları yerini alırken bir hareket yapmayacaktır. Koalisyon tahrip edilmiş kompleks Amerikan Battle Star sistemine eş bir şeye sahip olmayacak fakat ABD üzerinde zamanında istihbarat sağlayacak son teknoloji uydulara sahip olacaktır. Bunlar operasyonelken, Koalisyon Amerikalıların her hamlesine kontra saldırı ile karşılık verebilecektir. Amerikan keşif uçağı sistemi hızlıca yeniden kurulacak, böylelikle kalan uydularla dünyaya bağlantı kuracaktır. Bu ABD'nin düşman hareketlerini gözlemesini sağlayacak ve bunlara karşı kontra saldırı yapabilecektir. Bu olduğunda, yapması gereken ilk şey Koalisyonun sahip olabileceği hava

tesislerini devre dışı bırakmaktır.

ABD varlıkları üzerinde Japon istihbaratı mükemmel olmasa da, iyi olacaktır. ABD dikkatli bir şekilde kamufle edilmiş, bir dizi gizli yerde roket platformları yerleştirmiş olacaktır. Bu 2030'lardan beri önemli kara projelerinden biri olacaktır. Japonlar ABD'yi gözetlemeye başladığında, tesisler gizli bir şekilde kurulmuş olacaktır. Gizli ateşleme tesisleri barış zamanında kullanılamaz. Yakalanmadan bu tesislere personel aktarmak günleri alır. Bu sırada ABD Almanlar üzerinden uzlaşma için diplomatik ilişkiye geçecek ve böylelikle zaman kazanacaktır. Anlaşmalar bir kontra saldırı için göstermelik bir hareket olacaktır.

ABD ellerindekiyle sahada olmaya çalışacaktır. Bunu yapabilmek için, uzay sistemini devreden çıkartarak Koalisyon'un aklını başından almalıdır (ABD gizli bölgelere yüzlerce anti-uydu füzeleri ve yüksek enerji lazerleri depolamış olacaktır.) Mürettebat kendini açığa çıkarmadan dikkatli bir şekilde yerini alacaktır. Koalisyon ABD ile yapılacak görüşmelerle ilgilenirken, tesisler hazırlanacaktır. Yaklaşık yetmiş iki saat sonra, ABD iki saatten az bir zaman içerisinde Koalisyon'un gözetleme kapasitesini yok edecektir. Koalisyon kör olmayacak ama buna çok yakın olacaktır.

Uydular yok edilir edilmez, ABD'nin elindeki hipersonik uçaklar Japon ve Türk ateşleme tesislerine saldırı başlatacak. Böylelikle bunların yeni uydu yerleştirmelerini ve ABD uydularına saldırmalarını imkansız hale getirecektir. Japonlardan ayrı olarak, Amerikalılar geçmiş keşif birlikleri üzerinden Japon ateşlemelerinin yerleri ile ilgili net bir fikre sahip olmuş olacaktır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda, ABD her zaman keşif anlamında büyük bir üstünlüğe sahipti. ABD'nin Koalisyon planı Koalisyonun ABD planından daha iyi olacaktır. Uçaklar hepsini vuracaktır. Bundan kısa bir süre sonra, ABD

uydu kontrolörleri Amerikan uydularından sinyaller vermeye başlayacaktır. Koalisyon şimdi kör olacaktır. Amerika'nın kara anti-uydu kapasitesi ile ilgili istihbarat hatası Japonları mahvedecektir.

YENİ TEKNOLOJİLER, ESKİ SAVAŞ

Koalisyon üyeleri planlarının başarısız olduğunu göreceklerdir. ABD'nin ne kadar iyi görünebileceği noktasında emin olamazlar fakat tamamen iyi görünemeyeceğini de bilecekler. Daha da rahatsız edici olan ise şudur: Tüm ABD hava filosunun imha edildiğine dair inançlarının yanlış olduğu görülecektir ve ABD'nin hala onları vurabilecek kapasiteye sahip olduğunu göreceklerdir. Battle Stars saldırısı ve Koalisyon hava saldırısı teşhisi arasında dağıtılmış güçlerin tek kalıntı olduğunu bilemezler. Amerikan rezervlerinin ne kadar derin olduğunu bilemeyecekler ve onlar için bunu öğrenmenin hiçbiri yolu da olmayacak. Savaşın sisi yirmi birinci yüzyılda geçmişte olduğu gibi kalın olacaktır.

ABD ekstra bir hareket daha yapacaktır. Mühendisler Battle Stars'ı vuran füzelerin orijinal noktasını gösterebilecek veriyi analiz edecekler ve ordu daha sonra bu noktalara füze fırlatacak ve üs yok edilecektir. Ayrıca ABD aydaki tüm Japon üslerine saldırmak için aydaki kendi üslerini sessizce inşa edecektir. Bu sefer çok da şaşırmayacaklar.

Savaşlarda sık sık olduğu gibi, yıllarca planlanan bir saldırı faaliyete geçtiğinde, herkes belirsizlik içinde geçici çareler bulmaya çalışır. Ve çoğu savaş planları savaşın hemen sonuçlanacağı üzerine yapılır. Bu nadiren olur. Bu savaş üç parçaya bölünerek devam edecektir.

Türklerin Bölge Etkinliği, 2050

Önce uzaydaki üstünlüğü yeniden sağlayarak, ABD hakimiyetini güçlendirmek ve Koalisyonu devre dışı tutmak için hızlandırılmış bir program yürütülecektir. ABD gelecek yılda saldırı öncesindeki seviyelere gelene kadar gözetleme kapasitesini arttıracaktır. Araştırma, geliştirme ve savaş düzenini alma aşaması barış zamanına göre olağanüstüdür. Şükran Günü'nden bir yıl sonra, ABD imha edilmiş uzay üslerinin gücünü teknolojik olarak geliştirmiş olacaktır.

İkinci olarak, ABD Koalisyonun hava saldırıları ile sürekli baskı altında tutulan sabit üretim tesislerinde hipersonik fi-

losunu yenilemek için harekete geçecektir. Fakat Koalisyon ABD üzerinde yeterli gözetleme imkanına sahip olmayacaktır ve bazı gerilemelere rağmen, yeni hipersonik uçaklar inşa eden tesisler hızlı bir şekilde harekete geçecektir.

Üçüncü olarak, Koalisyon, ABD karada güçlerini yeniden kurmadan önce zamanı kullanacaktır. Japonlar Çin ve Asya'daki diğer alanları ele geçirecek fakat Türkiye'den daha az saldırgan olacaktır. Türkiye ABD işgalini Polonya bloğuyla uğraşmak ve bölgede kendini belirleyici bir unsur olarak yapmak için bir şans olarak görecektir.

Savaş Polonya bloğuna yapılan aldatıcı bir hareketle başlamış olacaktır. Şimdi Türkiye buraya kara saldırısı yapacak ve bunu hava kuvvetleri ile destekleyecektir. Polonya bloğunun devre dışı bırakılması Türkiye'ye her yerde at oynatma imkanı verecektir. Bu nedenle, gücünü Rusya ve Kuzey Afrika'da boşa harcamaktansa, Türkler Bosna'dan Balkanlara doğru kuzeye saldıracaktır.

Burada kilit silah zırhlı piyade askerleri olacaktır. Askerin üzerindeki zırh onu yaralanmaya karşı koruyacak ve aynı zamanda onun hızlı hareket etmesini sağlayacaktır. Tek kişilik tank gibi düşünebilirsiniz ama daha öldürücüdür. Mühimmat ve akım kaynakları taşıyan birçok zırh sistemleri ile desteklenecektir. Akım kaynağı önemli olacaktır. Sistemler elektrikli olacak ve ileri elektrik depolama üniteleri (süper güçlü bataryalar) ile çalışacaklardır. Fakat ne kadar ileri olursa olsun, yine de şarj edilmeleri gerekecektir. Bu demektir ki, elektrik sistemlerine giriş savaşta en önemli şey olacaktır. Yirminci yüzyıl nasıl petrol savaşları olduysa, yirmi birinci yüzyıl da elektrik savaşları olacaktır.

Türkiye'nin ana hedefi Polonya bloğunu bir felakete çekmek olacaktır. ABD ile savaştan farklı olarak, zırhlı asker, robotik lojistik ve silah platformları, hassas batarya olarak kul-

lanılacak hazır ve nazır hipersonik uçaklar gibi birleşik bir ordu operasyonu olarak planı yürütülecektir.

Devasa saldırıların ardından, Polonya bloğu hava saldırılarını savuşturmak için kara kuvvetlerine odaklanmaktan kaçınmaya çalışacaktır. Türkler öyle bir şekilde saldırmayı isteyecek ki, blok ana hedefleri savunmaya odaklanacak ve sonuçta Polonyalılar böyle bir savunmayı reddettiğinde, bloğu parçalanmış olacaktır.

Türkler Bosna'dan Hırvatistan topraklarına, kuzeye doğru, Macaristan'a saldıracaktır. Burası açık ve düz bir alandır ve doğal bariyerleden yoksun bir yerdir. Esas askeri hedefleri Slovakya, Ukrayna ve Romanya'daki Karpatlar olmasına rağmen, Budapeşte'ye gireceklerdir. Eğer Karpatları alırlarsa, Romanya ve Bulgaristan tecrit edilecek ve Karadeniz bir Türk gölü haline gelecektir...

Macaristan işgal edilecekve Polonya tecrit edilecektir. Böylelikle Türkiye güneyden bir tehdit haline gelecektir. Ancak eğer Polonya Budapeşte'yi korumak üzere Macaristan topraklarında tutunur ve böylelikle bloğu birlikte tutmaya çalışırsa Türk Hava Gücü blok güçlerini darmadağın edecektir.

Türkler Hırvatistan topraklarına ilerlerken Türkleri durdurmak için Polonyalılar Amerikan desteği isteyecek fakat ABD'nin elinde onlara verecek bir hava gücü olmayacaktır. Sonuçta Türkler birkaç hafta içinde Macaristan'ı zaptedecek ve sonra da Karpatları işgal edecektir. Tecrit edilmiş olan Romanyalılar ateşkes isteyeceklerdir. Polonya sınırı ve Ukrayna yani güneydoğu Avrupa Türklerin elinde olacak ve geri kalan bölge Polonya olacaktır. Türk kuvvetleri Krakow'a ilerleyecek ve hava saldırıları ile Polonya ordusunu parçalayacaktır. ABD Polonyalıların dayanamayacağını ve barış isteyebileceklerini görecektir. ABD stratejik değerlerini yeniden inşaa etmek için

zaman kazanacak ve daha sonra Türkiye ve Japonya üzerine ani bir saldırı düzenleyecektir. ABD Güney Polonya'da taktik gücünü desteklemek için gücünü bölmek istemeyecektir. Aynı zamanda Polonya ittifağını kaybetme riskine girmeyecektir. Bu Türkiye'ye karşı oynanan oyunun sonu olurdu. Polonyalıları korumak için ABD Türklere ciddi bir zarar vermek zorunda kalacaktır.

2051 Şubat ayında ABD elindeki mevcut hava gücünü harekete geçirecek ileri teknoloji yeni hava uçaklarıyla Polonya'nın güneyinden Türkiye'nin güçlerini vuracaktır. Bunun sonucunda Türk Hava gücü ciddi kayıplar alacak ve çok sayıda robotik sistem ve mühimmatın yok edilmesiyle yüzlerce zırhlı askerini kaybedecektir. Türkiye bunun sonucunda felç olmayacak ama ciddi bir yara almış olacaktır.

Sonunda Türkler bu savaşı kazanamayacaklarını anlayacaktır. Amerikalıların hızlı bir şekilde yeni bir hava gücü yaratması ve Türklerin uzaya girememesi onlara yenilgi getirecektir. Aynı zamanda Japonların da onlara yardım edecek pozisyonda olmadıklarını anlayacaktır. O sırada Japonlar Çin sorunuyla uğraşıyor olacaktır. Büyük oyun başarısız olacaktır. ABD Japonya'dan önce Türkiye'ye yüklenecektir. Böylelikle Türkiye hızlı bir şekilde Polonya'dan çıkacaktır. Fakat Türk kara kuvvetleri daha sonra geniş bir alana yayılacaktır. Polonya'ya odaklanmak başka yerlerdeki güçleri buraya aktarmak anlamına geleceğinden uzun vadede bu geçerli bir seçenek olmayacaktır. Türkler Mısır'dan merkez Asya'ya yayılacak, isyanlarla derinden etkilenecektir.

Savaş başlamadan önce Koalisyon Almanya'nın Polonya saldırısına katılmasını istemiş olacaktır. Fakat Almanlar bundan kaçınacaktır. Bu sefer Türkler onlara yaklaşırken, ganimet isteyeceklerdir. Polonya'da Türkiye'ye yardım etmenin karşılığında Türkiye savaştan sonra Balkanlardan çekilecek

ve elinde sadece Romanya ve Ukrayna olacaktır. Türkiye, Karadeniz, Adriyatik ve Akdeniz üzerinde gücünü koruyacak ve Almanlar Polonya, Baltık ve Belarus dahil Macaristan'ın kuzeyine hakim olacaktır.

Almanlara göre 2050 yılından önce boş bir Türk rüyası olan şey şimdi pratik bir mesele halini almıştır. Türkler Akdeniz ve Karadeniz üzerinde bir güç olacak ve hakimiyetini korumak için Balkanlara ihtiyaç duyacaktır. Türklerin burada kuzeye karşı bir ilgisi olmayacak çünkü böylesi bir müdahale bu alanlarda ihtiyaç duyulan güçleri yutacaktır. Polonyalılar ve Ruslar gibi Almanlar da Kuzey Avrupa topraklarında korunmasız olacak ve bu yeni anlaşma onların doğu tarafını koruyacaktır. Daha da önemlisi bu yeni anlaşma Rusya'nın yıkılışından beri Almanya ve Batı Avrupa'ya karşı yönelen eğilimi tersine çevirecektir. Doğu Avrupalılar sonunda kendi yerlerine geri çekilecektir.

Almanlar, Amerikalıların bölgeye yeniden hakim olacağını bilecektir. Fakat Amerikalıların geri gelmesi bir süre zaman alacaktır. Almanların yayılması için ellerinde iyi bir fırsat olacaktır. Ama Türkler kadar maceracı olmayacaktır. Fakat alternatif olarak doğu taraflarında bir Türk gücü olacak ya da Türklerin yenilmesiyle daha güçlü bir Polonya-Amerika gücüyle karşı karşıya kalacaklardır. Almanlar genelde risk almazlar ama bu almak zorunda kalacakları bir risk olacaktır. Eski ama yine de işler olan hava kuvvetlerini mobilize edip 2051 baharının son dönemlerinde batıdan Polonya'yı vuracaktır. Aynı zamanda Türkler güneyden yeni bir saldırı yapacaktır. Almanlar, Fransızları ve bir dizi diğer ülkeleri yanına çekecek ama bu destek askeri olmaktan öte politik olacaktır.

Diğer yandan Britanya olanlar karşısında hayrete düşecektir. Her ne kadar global politik güçlerin politik bir oyunu sergileniyor olsa da İngilizler kendi iç güç dengeleriyle daha

fazla ilgili olacaklardır. Bir kez daha Alman hakimiyetinde bir kıta olasılığı ile karşı karşıya kalacaklardır. Ve bu Türklerin alttan desteklediği bir şey olacaktır. İngilizler eğer bu olursa, Amerika üzerinden Avrupa'ya doğru her türlü ihmal ve her türlü konjektürel çekilmenin bir felakete yol açağının farkında olacaktır. Britanya'nın bu savaş dahil olmak gibi bir niyeti yoktur. Fakat bu noktada önünde hiçbir seçenek olmadığı için masaya değerli bir şeyler taşıyacaktır: Küçük sağlam bir hava gücü. Bu hava gücü Amerikan İstihbaratıyla birleştiğinde Alman ve Türklere ciddi zararlar verebilir. Ayrıca Türk ve Alman hava saldırılarına karşı korunmak üzere kendi gelişmiş hava savunma mekanizmaları Britanya'yı güvenli bir üs yapacaktır. Britanya bir yandan hava gücünü Amerika'ya kaydırırken bir yandan da geride duruyormuş görüntüsü verecektir.

Sonuçta Polonya'ya iki taraftan saldırı olacak ve bunların biri batıdan diğeri ise güneyden yapılacaktır. Saldırı güçleri coğrafik olarak daha da yayılacak fakat teknoloji bu sefer oldukça farklı olacaktır. Napolyon'un askerlerine ya da Hitlerin zırhlı formasyonlarına benzemeyecektir. Tam tersine saldırı gücü gerçek ordu anlamında oldukça küçük olacaktır.

İnsan gücü zırhlı askerlerden oluşacak fakat ateş alanları daha açık ve net olacaktır. Ve bu alanlar şimdi kilometrelerce mesafe etmektedir. Bilgisayar ağlarıyla bağlantılı olarak sadece taşıdıkları silahları değil aynı zamanda ihtiyacı olduğunda çağırabilecekleri binlerce kilometre ötedeki robotik sistem ve hipersonik uçaklara komuta vereceklerdir.

Robotik sistemler veri ve güce dayanır. Birini kestiğinizde hiçbir işe yaramaz. Sürekli bir bilgi akışının olması gereklidir. Aynı zamanda çalışmak için enerjiye ihtiyaçları vardır. Türklerin uzay sistemleri çöktüğünden Türkler bilgi sağlamak için insansız hava araçlarını tercih edecektir. İnsansız hava uçakları sürekli olarak düşürüleceği için bilgi her zaman yetersiz

kalacaktır. ABD'nin her zaman daha iyi bir istihbaratı olacaktır. Fakat saldırganları yok etmek için hava gücü yetersiz olacaktır.

Zırhlı askerlerin mühimmatları ve robotları için enerji sağlamak bir sorun olacaktır. Bu mühimmatlar elektrikle çalıştığından ya şarj edilmelidirler ya da bataryaları değiştirilmelidir. Elektrik enerjisi depolamada muazzam ilerlemeler yapılmıştır. Fakat sonuçta bu bataryalar bitecektir. Elektrik önemli bir kaynak olacaktır. Elektrik üretim tesislerine bağlı elektrik enerjisi sistemleri burada önemli bir rol oynayacaktır. Güç üretim tesislerinin imha edilmesi halinde saldırganlar bulundukları yere devasa büyüklükteki şarjlı bataryaları taşımak zorunda kalacak ve bunları savaş alanına yayacaklardır. Askeri birlikler ne kadar uzakta olursa tedarik hattı da o kadar uzun olacaktır. Eğer savunma hattında olanlar kendi enerji sistemlerini kapatmaya hazır olurlarsa ve hatta gerekli olduğunda güç ünitelerini yok ederlerse enerji yoksunluğu nedeniyle saldırı yavaşlayacaktır.

Amerikan, İngiliz, Çinli ve Polonyalı kumandanların yer aldığı gizli bir toplantıda ortaya bir strateji atılacaktır: Polonyalılar direnecek ve Koalisyon güçlerinin baskısı altında yavaş yavaş çekilecektir. Biri güneyden, diğeri batıdan gelen iki baskı Varşova'ya yaklaşacaktır. Müttefiklerin hava kuvvetlerini yeniden inşa edebilmesi için ihtiyaç duyduğu zamanı kazanmak için Polonyalılar direnecek, düşecek ve yeniden toplanacaktır. Kuzey kutupta St. Petersburg'a uçan binlerce Amerikan ordusuyla sağlamlaştırılacak olan Polonya ordusu oyalayıcı hareketler içerisinde bulunacaktır. Durum ümitsiz bir hal aldığında 2051'in sonunda Britanya'daki mevcut hava gücü Türk ordularını yavaşlatmak için harekete geçecektir. Amerikan sanayisi binlerce ileri teknoloji, hipersonik uçak imal ederek, savaş öncesi sistemlerin hızını iki kat arttırarak ve uçaklara

iki kat daha fazla roket yerleştirme olanağını sağlayarak Amerikan gücünü devasa bir saldırı için hazır kılacaktır. Uzaya dayalı sistemlerdeki büyük gelişmelerle birlikte ABD dünyada Koalisyon güçlerini darmadağın edecektir. Bu zamana kadar temel kural şudur: Bekle, çekil, zaman kazan.

Koalisyon, ABD'nin sanayi kapasitesini gerçekten küçük görecektir. Polonya güçleriyle savaşmak için birkaç yıla ihtiyaçları olacaklarını düşüneceklerdir. İlk başta Koalisyon Polonya'nın elektrik tesislerine saldırmayı tercih etmeyecektir. Çünkü burayı ele geçirdikten sonra enerjiye ihtiyaçları olacakları için bu tesisleri yeniden kurmak istemeyeceklerdir. Diğer yandan Polonyalılar çekilirken kendi sistemlerini yok edecek ve Koalisyonun ilerleyişini durdurmak isteyecek, Alman ve Türkleri savaş alanına ağır, elektrik, depolama ünitelerini taşımaya zorlayacaktır. 2052 yazında kontra saldırı yapıldığında gerçekten savunmasız kalacaklardır.

Amerikan zırhlı askeri savaş alanına uzay sistemleriyle vardığında Koalisyon Polonya'nın çabuk düşmeyeceğini anlayacaktır. Ayrıca Koalisyon elektrik üretim tesislerinin onlar için bir temel olduğunu görecekler ve bu tesisler ele geçirilmediği takdirde (Amerikalılar kendi ülkelerinden bu savaş alanına yüklenen elektrik depolama sistemlerinin sayısını azaltmış olacaktır.) Amerika'nın kesinlikle zafer elde edeceğini anlayacaklardır. Bunun sonucunda 2051 yazında Koalisyon Polonya elektrik sistemini yok etmeye başlayacaktır. Belarus gibi uzak bölgeleri vuracaktır. Böylelikle Polonya karanlığa bürünecektir.

Koalisyon iki hafta bekleyecek ve ABD ve müttefiklerini sürekli bir savaşa zorlayarak mevcut elektriği harcamalarını sağlayacaktır. Daha sonra tüm cephelerden aynı anda saldırarak Polonya ve Amerikan kuvvetlerinin enerjisiz kalmalarını bekleyecektir. Ama sadece yoğun bir direnişle karşılaşmakla kalmayacaklar aynı zamanda Koalisyon hatlarını yok eden

Amerikan ordularının hava saldırıları ile yüz yüze gelecek-lerdir. Birleşik komuta İngiliz hava kuvvetlerini savaşa gönderecek ve muhteşem uzay tabanlı keşif sistemlerini (yeni ve daha profesyonel Battle Star yönetim sistemi) Alman ve Türk zırhlı ordusunu belirlemesi, hedef alması ve yok etmesi için görevlendirecektir.

Bu zamana kadar geçen süre içerisinde Amerika askeri anlamda tüm yumurtaları bir sepete koymamayı öğrenmemiş olacaktır (özellikle uzay tabanlı sistemler). Savaş başlamadan önce ABD yeni bir Battle Star inşa etmiş olacaktır. Ama bütçe yetersizliği nedeniyle faaliyete geçmemiş olacaktır. Meclisin bu hareketsizliği bir kez daha beklenmeyen bir lütuf haline gelecektir. İstasyon gizli ve karada olacaktır. Japon ay üssünün imha edilmesinden ve sürpriz saldırıdan sadece aylar sonra faaliyete geçecektir. Savaş başladıktan sonra hemen oluşturulan yeni mimari Uganda yakınlarında yeniden kurulacak ama bu sefer hem hızlı manevra kabiliyetine sahip olacak hem de saldırıları önlemek için taktik, manevra hakimiyeti üstün olacaktır. ABD uzaydaki hakimiyetini yeniden inşa edecektir. Daha önemlisi geçmişe oranla bu hakimiyetini daha da perçinleyecektir.

Türk ve Almanları bir şey çok şaşırtacaktır. Polonya elektrik üretim ve dağıtım sistemini yok etme kararını aldıktan sonra direnişin kırılacağını düşünecekler ama aynı zamanda kendi enerji kaynakları da tükenecektir. Ancak Polonya ve Amerika zırhlı ordusu tam donanım gelecektir. Amerikalıların yeterli bataryaya sahip olmasının imkansız olduğu düşünülecektir. Peki bu enerji nereden geliyor?

Uzayda ticari deneyler yapan tek ülke Japonya değildir, yüzyılın ilk yarısında Amerikan girişimciler konsorsiyumu hem Amerikalıların kullanabileceği ucuz ve bol ateşleyiciler geliştirmek hem de uzayda bir elektrik üretim tesisi kurmak için

çokça para harcamışlardır. Uzaydaki tesis enerjiyi mikrodalga formlarda dünyaya gönderecek ve sonra bunu kullanılabilir elektriğe çevirecektir. ABD kumandanları Polonya'yı savunma sorununda gördükleri gibi enerji gücü olmadan bitmek bilmeyen bir savaş oyunu oynamanın anlamsız olacağını anlayacaklardır. ABD, Türklerin Güneydoğu Avrupa'yı istila etmesinden birkaç hafta sonra Koalisyonu yenmenin müttefik kuvvetlere elektrik enerjisi sağlamaktan geçtiğini anlayacaktır. Zafere giden yol Polonya'yı enerjisiz bırakmamaktan geçmektedir.

Temel teknoloji hazırlanmış olacaktır. Güneş panelleri ve mikrodalga sistemler gibi uzay sistemleri de hızlı bir şekilde inşa edilebilecektir. Esas zorluk alıcıların inşasını yapabilmek ve bunu sahaya indirmektir. Fakat bir kez daha sınırsız bir bütçe ve motivasyonla Amerikalılar bir mucizeye daha imza atacaklardır. Koalisyonun haberi olmadan yapılan yeni Battle Star'ın iki hedefi vardır. Savaş yönetimi, güneş panelleri ve mikrodalga radyasyon sistemlerinin inşası ve operasyonların yönetimi. Mobil alıcılar çoktan savaş alanına yerleştirilmiş olacaktır.

Harekete geçildiği an, Polonya cephesindeki binlerce alıcı uzaydan mikrodalga radyasyon almaya başlayacak ve bunu elektriğe dönüştürecektir. Bu bir bakıma kara telefonlarının yerine cep telefonlarının yerleştirilmesi gibidir. Enerjinin tüm biçimi değişecektir. Bu daha sonra önemli olacaktır. Şimdilik Türklerin karşılaştığı direniş zayıflamıyor ama şimdi düşmanın daha fazla elektriği vardır.

Koalisyon uzaydaki güç üretim sistemine ulaşamayacak ya da mikrodalga alıcı istasyonlarını belirleyemeyecektir. Çok farklı yerlerde birçok panel olacaktır. Ve bunlar hareketli olacaktır. Keşfedilse bile bunların yer değiştirmesi yok edilmesinden daha hızlıdır.

Koalisyon lojistikler üzerinden Polonya-Amerika ittifakını kıramayacaktır. Savunma hattı ayakta kalacaktır çünkü Ko-

alisyon yetersiz keşif imkanına sahiptir ve uydularını erkenden kaybetmiştir. Şimdi de havadaki hakimiyeti zayıflamaktadır ve küçük İttifak hava kuvvetleri bile daha iyi istihbarata sahiptir ve onlar daha etkili olacaktır.

OYUNUN SONU

2052 yazına kadar karada bir çıkmaz olacaktır. İşte o zaman ABD yeni, devasa hava güçlerini serbest kılacaktır. Battle Star istihbarat ve silahlarıyla birlikte, ABD hava kuvvetleri Polonya'daki Koalisyon güçlerini yok edecek ve onların enerji üretim tesislerini yıkacaktır. Amerikalılar Çin'de savaşan Japon kuvvetlerine de aynısını yapacaktır. Burada Japon su üstü tekneleri hedef olacaktır.

Kontra saldırı Japon ve Türkleri tedirgin edecek ve Almanlar tökezlemeye başlayacaktır. Kara kuvvetleri neredeyse buhar olacaktır. Fakat şimdi Amerikalılar nükleer sorununu dikkate alacaktır. Eğer Koalisyon güçleri milli güvenliklerinin ve egemenliklerinin tehdit altında olduklarını düşünürlerse, nükleer silah kullanmayı göze alabilirler.

ABD koşulsuz bir teslimiyeti istemeyecektir. Milli egemenliğe de zarar vermeyecektir. Geçen elli yılda, ABD düşmanı yok etmenin en iyi strateji olmadığını öğrenmiştir. ABD'nin amacı güçler dengesini sağlayıp, bölgesel güçlerin Amerika'ya değil de birbirilerine odaklanmalarını sağlamaktır.

ABD Japonya'yı yok etmek istemeyecektir. Japonya, Kore ve Çin arasında güçler dengesini kurmak isteyecektir. Benzer bir şekilde, Türkiye'yi de yok etmeyecektir. İslam dünyasında bir kaos yaratmaya niyeti yoktur. ABD'nin tek yapacağı Polonya bloku ve Türkiye arasında bir denge sağlamaktır. Polonyalılar ve Polonya bloku Türk kanı isteyecektir. Aynı zamanda Çinliler ve Koreliler de Japonlarınkini isteyecektir. Fakat ABD

Versay'da Woodrow Wilson anlaşmasını harekete geçirecektir. Bütün bunların insani olması adına, bu, Avrasya'nın düzensiz kalmasını sağlayacaktır.

Hızlıca organize edilen barış konferansında, Türkiye güneyde Balkanlardan çekilerek, Sırbistan ve Hırvatistan'ı tampon bölge olarak bırakıp ve geriye doğru çekilecektir. Ama Kafkaslar'a girmeyecektir. Merkez Asya'da, Türkiye Çin'in varlığını tanıyacaktır. Japonlar tüm güçlerini Çin'den çıkartacak ve ABD Çin'e teknoloji transfer edecektir. Açık şartlar gerçekten oldukça belirsiz olacak ve bunlar tamamen ABD'nin istediği gibi olacak. Birçok yeni ulus ortaya çıkacaktır. Birçok sınır da belirsiz bir hal alacaktır. Galipler kazanmış olmayacaktır ve kaybedenler de gerçekten kaybetmiş olmayacak. ABD medeniyet yolunda önemli bir adım atmış olacaktır.

Bu sırada, ABD uzay üzerinde tam bir hakimiyet sağlayacak, savunma harcamaları nedeniyle ekonomisi yükselecek ve insanların enerji alım şeklini değiştiren yeni bir ileri teknoloji enerji üretim sistemi ortaya çıkacaktır.

Yirminci yüzyılın ortasında, II. Dünya Savaşı'nda elli milyon kişi hayatını kaybetmişti. Yüzyıl sonra, ilk uzay savaşında sadece 50.000 kişi hayatını kaybedecektir. Bunların çoğu da Avrupa'da Türk-Alman kara savaşında ölecektir. Diğerleri de Çin'de hayatını kaybedecektir. ABD birkaç bin insanını kaybedecek ve bunların çoğu ilk hava saldırısında ölecektir. Bir kısmı da Polonya savunmasında hayatını kaybedecektir. Bu bir dünya savaşı olacak ama teknolojik ilerlemeler sayesinde, tam bir savaş da (birbirini yok eden toplumlar yok) olmayacaktır.

Ancak bu savaşın II.Dünya Savaşı ile tek bir ortak noktası olacaktır. Sonunda, ABD (en az kaybı olan) en fazlasını elde edecektir. II. Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi, teknolojik üstünlük, ekonomik rahatlama ve daha hakim bir jeopolitik konum sayesinde, Amerika bir anlamda altın çağını yaşayacak ve gücüne güç katmış olacaktır.

BÖLÜM 12

2060'LAR

ALTIN ON YIL

Savaşın sonucu ABD'nin önde gelen uluslararası güç olduğunu ve Kuzey Amerika'nın uluslar arası sistemde çekim merkezi olduğunu bir kez daha kanıtlayacaktır. Bu savaş, ABD'nin uzaydaki hakimiyetini sağlamlaştırmasını sağlayacak ve bununla birlikte uluslararası deniz sahaları üzerindeki kontrolü artacaktır. Ayrıca bu, gelecek yıllarda ülkenin dayanacağı ilişkileri de şekillendirecektir.

Savaşın en önemli sonucu resmi olarak uzaya askeri güçler yerleştirme hakkını Amerika'ya vermesidir. Diğer güçler ABD gözetimi altında, uzayı askeri olmayan amaçlar için kullanabilecektir. Bu askeri bir gerçekliğin anlaşmaca tanınması olacaktır. ABD Japonya ve Türkiye'yi uzayda yenmiş olacaktır ve bu gücün kaymasına izin vermeyecektir. Anlaşma aynı zamanda Türkiye ve Japonya'nın elindeki hipersonik uçakların sayı ve tipine de bir sınırlama getirecektir. Ama tabii ki uygulanabilir bir pratik değildir. Anlaşma Amerikan çıkarlarına hizmet edecektir.

Polonya da büyük bir zafer elde etmiş olacaktır. Kayıpları çok önemli olmuş olsa da savaş sonrası oldukça genişlemiş olacaktır. Çinliler ve Koreliler Japonlardan kurtulduklarını

hissedeceklerdir. Japonlar ise bir imparatorluk imkanını kaçıracaklar ama ülkeleri ayakta olacaktır ve sadece birkaç bin kişiyi kaybedeceklerdir. Yine de Japonya nüfus sorunu yaşayacaktır. Fakat bu da yenilginin bedeli kabul edilebilir. Türkiye İslam dünyasının lideri olarak kalacaktır.

Fakat Polonya zafere rağmen kötü hissedecektir. Sınırları Almanya ve Türkiye tarafından doğrudan işgal edilmiş olacaktır. On binlerce insanını kaybedecek ve bu kayıpların çoğunu kara savaşında verecektir. Polonya'nın altyapısı ekonomisiyle birlikte zarar görmüş olacaktır. Her ne kadar ekonomisini yeniden canlandırmak için rakiplerini sömürme gücüne sahip olsa da zafer yine de onlar için acılıdır.

Batıda Polonya'nın geleneksel düşmanı Almanya zayıflamış olacaktır ve Türkler bu savaştan yenik çıksa da, Balkanların güneyinde ve güney Rusya'da birkaç yüz kilometrede etkisini sürdürecektir. Polonyalılar Rijaka limanını almış olacaklar ve Adriyatik girişinde Türk saldırganlığını önlemek için Batı Yunanistan'daki üslerini sürdürecektir. Fakat Türkler yine orada olacaktır ve Avrupalıların burada uzun anıları vardır. Belki de en kırıcı olan şudur: Polonya uzayı askeri anlamda kullanamayacak ülkeler arasına alınacaktır. ABD buna hiçbir itirazda bulunmayacaktır. Aslında, ABD savaştan sonra Polonya üzerinde oldukça rahatsız olacaktır. Polonya on yedinci yüzyılda elde etmiş olduğu gücünü yeniden kazanmış olacaktır.

Polonya eski ittifaklarıyla konfedere bir yönetim sistemi kurup, doğrudan Belarus'u yönetecektir. Ekonomik anlamda zayıf olacak ve savaştan sonra da ciddi hasarlar almış olacak ama yeniden canlanmak için zaman ve sahaya sahip olacaktır.

Fransa ve Almanya'nın Polonya tarafından yenilgiye uğratılması Avrupa'nın doğusunda güç dengelerini değiştirecektir. Bir anlamda, 1945'lerde başlayan Atlantik Avrupa düşüşü

kendini 2050'lerde tamamlamış olacaktır. ABD uzun vadede Avrupa'ya hakim olan kuvvetli Polonya'dan memnun kalmayacaktır. Bu yüzden savaşa ağırlığını koyan en yakın müttefiki Britanya'yı kıta üzerindeki politik ve ekonomik etkisini artırmak için teşvik edecektir. Batı Avrupa'nın demografik ve ekonomik tökezlemeleri ve Polonya korkusu içinde, İngiltere yirminci yüzyılın NATO'suna benzer bir blok organize edecektir. Bu blokun görevi Batı Avrupa'yı canlandırmak ve Almanya, Avusturya ve İtalya'dan Polonyalıların batıya doğru yayılmasını engellemek olacaktır. ABD bu oluşuma katılmayacaktır ama bu oluşumun kuruluşunda müttefiklerini destekleyecektir.

Daha da ilginç olan, Amerikalılar Türklerle ilişkilerini geliştirmeye çalışacaktır. Eski bir İngiliz atasözünün dediği gibi, milletlerin kalıcı dostları ve kalıcı düşmanları yoktur ama kalıcı çıkarlar vardır. Amerikan çıkarı güçler dengesini sağlamak için güçlüye karşı zayıf olanı desteklemek olacaktır. Uzun vadede Polonya'nın potansiyel gücünün farkında olan Türkiye Washington ile yakın ilişkiler kurmayı memnuniyetle kabul edecektir.

Söylemeye gerek yok ki, Polonyalılar kendilerini Amerikalılar tarafından aldatılmış hissedeceklerdir. Savaşa hemen girmek bazıları için acil görünebilir ama savaşın çıkmaması ya da savaşın başkaları arasında olmasını sağlayarak durumu yönetmek en iyi çözüm olacaktır. Britanya ve Türkiye'yi desteklerken, ABD Asya'dakine eşdeğer şekilde Avrupa'da da bir güçler dengesi yaratmaya çalışacaktır. Başka hiçbir ülke ABD'ye tutarlı bir tehdit oluşturmayacak ve uzayı kontrol altında tuttukça, ABD kolaylıkla dikkat çekici başka meselelerle uğraşabilecektir.

Jeopolitik çalışmanın ilginç bir yönü de şudur: Jeopolitik sorunlara artık kalıcı çözümler yoktur. Fakat 2060'larda, 1920

ve 1990'larda olduğu gibi, ABD'yi tehdit eden herhangi ciddi bir karşıtlık olmayacaktır ya da en azından doğrudan bir tehdide uğramayacaktır. ABD güvenliğin yanıltıcı olduğunu ama şimdilik bu güvenlik duyusunun tadını çıkarması gerektiğini öğrenmiş olacaktır.

Savaş, 2040'ların Amerikan ekonomik büyümesini kesintiye uğratmayacaktır. Aslında, bu süreç devam edecektir. Yüzyıllardır gördüğümüz gibi, ABD tarihi açıdan büyük savaşlardan fayda sağlamıştır. Devlet harcamalarındaki artış ekonomiyi harekete geçirecektir. ABD teknoloji kullanarak savaştığı için, diğer milletlere karşı yapılacak herhangi bir savaş araştırma ve geliştirmede devlet harcamalarını arttıracaktır. Sonuç olarak, savaşın sonunda, bir dizi yeni teknikler ticari sömürü için mevcut olacaktır. Bu yüzden savaş sonrası dünyada, yaklaşık 2070 yılında, sosyal dönüşüm ile birlikte dramatik bir ekonomik büyümeye şahit olacağız.

Savaş Amerika'nın elli yıllık döngülerinden birinin ortasında olacaktır. Bu demektir ki, savaş ülkenin en güçlü olduğu zamanda meydana gelir. Dünyanın geri kalanı kadar hiçbir zaman ciddi olmayan nüfus sorunu göçler ve spekülatörlerin ölümüyle iyi yönetilecek, sıkıntılı iş gücü baskısı rahatlatılacaktır. Mevcut sermaye ile talep arasındaki denge eksiksiz olacak ve her ikisi de gelişecektir. Amerika dramatik bir ekonomik sürece doğru yöneliyor olacak ve sonuçta bu sosyal bir dönüşümü getirecektir. Ancak II. Dünya Savaşı ile birlikte, döngünün orta aşamasından önce bir savaş patlak verirse, ekonomi savaş sonrası etkilere uyum sağlarken, döngü aşırı hızlanacaktır. Bu, 2050'lerin sonlarına kadar 1950'lere benzer bir büyük ikramiye dönemi olacağı anlamına gelecektir. Her anlamda, savaştan on beş yıl sonra, ABD için ekonomik ve teknolojik anlamda bir altın çağ olacaktır.

ABD 2030'larda Rusların çöküşünden sonra, savunma harcamalarını azaltacaktır fakat 2040'larda yoğunlaşan kü-

resel soğuk savaş nedeniyle bu harcamaları dramatik olarak artıracaktır. Sonra, yüzyıl ortasındaki savaş boyunca, Amerika olağanüstü bir araştırma geliştirme faaliyetine girecek ve keşiflerini hemen uygulamaya sokacaktır. Barış zamanında yıllar alan bir şey savaşın ivediliği içinde (özellikle ABD uzay güçlerinin imhasından sonra) aylar hatta haftalar içinde gerçekleştirilecektir.

ABD kafasında uzay saplantısı ile yaşayacaktır. 1941 yılında Pearl Harbor, özellikle ordu arasında şöyle bir inanç oluşturmuştu: Büyük bir saldırı her an gelebilir ve kesinlikle en beklemediğimiz anda gelecektir. Bu düşünüş tarzı gelecek elli yıl ABD nükleer stratejisini yönetmiştir. Sürpriz bir saldırı korkusu askeri düşünce ve planlamalara sızmıştır. Bu hassasiyet Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile yatışmıştır fakat 2050'lerdeki saldırı Pearl Harbor terörünü diriltecek ve sürpriz saldırı korkusu bu sefer uzay üzerinde bir saplantı haline gelecektir.

Tehdit çok gerçek olacaktır. Uzayların kontrolü stratejik anlamda denizlerin kontrolü ile aynı şeydir. Pearl Harbor 1941'de ABD'ye denizlerin kontrolüne mal olmuştur. Aksine, 2050'lerdeki savaş hemen hemen ABD'nin uzay kontrolüne mal olacaktır. Uzay saplantısı ile birlikte beklenmedik şeyler korkusunun sonucu, hem askeri hem de ticari olarak büyük miktarlarda paranın uzaya yatırılacağı anlamına geliyor.

Bu nedenle, ABD uzayda devasa bir altyapı kuracaktır. Bu devasa altyapı içinde, düşük dünya yörüngesindeki uydulardan, insansız uzay istasyonlarına, aydaki tesislere ve ayın yörüngesindeki uydulara kadar birçok yapıyı içerecektir. Bu sistemlerin çoğu robotik olarak oluşturulacak ya da kendileri robot olacaktır. Geçmiş yarım yüzyılda robotik alandaki farklı gelişmeler şimdi bir araya gelecektir; uzayda.

Burada kilit bir ilerleme de şudur: Uzayda düzenli bir birlik takviyesi olacaktır. Onların işi sistemleri denetlemek

olacaktır, robotikler ne kadar iyi olursa olsun, mükemmelden uzak oldukları için 2050 ve 2060'larda bu çaba milli kurtuluş meselesi olacaktır. Hava kuvvetlerinden ayrı bir şekilde askeriyenin yeni bir kolu olarak, ABD Uzay Güçleri ordu boyutu anlamında olmasa da, bütçe anlamında en büyük servis olacaktır. Çoğu girişimciler tarafından geliştirilmiş ticari versiyonlardan kaynaklı bir dizi düşük maliyetli roket araçları sürekli olarak dünyadan uzaya ve uzay tabanlı platformlar arasında gidip gelecektir.

Bu aktivitenin hedefi üç boyutludur: İlk olarak, ABD, başka bir gücün tekrar ABD'nin uzaydaki yetkinliğine engel olmasını engellemek için dinç, sağlam ve derin bir savunma kurmak isteyecektir. İkinci olarak, Amerikan taleplerine karşı uzayda güç kazanmak isteyen ülkelerin çabalarını durdurabilecek bir pozisyonda olmak isteyecektir. Son olarak, dünya üzerindeki olayları kontrol etmek için devasa kaynaklara sahip olmak isteyecektir (uzaya dayalı silahlar ve füzelerden yeni yüksek enerji ışınlarına kadar). ABD uzaydan her tehdidi kontrol edemeyeceğini anlayacaktır (koalisyonun formasyonu veya terörizm gibi). Fakat bu, başka hiçbir milletin ona karşı etkili bir operasyon düzenlenmesini engelleyecektir.

Bu kapasitede bir inşanın bedeli muazzam olacaktır. Hiçbir politik itiraz olmayacak, büyük açıklar verecek ve Amerikan ekonomisini dramatik bir şekilde harekete geçirecektir. II. Dünya Savaşı'nın sonu ile birlikte, korku, tedbiri geçersiz kılacaktır. Marjinal eleştirmenler bu askeri harcamanın gereksiz olduğunu ve bunun bir krizle birlikte bunalıma yol açacağını söyleyecektir. Aslında bu, ekonominin dramatik bir şekilde dalgalanmasına yol açacaktır. Ekonomi sağlam olduğunda, özellikle elli yıllık döngülerin merkezinde yaşanan açıklar Amerikan tarihinde normal karşılanacaktır.

ENERJİ DEVRİMİ

Amerika'nın uzay saplantısı başka bir yoğun sorun ile kesişmektedir; enerji. Savaş boyunca, ABD uzaydan savaş alanına güç nakletme sorununu çözmek için muazzam bir para yatırımında bulunacaktır. Bu çok da ekonomik olmayacak, ilkel ve tutumsuz bir davranış olacak ama işe yarayacaktır. Türk-Alman işgalindeki Polonya da Müttefik güçleri güçlendirecektir. Ordu uzay tabanlı enerji üretim tesisini savaş alanındaki sorununa bir çözüm olarak getirecektir. Özel olarak, yoğun enerji ışınları gerektiren yeni silahlara enerji sağlamak için enerji dağıtımını yapmak kritik bir sorun olacaktır. Bu nedenle ordu askeri bir zorunluluk olarak uzaya dayalı enerji üretim tesislerini sağlama almak için hazır olacaktır ve Meclis de bunun bedelini karşılayacaktır. Bu savaştan çıkarılan derslerden biridir ve projeye bir ivedilik katmaktadır.

Amerikan tarihinde burada öğretici olabilecek iki olay daha vardır: 1956 yılında, ABD eyaletler arası otoyol sistemini kurma sözünü vermişti. Dwight Eisenhower askeri nedenlerle bunu destekliyordu. Astsubay olarak, ABD içerisinde bir konvoyu yürütmeye çalışmış ama bu, aylar almıştı. II. Dünya Savaşı'nda Almanların kendi otobanlarını kullanarak tüm ordularını doğu cephesinden batıya kaydırdığını görmüştü.

Eyaletler arası sistem için askeri nedenler ilgi uyandırıcıydı fakat sivil çarpışmalar beklenmiyordu. Zamanla ve nakliye maliyetinin düşmesiyle, şehir dışı topraklar kullanılabilir hale geldi. Şehirler artık bir merkezden idare edilmiyordu, şehir dışına yollar açıldı ve sanayi şehir dışına kaydı. Eyaletler arası sistem ABD'yi yeniden biçimlendirdi. Askeri gerekçeler olmadan bunlar inşa edilmeyecekti ve ekonomik açıdan olası gözükmeyecekti.

İkinci bir örnek de 1970'lerden alınabilir. Bu tarihte ordu ağırlıklı olarak kendini araştırmaya vermişti. Bilginin değişik araştırma merkezleri arasında daha hızlı bir şekilde taşınmasına gerek duyuluyordu. Kurye ve posta ile bu, çok uzun zaman alıyordu. Aynı zamanda o dönemde FedEx de yoktu. Savunma İleri Araştırma Projeleri Ajansı uzaktan birbirilerine veri ve dosya göndermelerini sağlayabilecek bir bilgisayar ağı kurmak için deneyleri destekliyordu. Bu yaratıma ARPANET deniyordu. Gerçekten biraz para ve çaba ile profesyonel bir kullanım için geliştirilmişti. Elbette ARPANET Internet'e evrildi ve öz yapısı ve protokolleri Savunma Bakanlığı ve ilgili taraflar tarafından 1990'lara kadar iyi bir şekilde tasarlandı ve yürütüldü.

Otomobil otoyollarında olduğu gibi, bilgi otobanı da kendi başına ortaya çıkabilirdi ama öyle olmadı. Bunu yaratmanın basit maliyeti, ordunun karşılaştığı bir sorunu çözmek için tasarlanmış askeri bir hamledir. Enerji otobanlarının aynı zorunluluklar içinde kendi kaynakları vardır. Askeri amaçlı inşa edilecektir ve bu nedenle ekonomisi onu diğer enerji kaynaklarından daha avantajlı yapacaktır. Ordu temel sermaye maliyetini içine çektiği için, bu enerjinin ticari maliyeti oldukça düşük olacaktır. Sivil sektördeki ucuz enerji özellikle robotlar ekonomi içinde yaygınlaştıkça daha kritik olacaktır.

Askeri uzay programları bunları sırtına alarak ticari uğraşların maliyetini azaltacaktır. Uzaya yapılan ticari ateşlemelerdeki ilerlemeler füzeleri kaldırmanın maliyetini azaltacaktır fakat uzaya dayalı güneş enerjisi üretimi sisteminin geliştirilmesi gibi büyük projeleri yürütecek kapasiteye hiçbir zaman sahip olmayacaktır. 2050 ve 2060'ların askeri programı bu sorunu iki yolla çözecektir. İlk olarak, projenin en önemli parçalarından biri roketlerin maliyetini azaltmak olacaktır. ABD uzaya birçok şey taşıyor olacak ve bu yüzden de füze göndermelerin maliyetini düşürmeye ihtiyacı olacaktır. Kıs-

men yeni bir teknoloji ve kısmen de büyük hacimler nedeniyle, maliyet dramatik olarak düşmeye devam edecek ve hatta ticari araçlar erkenden faaliyete geçecektir.

İkinci olarak, sistem içerisine yerleştirilmiş ek kapasite olacaktır. Savaştan çıkarılacak derslerden biri de ilk saldırı ile baş edebilecek boş uzay kaldırma kapasitesi olmaması ABD'nin işini zorlaştırmıştır. Bunun bir kez daha olmasına izin verilmeyecektir. Böylelikle devasa bir kullanılabilir kaldırma kapasitesine sahip olacaktır. Projenin özel sektördeki kullanımı maliyetleri azaltmak için gerekli olacaktır.

Eyaletler arası otoban sistemi ve Internet'in gerçekleşmeye başladığı dönem ekonomik büyüme dönemiydi. Eyaletler arası otoban sistemi inşaat mürettebatı ve sivil mühendislerinden oluşan orduyu takviye ederek ekonomiyi canlandırmıştır fakat ani artışın nedeni girişimci işletmelerdi. Mc Donald's eyalet arası otoban sisteminin olduğu gibi şehir civarındaki alışveriş merkezlerinin de bir ürünüydü. Internet yapısı Cisco sağlayıcılarına ve PC satışlarına katkıda bulunmuştur.

NASA 1970'lerden beri uzay güneş gücü formunda uzaya dayalı enerji araştırmalarına çok katkıda bulunmuştur. 2050'lerdeki savaşta, ABD bu sistemi gerçekten kullanmaya başlayacaktır. 2060'ların uzaya dayalı enerji projesi içinde, bu, günlük hayatın bir özelliği olacaktır. Güneş enerjisini elektrik enerjisine dönüştüren çok geniş sayıdaki fotovoltaik hücreler uzay aracındaki yörüngeye ya da ay yüzeyine yerleştirilecektir. Elektrik mikrodalgaya çevrilecek, dünyaya iletilecek ve tekrar elektriğe çevrilecek, mevcut ve gelişmiş elektrik sistemi ile dağıtılacaktır. Hücrelerin sayısı güneş ışığı aynaları ile azaltılabilir, böylelikle fotovoltaik ışınları ateşlemenin maliyeti azaltılabilir. Açık bir şekilde, lokalize olan mikrodalga radyasyonu yoğun olacağı için, alıcıların tecrit edilmiş alanlara kurulması gerekecektir fakat risk nükleer reaktörlerden veya hidrokarbonun çevresel etkilerinden daha az olacaktır.

Uzayda olan tek şey boşluktur. Dünyada dayanılmaz şekilde kullanışsız olan şey (diyelim ki, güneş panelli New Mexico büyüklüğünde bir yer) uzayın sonsuzluğunda yutulacaktır. Ayrıca hiç bulut olmayacaktır ve toplayıcılar sürekli güneş ışığı almak üzere yerleştirilebilir.

Bu ilerlemeler dünyada enerji harcamalarının azaltılmasını sağlayacaktır ve böylelikle çok sayıda enerji yoğun aktiviteler mümkün hale gelecektir. Ortaya çıkacak girişim olanakları şaşırtıcı derecede olacaktır. ARPANET ile iPod arasına kim bir sınır çekebilirdi ki? Bu ikinci dalga yenilenmelerin eyaletler arası otoban ve Internet gibi birçok şeyi değiştireceğini söyleyebiliriz ve aynı zamanda otobanların 1960'larda ve Internet'in 2000'lerde yaptığı gibi daha fazla refah ortamı getirecektir.

Ayrıca ABD jeopolitik gücü için başka bir temel yaratmış olacaktır. Saldırıya karşı korunmuş enerji sahaları ile dünyadaki en büyük enerji üreticisi olacaktır. Japonya ve Çin ve diğer birçok ülke de enerjiyi buradan ithal edecektir. Enerji ekonomisi değişince, hidrokarbon dahil diğer enerji kaynakları daha az çekici olacaktır. Diğer ülkeler kendi uzay tabanlı sistemlerini kuramayacaktır. Sistem üzerinde askeri bir çalışma yapamayacaklardır. Hiçbir ülkenin o an ABD'ye karşı çıkma isteği olmayacaktır. Amerikan tesislerine yapılacak bir saldırı güçler dengesizliği içinde akla gelir bir şey olmayacaktır. ABD'nin daha ucuz güneş enerjisi sağlama becerisi uluslararası arenadaki gücünü pekiştirecektir.

Burada jeopolitik gerçeklikler içinde temel bir paradigma değişikliği göreceğiz. Sanayi devriminin başlangıcından beri, dünyaya dağıtılan enerji hızlı bir şekilde tüketilmektedir. Normalde oldukça az bir etkiye sahip olacak Arap Yarımadası petrol alanları nedeniyle büyük bir öneme sahiptir. Uzay tabanlı sisteme geçişle birlikte, sanayi basitçe tüketmek yerine enerji üretecektir. Uzaya yolculuk sanayinin bir sonucu olacak ve sanayileşmiş bir millet sanayiye yakıt sağlarken

aynı zamanda enerji üretecektir. Uzay Suudi Arabistan'dan daha önemli olacak ve bunun kontrolü de ABD'nin elinde olacaktır.

Yeni bir Amerikan kültürü dalgası dünyayı etkisi altına alacaktır. Unutmayın ki, kültürü basitçe sanat ile değil aynı zamanda insanların nasıl yaşadıkları ile de tanımlıyoruz. Bilgisayar Amerikan kültürüne en etkili girişti ve TV ve filmlerden daha etkiliydi. Robot, bilgisayarın mantıksal ve dramatik sonucu olacaktır. Ekonomik büyümeye ihtiyaç duyan ama artık gitgide artan bir nüfusu olmayan dünyada, robotlar üretimin itici gücü olacak ve uzaya dayalı güneş sistemleri ile bunlara enerji sağlamak için yeterli elektrik olacaktır. Robotlar hala ilkel de olsa hızlı bir şekilde gelişeceği için dünyayı etkisi altına alacak ve özellikle nüfusu sınırlandırılmış ileri sanayi ülkeleri ve nüfus patlamasına yaklaşan ya da onu geçen birinci sınıf ülkeler tarafından benimsenecektir.

Genetik bilim yaşam süresini uzatmaya devam edecek ve bir dizi genetik hastalık ya yok edilecek ya da kontrol altına alınacaktır. Avrupa ve ABD'yi saran radikal değişimler, kadının rolünün dönüşmesi ve aile yapısının değişmesi tüm dünyada etkili olan bir fenomen haline gelecektir. Derin gerilimler geleneksel değerleri savunanlar ile yeni sosyal gerçeklik taraftarları arasında ikinci sınıftaki ülkelerde yoğun olacak ve tüm ana dinler sarsılacaktır. Katoliklik, Konfüçyüsçülük ve İslam aile, cinsiyetçilik ve kuşaklar arası ilişkilerin geleneksel anlayışları tarafından düzene sokulacaktır. Fakat geleneksel değerler Avrupa'da ve ABD'de çökecek ve daha sonra bu çöküş dünyanın birçok yerine yayılacaktır.

Politik olarak, bu, yoğun iç gerilimler demektir. Yirmi birinci yüzyılın sonları geleneğin medikal ve teknolojik yenilenmelerle büyük bir değişiklik içereceği bir dönem olacaktır ve bu dönemin iç sosyal kaos modeli norm haline gelecek, her yerde gelenekçilerin düşmanı olacaktır. Dünyanın geri kala-

nında, Amerika tehlikeli ve zalim görünecektir fakat yine de buna karşı tedbirli olunacaktır. Bu dönem uluslararası istikrar, bölgesel gerilim ve iç karışıklık dönemi olacaktır.

ABD'nin dışında, iki güç daha uzay üzerine plan yapacaktır. Bunlardan biri karadaki egemenliğini pekiştirmekle meşgul olan ve 2050'lerdeki barış anlaşması altındaki yaptırımlar için sızlanıyor olacak olan Polonya'dır. Fakat Polonya yine de savaş yaralarını sarıp, Amerikan müttefikleriyle çevrelenecektir. Bir mücadele için hazır olmayacaktır. Uzay üzerinde planı olan bir diğer ülke de 2060'larda dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri olarak yükselecek olan Meksika'dır. Meksika kendisini ABD'nin bir rakibi olarak görecek ve kıtasal ve global bir evreye doğru kayarken, tutarlı bir milli stratejisi olmayacaktır (ve Amerikan gücünü zorlamakta çok da ileriye gitmeyecektir).

Ekonomileri nüfus artışı baskısı düştükçe gelişmeye başlayacak olan diğer yükselen güçler de olacaktır. Özellikle Brezilya önemli bir güç olacaktır. Nüfus istikrarında Meksika'nın arkasında olacak ama hızla bu yönde hareket ediyor olacaktır. Brezilya Arjantin, Şili ve Uruguay ile bölgesel ekonomik bir ittifakı dikkate alacaktır. Bu üç ülke de önemli gelişmeler kat ediyor olacaktır. Brezilya barışçıl bir konfederasyon üzerinde düşünüyor olacak ama çoğu kez olduğu gibi, zamanı gelince daha saldırgan fikirlere de sarılacaktır. Brezilyalıların kesinlikle 2060'larda bir uzay programı olacak ama bu çok kapsamlı olmayacaktır. Ani jeopolitik ihtiyaçlarla bağlantılı olacaktır.

İsrail, Hindistan, Kore ve İran gibi ülkelerin sınırlı uzay programları olacak ama hiçbirinin uzayda sağlam bir hakimiyet kuracak kaynakları ya da motivasyonu olmayacaktır. Sonuç olarak, global savaşların sonunda olduğu gibi, ABD rakipsiz olacaktır. ABD altın çağını yaşıyor olacak ve bu en az 2070'e kadar sürecektir.

BÖLÜM 13

2080

ABD, MEKSİKA VE DÜNYANIN STRATEJİK MERKEZİ İÇİN MÜCADELE

Bu kitabın başından beri, Kuzey Amerika'nın uluslararası sistemin çekim merkezi olacağından bahsetmiştim. Şimdiye kadar basit bir şekilde Kuzey Amerika'yı ABD ile eş tutmuştum çünkü Kuzey Amerika'daki ABD gücü o kadar kuvvetlidir ki, kimse ABD'ye rakip olacak pozisyonda değildir. Yirmi birinci yüzyılın büyük global savaşı bir süreliğine hiçbir Avrasya gücünün ABD'ye rakip olamayacağını gösterecektir. Ayrıca, önemli bir jeopolitik ilke test edilecek ve modernize edilecektir: Kim Atlantik ve Pasifik'i kontrol ederse dünya ticaretini kontrol edecektir ve uzayı denetim altına alan dünya okyanuslarını denetim altına alacaktır. ABD karşı konulmaz şekilde uzay kontrolünü sağlayacak ve böylelikle okyanusların kontrolü onların ellerinde olacaktır.

Ancak gerçeklik göründüğünden daha karmaşıktır. ABD yirmi birinci yüzyılın ikinci yarısında çarpıcı bir şekilde zayıflayacak ve iki yüzyıl buna karşı duramayacaktır. ABD'nin ilk jeopolitik zorunluluğu ABD'nin Kuzey Amerika'ya hakim olmasıdır. 1848 yılında tamamlanan Meksika-Amerikan Savaşı ve Guadalupe Hidalgo Antlaşması'ndan beri ABD

kıtanın pratik açıdan hakimidir. Bu, kaçınılmaz bir sonuç gibi görünmektedir.

Yirmi birinci yüzyılın sonuna doğru, artık durum böyle olmayacaktır. Meksika'nın Amerika'ya karşı gücünün artması ile ilgili soru daha kompleks bir şekilde tekrar gündeme gelecektir. İki yüz yıl sonra Meksika ABD'nin bölgesel bütünlüğünü ve Kuzey Amerika'daki hakimiyetini tehdit edecek pozisyona gelecektir. Eğer bu kulağa kabul etmesi güç geliyorsa, giriş bölümüne yeniden dönün ve yirmi yılda dünyanın nasıl değiştiği üzerine yeniden düşünerek, yaklaşık bir yüzyıl sonrası üzerinde konuştuğumuzu unutmayın.

Meksika tehdidi 2020'lerin ekonomik krizinde kök salacaktır. Bu, 2030'ların başlarında göç yasaları ile çözülecektir. Bu yasalar Amerika'nın emek gücü sıkıntısını çözmek için Amerika'ya yapılacak göçleri teşvik edecektir. Tüm ülkelerden buraya akın akın göç olacaktır ve göç edenlerin arasında Meksikalılar da olacaktır. Diğer göç grupları geçmişteki göçmenler gibi davranacaktır. Fakat Meksikalılar bir nedenle farklı davranacaktır. Bunun nedeni kültür ya da karakter değil, coğrafyadır. Ve bir millet olarak Meksika'nın büyüyen gücü ile birlikte bu Kuzey Amerika'nın güç dengesini değiştirecektir.

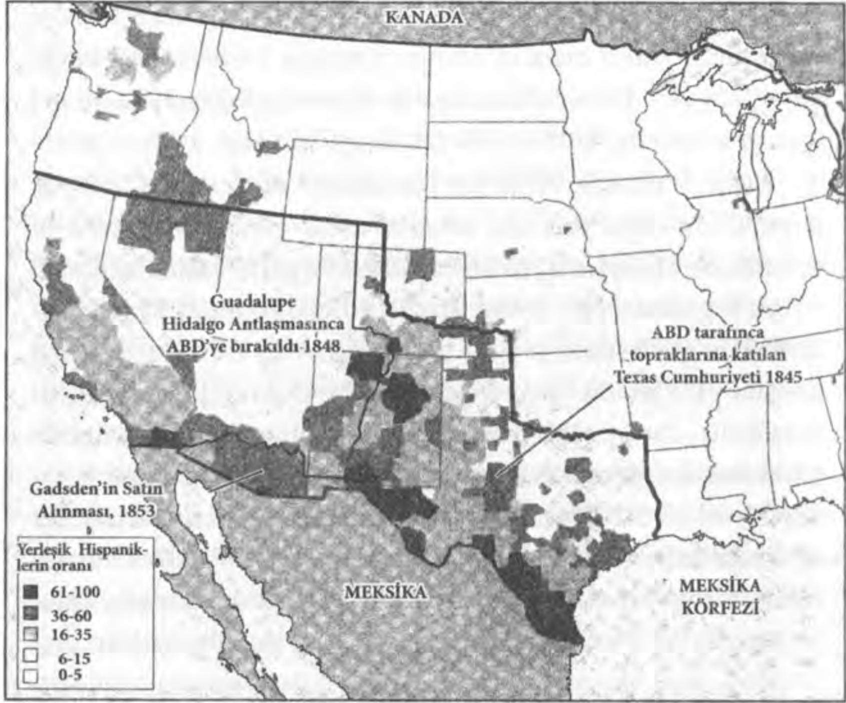
Tarihi olarak, diğer göç grupları ABD'de topak dağılım dediğimiz şeye sahiptir. Etnik bölgelerde yaşarlar ve bu bölgelerde hakim hale gelip, bölge politikalarını etkilerlerken on dokuzuncu yüzyılın sonlarından beri başka hiçbir grup herhangi bir bölgeyi veya eyaleti alt edememiştir. İkinci kuşak yetişkinlik dönemine varınca, kültürel olarak asimile olup, ekonomik fırsatların peşinde koşarken, kendilerini ülkenin etrafına dağıtmışlardır. Etnik yerleşim bölgelerinin hayatı daha geniş toplumlardaki mevcut fırsatlar kadar çekici değildir. ABD'de, azınlık nüfusları hiçbir zaman sindirimi güç bir kitle olmamıştı—buraya isteyerek gelmemiş olan bir etnik

grup dışında (Afrikan Amerikalılar) ve Avrupalılar buraya geldiğinde zaten burada olanlar dışında (Amerikan Hintliler). Diğerleri gelmiş, bir araya toplanmış, dağılmış ve genel topluma yeni bir kültürel bir tabaka eklemiştir.

Bu her zaman ABD'nin yetkinliği olmuştur. Örneğin, Avrupa'nın çoğu yerinde, Müslümanlar genel nüfustan dini ve milli kimliklerini ayrı tutmuşlardır ve genel nüfus bunların uyum sağlaması için çok az teşvik edici olmuştur. Kendi kültürlerinin gücü sonuçta çok kuvvetlidir. ABD'de diğer göçmen gruplar gibi İslami göçmenler kuşaklar boyunca dönüştürülmüşlerdir. Dini parçalarını geçmişle kültürel bağlantı içinde yaşatırlarken, temel Amerikan prensiplerini benimsemişlerdir. Böylelikle ABD'ye bağlanmışlar ve ilk kuşak ile sonrakiler arasında bir uçurum yaratılmıştır (Amerikan Müslüman toplumu ile dünyanın başka yerlerindeki Müslümanlar gibi). Bu, göçmenler için Amerika'ya bağlanmada klasik bir yoldur.

Meksikalı göçmenler 2030'lardan itibaren farklı davranmaya başlayacaktır. Kendilerini geçmişte olduğu gibi ülke içerisinde dağıtacaklardır. Çoğu Amerikan toplumunun ana damarlarına girecektir. Fakat diğer göçmen gruplardan farklı olarak, Meksikalılar'ın anayurtları ile arasında okyanuslar ya da binlerce kilometre olmayacaktır. ABD sınırından birkaç kilometre sonra memleketlerine dönebilirler ve böylelikle anayurtları ile sosyal ve ekonomik bağı sürdürebilirler. Anayurda yakınlık farklı bir dinamik yaratır. Bir diasporadan öte, Meksika göçünün bir parçası Fransa ve Almanya arasındaki Alsace-Lorraine gibi (sınırlar kalıcı olduğunda, iki kültürün birbirine karıştığı bir yer) iki ulusun sınırlar arasındaki hareketidir.

sayfadaki haritaya bakın. Bu harita ABD istatistik bürosundan alınmıştır ve 2000 yılında Amerika'daki Hispanik nüfus yoğunluğunu göstermektedir.

ABD'nin Hispanik Nüfusu, 2000

2000 yılında, ABD'de ilçelere göre Hispanik yerleşimlerin yüzdesine bakarak, bu yoğunluğu görebiliriz. Pasifik'ten Meksika Körfezi'ne sınır boyunca, açık bir şekilde Meksikalı nüfus yoğunluğu vardır. İlçelerde bu Meksikalı (vatandaşlık olarak değil, etnik olarak) yoğunluk beşte ikiden üçte ikiye kadar değişen oranlarda çeşitlilik göstermektedir. Teksas'da, bu yoğunluk eyaletlerde Kaliforniya'da olduğu gibi daha da derinleşmektedir. Fakat sınır ilçeler beklenildiği gibi çoğunlukla Meksikalılardan oluşmaktadır.

Meksika'nın parçası olarak kullanılmış ve ABD'nin parçası olmuş bölgenin ana hattını üst üste getirdim: Teksas ve Meksika Cession. 2000 yılında Meksika toplumunun bu eski Meksika bölgelerinde nasıl yoğunlaştığını iyi görün. Elbette

bu alanın dışında da, Meksikalı semtleri vardır ama burada diğer etnik gruplar gibi davranıyorlardır. Sınır bölgesinde, Meksikalılar anayurtlarından tecrit edilmiş değildir. Birçok anlamda vatanlarının ABD içinde genişlemesini temsil ederler. ABD Meksika bölgesini on dokuzuncu yüzyılda işgal etmiştir ve bölge işgal edilmiş alanın bazı özelliklerini sürdürmüştür. Nüfus değiştikçe, sınır da keyfi veya gayri meşru görülür ve fakir ülkeden zengin ülkeye göç başlar. Tersi olmaz. Meksika'nın politik sınırı statik kalsa da kültürel sınırı değişir.

İşte 2000'de tablo budur. 2060 yılında, göçü teşvik eden otuz yıllık politikalardan sonra, 2000 yılında gördüğümüz harita değişecektir. % 50 Meksikalılardan oluşan bölgelerin tamamında Meksikalılar olacak ve yüzde 25'ini Meksikalıların oluşturduğu bölgelerde bu oran yüzde 50'ye çıkacaktır. Tüm haritanın üçte ikisi koyuya dönecektir. ABD içine kadar uzanan sınır bölgesi ağırlıklı olarak Meksikalı olacaktır. Meksika politik olmayan sınırlarını Mexican Cession'a kadar uzatarak nüfus sorununu çözmüş olacaktır (ABD'nin desteği ile).

NÜFUS, TEKNOLOJİ VE 2080 KRİZİ

Amerika'ya göçün yükselmesi ve savaş sonrası etkiler 2040'dan 2060'a ekonomik bir canlılığı başlatacaktır. ABD'de toprak ve kapital ileri sanayi dünyasında dinamik işgücü havuzlarından biri ile birlikte ekonomiyi ateşlemiştir. ABD'nin göçmenleri kapsaması diğer sanayileşmiş ülkeler üzerinde ABD'ye avantaj sağlamıştır. Fakat bu ekonomik canlılığın başka bir boyutu olacaktır: Teknoloji. Bunu dikkate alarak Meksika tartışmamıza dönelim.

2030 krizi süresinde, ABD, özellikle insanların yerini alabilecek teknolojiler geliştirerek işgücü açığını telafi etmenin yollarını arayacaktır.

ABD'de teknoloji geliştirmede hakim modellerden biri de şudur:

1. Üniversitelerde veya bireysel yatırımcılarla temel bilim ve tasarımlar geliştirilir. Bu, çoğunlukla kavramsal buluşlar, kendi halinde uygulamalar ve bazı ticari işletmelerle sonuçlanmıştır.
2. Askeri ihtiyaç içinde, ABD spesifik askeri alanlardaki gelişmeleri hızlandırmak üzere projelere büyük miktarlarda para ayırmaktadır.
3. Özel sektör sanayiler kurmak üzere bu teknolojinin ticari uygulamalarından fayda sağlamaktadır.

Aynı şey robot çalışmalarında da geçerlidir. Yirminci yüzyılın sonunda robot çalışmalarındaki temel gelişme çoktan üstlenilmiştir. Temel teorik buluşlar yer almış ve bazı ticari uygulamalar olmuştur fakat robotlar Amerikan ekonomisinin esası olmamıştır.

Ancak ordu temel robot teorisine ve bunun uygulamalarına yıllardır para akıtıyordur. ABD ordusu DARPA ve diğer kaynaklarla robot geliştirme çalışmalarına aktif olarak destek olmaktadır. Zırh donanımı taşımak üzere robotik bir çark inşa etmek ve pilot gerektirmeyen robotik uçaklar yaratmak robotik çalışmanın iki örneğidir. Uzaya dünyadan kontrole gerek duymayan akıllı robot sistemleri takviyesi yapmak başka bir hedeftir. Bu tamamen demografi meselesidir. Ancak ABD stratejik çalışmaları düşmeyecek ama artacaktır. ABD, diğer milletlerden daha fazla askerler için robot desteğine ihtiyaç duyacaktır.

2030 sosyal ve politik krizi olduğunda, robot uygulamaları ordu tarafından test edilmiş olacak ve böylelikle ticari uy-

gulamalar için hazır olacaktır. Açık bir şekilde, robotlar 2030 yılında yayılma için hazır olmayacaktır. Bu durum çoğumuza yabancı gelmeyecektir. Hesaplama 1975'de bu aşamadaydı; ordu silikon mikroçiplerin geliştirilmesi için para harcamıştı ve çoğu askeri uygulamalarda kullanılabilirdi. Ticarileştirme süreçleri henüz yeni başlıyordu ve sivil ekonomiyi dönüştürmek yıllar alacaktı. Bu nedenle robot teknolojilerinin geniş bir şekilde yayılması 2040'ları bulacaktır ve robotların tam dönüştürücü gücü 2060'lara kadar hissedilmeyecektir.

İronik bir şekilde, göçmen teknisyenler robot teknolojisi geliştirmede kritik önemde olacaktır. Bu teknoloji kitlesel göç ihtiyacını kesecektir. Aslında, robotlar toplumda etkili oldukça, ekonomik piramidin en alt basamağında, niteliksiz işgücü göçünün ekonomik pozisyonunu kesecektir.

Bir kez daha, bir soruna karşılık gelen bir çözüm bir sonraki için çözücü olacaktır. Bu durum 2080 krizini hazırlayacaktır. Göçü teşvik eden sistem Amerikan kültürüne ve politikasına yerleşecektir. Göçmenlerin Amerika'ya gelmeleri için teşvik edilmesine devam edilecektir. Sorun şudur ki, 2060 yılında, göç ve robot gibi yeni teknolojiler sayesinde kriz bitmiş olacaktır. Son yükselişler de tamamlanacak ve Amerika'nın demografik yapısı bir piramide benzeyecektir—olması gerektiği gibi. Robot çalışmalarındaki ilerlemeler bütünsel bir göç ihtiyacını ortadan kaldıracaktır.

Teknoloji her zaman bazı işleri ortadan kaldırmayı söz vermiştir. Her zaman tersi olmuştur. Teknolojinin sürdürülebilmesi için daha fazla iş yaratılmıştır. Değişen şey niteliksiz işlerden nitelikli işe geçiştir. Bu kesinlikle robotların sonuçlarından biri olacaktır. Birileri sistemleri tasarlamalı ve bu sistemlerin devamını sağlamalıdır. Önceki teknolojiler ikincil olarak işgücünü yerinden etmiştir. Robotlar ise işgücünü yerinden etmek için tasarlanmaktadır. Bu kategorideki tek-

nolojinin temel noktası sınırlı işgücünü daha ucuzu ile değiştirmektir. İlk hedef artık mevcut olmayan işgücünün yerini tutmaktır. İkinci hedef robotları desteklemek üzere mevcut işgücünü değiştirmektir. Üçüncüsü ise doğrudan işçilerin yerinden edilmesidir (işte burada sorun başlıyor). Başka bir ifadeyle, robotlar yok olan işçilerin yerini tutmak için tasarlanırken, aynı zamanda işinden edilen ama robotların yerini tutamayan işçiler arasında işsizlik yaratacaktır.

Sonuç olarak, işsizlik 2060 yılında artmaya başlayacak ve bu artış gelecek yirmi yılda daha da hızlanacaktır. Geçici ama acılı bir nüfus fazlası olacaktır. 2030'da nüfus sıkıntısı yaşanacakken, 2060'lardan 2080'lere aşırı göç ve yapısal işsizlik nedeniyle nüfus fazlası olacaktır. Bu genetikteki ilerlemelerle çözülebilecektir. İnsan hayatı dramatik olarak uzamayacak ama Amerikalılar daha uzun süre üretken olacaktır. Uzun yaşama olasılığını joker olarak hesaba katmamalıyız.

Genetik ve beraberindeki teknolojilerle birlikte robotlar aynı anda işgücünü değiştirirken, insanları daha etkili kılarak işgücü havuzunu artıracaktır. Bu dönem kargaşaların arttığı bir dönem olacaktır. Aynı zamanda enerji kullanımında da kargaşa olacaktır. Hem hareket eden hem de bilgiyi işleyen robotlar otomobillerden daha yaygın olacaktır. Bu önceki bölümlerde bahsedilen enerji krizini doğuracaktır ve Avrupa Çağı'nda kök salan hidrokarbon teknolojisinin sonunu getirecektir. ABD enerji için uzayı değerlendirecektir.

Uzaya dayalı enerji sistemlerinin geliştirilmesi 2080'den önce yapılmış olacaktır. Aslında Savunma Bakanlığı çoktandır böylesi bir sistem üzerinde düşünüyordur. Milli Güvenlik Uzay Dairesi 2007 Ekim ayında "Stratejik Güvenlik İçin Bir İmkan Olarak Uzaya Dayalı Güneş Gücü" başlıklı bir çalışma yayınlamıştı. Burada şöyle deniyordu:

> Uzakta beliren enerji ve çevre sorunları 40 yıl önce ABD'de icat edilen Uzaya Dayalı Güneş Gücü kavramına yeniden bakmak için yeteri kadar ciddi bir meseledir. Temel fikir çok basittir: Sürekli ve yoğun bir şekilde aydınlık Dünya yörüngesine çok büyük güneş ışınları yerleştir, gigawatlarca elektrik enerjisini topla, elektromanyetik olarak Dünya'ya saç ve mevcut elektrik sistemi ile doğrudan bağlantı, sentetik hidrokarbon yakıt çevrimi veya düşük yoğunluklu güç huzmesi aracılığıyla tüketicinin kullanımı için yüzeyden al. Kilometre genişliğindeki jeosenkronik dünya yörüngesi şeridi bugün dünyada bilinen geri alınabilir konvansiyonel petrol kaynakları içinde bulunan enerji miktarına eşdeğer bir yıllık yeterli güneş enerjisi akışı gerçekleştirecektir.

2050 yılında bu yeni güneş enerjisi teknolojisinin ilk kurulumları hazır olmalıdır ve 2080 krizi bu teknolojinin kullanımını hızlandıracaktır. Enerji harcamalarında ani bir düşüş robot teknolojisinin kullanılması için önemli olacaktır. Aynı zamanda uzun süreli nüfus sınırlamaları döneminde ekonomik üretkenliği sürdürmek için bu, önemli olacaktır. Nüfus artmadığında, teknoloji bunu telafi edecek ve bu teknolojinin işlemesi için enerji maliyetleri düşürülmelidir.

Bu nedenle ABD'de 2080 yılından sonra uzaya dayalı sistemlerden enerji çıkarmak için büyük bir çaba harcandığına şahit olacağız. Açık bir şekilde, bu yıllar öncesinden başlamış olacak fakat birincil kaynak ihtiyacı olana kadar yoğun olarak kullanılmayacaktır. Devlet desteği ile maliyeti yüksek olacak ama yirmi birinci yüzyılın sonunda, özel sektör uzaydaki bu geniş devlet yatırımından faydalanmaya başladığında, enerji maliyeti düşecektir. Robotlar hızla gelişecektir. 1990'larda ev bilgisayarlarının kullanımının evrimini hatırlayın. O dönemde ev ve ofislerde eposta bile yoktu ve 2005 yılında günde milyarlarca eposta gönderilir oldu.

ABD geçici nüfus fazlasının yararını görecek birkaç ileri sanayi ülkelerinden biri olacaktır. Geçmiş elli yılın ekonomik zorunluluğu (mümkün olduğunca göçleri teşvik etmek) dönemini tamamlayıp, bu, bir çözümden öte sorun haline gelecektir. Bu yüzden krizi çözmek için ilk adım göçü sınırlamak olacaktır.

Göç durduruldu mu, ABD nüfus fazlasının yol açtığı ekonomik dengesizlik ile baş etmek zorunda kalacaktır. İşten çıkarmalar ve işsizlik çalışan yoksulları vuracaktır ve özellikle bundan sınırlardaki Meksikalı nüfus etkilenecektir. Daha sonra ciddi dış politik meseleler önemli olacaktır. Bir de buna enerji fiyatlarını eklerseniz, hepsi birden 2080 krizini hazırlayacaktır.

MEKSİKA'NIN EKONOMİK GELİŞİMİ

Meksika'nın ekonomisi şu an dünyada on beşinci sıradadır. 1994'te ekonomik erime yaşamış ve dramatik bir şekilde kendini toparlamıştır. Meksika'nın alım gücüne göre gayri safi milli hasılası yıllık 12.000 doların biraz üzerindeydi ve bu da onu Latin Amerika'nın en zengin ülkesi yapıyordu. Bu nedenle Meksika gelişmiş ülke statüsündedir. Ve unutmamalıyız ki Meksika küçük bir ülke değildir. Yaklaşık 100 milyon nüfusu vardır ve bu onu çoğu Avrupa ülkesinden daha büyük yapmaktadır.

Meksika'nın ekonomik gücü gelecek altmış ya da yetmiş yılda büyüyecek mi? Eğer büyürse, başlangıç noktasını dikkate alırsak, Meksika dünyanın önde gelen ekonomilerinden biri olacaktır. Meksika'nın iç politik istikrarsızlığını, nüfus kaybını ve sorunlu ekonomik tarihini göz önüne alırsak, Meksika'nın birinci sınıf ülkeler arasında yer alacağını düşünmek zor

olacaktır. Fakat aynı zamanda bu kadar hızlı yükselmesini anlamak bazıları için hâlâ zordur.

Meksika'da ekonomik olarak işleyen birkaç şey vardır. İlki petroldür. Meksika büyük bir petrol üreticisi ve ihracatçısıdır. Birçokları için, bu Meksika'nın büyük bir güç olması için öne sürdüğü bir argümandır. Petrol ihracatçıları bir milletin başka sanayiler geliştirme becerisini baltalamaya çalışır. Bu nedenle, Meksika ile ilgili bir diğer gerçeği de anlamak önemlidir: 2003'ten beri global petrol fiyatlarındaki yükselişe rağmen, Meksika'nın enerji sektörünün Meksika'nın toplam ekonomisi içindeki oranı azalmıştır. Meksika'nın 1980 yılında ihracatlarının yüzde 60'ı petrole dayalıydı fakat 2000 yılında, bu oran sadece yüzde 7'ydi. Meksika'nın petrol rezervleri vardı fakat gelişmek için petrol ihracatına dayanmıyordu.

Meksika'nın ekonomik büyümesinde ikinci faktör ABD'ye yakınlığıdır—aynı şey daha sonra jeopolitik bir sorun oluşturacaktır. Meksika –NAFTA'sız veya NAFTA ile– dünyanın en büyük ve en dinamik pazarına ihracat yapabilecektir. NAFTA ihracat maliyetlerini kesip, ilişkinin kurumsal verimini arttırırken, temel gerçeklik şudur: Meksika'nın ABD'ye yakınlığı buraya jeopolitik dezavantaj ile birlikte ekonomik bir avantaj vermiştir.

Üçüncü olarak, yasal ya da kaçak göçmenlerden havaleler şeklinde ABD'den Meksika'ya büyük miktarlarda para akışı olmaktadır. Meksika'ya yapılan havaleler artmıştır ve şimdi dünyanın ikinci en büyük yabancı gelir kaynağıdır. Çoğu ülkede, yabancı yatırımı gelişmekte olan ülkeler için birincil önemdedir. Meksika'da yabancı yatırımı yabancı havalelerle gerçekleştirilmektedir. Havale sisteminin iki etkisi vardır. Banka kullanıldığında, diğer yatırım kaynaklarını desteklemektedir. Ve havalelerin yapıldığı yoksul sınıf için sosyal bir güvenlik ağı oluşturmaktadır.

Paranın Meksika'ya akışı teknolojiye dayalı sanayi ve

hizmet sektöründe büyüme anlamına gelmektedir. Hizmet sektörü şimdi Meksika GSYİH'in yüzde 70'ini oluştururken, tarım yüzde 4 civarındadır. Kalanını sanayi, petrol ve maden oluşturmaktadır. Turizm merkezli hizmet sektörü oranı yüksektir fakat yine de bir bütün olarak gelişmekte olan ülkenin özellikleri gibi değildir.

BM tarafından oluşturulan ilginç bir ölçüt vardır. Bu ölçüte İnsani Gelişim Endeksi deniyor ve ortalama ömür ve okuma oranları gibi global yaşam standartlarını içeriyor. İnsani Gelişim Endeksi dünyayı üç sınıfa ayırıyor. Aşağıdaki haritada, siyah olan yerler ileri sanayi dünyasını temsil ediyor, koyu gri yerler orta sınıf ve gelişmiş ülkeleri gösteriyor ve hafif gri yerler ise gelişmekte olan ülkeleri simgeliyor. Haritanın gösterdiği gibi, Meksika Avrupa ve ABD ile aynı insani gelişim derecesindedir. Bu ABD'ye eşit demek değildir fakat Meksika'nın gelişmekte olan bir ülke statüsünde olmadığı anlamına gelmektedir.

Bu İnsani Gelişim Endeksi'ne iyi baktığımızda, Meksika ile ilgili olarak ilginç bir şey görürüz. Meksika'nın toplam endeksi 0.70'dir ve bu, onu ABD ve Avrupa ile aynı standarda getirmektedir. Fakat Meksika için büyük bölgesel eşitsizlikler vardır. Haritanın altındaki koyu yerler bazı Avrupa ülkelerine eş iken, hafif gri alanlar yoksul Kuzey Afrika ülkelerine eştir.

Bu büyük eşitsizlik hızlı gelişme sürecine giren bir ülkede tipik bir şekilde görebileceğiniz bir şeydir. Charles Dickens ve Victor Hugo'nun yazdığı Avrupa tanımlamalarını hatırlayın. On dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sının özünü iyi anlatmışlardır—korkunç büyüme ile yoğun eşitsizlik. Meksika'da Mexico City ile Gudalajara arasındaki çelişkiyi görebilirsiniz. Fakat aynı zamanda güneyin yoksulluğu ile kuzeyin zenginliğini de görebilirsiniz. Eşitsizlik gelişim eksikliği demek değildir. Tam tersine, gelişmenin ek sonucudur.

Bu haritada Amerika'nın sınırlara yakın ve güneyde turizm bölgelerinde –aynı zamanda Mexico City– en üst dere-

cede gelişmelerin gerçekleştiğini görmek ilginçtir. Sınırlardan uzaklaştıkça gelişim göstergesi düşüyor. Bu da Amerika'nın Meksika'nın gelişimindeki önemini gösteriyor. Aynı zamanda Meksika'nın yüz yüze olduğu –eşitsizliğin yoğun yaşandığı güneydeki isyanlar– gerçek tehlikeyi de ortaya koyuyor. Meksika geliştikçe bu eşitsizlik de büyüyecektir.

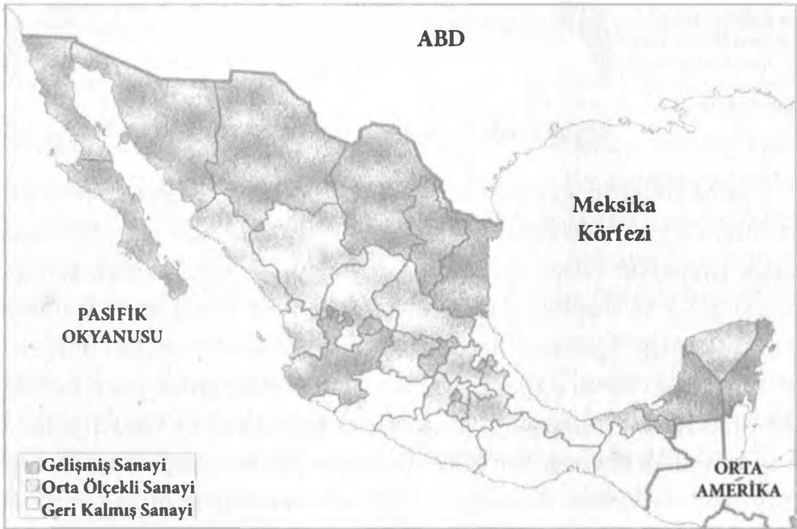
Ekonomik ve Sosyal Gelişmelerin Dereceleri

Meksika'nın gelişmesini tetikleyecek bir başka faktör de şudur: Organize suçlar ve uyuşturucu. Genelde iki çeşit suç göze çarpıyor: Basit, yaygın küçük çaplı—birisi televizyonunuzu çalar ve başka birine satar. Diğeri ise geniş sermaye havuzu yaratır. İçki kaçakçılığına hakim olan Amerikan mafyası bu parayı yasal işlere girmek için kullanmıştı ve para belirli bir ölçüde bir sermayeye dönüşünce kökeni olan yasadışılıkla bağlantısı kalmıyor. Bir ülke de böyle şeyler gerçekleştiğinde büyüme tetiklenir. Bu alışveriş iki ülke arasında olduğunda o zaman büyüme gerçekten tetiklenir. Burada önemli olan, ürünün fiyatını yapay olarak şişiren yaşadışılığıdır. Bu da rekabete yer tanımayan, yüksek kazançlar sağlayan paranın akışına olanak sağlayan kartelleri meydana getirir.

Günümüz şartlarında uyuşturucu ticareti, Amerika'nın uyuşturucu tüketicilerine fahiş fiyatlarla satılan uyuşturucu-

lardan Meksika'daki yatırımlar için büyük bir para havuzu sağlar. Paranın miktarı yüksek olduğu için yatırım gerektirmektedir. Büyük para aklama operasyonları paraları yasal olarak bölüşmek içindir. Sonraki kuşak yasal olan büyük bir paranın varisidir. Üçüncü kuşak ekonomik aristokratlardır.

Bu açık bir şekilde durumu basitleştiriyor. Bu durum aynı zamanda, Meksikalı satıcıların ülkelerine yatırım yapmaktan ziyade ABD'de ya da başka bir yerde yatırım yapabilecekleri gerçeğini göz ardı ediyor. Fakat Meksika gittikçe daha üretken olursa ve paranın aklanması sırasında hükümet kirlenip rüşvet alabilirse ve bunu tekrar uyuşturucuya yatırırsa büyük kazançlar sağlanabilir. Dikkat edin: Kulağa çok büyük gelen bu rakamlar uyuşturucu tekellerince ABD'den Meksika'ya aktarılacak olan yatırım sermayeleridir.

Meksika'nın Sosyal ve Ekonomik Gelişimi

Bu süreç ile ilgili olan sorun durumun politik olarak istikrarsızlık oluşturmasıdır. Çünkü otoriteler bu sürece dahil olmuşlardır. Ayrıca polis ve hukuk yetersizdir, bu

durum sokaktan başlayarak hükümetin en tepesine kadar istikrarsızlık yaratır. İşin içinde bu kadar büyük bir para olunca toplum parçalanmaya sürüklenebilir. Fakat yeterince geniş ve karmaşık toplumlarda para miktarının serbest sermayenin küçük bir bağ oluşturan bir bölümünü temsil etmesi kendilerine istikrar sağlamalarına olanak sağlayabilir 1920'lerde Amerika'da organize suçların büyük etkisi olmuştur ve birçok bölgeyi istikrarsızlaştırmıştır ama sonuçta bu paralar yasal faaliyetlere aktarılmıştır. Bana göre Meksika'nın içinden geçeceği yol buna benzer olacak ve bu durum Meksika'nın ekonomik büyümesine büyük katkılar yapacaktır.

Bu Meksika'da korku verici bir istikrarsızlık olacağı anlamına gelmiyor. İlerleyen yıllarda, kartellerin devleti kontrol etme yeterliliği Meksika'yı büyük ölçekli içsel krizlerle karşı karşıya bırakacaktır. Ancak uzun dönemde, yüzyıl terimleriyle baktığımızda, Meksika bu krizlerden fayda sağlayacak ve Amerika Birleşik Devletleri'nden büyük bir para akışı elde edecektir.

Sonuç olarak, Meksika'nın nüfusuna baktığımızda, biz yalnızca sürekli artan bir işgücünün dışında yüzyılın ortalarına doğru toplumsal istikrarın sağlanacağı bir demografik yapı görürüz. Nüfus örneklemi ayrıca 2030'lu yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ne artan oranda bir göçü haber vermektedir. Zenginleşmiş sermaye oluşumu iki ülke arasındaki işgücü mücadelesini tetikleyecektir. Her ne kadar bu Meksika'nın gelişimi için kritik düzeyde olmasa da, bu göçler ülke ekonomisi için büyük önem taşımaktadır.

Böylece biz Meksika'nın yaşam standardı açısından Avrupa düzeyine ulaşacağını söyleyebiliriz. Ülkede toplumsal ve ekonomik açıdan bir istikrar oluşacaktır. Yirmi birinci yüzyılın ortalarında, dünya bir savaşta iken, Meksika istikrarlı bir yapıya sahip olarak dengeli ekonomisiyle olgunlaşmış bir güç olacaktır—sıralama olarak dünya ekonomileri içinde

altıncı ya da yedinci sıraya ulaşacaktır. Ayrıca askeri açıdan da gelişim gösterecektir. Meksika Latin Amerika'nın öncü bir gücü olacaktır ve belki de Brezilya ile olan müttefikliğinde bir gevşeme olacak ve Kuzey Amerika'nın egemen gücü olan ABD'ye meydan okuma konumuna gelecektir.

MEKSİKA'NIN JEOPOLİTİĞİ

1830'lu ve 1840'lı yıllarda Meksika–Amerika Savaşı'ndan sonra Meksika Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzey bölgelerini kaybetmiştir. Rio Grande ve Sonoran Çölü'nün kuzeyinde toprakların tamamı Amerika Birleşik Devletleri tarafından ele geçirilmiştir. ABD etnik bir temizlik yapmamıştır: Mevcut nüfus bu yerde yaşamaya devam etmiştir, zaman içinde Hispanik olmayan Amerikalıların da bölgeye yerleşmesi sonucunda karmaşık bir demografik yapı oluşmuştur. Sınır tarihsel olarak gözenekli bir yapıya sahiptir ve hem ABD hem de Meksika vatandaşları öteki tarafa rahatça geçebilmektedir. Daha önce söylemiş olduğum gibi, klasik bir sınır bölgesi yaratılmıştır. Burası açık bir politik sınırdır fakat karmaşık ve belirsiz kültürel bir yapısı vardır.

Meksika Amerikan işgalini tersine çevirme girişiminde bulunma konumunda hiç olmamıştır. Başka bir seçenek olmadığı kabul edilmiş ve kuzey bölgelerin kaybedilmesi durumunun kabulü ile yaşanmaya devam edilmiştir. Amerikan İç Savaşı döneminde bile, Güneybatı göreceli olarak savunmasız kalmasına karşın, Meksikalılar hiçbir hamle yapmamıştır. İmparator Maximilian yönetimi altında, Meksika zayıf ve bölünmüş kalmıştır. Eylemde bulunma istek ve gücü yaratılmamıştır. Meksika Birinci Dünya Savaşı'nda Birleşik Devletler'e karşı olan Almanlara yakınlaşma önerisiyle karşı karşıya kaldıkları zaman bu öneriye sıcak bakmamışlardır. Sovyetler ve Kübalılar Amerika'nın güney sınırını tehdit altında tutabilmek için komünist taraftarı bir hareket yaratma girişiminde

bulunmuşlarsa da, bu konuda tamamen başarısız olmuşlardır. Meksika hiçbir zaman Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı bir hareket içinde olmamıştır. Yabancı kuvvetlerin yapmalarını istedikleri şeylerin içinde olmamışlardır çünkü Meksika silahlı bir operasyona her zaman mesafeli bakmıştır.

Bunun tek nedeni Meksika'da Amerikan karşıtı duygunun olmaması değildir. Bu tür bir duygu aslında derinlerde kök salmıştır ve tarihteki Meksika-Amerika ilişkilerinde büyük rol oynamıştır. Ancak, daha önce görmüş olduğumuz gibi, güç konusunda duygular çok az bir etkiye sahiptir. Meksikalılar kendi bölgesel politikaları içinde yer almayı tercih eden bir yapıya sahiptir. Onlar ayrıca Amerika Birleşik Devletleri ile mücadele etmenin boşunalığını anlamışlardır.

Meksika'nın büyük stratejisi 1848 yılından sonra basitti. İlk olarak, başkaldırılar ve bölgesel isyanlara karşı kendi içsel düzenini sürdürme gereğini hissettirmektedir. İkinci olarak, özellikle ABD'den gelebilecek yabancı müdahalelerine karşı kendini koruma gereksinimi duymaktadır. Üçüncü olarak, 1840'lı yıllarda kaybetmiş olduğu toprakları geri isteme gereksinimi duymaktadır. Son olarak, Kuzey Amerika'da egemen güç olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin yerini almak istemesidir.

Meksika kendi jeopolitik amaçları için hiçbir zaman ilk adımın ötesine geçmemiştir. Meksika–Amerika Savaşı'ndan beri, basit bir şekilde içsel uyumluluk içinde olmayı sürdürmeye çalışmıştır. Meksika Amerika Birleşik Devletleri'ne yenildikten sonra kendi dengesini kaybetmiştir ve asla yeniden toparlanamamıştır. Geçmişte Amerikan politikaları istikrarın olmaması konusunda neden olarak gösterilebilir fakat Meksika kendi içinde de dev bir dinamik gücün yanı başında olmanın verdiği bir zayıflığı yaşamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri tarafından yaratılan kuvvet alanı her zaman için Mexico City'de olduğundan daha fazla olarak Meksika gerçekliğini şekillendirmiştir.

Yirmi birinci yüzyılda, Amerika Birleşik Devletleri'nin istikrarsız bir yapı içinde olması yerini istikrarlı bir güce bırakacaktır. Meksika Amerika Birleşik Devletleri tarafından hâlâ etki altında olacaktır, ancak artan Meksika gücüne bağlı olarak ilişkilerde bir değişim olmaya başlayacaktır. Yirmi birinci yüzyılın ortalarında, Meksika ekonomik gücü artarken kaçınılmaz olarak Meksika milliyetçiliğinde bir yükselme olacaktır. Jeopolitik gerçekliğe bağlı olarak Amerikan karşıtlığı konusunda hareketlenmeler olacaktır. Meksika'da doğum oranlarının düşmesi nedeniyle bu ülkenin gereksinim duyduğu işgücü konusunda sıkıntılar doğmaktadır. Göçmen dalgası nedeniyle ABD ekonomisi, Meksika'nın ekonomik gelişimine zarar vermektedir.

ABD–Meksika gerilimleri kalıcı bir hal alacaktır. 2040'lı yıllarda Meksika'nın gücünde bir artış olacaktır ve bunun sonucunda kendisine daha fazla güvenen bir yapı içinde olacaktır. İki ülkenin karşılaştırmalı gücü her zaman için ABD lehinde olsa da bu durum Meksika'nın ABD'ye meydan okumasına engel olmayacaktır. Artık elli yıl öncesinin yumuşak başlı dış politikası kendine daha fazla güvenen ve mücadele eden bir dış politikaya bırakmıştır. Amerika Birleşik Devletleri bu durumu kısmen görmezden gelecektir. Yüzyılın ortalarında Washington Meksika'yı Koalisyon güçlerinin potansiyel bir müttefiki olarak düşünecektir. Savaş sonrası Birleşik Devletler Meksika'daki çıkarlarına karşı geleneksel kayıtsızlığını sürdürecektir. ABD bir kez Meksika'yı bir tehdit olarak gördüğü zaman, Meksika'da olup bitenler hakkında son derece ilgili olacaklardır ve sakin bir şekilde bu durumun düzelmesinin takipçisi olacaklardır. ABD–Meksika gerilimi yüzeyin altında her zaman için olacaktır fakat Meksika'nın güçlenmesiyle bu durum yüzeye çıkmış olacaktır. Amerika Birleşik Devletleri Meksika yönetiminin güçlenmesini dikkatli bir şekilde inceleyecektir. Ancak uzun bir dönem boyunca ülke arasındaki ilişkilerde kayda değer bir değişim yaşanmayacaktır.

2080 yılından itibaren ise, Amerika Birleşik Devletleri Kuzey Amerika'daki en güçlü ulus-devlet olduğu jeopolitik gerçeklikler içinde iki ülke karşı karşıya gelmeye başlayacaktır. Ancak bölgesel çatışmalar dışında da uluslararası sistem açısından çeşitli anlaşmazlıklar baş gösterecektir. Bu karşı karşıya gelmeler üç faktöre bağlı olacaktır.

1. Meksika büyük bir ekonomik güç olarak ortaya çıkacaktır. Yüzyılın başında ekonomik güç açısından on dördüncü ya da on beşinci sırada olmasına karşın 2080 yılında ilk ona girmiş olacaktır. 100 milyonluk nüfusuyla dünya üzerinde önemli bir güç haline dönüşecekti—Amerika Birleşik Devletleri'nin güneyinde bulunan bir ülke olarak dünya politikasında önemli bir ağırlığa sahip olacaktır.
2. Amerika Birleşik Devletleri 2070'li yıllarda döngüsel bir kriz ile karşı karşıya kalacaktır. 2080 yılındaki seçimlerde bu durum belirleyici olacaktır. Demografik eğrinin aşağı doğru düşüş göstermesi nedeniyle işgücü açısından büyük sıkıntılar yaşayacaktır. Meksika ile özellikle bu konuda büyük sürtüşmeler yaşanacaktır. Yıllardır Amerika'da yerleşmiş olan Meksikalıların çocuklarının ve torunların kendi ülkelerine göç etmeye başlamasıyla birlikte Amerikan ekonomisi sıkıntı yaşayacaktır.
3. Buna rağmen, sınırlardaki nüfus açısından büyük bir değişim olmayacaktır. Meksikalılar kendi vatandaşlarına yaptıları çağrılar sürekli olacaktır. İki ülke arasında dönemsel işçiler açısından yaşanan sıkıntılar sorun teşkil edecektir.

Geçmişte Meksika Amerikan politikasındaki değişimlere karşı pasif bir tutum içinde olmuştur. Ancak göçmenler konusunda beklenmedik şekilde davranmaya başlayacaktır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan kriz ve Meksika ekonomisindeki olgunlaşma süreci iki ülkenin karşılıklı ilişkilerinde boyut farklılığına gidilmesine neden olacaktır. Özellikle işgücü açısından yaşanan bu sürtüşmelerin sonucu olarak

yeni oluşumlar meydana gelecektir.

Kriz öncelikle Amerika'nın bir iç meselesi şeklinde kendini gösterecektir. Yüzyılın başında İngilizce konuşan bir demografik yapıya sahip olan Amerika Birleşik Devletleri yirmi birinci yüzyılın ilerleyen dönemlerinden itibaren Kanada ya da Belçika gibi çok kültürlü bir ülke haline dönüşmeye başlayacaktır.

Çokkültürlülük uzun dönem boyunca gözardı edildiğinde bir sorun teşkil etmeye başlayacaktır. Egemen kültür mevcut durumu sürdürmek konusunda tutarlı ve istikrarlı politikalar sürdürmezse azınlık kültürünün yok olmasına yönelik oluşumlar meydana gelmeye başlayacaktır. Bu durum kronikleştiğinde daha ciddi sorunların oluşmasına neden olur.

2070'li yıllarda, Meksikalılar ve Meksika kökenli olanlar ABD–Meksika sınırından en azından iki yüz mil ötede olan California, Arizona, New Mexico ve Teksas'ta egemen nüfus olacaklardır. Bu bölgeler diğer göçmen-yoğun bölgeler gibi bir tutum içinde olmayacaktır. Bunun yerine kültürel olarak –ve pek çok açıdan ekonomik olarak– Meksika'nın kuzeye doğru uzantısı gibi bir yapı oluşturacaktır. Sınır yasal yollarla kuzeye doğru ilerlemiştir.

Bu göçmenler, artık gündelik ve geçici işlerde çalışan kişiler olmayacaktır. Meksika'daki ekonomik genişlemenin bir uzantısı olarak ve 2050'li ve 2060'lı yıllarda Amerikan ekonomisinde yaşanan çalkantılar nedeniyle yerleşimciler göreceli olarak daha iyi işlere sahip kişiler olacaklardır.

Ülkenin içinde bulunan ayrı bir yapı jeopolitik olarak çeşitli sorunları da beraberinde getirecektir. Daha kesin olarak, bölge kendisini ayrı bir yapı olarak görmeye başlayacaktır ve kendi durumuna yönelik olarak özel taleplerde bulunacaktır. Komşu ülkelerinin birbirlerine benzerlikleri dolayısıyla bir grup kendisini ülkenin yerlisi fakat yabancı bir egemenlik altında yaşamakta olduğunu hissedecektir. Ve sınırın ötesinde, komşu ülkelerde, bir toprak isteme talebi oluşacaktır.

Bu konu Meksikalı-Amerikan bloğunu bölecektir. Bazı yerleşimciler kendilerini özsel olarak Amerikalı olarak

göreceklerdir. Diğerleri Amerikancılığı kabul edeceklerdir fakat Amerika'dan özerk bir yapı içinde özel haklara sahip olmak istemektedir. Daha küçük olan üçüncü bir grup ayrılıkçı bir düşünce içinde olacaktır. Meksika içinde de benzer bir bölünme olacaktır. Hatırlanması gereken bir şey illegal göçmenliğin genel olarak 2030 yılından sonra sona ereceğidir. Amerika bu tarihten itibaren ülkesine göçmen gelmesini özendiren bir tutum içinde olacaktır. Sınırın her iki tarafında olan bazıları sorunun yalnızca Amerikan tarafında olduğunu düşüneceklerdir ve Meksika ile ilişkiler konusunda müdahale içinde olunmasını istemeyeceklerdir. Başkaları Amerika Birleşik Devletleri'ndeki demografik sorunları ABD ile Meksika ilişkilerini yeniden tanımlamanın bir aracı olarak göreceklerdir. Küçük bir azınlık yaşadıkları toprakların Meksika ile birleşmesini savunacaktır. Washington ile Mexico City arasında karmaşık bir politik savaş gelişecektir, her biri sınırın diğer tarafındaki durum konusunda yönlendirmeler yapmak isteyecektir.

Meksikalı senatörlerin ve temsilcilerin çoğu Washington'a hizmet etmek için seçilmiş olacaktır. Onlar kendilerini Meksika kökenli olduklarını bilerek kendi eyaletlerini temsil etmek yerine Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Meksikalıların temsilcileri olarak göreceklerdir. Kanada'daki Quebecois Partisi gibi, onların bölgesel temsili aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan ayrı bir ulusun temsili gibi görülecektir. Bölgesel politik oluşum bu yeni gerçekliğin temsili ile başlayacaktır. Bir Meksika partisi var olacak ve ayrı bir blok olarak Washington'a temsilciler gönderecektir.

Bu durum 2070'li yıllarda ve 2080 seçimlerinde göçmenler konusunda bir tersine durum yaratacaktır. Demografik gereksinimin ötesinde 2030'lu yıllardan itibaren göçmenlik politikalı yeniden tanımlanmış olacaktır. Bu radikal değişim Amerikan halkının geri kalanı üzerinde korkutucu bir etki yapacaktır. Meksikalı karşıtı duygu gelişecektir.

Bu korku mantık dışı olacaktır. Amerikan Güneybatısı Amerikan yerleşimciler tarafından 1800'lü yılların ortaların-

dan itibaren yirmi birinci yüzyılın başına kadar işgal edilmiştir. Yirmi birinci yüzyılın başında, Meksikalı yerleşimciler geri dönerek orayı hiçbir zaman terk etmemiş olan diğerleriyle birleşecektir. Nüfus hareketi böylece tersine dönecek ve on dokuzuncu yüzyılda askeri müdahale ile yaşanan durum doğal süreç ile geri çevrilmiş olacaktır. Bu durum bölgede yeni bir gerçeklik yaratacaktır. Amerika bu demografik değişikliği kabul etmek ile sınırlardaki nüfus yapısı konusunda müdahaleci olmak konusunda kendi içinde tartışmalar yaşayacaktır.

Ancak sınırların değişmesi söz konusu olmayacaktır çünkü Amerika bunu istemeyecektir. Meksika'nın ekonomik yapısı büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri'ne bağlıdır. Her iki ülke de bunun bilincinde olarak mevcut durumun sürmesi yönünde tavır alacaktır.

Meksika'da bu yönde konuşulanlar daha yüksek sesle ifade edilse de Meksika kökenli Amerikan topluluklarında bu durum daha az görülecektir ve radikal düşünceler genele ulaşma konusunda cılız kalacaktır. Bütün bunlar olurken Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Meksika vatandaşları eğer kalıcı yerleşim vizeleri yoksa, ne kadar uzun zamandır Amerika'da olduklarına bakılmaksızın kendi ülkelerine dönmeye zorlanacaklardır. Amerika Birleşik Devletleri, Meksika sınırında daha sıkı kontroller yapacaktır. Bu ve benzer eylemler sınırın iki tarafında da gerilime neden olacaktır fakat iki ülke arasında radikallerin istediği değişiklikler yapılmayacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Meksika karşıtı unsurlar Amerika'da bir içsel sorun olarak var olmaya devam edecektir. 2080'li yıllarda Los Angeles, San Diego, Houston, San Antonio, Phoenix ve sınırdaki başka şehirlerde Meksikalılar baskın unsur olacaklardır. Onların davası Meksikalıların Amerikan vatandaşı olarak haklarının verilmesi üzerine yoğunlaşacaktır. Ancak bazı kişiler Meksika tarafından toprak katılması konusunda talepte bulunacaklardır. Bunlar bölgesel yönetimlere karşı küçük çaplı terörist faaliyetlerinde de bu-

lunacaklardır. Sınırın iki tarafında meydana gelen bu terörist eylemler bölgenin Meksika'ya katılması konusunda planlanmış bir talebin ilk adımları olacaklardır. İçeride yoğun bir baskı altında bulunan Amerika Başkanı bu konuda sıkıntılar yaşayacaktır.

New Mexico ve Arizona'da yönetimler federal özelliklerin korunması konusunda karar uygulayacaklardır. Kongrede bazıları ayaklanma konusunu gündeme getireceklerdir. Bu durum iki ülke arasında sürtüşmelerin artmasına neden olacaktır. Meksika başkanı ABD'nin ülkesine silahlı müdahalede bulunmasından korkacaktır. Vatandaşların, yeşil kart sahibi olanların, vizesi olanların ülke dışına sürülmesi gündeme gelecektir.

Karşı hareket olarak Meksika ordusunun da hareketlenmesi yaşanacaktır. İki ülkenin silahlı kuvvetleri karşılıklı alarm haline geleceklerdir. ABD askeri özellikle Amerikan vatandaşı olan Meksika kökenliler için yaptırımlar uygulayacaktır. ABD uzay kuvvetleri sınırları yoğun güvenlikli bir hale getirecektir.

İki başkanın buluşması durumu biraz yatıştıracaktır. Her iki tarafın da savaş istemediği açıktır. Bu durumda güneybatıdaki krizin uzlaşılarak çözümü için arayışlar olacaktır. Ancak sorun şudur: Bu görüşmeler sırasında, her iki taraf da daha önceki duruma geri dönmek istemektedir. Meksika başkanı Amerika'da yaşayan Meksika vatandaşları adına taleplerde bulunacaktır. ABD yönetimi makul konularda uzlaşarak krizin büyümesini engelleme yoluna gidecektir.

Bir dönem için yatıştırılan kriz 2080'li yıllarda yeniden ortaya çıkacaktır. Amerikan hükümeti toplumsal ve politik çözüm konusunda çok istekli olmadığı için bölgeye Amerikan askerleri müdahale yapacaktır. Meksikalı milliyetçi yapı içinden çıkan terörist faaliyetleri nedeniyle bölgede ufak çaplı çatışmalar yaşanabilecektir. Radikaller bombalama ve adam kaçırma hareketleri ile seslerini duyurma yoluna gideceklerdir. Bölge Birleşik Devletler'in kontrolü altına girecektir fakat bu durum yine de çok tartışılır bir durum olmayı sürdürecektir.

On milyonlarca insanın sınırdışı edilmesi bir seçenek olmaktan uzaktır. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri makul çareler oluşturarak durumun karmaşıklaşmasını önlemeye çalışacaktır. Ancak bu bile bölgede politik durumun gitgide artan oranlarda radikalleşmesini engellemeyecektir.

Yaklaşık 2090 yılında, Meksika'daki radikaller yeni bir kriz yaratacaktır. Meksika dışında yaşayan Meksika asıllı kişiler artık Meksika seçimlerinde söz sahibi olabileceklerdir. Bundan daha önemlisi Meksika dışında yaşamalarına rağmen Meksika Meclisi üyesi olabileceklerdir. Böylece örneğin Arjantin'de yaşayan Meksikalılar, Meksika Meclisi'nde Arjantin'de yaşayan Meksikalıları temsilen söz sahibi olacaklardır.

Bu durumda Los Angeles'tan yirmi, San Antonio'dan beş temsilci Mexico City'de Meclis'e seçilmiş olacaktır. Meksika toplulukları seçimler için özel fonlardan ödeme yapacaktır. 2090 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Meksikalılar hem Washington'da hem de Mexico City'deki kongrelerde oy kullanacaklardır. Aynı anda her iki kongreye seçilen çok az kişi olacaktır fakat bu olanak yabancı ülkelerde olan Meksikalıların daha iyi temsil edilmesi konusunda faydalı olacaktır.

2090'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri zor bir içsel durum ile karşı karşıya kalacaktır. İki ülke arasındaki gerginliklerin en üst noktaya çıkması nedeniyle askerler bir kez daha teyakkuz halinde olacaktır. Amerikalılar bu aşamada uzay alanında sahip oldukları teknolojiyi kullanarak Los Angeles gibi şehirleri daha fazla kontrol altında tutacaklardır.

Her iki tarafın da sınırlarda askeri yığınak yapmalarından sonra ise önemli bir çatışma gerçekleşmeyecektir. ABD ordusunun Meksika ordusunu bozguna uğratma gücü olmasına karşın bunu kullanmayacaktır. Bu durumun uluslararası yansımaları ise fazla olmayacaktır. Dünya bu gerilimi seyretmekle yetinecektir. Meksikalılar yabancı destek bekleyecekler fakat böyle bir desteği bulamayacaklardır. Her ne kadar dünyanın bazı ülkeleri iki ülke arasında kanlı bir savaş olmasını bekle-

mesine karşın destek konusunda Meksika yalnız kalmaktan kurtulamayacaktır.

Meksikalılar askeri eşitliğe ulaşana kadar böyle bir saldırı yapmaya cesaret edemeyeceklerdir. Ancak Meksika'nın büyük bir avantajı olduğu unutulmamalıdır: Amerika Birleşik Devletleri bu dönemde içsel huzursuzluklarla mücadele ediyor olacaktır ve enerji ve işgücü konusunda yaşanan sıkıntılar onu askeri müdahaleden çok ekonomi alanında çalışmalar yapmaya yönlendirecektir.

ABD'nin Meksika ile olan sınırı artık Meksika tarafından ileri alınmış olacaktır; gerçek dünyada yasal sınırın yüzlerce mil ilerisinde Meksika asıllı Amerikan vatandaşlarının yoğun olarak yaşadığı bölgeler oluşturulmuş olacaktır. Bir savaşta ABD ordusu Meksika'yı yenilgiye uğratma gücüne sahip olduğu halde bunu kullanmaktan kaçınacaktır ve durum iki ülke arasında süre giden sorun olarak varlığını sürdürecektir. Bu sorun daha uzun süre kesin olarak çözülemeyen fakat ertelenen bir sorun olarak varlığını sürdürecektir.

Aynı sorun ile on yedinci yüzyılda İspanya ve Fransa karşı karşıya kalmıştır. İspanya yüzyıl boyunca Atlantik Avrupasını egemenliği altında tutmuştur. Bu dönemde İspanya ve Fransa güç mücadelesi içinde olmuştur. Bundan yaklaşık beş yüz yıl sonra, Amerika Birleşik Devletleri yüzyıldır dünyayı egemenliği altında tutmaktadır ve yanı başındaki Meksika yükseliştedir. Burada da *kim daha üstün olacaktır* mücadelesi verilecektir. Amerika Birleşik Devletleri gökyüzünde ve denizlerde mutlak bir üstünlüğe sahiptir. Yirminci yüzyıl Avrupa Çağı olmuştur. Yirmi birinci yüz ise Amerika Çağı olacaktır. Ve Kuzey Amerika'ya sahip olan ülke tüm dünyayı egemenliği altında tutacaktır. Çünkü Kuzey Amerika uluslararası sistemin çekim gücüdür. Peki Kuzey Amerika'yı kim kontrol altında tutacaktır.

Yirmi ikinci yüzyıla kadar beklememiz gereken soru budur.

SONSÖZ

Meksika'nın yükselişinin nihai sonucunun ABD'nin gücüne tehdit oluşturacağı tahmininde bulunmak inanması güç görünebilir fakat bugün içinde yaşadığımız dünyanın durumu da 20. yy başında yaşayanlar için inanması güç görünecektir. Bu kitabın girişinde söylediğim gibi, geleceği tahmin etmeye çalıştığımızda, yaygın olan öngörü neredeyse her zaman bize ihanet eder—sadece 20. yüzyıl'da gerçekleşmiş ürkütücü değişimlere bakın ve buradan yola çıkarak benzer şekilde öngörülerde bulunun. Geleceği hayal etmenin en pratik yolu bekleneni sorgulamaktır.

Bugünlerde doğan ve 22. yüzyılı görecek insanlar var. Çocukluk dönemim olan 1950'lerde 21. yy benim daha sonra yaşayacağım gerçeğin ötesinde bir bilimkurgu ile ilişkilendirilmiş bir düşünceydi. Analitik zekaya sahip insanlar geçen asırları hayal kuranlara bırakıp geleceğe odaklanacaklardır. Fakat gerçek şudur ki 21. yüzyıl benim için somut bir ilgiye dönüştü. Hayatımın büyük bir kısmını bu yüzyılda yaşayacağım. Ve bugüne kadar tarih –savaşları, teknolojik değişimleri, sosyal dönüşümleri ile– hayatımı şaşırtıcı yollarla yeniden şekillendirdi. Sovyetler Birliği ile yapılan bir nükleer savaşta ölmedim, yine de birçok savaşa tanık oldum, çoğu görünmezdi. 1999'da *Jetgiller* yoktu ama ben bu kelimeleri tek elimle tutabildiğim ve saniyeler içinde hiçbir kabloya bağlamaksızın tüm dünyaya ulaşabildiğim bir bilgisayarda yazıyorum. Birleşmiş Milletler insanlığın sorununu çözmedi ama zencilerin ve kadınların haklarında nefes kesen değişimler gerçekleşti. Beklediklerim ve karşılaştıklarım birbirinden çok farklı iki şeydi.

20. yüzyıla dönüp baktığımızda emin olduğumuz şeyler vardı, olması ihtimal şeyler ve bilinmeyen şeyler. Ulus devletleri, insanların düzenlediği şekilde devam edeceklerdi; bundan da emindik. Savaşların daha ölümcül olacağını biliyorduk. Alfred Nobel, buluşunun sonsuz korkunçlukta bir savaşa neden olacağını biliyordu ve böyle de oldu. İletişimde ve ulaşımda devrimler oldu—radyo, otomobil, uçak epeydir vardı zaten. Bu sadece hayal gücümüz ve inanma isteğimiz. Bunların dünya için ne anlama geldiğini görebil-

mek için hayal gücü ve inanma isteği gerekir. Bu, yaygın öngörüden şüphe duyulmasına neden olmuştur.

Savaşların kaçınılmaz olduğu ve gittikçe daha berbat hale dönüşeceğini bildiğimiz için, kimin kimle savaşacağını hayal etmek çok zor olmadı. Yeni birleşmiş Avrupa gücü –Almanya ve İtalya– ve yeni sanayileşmiş Japonya, bunların arasında İngiltere ve Fransa gibi öncülerin olduğu Atlantik Avrupa tarafından kontrol edilen uluslararası sistemi yeniden şekillendirmeye çalışacaklardı. Ve bu savaşlar Avrupa ve Asya'yı kapsadığından –birçokların tahmin ettiği gibi– Amerika ve Rusya'nın büyük bir küresel güç olacağını tahmin etmek zor olmadı. Sonrasında daha karanlık bir dönem yaşandı fakat bu hayal gücünün çokta ötesinde değildi.

Yüzyılın başında, bilimkurgu yazarı H. G. Wells gelecek nesillerin savaşta kullanacağı silahları tasvir etmişti. Bunu yapması için gereken şey, önceden yapılmış olan silahlarla gelecekte yapılacak olanı hayal edip gelecekte muhtemel savaşlarla ilişkisini kurmaktı. Fakat hayal edilebilinecek tek şey teknoloji değildi. ABD Donanması Harp Okulu'nun savaş oyuncuları ve Japon Savunma ekibi ABD-Japonya Savaşı'nı belirlemişlerdi. İkinci Dünya Savaşı öncesi Alman Generalleri önlerindeki olası savaşın sonuçları ve risklerini ortaya koymuşlardı. Winston Churchill savaşın sonuçlarını görmüştü; İngiltere İmparatorluğu'nun sonu ve gelecekteki soğuk savaş. Kayda değer ayrıntıları kimse göremezdi fakat genel hatlarıyla 20. yy sezilebilirdi.

Bu kitapta yapmaya çalıştığım, birinci rehberim olan jeopolitik ile 21. yüzyıla dair öngörülerde bulunmaktır. Sürekli olanla işe başladım: Cennet ile cehennem arasında kararsız kalmış daimi insan koşulları. Daha sonra uzun süreli eğilime baktım ve küresel medeniyetin merkezinde olan Avrupa'nın düşüşte olduğunu ve bunun yerini Kuzey Amerika ve ABD'nin alacağına dönük eğilimi gördüm. Uluslararası sistemdeki derin değişim ile hem ABD'nin karakterini (dik kafalı, toy ve zeki) hem de buna olan cevabı (korku, özenti ve direniş) fark etmek kolaydı.

Daha sonra iki temel konuya odaklandım. İlk olarak kim direnecek ve bu direnişe ABD nasıl karşılık verecek? Direniş 20.

yüzyılın değişen dönemlerinde dalga dalga gelecek—kısa süreli ama sürekli olarak. Önce İslam sonra Rusya ve sonra da yeni güçlerin koalisyonu (Türkiye, Polonya ve Japonya) ve en sonunda da Meksika. Amerika'nın buna karşı hareketini anlamak için önce Amerikan toplumunun yüzyılların üzerine kurulmuş son 50 yıllık döngüsünde var olana baktım ve 2030 ve 2050 yıllarında ne olacağını hayal ettim. Ve bu benim halihazırda başlamış büyük sosyal değişimi düşünmemi sağladı –nüfus patlamasının sonu– ve bunun gelecek için ne anlama geldiğini düşünün. Aynı zamanda var olan teknolojilerin nasıl da sosyal krizlere yol açacağını robotlar ve uzay-merkezli solar güç ile bağlantı kurarak düşündüm.

Detaylara en yakın olan, daha çok yanlışa yakın olandır. Fakat benim misyonum, gördüğüm kadarıyla, 21. yüzyılda bizleri nelerin beklediği konusunda bir öngörüyü size sunmaktır. Birçok ayrıntım yanlış çıkabilir. Aslında hangi ülkelerin güç kazanacağı ve ABD'ye nasıl karşı çıkacakları konusundaki ayrıntılarda yanılabilirim. Fakat emin olduğum şey 21. yüzyılda uluslararası sistemi şekillendirmede kilit ülkenin ABD olacağıdır ve diğer ülkeler ise bu yükselişin etrafında şekilleneceklerdir. Son olarak bu kitapta söylemem gereken tek bir nokta var ise o da ABD'nin –düşüşe geçmesinden ziyade– çıkışına başladığıdır.

Bu kitap empatik olarak ABD'nin zaferi anlamına gelmiyor. Ben bir Amerikan rejimi fanatiğiyim, fakat ne anayasa ne de sayfalarca kanunlar ülkenin gücünü belirler. Bunu belirleyen, Jackson'un New Orleans'taki duruşu, San Jacinto'da Santa Anna Yenilgisi, Hawaii'nin alınması, 1940'ta Amerika'nın Güney Bölgesi'nden İngiliz donanmasının çıkarılması gibi olaylardır—eşsiz coğrafik özellikleriyle zamanımı bu sayfaları analiz etmekle geçirdim.

Üzerinden atladığım bir nokta var. Her okuyucu bu kitapta küresel ısınmaya değinmediğimi görecektir. Bu göze çarpan bir eksiktir. Dünyanın ısındığına inanıyorum ve şunu kolayca söyleyebilirim ki küresel ısınma insanoğlunun sebep olduğu bir olgudur. Karl Marx'ın dediği ve çoğu insanın aktardığı gibi "İnsanoğlu, çözümü olmayan bir sorunu sorun yapmaz." Bu, evrenin her tarafı için geçerli midir bilmiyorum ama bu duruma uygun düşüyor.

Ortaya çıkacak iki etken küresel ısınmayı tartışmaya götürecek. İlkin, hızlı nüfus artışının bitişi ile, önümüzdeki yıllarda, talep azalacaktır. İkincisi, hidrokarbonları bulma ve kullanmanın maliyeti alternatiflere ciddi bir yönelişi doğuracaktır. En bariz alternatif güneş enerjisidir, fakat bana göre dünya merkezli güneş ışığını biriktirme konusunda üstesinden gelinmesi gereken ciddi zorluklar vardır. 21. yüzyılın ikinci yarısında demografik ve teknolojik dönüşümlerin birlikte ortak bir amaca hizmet ederek gerçekleştiğini göreceksiniz. Başka bir deyişle nüfus artışındaki düşüş ve uzay üstünlüğü yarışı sorunu çözmeye hizmet edecektir. Çözüm zaten hayal edilebilir ve bu da ilgisi olmayan süreçlerin sonucunda gerçekleşecektir.

Beklenmeyen sonuç bu kitabın konusudur. Eğer insanoğlu kolayca ne yapmak istediğine, ardından da bunu yapacağına karar verseydi öngörmek oldukça zorlaşacaktı. Özgür istek öngörünün ötesindedir. Fakat ilginç olan şu ki insanlar özgür değillerdir. İnsanların 10 çocuk yapma özgürlükleri vardır ama bunu yapanları pek görmüyoruz. Ve biz yapacaklarımızı genelde içinde bulunduğumuz yer ve zamana derinden bağlı olarak yapıyoruz. Ve giriştiğimiz bu işler genelde istemediğimiz şekillerde sonuçlanabiliyor. NASA mühendisleri bir uzay aracı için bilgisayarı geliştirirlerken ipod'u yaratacaklarını düşünmemişlerdi.

Bu kitapta kullandığım yöntemin merkezinde bireylere ve milletlere konulan sınırları ele alarak bu sınırlamalar karşısında nasıl davrandıklarını ve bu beklenilmeyen sonuçlar karşısında ortaya çıkacak davranışları anlamak yer alıyor. Sonsuz sayıda bilinmeyen vardır ve bir yüzyılın öngörüsü hiçbir zaman tamamen doğru olamaz. Fakat burada bazı en önemli sınırları anlamanızı, bu sınırlara verilecek muhtemel tepkileri ve bu davranışların getireceklerini en geniş ölçüde sunabilirsem mutlu olurum.

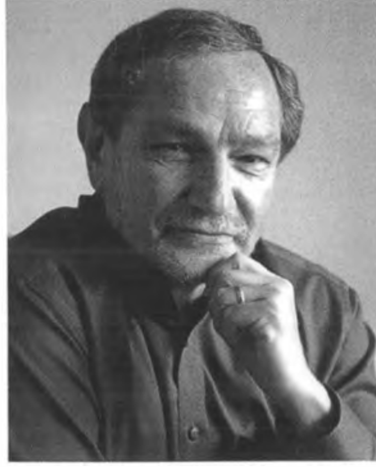
Kimin doğru kimin yanlış olduğunu bilemeyeceğim bir pozisyondayken yazmak benim için oldukça sıradışı garip bir durum. Ben bu kitabı bunu yaşayabilecek olan çocuklarım torunlarım için yazıyorum. Bir şekilde bu kitap onlara rehber olursa, kendimi işe yaramış sayarım.

TEŞEKKÜR

Bu kitap Stratfor'daki arkadaşlarım olmadan ortaya çıkmazdı. Arkadaşım Don Kuykendall her zaman destekleyici ve azimliydi. Scott Stringer sabırlıydı ve haritalar üzerinde oldukça yaratıcı davrandı. Stratfor'daki herkes bu kitabın iyi bir kitap olması için elinden geleni yaptı. Özellikle Rodger Baker, Reva Bhalla, Lauren Goodrich, Nate Hughes, Aaric Eisenstein ve Colin Chapman'a teşekkür etmek istiyorum. Aynı zamanda değerli ve titiz eleştirileri ile bana yardımcı olan Peter Zeihan'a teşekkür etmek istiyorum. Stratfor ailesinin dışında, başka türlü bakmayı öğreten John Mauldin ve Gusztav'a teşekkür etmek istiyorum. Susan Copeland birçok şeyin yapılmasını sağladı.

Son olarak, ajansım Jim Hornfischer ve Doubleday'daki editörüm Jason Kaufman'a teşekkür etmek istiyorum. Her ikisi de kestirilemez şeylerin ötesine geçmem için büyük çaba sarf etti. Rob Bloom her şeyi bir araya getirdi.

Bu kitabın birçok anne babası var fakat tüm eksikliklerden ben sorumluyum.

GEORGE FRIEDMAN dünyanın lider özel istihbarat ve öngörü firması STRATFOR'un kurucusu ve CEO'sudur. O sıklıkla medya uzmanı olarak tanınır ve içlerinde Amerika'nın Gizli Savaşı'nın da olduğu dört kitap ve ulusal güvenlik, bilgi savaşımı, bilgisayar güvenliği ve istihbarat sektörü üzerine yazılmış sayısız makalenin yazarıdır. Friedman Teksas, Austin'de yaşamaktadır.

Sürekli, güncellenen analizler ve ek materyaller için **www.stratfor.com** sitesini ziyaret edin.

Kapak tasarımı: Christopher King
Yazar fotoğrafı: John Dyer, 2007

GELECEK 100 YIL
GEORGE FRIEDMAN

George Friedman uzun zamandır beklenen ve provokatif yeni kitabında, gözünü geleceğe –21. Yüzyıl boyunca dünyada beklenebilecek değişimlerin net ve anlaşılır öngörüsünü sunarak– çeviriyor. Friedman, gelecekte savaşların nerede ve neden çıkacağını (ve nasıl savaşılacağını), hangi milletlerin ekonomik ve politik güç kazanacağını ya da kaybedeceğini ve yeni teknoloji ve kültür eğilimlerinin yeni yüzyılda yaşam biçimimizi nasıl değiştireceğini açıklıyor.

Gelecek 100 Yıl, tarihin büyüleyici bir keşfini ve yüzyıllar öncesine dayanan jeopolitik modelleri ortaya koyuyor. Friedman, şimdi milenyumun ve yeni bir çağın başında bizi bekleyen yeni değişimlerin neler olduğunu ortaya koyuyor;

- Türkiye, Meksika ve Polonya yeni büyük güçler olarak öne çıkacak.
- Amerika ve Radikal İslamcılar Savaşı bitecek ve yerini Rusya ile yeni ve şiddetli bir Soğuk Savaş dönemi alacak.
- Çin kapsamlı ve geniş bir iç kriz yaşayacak.
- Yüzyılın ortalarına doğru Amerika ile Doğu Avrupa, Avrasya ve Uzak Doğu'dan beklenmeyen bir koalisyon arasında yeni bir savaş patlayacak; fakat ordular daha küçük ve savaşlar daha az ölümcül olacak.
- Teknoloji, hem temel askeri kullanımlar hem de radikal çevresel değişimlere yol açacak yeni enerji kaynakları için uzaya odaklanacak.
- ABD yüzyılın ikinci yarısında altın çağını yaşayacak.

George Friedman Gelecek 100 Yıl kitabında keskin sezgisi ve akıllıca analizleri ile jeopolitik ve öngörü konusunda gelecekte bizi nelerin beklediğinin büyülü bir tablosunu sunuyor.

www.pegasusyayinlari.com

ISBN: 978-605-5943-66-0

19 TL